ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΞΕΝΟΥ

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΠΡΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΡΓΟΝ

ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΕΝΤΕ ΠΡΑΞΕΙΣ

('Η ὑπόθεσις διαδραματίζεται εἰς Σταφιδότρυπαν, κωμόπολιν τῆς 'Επαρχίας Νευροσπαστίας τοῦ Νομοῦ τῆς Πελοποννήσου 'Ρουσφετολογίας, ἐν Λονδίνῳ, εἰς τὰς Βρυξέλλας καὶ εἰς τὰς 'Αθήνας).

ΠΡΑΞΙΣ Α'.

ΣΚΗΝΗ Α'.

Κῶτσος Τοκογλύφος.

ΗΝ ἔλυωσα 'ς τὸ ξύλο τὴν τσιούπρα. Καλὰ νὰ πάθω. Τὴν ἄφηκα νὰ μάθ' πολλὰ γράμματα. Τὰ γράμματα μακραίνουν περισσότερο τὴ γλῶσσα παρὰ τὸ μυαλό. Ἡ μακαρίτισσα ἡ μάννα της, ποῦ δὲν ἤξερε γράμματα, ταῖς ἔτρωγε καὶ μὲ τὰ κλάματα ζητοῦσε συγχώρησι. Ἡ γραμματισμένη τσιούπρα δὲν κλαίει, 'βρίζει, χτυπᾷ καὶ χυμᾷ 'σὰν ἀγριόγατα. Τώρα φοβερίζει πῶς θὰ τὸ σκάσῃ γιὰ τὴν 'Αθήνα. Μωρὲ καλά 'καμα κ' ἔκρυψα τὴ φορεσιά της μὲ τὰ χρυσᾶ φλωριά· θά 'περνε τὰ φλωριὰ γιὰ τὸ ταξεῖδι . . .

'Απεικάζω· ὁ καθηγητὴς Πανᾶγος 'σήκωσε 'ς τὰ πανιὰ τὴν τσιούπρα γιὰ νὰ πάῃ νὰ γείνῃ δασκάλα. 'Αδαῦτος ἔχει καλὰ τὸ 'δικό του. Ὁ πατέρας του τἄφησε μεγάλο βιός... Αἴ καὶ νὰ τὸν ἤθελε . . . Μποροῦσα νὰ πάρω παρὰ νὰ δώκω προῖκα . . . Δὲ 'μπορεῖ νὰ τὸν ἀγαπήσῃ ντίπ . . . Δὲν τὸν θέλει . . . 'Σὰν τῆς 'μιλῶ γιὰ δαῦτον, μανιάζει. Τὸν σέβεται κ' ἔχει μεγάλη ὑπόληψις, μὰ γιἄνδρα νὰ μὴν ἀκούσῃ 'παντρειά. Ἔπειτα, ἀδαύτη ἡ τσιούπρα σοῦ λέει καὶ κἄτι ἄλλαις ἀνοησίαις ποῦνε νὰ σαστίσῃ τὸ λογικό μου. Σοῦ λέει, δὲν 'παντρεύομαι, γιατὶ ἡ 'παντρειὰ δὲν εἶνε τῆς ἀξιοπρέπειάς μου. Σοῦ λέει δὲ γίνομ' ἐγὼ

κτῆνος σὲ κανένα ἄνδρα γιὰ τὸ χατῆρί σου. Μουρλάδα της! κακορριζικιά της! Αὐτὸς ὁ κὺρ Παναγος Ἐντελείδης, ποῦ 'γύρισε οὔλαις ταῖς Φραγκαῖς καὶ 'μιλεῖ οὔλαις τῆς γλώσσαις, ἀπὸ κἄτι λόγια του τῆς προάλλαις 'σὰ νὰ μοῦ φαίνεται πῶς μυρίστηκε ὅτι κρύβω πολλὰ μετρητά... Νάτος ἔρχεται φρέσκος, φρέσκος. Πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν τριαντάρα μὰ δὲν τοῦ φαίνεται... Περίεργος ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ κὺρ καθηγητής. Βλέπει μέσα 'ς τὴν Ἑλλὰς οὔλα μαῦρα καὶ σκοτεινά. Ὁ ἕνας τοῦ βρωμᾷ κι' ὁ ἄλλος τοῦ κακομυρίζει...

ΣΚΗΝΗ Β'.

Κῶτσος Τοκογλύφος καὶ **Παναγος Ἐντελείδης**.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Καλὴ 'μέρα σας, κύριε Κῶτσο, πῶς ἔχετε σήμερον;

ΚΩΤΣΟΣ. Οὔλα τσαναμπέτικα τὸν χρόνον τοῦτον, Παναγό μου.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Φαίνεσθε πολὺ συλλογισμένος, κύριε Κῶτσο.... Ποῦ εἶνε ἡ δεσποινὶς Εὐπραξία;

ΚΩΤΣΟΣ. Μπορῶ νὰ μὴν εἶμαι. Μοῦ 'πούλησαν τὸ ζευγάρι μου γιὰ φόρους. Μὲ ξυλοφόρτωσαν γιὰ φόρους. Μὲ χάψωσαν γιὰ φόρους. Πούλησα καὶ 'γὼ τῆς τσιούπρας τὴ χρυσῆ φορεσιὰ γιὰ νὰ προφτάξω τὴν πληρωμὴ τῶν φόρων. Ἐμάνιωσε ἡ τσιούπρα κ' ἔγεινε θηριό..... Σήμερις δὲ θὰ κάμετε μάθημα, κὺρ Καθηγητή, ἡ τσιούπρα πῆγε 'ς τῆς θείας της Ζαχαρούλας.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἐγὼ ἦλθα νὰ σᾶς ἀποχαιρετίσω, κ. Τοκογλύφε. Ἀναχωρῶ διὰ τὴν Εὐρώπην. Πολὺ λυποῦμαι ὅτι δὲν εἶνε ἐνταῦθα ἡ δεσποινὶς Εὐπραξία, ὅπως τὴν ἀποχαιρετίσω. Ἀλλὰ προσέξατε, παρακαλῶ, καλῶς, διότι ἡ θυγάτηρ σας ἔχει κατὰ νοῦν ν' ἀναχωρήσῃ. Εἰς τοῦτο τὴν παρακινεῖ ὁ Πολυνείκης, ὁ διεφθαρμένος υἱὸς τοῦ παρέδρου. Τὴν ἐσυμβούλευσα νὰ μὴν τὸν ἀκούσῃ. Οὗτος τὴν προσκαλεῖ νὰ ἔρχηται εἰς μακρυνὰ κρυφὰ μέρη, διὰ νὰ τὴν δανείσῃ τὰ χρήματα τοῦ ταξειδίου της, ἐν ᾧ ὁ σκοπός του εἶνε νὰ τὴν ἐνοχοποιήσῃ εἰς τοῦ κόσμου τοὺς ὀφθαλμούς, ὅπως σὲ ἀναγκάσῃ νὰ τοῦ τὴν δώσῃς σύζυγον μὲ μεγάλην προῖκα.... Σοὶ λέγω ταῦτα πρὶν ἀφήσω τὴν ἐπαρχίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα διὰ παντός.....

ΚΩΤΣΟΣ. Τί! βλέπονται κρυφά μου; (Κατ' ἰδίαν.) Μωρὲ τί μοῦ λές, κὺρ Καθηγητή, μὲ τὰ σωστά της ἡ τσιούπρα μου ἑτοιμάζεται νὰ τὸ σκάσῃ; Ἂς προσποιηθῶ τὸν κουτὸ νὰ καταλάβω γιὰ τὶ φεύγ' ἀπ' τὴν πατρίδα. Γιὰ τὰ πολιτικά, ποῦ δὲν γίνεται βουλευτὴς ἢ γιὰ τὴν τσιούπρα, ποῦ τὴν ἀγαπᾷ καὶ πεθαίνει κ' ἀφτὴ δὲν τὸν θέλει γιὰ ἄνδρα της. (Πρὸς τὸν Παναγον.) Γιὰ 'πές μου, κὺρ Παναγο Ἐντελείδη, ἀλήθεια φεύγεις γιατὶ δὲ μπορεῖς νὰ γείνῃ βουλευτὴς ἢ γιατὶ ἡ τσιούπρα δὲ παντρεύεται. Τὰ πράγματα τῆς Ἑλλὰς φαίνονται πολὺ σκοτεινά... δὲν τὰ νοιώθω.

ΠΑΝΑΓΟΣ. (Μειδιῶν εἰρωνικῶς.) Ποτὲ δὲν θὰ δυνθῆς νὰ ἐννοήσῃς,

Κῶτσό μου, τὴν σκοτεινὴν αὐτὴν πολιτικήν, ἐν ὅσῳ πρότερον δὲν ἐκμάθετε Ὑμεῖς καὶ οἱ πέντε υἱοί σας, ποῦ ὀφείλετε νὰ ῥίπτητε τὰς ψήφους σας. Ἄφες λοιπὸν τὰ πολιτικὰ καὶ δῶσε τὴν προσοχὴν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν κτημάτων σας, ὅπως δύνασαι ἀνέτως νὰ πληρώνῃς τοὺς φόρους, οἵτινες κατ' ἔτος αὐξάνουσιν. Ἀλλὰ πρὸ πάντων σπεῦσον νὰ φροντίσῃς διὰ τὴν Εὐπραξίαν σου, ἥτις εὑρίσκεται εἰς μέγαν κίνδυνον. Τὸ σπῆτί σου πυρπολεῖται, κὺρ Κῶτσο· μὲ καταλαμβάνεις ; Ἄφες τὰ πολιτικά. (Ἑτοιμάζεται νὰ ἀναχωρήσῃ.)

ΚΩΤΣΟΣ. (Κατ' ἰδίαν.) Τὰ πολιτικὰ καὶ τὸ σπῆτι. Τί θέλει νὰ 'πῇ, τὸ σπῆτί μου καίεται ! . . . Μήγαρις πῆρε μυρωδιὰ τῆς δραχμοῦλές μου πῶχω 'ς τὸ πάτωμα 'ποκάτω κρυμμένες. Αὐτοὶ οἱ γραμματισμένοι ἁρπάζουν ἀπ' ἕνα λόγο σου χίλιους στοχασμούς σου καὶ ἀπὸ μιὰ ὑποψία ξετρυπώνουν ὅλα τὰ μυστικά σου. (Πρὸς τὸν Πανᾶγον.) Σπολλάτη, παιδί μου, μὲ τὴ συμβουλή σου στάθηκες πάντα καλὸς φίλος. Σ' εὔχομαι καλὸ κατευόδιο καὶ καλὴ ἀντάμωσις, ὁ θεὸς νἆνε πάντα μαζύ σου· 'ς τὸ καλό, Πανᾶγό μου· ἡ τσιούπρα πολὺ θὰ λυπηθῇ σὰν μάθῃ πῶς ἔφυγες ἔτσι ἄξαφνα, χωρὶς οὔτε νὰ τὴν ἀποχαιρετίσῃς.

ΠΑΝΑΓΟΣ. (Μὲ συγκίνησιν σφίγγων τὴν χεῖρα τοῦ Κώτσου.) Ἔχετε ὑγείαν· χαιρέτισέ μου τὴν μαθήτριάν μου καὶ εἰπὲ πρὸς αὐτήν, ὅτι, ἐὰν διατηρήσῃ καλῶς τὰς γραπτὰς νουθεσίας, τὰς ὁποίας τῆς ἔδωκα, ποτὲ δὲν θὰ δυστυχήσῃ.

ΚΩΤΣΟΣ. Μὴ σὲ μέλλῃ, θὰ τῆς τὰ 'πῶ ὅλα, Πανᾶγό μου (θέτει τὰς χεῖρας εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ κλαίει).

Ἐντελείδης (κατ' ἰδίαν.)

Ὁποία κυναλώπηξ ! προσποιεῖται τὸν πάμπτωχον καὶ προσωποκρατεῖται, ὅπως μὴ πληρώσῃ φόρους. Πόσων ἐντίμων χωρικῶν ἀνηλεῶς ἐρρόφησε τὸ αἷμα. Ἅμα δὲν ἠδύνατό τις τούτων νὰ τῷ πληρώσῃ τοῦ Ἰούδα τοὺς τόκους, ἀσπλάγχνως ἐσφετερίζετο τὸν ἀγρόν του, τὴν σταφίδα του, τὴν καλύβην του. Καὶ ὅμως τοιοῦτον εἶνε ἐν Ἑλλάδι τὸ μαγικὸν ἐργοστάσιον, ἐν ᾧ κτήνη χείρονα τούτου μεταβάλλονται εἰς χρυσοβαφεῖς μεγιστᾶνας ... Σκῶμμα φορτικόν! Ἀναιδὲς βωμολόχευμα! Ἐπύργωσε πλέον παρ' ἡμῖν ἡ τέχνη τῆς ἀγυρτίας. Ἐκπαιδευόμεθα, ὅπως γίνωμεν παμπόνηροι καὶ ἐπιτήδειοι, οὐχὶ δὲ καὶ μεγαλεπήβολοι. Ὅπως γίνωμεν τρυφηλοὶ οἰκοκυραῖοι, καὶ ὄχι γνήσιοι πολῖται· φανατικοὶ κομματάρχαι καὶ ὄχι ἄνδρες ἀρχῶν. Φεῦ ! ῥυμουλκούμεθα ὄπισθεν καὶ τῶν ἐλαχίστων συμφερόντων. Ἐπέμψαμεν εἰς ὄνου πόκας τοῦ ἔθνους τὰ ἱερώτερα καὶ ἁγιώτερα καθήκοντα ... Ἆ ! πόσον πτοοῦμαι, ὅτι ὅσα ἐδίδαξα εἰς τὴν Εὐπραξίαν ἐνέσπειραν εἰς τὴν μεγάλην φαντασίαν της μᾶλλον ἀγυρτικὰς ἰδέας ἢ ἐκείνας μιᾶς ἀγαθῆς δεσποίνης ! Θέλει νὰ ταξειδεύσῃ, καὶ νὰ ῥιφθῇ μόνη εἰς τὰς τρικυμίας τοῦ βίου. Ὁ θεὸς ἂς τὴν προστατεύσῃ, ἀφ' οὗ ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ κάμω τοῦτο, καὶ διὰ τοῦτο ἀποχαιρετῶ πρῶτος τὴν πατρίδα μου. Ἀπώλεσα δι' αὐτὴν ἔτη πολύτιμα. Τὸ στάδιόν μου, τὴν ἡσυχίαν μου. Μετέδωκα εἰς αὐτὴν ὅλην τὴν πνευματικήν μου περιου-

σίαν· ἤλπιζον νὰ τὴν νυμφευθῶ... Γῆ τῶν τάφων τῶν γονέων μου, εὐδαιμόνει. Σὲ ἀποχωρίζομαι ἴσως διὰ παντός. Μεταβαίνω εἰς Ἀγγλίαν, μακρὰν τῶν θελγήτρων σου, ὦ Εὐπραξία. Ἀμφιβάλλω ὅμως, ἂν ὁ παν-δαμάτωρ χρόνος θά με κάμῃ ποτὲ νά σε λησμονήσω.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Εὐπραξία.

(Καθημένη ἐπὶ σκίμποδος ἐν τῷ κοιτῶνί της, θρηνοῦσα καὶ γογγύζουσα μὲ ἀτημέλητον μακρὰν κόμην. Εἶνε ἐνδεδυμένη ὡς χωρική. Ὁ κιτὼν εἶνε ἁπλούστατα συνεσκευασμένος.)

Ἀκοῦς ἐκεῖ πατήρ, νὰ μὲ ξυλοφορτώνῃ ἀνηλεῶς. Τίς πατὴρ μαστιγώνει τὰ τέκνα του μετὰ τοιούτων σαπρῶν λέξεων καὶ ἐπιθέτων καὶ προσδοκᾷ ἀγάπην ἢ σέβας παρὰ τούτων! Εἶνε καὶ τόσον φιλάργυρος· ἔχει τόσα κτήματα καὶ προσποιεῖται τὸν πάμπτωχον. Τὸ ξυλοκόπημα, ὅπου μοι ἔδωκε χθὲς τὸ πρωΐ καὶ τοῦτο τῆς σήμερον, ἀποφασίζουν διὰ παντὸς τὸν μεταξύ μας χωρισμόν. Μὰ τὰ κόκκαλα τῆς μητρός μου· οὔτε μίαν ἡμέραν θὰ μείνω περισσότερον ἐνταῦθα. Θὰ μεταβῶ εἰς τὰς Ἀθήνας, τὴν Κωνσταντινούπολιν, Σμύρνην, διὰ νὰ μετέλθω τὴν διδασκάλισσαν, ἔστω καὶ τὴν ὑπηρέτριαν. (Ἐγείρεται καὶ περιπατεῖ σύννους.) Τίς ἠξεύρει ἂν δὲν εὑρεθῇ πλουσία καὶ λεπτὴ Κυρία τις νὰ μὲ ἐκτιμήσῃ καὶ ἀναδείξῃ τὰ προτερήματά μου;

(Σφογγίζουσα τὰ δάκρυά της καὶ λαμβάνουσα ὕφος ὀλίγον δραματικόν, θεωροῦσα τὸ πρόσωπόν της εἰς μικρὸν κάτοπτρον, τὸ ὁποῖον λαμβάνει ἐκ μιᾶς τραπέζης μειδιῶσα δὲ χαριέντως λέγει).

Δέν με ὀνομάζουσι τὴν ὡραιοτέραν τοῦ χωριοῦ; δὲν εἶμαι εἰς κατάστασιν νὰ γνωρίζω ἐγώ, τί ἐστι γυναικεία καλλονή; δὲν εἶμαι εὐπαίδευτος καὶ ἀνεπτυγμένη; δὲν γνωρίζω δύο ξένας γλώσσας; δὲν ἀνέγνωσα τόσα ξένα συγγράμματα καὶ δὲν ἔλαβον ἰδέαν τοῦ κόσμου; ... Πρέπει ν' ἀναχωρήσω μίαν ὥραν ταχύτερον, ἀλλὰ πῶς νὰ ἐξοικονομήσω τὰς δαπάνας... Ὁ Παναγιώτης Ἐντελείδης, ὁ καθηγητής μου, ἐζήτει γάμον. Οὗτός με ἐδίδαξεν ὅ,τι γνωρίζω· τὸν ὑπολήπτομαι, τὸν ἐμπιστεύομαι, τὸν σέβομαι, ἀλλὰ βδελύσσομαι τὴν ὑπανδρείαν. Τώρα ἀνεχώρησεν. Αἰσθάνομαι λύπην καὶ ἀθυμίαν βαθυτάτην. Ἦτο ὁ σύντροφός μου, ἡ παραμυθία μου, ὁ εἰλικρινὴς μέντωρ μου. Ἀπὸ τοῦδε δὲν εἰμπορῶ ἄνευ αὐτοῦ νὰ ζήσω ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ... Ἔπειτα διὰ τί νὰ μὴ δοκιμάσω τὴν τύχην μου εἰς τὰ ξένα; Δὲν εἶμαι ἔτι κάλυξ, περικλείουσα ἐν ἐμαυτῇ τὴν εὐωδίαν τῆς ἥβης μεθυστικωτέραν τῶν τερπνοτέρων ἀρωμάτων; Θὰ εἶμαι τρελλὴ νὰ μείνω ἐνταῦθα, καὶ διὰ τῆς βίας νὰ γείνω σύζυγος τοῦ πρώτου πλουσίου χωρικοῦ, ὃν ἤθελέ μοι ἐπιβάλει ὁ πατήρ μου...

Τί βλέπω; Ἔρχεται μὲ τὸν βουλευτὴν Ἀθανασάραν. Μπᾶ... Διευθύνεται ἐνταῦθα ἐν τῷ κοιτῶνί μου... Δυστυχία μου... Τί ἐπιθυ-

μεῖ ; . . . Μὲ νομίζει εἰς τῆς θείας Ζαχαρούλας, ὅπου μετὰ τὸ ξυλοκόπημα μ' ἔστειλε. Ἂς κρυφθῶ ὄπισθεν τοῦ παραπετάσματος (κρύπτεται.)

ΣΚΗΝΗ Δ'.

Κῶτσος καὶ Θανασάρας (Ὁ Κῶστος πρὶν εἰσέλθῃ ἐν τῷ κοιτῶνι φωνάζει).

ΚΩΤΣΟΣ. Περίμενε ὄξου, κὺρ Θανασάρα. Ἔρχομαι 'γὲ 'λίγα λεπτά.

ΘΑΝΑΣΑΡΑΣ. Πολὺ καλά, Κῶτσό μου . . . ἀλλὰ κάμε γρήγορα γιατὶ τὸ πρᾶμμα βιάζει.

(Εἰσέρχεται ὁ Κῶτσος εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς Εὐπραξίας. Κλείει μετὰ μεγάλης προσοχῆς τὴν θύραν, ὁμιλῶν ὑψηλοφώνως).

ΚΩΤΣΟΣ. Ἡ τσιούπρα εἶνε εἰς τῆς Ζαχαρούλας. Κανεὶς ἐδῶ δὲν βλέπει. (Ἐρευνᾷ τὸ πάτωμα, ἐγείρει δὲ διὰ σιδηροῦ ἀγκίστρου καταπακτὴν φέρουσαν εἰς ὑπόγειον καὶ καταβαίνει ἐντὸς τούτου. Μετά τινα λεπτὰ ἐξέρχεται κρατῶν δέμα χαρτονομισμάτων, καὶ κλείων αὖθις τὴν καταπακτὴν μονολογεῖ). Θὰ τοῦ δανείσω δύο χιλιάδες δραχμὲς πρὸς 6 τοῖς ἑκατὸ τὸ μῆνα. Τὸ χωράφι του ἀξίζει τοὐλάχιστο δέκα χιλιάδες. Ποῦ θὰ μπορέσῃ νὰ πληρώσῃ εἰς ἕνα χρόνο ταῖς δύο χιλιάδες καὶ τὰ ἓξ τοῖς ἑκατὸ τὸν μῆνα. Θὰ μοῦ μείνῃ καὶ τοῦτο καθὼς καὶ τἄλλα ποῦ τοῦ πῆρα. (Ἀνοίγει τὴν θύραν, φωνάζων). Πᾶμε τώρα, κὺρ Θανασάρα, 'ς τὸ Συμβολαιογράφο νὰ κάμωμε τὰ χαρτιὰ μὲ τάξις. (Ἀναχωροῦν).

ΣΚΗΝΗ Ε'.

Εὐπραξία (ἐξερχομένη καγχάζουσα).

Τί εἶνε τοῦτο ; Ὑπὸ τὸν κοιτῶνά μου τὸ θησαυροφυλάκιον τοῦ πατρός μου. Κατέβη καὶ ἔφερε δύο χιλιάδας δραχμάς. Ὁποῖον τέρας φιλαργυρίας. Προχθὲς ἀσπλάγχνως ἐπώλησε τὴν φλωρωτὴν στολήν μου διὰ τίποτε, προφασιζόμενος πληρωμὴν φόρων. Βεβαίως θὰ ἔχῃ ἐκεῖ κάτω καὶ ἄλλα χρήματα. Ἀπέρχονται εἰς τὸ Συμβολαιογραφεῖον . . . Ποῦ εἶνε ἡ καταπακτή ; ... Ἐδῶ εἶνε. Διόλου δὲν διακρίνεται ἐπὶ τοῦ πατώματος . . . Πῶς θὰ τὴν ἀνοίξω; Ὁ πατήρ μου ἐκράτει ἐργαλεῖον, κλειδίον, κάτι εἶχεν εἰς τὴν χεῖρα, δι' οὗ τὴν ἤνοιξε . . . Ἂς δοκιμάσω μὲ τὸ μεγάλο ψαλίδι μου. (Λαμβάνουσο τὸ ψαλίδιον ἐκ τῆς τραπέζης μετ' ἀγωνίας προσπαθεῖ νὰ ἀνασηκώσῃ τὴν καταπακτήν, τὸ ὁποῖον δυσκόλως κατορθοῖ). Εἶνε σκοτεινά, θεοσκότεινα ἐκεῖ κάτω. Πρέπει ν' ἀνάψω ἕνα λύχνον. Ὁ πατήρ μου γνωρίζει καλῶς τὸ ὑπόγειον καὶ δύναται νὰ καταβαίνῃ εἰς τὰ σκοτεινά. (Ἀνάπτει κηρίον καὶ καταβαίνει εἰς τὸ ὑπόγειον. Τράπεζα ἐν μέσῳ τοῦ ὑπογείου, ἐφ' ἧς εὑρίσκεται χάρτης, μελανοδοχεῖον καὶ κονδύλια διὰ τὴν γραφήν, καθὼς καὶ τινα βιβλία, περιέχοντα τοὺς λογιαρισμοὺς καὶ τὰς ὑποθήκας τοῦ φιλαργύρου. Εἰς μίαν δὲ ἄκραν τοῦ ὑπογείου θαλάμου εὑρίσκεται μέγα κιβώτιον ἀνοικτόν. Ἐγγὺς τούτου κρέμαται ἓν δισάκκιον). Ἄ, κὺρ Κῶτσο. Ἐδῶ εἶνε τὸ μυστικὸν γραφεῖόν σου. Ἐδῶ ὑποκάτω κάμνεις, ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, τοὺς λογαριασμούς σου. Τούτου ἕνεκα συχνὰ μὲ στέλλεις διὰ μίαν καὶ δύο ἑβδομάδας εἰς τῆς θείας Ζαχαρούλας (ἀνοίγει

τὸ κιβώτιον) ... Μπᾶ! Ἰδοὺ τὰ φλωρωτά μου ἐνδύματα, ἐν ᾧ αὐτὸς μ' εἶπεν ὅτι τὰ ἐπώλησε. Καταλαμβάνω τώρα· μὲ τὰ ἀφήρεσε, ὅπως διὰ τῶν νομισμάτων των μὴ προσπορισθῶ τὰς δαπάνας τοῦ ταξειδίου... Τρέλλα μου! Πόσα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ὡρολόγια ἔχει συσσωρευμένα ἐδῶ! Πόσους ἀδάμαντας! Ποῖα τιμαλφῆ πράγματα δὲν θησαυρίζει αὕτη ἡ τοκογλυφία!! (Ἀποσπᾷ ταῦτα ἐκ τοῦ μέσου τοῦ κιβωτίου καὶ ἐξετάζει χωριστὰ λεπτομερῶς ἕκαστον πέριξ τοῦ φωτός, ψιθυρίζουσα θυμαστικοὺς λόγους, εἶτα χαροποιῶς ἐκφωνεῖ). Τί λαμπρὰ κοσμήματα! Πῶς ἀστράπτουν! Πῶς λάμπουσι!! Ἰλιγγιῶ νὰ τὸ βλέπω. Θὰ πετάξω ἀπὸ τὴν χαράν μου... Μπᾶ! Μπᾶ! Μπᾶ!! Ἐδῶ εἶνε δέματα ὁλόκληρα μὲ χαρτονομίσματα (ἐξετάζει αὐτά). Εἶνε ὅλα χιλιάδραχμα. Ἕν, δύο, τρία χονδρὰ δέματα... Παναγίτσα μου! Θὰ μὲ τρελλάνῃς εἰς τὴν ὄψιν των, εἰς τὸν ὄγκον των, (ζυγίζει διὰ τῶν χειρῶν της ἕκαστον τούτων λέγουσα). Μὰ τὸ κάθε ἓν ἀπὸ αὐτὰ θὰ περιέχῃ τοὐλάχιστον διακόσια χιλιάδραχμα... Διακοσίας χιλιάδας δραχμὰς ἕκαστον... Φαντασθῆτε 600 χιλ. φράγκα τοὐλάχιστον καὶ φωνάζει ὅτι εἶνε ὀρφανὸς ἀπὸ μετρητά... Νά! καὶ δύο, τρεῖς σακκουλίτσαις μὲ λίρας καὶ εἰκοσόφραγκα. Βέβαια μὲ τόσον χρυσὸν γίνεται ὁ θνητὸς χρυσοπτέρυξ... Ὤ! Πλοῦτε! τυφλὲ Πλοῦτε!! σ'εὐχαριστῶ. Πίπτεις ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς τοὺς πόδας μου!;... Ὁ πατήρ μου ἔχει ἀναρίθμητα κτήματα μεγάλης ἀξίας καὶ μεγάλου μέλλοντος. Τὰ μετρητὰ τὰ θέλει διὰ τὴν τοκογλυφίαν, ἥτις εἶνε πολὺ κακὸν πρᾶγμα. Ἡ τοκογλυφία κάμνει οἰκογενείας δυστυχεῖς. Λαμβάνουσα ταῦτα ὅλα, δὲν λαμβάνω εἰμὴ τὴν ὀφειλομένην μοι προῖκα καὶ τοῦ ὑστερῶ τὰ μέσα τῆς τοκογλυφίας... Ἡ ὥρα πρέπει νὰ εἶνε δύο μετὰ μεσημβρίαν. Μὲ βῆμα ταχὺ ὁδοιποροῦσα θὰ προφθάσω τὴν διὰ Πάτρας ἁμαξοστοιχίαν. Τίς θὰ ὑποπτευθῇ ὅτι τὸ δισάκκι μιᾶς βλάχας περιέχει τόσον πλοῦτον; Θέτω καὶ ἀμπελόφυλλα εἰς τὸ στόμιόν του. Ἅμα φθάσω εἰς Πάτρας, ἀλλάζω ἔνδυμα καὶ ὄνομα. Διὰ δὲ τοῦ πρώτου ἀτμοπλοίου μεταβαίνω εἰς τὴν ὡραίαν Ἰταλίαν. Ἰδοὺ τί ἔχει νὰ εἰπῇ νὰ εἶνέ τις ἐγγράμματος. Γνωρίζεις, νὰ ταξειδεύῃς, πρὶν ἢ ποτε ταξειδεύσῃς. Γνωρίζεις εἰς ποῖον κράτος πρῶτον πρέπει νὰ ταξειδεύσῃς, ὅπως τελειοποιηθῇς. Ναί· κατὰ πρῶτον πρέπει νὰ ἐπισκεφθῇς τὴν χώραν τῶν νέων Μουσῶν, τῶν νέων ὡραίων Τεχνῶν, τὴν πατρίδα τοῦ Τορκουάτου Τάσσου, τοῦ Δάντου καὶ Πετράρχα, τὸ βασίλειον ἐκεῖνο, ὅπερ ἔχει ὅ,τι οὐδὲν ἄλλο βασίλειον τοῦ κόσμου ἔχει, δηλαδὴ ὀκτὼ ἀντὶ μιᾶς πρωτευούσας, ἑκάστην λαμπροτάτην, περιέχουσαν ἀρχαίους καὶ νέους διαφορετικοὺς θησαυρούς, καὶ φέρουσαν ἓν διαφορετικὸν γοητευτικὸν ἐπίθετον. Θὰ ὑπάγω εἰς τὴν ἁγίαν Ῥώμην (Roma santa), εἰς τὴν πλουσίαν Βενετίαν (Venezzia la Ricca), εἰς τὴν σοφὴν Πάδοβαν (Padova la Dotta), τὴν γόνιμον Βολώνιαν (Bologna la Grassa), τὴν ἀρχαίαν Ῥάβενναν (Ravena l'Antica), τὴν ὡραίαν Φλωρεντίαν (Firenza la belle), τὴν κομψὴν Νεάπολιν (Napoli la Gentile) καὶ τὴν ὑπερήφανον Γένοβαν (Genova la superva), ὅλας θὰ τὰς ἐπισκεφθῶ μὲ τὴν σειράν των. Δόξα καὶ τιμὴ εἰς τὸν καθηγητὴν Πανᾶγον, τὸν διδάξαντά με ἰταλικὴν

καὶ γαλλικήν. Ἔχε ὑγείαν διὰ παντός, ὦ εὐκραὴς Σταφιδότρυπα, μὲ τὰ δροσερὰ νερά σου καὶ τὴν ἐκλεκτὴν σταφίδα σου. Ἤσο πολὺ μικρά, ὅπως γείνῃς εἱρκτοφύλαξ τῆς ἀδεσπότου καὶ φιλοδόξου φαντασίας μου. Πάτερ μου, ὑγίαινε κ' εὐδαιμόνει. Ἐφόνευσας τὴν μακαρίτισσαν μητέρα μου μὲ τὰ ξυλοκοπήματά σου. Δὲν δύναμαι νὰ ἐπιτρέψω εἰς ἐμαυτὴν νὰ πάθῃ τὰ αὐτά. (Συσσωρεύει κατεσπευσμένως ἐντὸς τοῦ δισακκίου τὰ φλωρωτὰ ἐνδυματά της, πάντα τὰ χρήματα καὶ τιμαλφῆ κειμήλια τοῦ κιβωτίου λέγουσα). Καὶ τοῦτο τὸ μαργαριτάρι καὶ ἐκεῖνα τὰ ὡρολόγια καὶ τοῦτες ταῖς καδέναις, καὶ αὐτὰ τὰ μπριλάντια, καὶ τοῦτα τὰ ῥουμπίνια ὅλα θὰ μοῦ χρησιμεύσουν. (Ῥίπτουσα εἰς τὸν ὦμον τὸ δισσάκι καὶ περικαλύπτουσα μὲ σκέπην μέλαιναν τὸ πρόσωπον ἀναβαίνει ᾄδουσα ἐπὶ τῶν ὀδόντων της τὴν κλίμακα).

Τὸ πρωὶ ἤμουν φτωχιὰ
Ἀπόψε μαλαματένια
Ἀπ' αὔριο περιζήτητος
Ὡς μία μπριλαντένια.

ΣΚΗΝΗ ϛ'.

Κῶτσος

(Ὁ μπάρμπα Κῶτσος καταβαίνει τὴν κλίμακα τοῦ ὑπογείου τέσσαρας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς θυγατρός του, κρατῶν μικρὸν φανὸν καὶ λέγει).

Σήμερα εἶνε τέσσαρες 'μέρες ποῦ 'φυγε ἡ τσιούπρα: Βέβαια 'πῆγε στὴν Ἀθήνα. (Ἵσταται ἀντικρὺ τοῦ ἀνοικτοῦ κιβωτίου, θεωρῶν δὲ διάφορα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐσκορπισμένα πράγματα κλαυθμυρῶς φωνάζει). Μπᾶ, Μπᾶ, κακὸ ποῦ μοῦρθε. Μὶὰ ζωντανὴ φωνὴ ἀπὸ χθὲς κρουφὰ μοῦλεγε πῶς δὲ στέκομαν καλά... Ἐδῶ κἄποιος ἦρθε... Τὸ κασσόνι ἀνοικτό... Τὰ πράγματα ἐσκορπισμένα... (προσεγγίζει τὸ κιβώτιον, θέτει τὸν φανὸν ἐντὸς τούτου ἐρευνῶν, ἔπειτα ἀποσυρόμενος ὁρμητικῶς καὶ ὀπισθοπορῶν ταχέως ἀκουμβᾷ εἰς ἕνα τοῖχον τοῦ ὑπογείου, στηρίζων τὰ νῶτα, ἐγκαταλιμπάνων τὸν φανὸν ἐντὸς τοῦ κιβωτίου. Ἀναπνέει πολλάκις βαθέως φουσκώνων τὸ στῆθος, ὡς πνιγόμενος ζητῶν νὰ διαβεβαιωθῇ, ἐὰν δὲν ἀπώλεσε τὴν ἀναπνοήν του· εἶτα λέγει). Πᾶνε οὖλα, οὖλα, τὰ μετρητά μου! Οὔφ! τζόκ! τζόκ! πνίγομαι· θεέ μου, θεούλη μου, ἄφες με ἀκόμα ψίχα νὰ ζήσω (πίπτει εἰς τὰ γόνατα ἀνοιγοκλείων τὸ στόμα ὡς νὰ ψυχορραγῇ)... δὲν ψυχομαχάω! ἀκόμα ἀκόμα, θεούλη μου, μὴ μοῦ πέρνῃς τὴν ψυχούλα μου, μὴ μοῦ τὴν πέρνῃς, ὄχ! ἄφησέ με νὰ ζήσω... Ὤχ πάει καὶ τὸ μ̲αλό μου... (θέτων τὰς δύο παλάμας ἐπὶ τῶν κροτάφων του). Σταθῆτε μ̲αλὰ μὴ φύγετε ἀπὸ τὸ κουρνιασμένο τοῦτο κεφάλι... ὄχι, ὄχι μὴ φύγετε... πνίγομαι, πεθαίνω, Παναγι̲ά μου, ἑφτακόσι̲αις χιλιάδες χρυσᾶ φράγκα πᾶνε, πᾶνε, 'πέταξαν ἀπὸ 'δῶ, μοῦ πῆραν τρι̲άντα χρόνι̲α νὰ τὰ στιβάζω... πᾶνε, πᾶνε μοῦ τὰ σουφρῶσαν 'σὲ μι̲ὰ σαρωσι̲ά... χωριστὰ τὰ 'ρολόγια καὶ τόσα τόσα τζοβαέρια... τὰ περισσότερα ἤτανε ἀμανάτι καὶ ξένα. Ὤχ! Ὤχ! Τί θὰ γείνω ὁ καϋμένος. Τἄκλεψαν ἡ τσιούπρα καὶ ὁ δάσκαλος. Ἔφυγαν κ' οἱ δ̲ὸ ἀντάμα ἀπ' τὸ χωρι̲ό. Ἡ τσιούπρα ποτὲ δὲν 'πῆγε 'ς τὴ θειά της Ζαχαρούλας. Χριστέ

μου, Ἁγιώργη, προστάτη τοῦ χωριοῦ, λυπήσου, πεθαίνω . . . ποιὸς μπορεῖ νὰ βαστάξῃ τέτοιο κακὸ νὰ τὸ βαστάξω καὶ 'γώ . . . Μωρὴ βρωμοκόρη στρίγλα, καὶ ποῦ θὰ μοῦ πᾷς! Στὴν Ἀθήνα; καὶ 'γὼ 'στὴν Ἀθήνα. Στὴν Πόλι; καὶ 'γὼ στὴν Πόλι, ἂς εἶνε καὶ τέσσαρες 'μέρες ποῦ 'φυγες μπροστά, θὰ σὲ προφτάξω . . . Θεούλη μου. Καλὰ νὰ πάθω, καλὰ νὰ πάθω. Ἔπρεπε νὰ τὴν 'πάνδρευα ἀπὸ 'δῶ καὶ τέσσαρα χρόνια μὲ τὸν καπετὰν Λάζαρο τὸν Κρανιδιώτη, ποῦ τὴν ζητοῦσε χωρὶς προικιό . . . Τότες, τότες . . . πρὸ τοῦ νὰ γεμίσῃ ὁ κατέργαρος ὁ Πανᾶγος τὸ κεφάλι της ἀπὸ ταῖς διαβολιαῖς τῶν Φράγγωνε. Ἀνάθεμά σε διαβασμένο τσακάλι, σὺ μοῦ ξελόγιασες τὴν τσιούπρα. Μοῦβαλες τὸν Νείκη ἀγαπητικόν της γιὰ νὰ μὴ βάλῃ ὁ νοῦς μου σένα. Ἀρχιληστή, καλὰ ἔκαμες τὴ δουλειά σου. Πιπίλισες σιγὰ σιγὰ τὸ νοῦ της μὲ τὰ Φραντζέζικα βιβλία καὶ ταῖς ζωγραφιές. Οὔλο διάβασμα καὶ διάβασμα καὶ ὕστερις, ἀρχικλέφταρε, μαζὺ τὰ κλέψατε καὶ μαζὶ θὰ τὰ ξεφαντώσητε. Ὤχ! Ὤχ! πόσα 'μερόνυκτα θὰ περάσουν γιὰ νὰ χωνέψ' ἕνας γονειὸς τοῦ παιδιοῦ του τὸ τέτοιο κάμωμα . . . Ποιανοὺ νὰ 'μολογήσω τὴν τέτοια κλεψιά; οὔτε τοῦ Νείκη . . . Μὲ προσμένει ὄξω στὸ περιβόλι. Ἅγιε Παντελεήμονα, δός μου δύναμ' νὰ βασταχθῶ στὰ ποδάρια μου. (Βραδέως ἀναβαίνει τὴν κλίμακα μὲ τὸν φανὸν εἰς τὰς χεῖρας).

πολυνείκης καὶ **κῶτσος**.

(Κηπάριον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶνε ἐξηπλωμένος ἐπὶ ἕδρας ὁ Πολυνείκης ἀναγινώσκων ἐφημερίδα, καπνίζων δὲ ποῦρον. Εἶνε νέος ὡραῖος, κομψῶς ἐνδεδυμένος μὲ ὑψηλὰ κολλάρα καὶ στρηπτοὺς μύστακας. Ὅταν ὁ Κῶτσος εἰσῆλθε, λέγει πρὸς αὐτόν, οὐδόλως δίδων προσοχὴν εἰς τὸ τεταραγμένον πρόσωπόν του).

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ. Ἄκουσον, κὺρ Κῶτσο, τί γράφει ἡ περισπούδαστος ἐφημερὶς τῶν Πατρῶν *Ἐπιπολαιότης* (ἀναγινώσκει ἐμφαντικῶς).

«Πρὸ δύο ἡμερῶν ἡ πόλις ἡμῶν φιλοξενεῖ τὴν πλουσιωτάτην καὶ φιλάνθρωπον κόμησσαν Ἐλεονόραν Ταγκρέδου, ταξειδεύουσαν χάριν τῶν ἀρχαιοτήτων τὴν Ἑλλάδα *ἱκκόνιτο* ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐπιδείξεως. Εἶνε ὡραιοτάτη, πολυμαθὴς καὶ νεωτάτη κόρη. Ἡ κόμησσα Ἐλεονόρα Ταγκρέδου, ὡς γνωστόν, ἔρχεται, κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἀπὸ τὸν κόμητα Ῥοβέρτον Γουϊσκάρδ, ἄλλοτε ἡγεμόνα τῆς Σικελίας. Ἔκαμε πολλὰς ἀγορὰς εἰς τὴν πόλιν μας ἐνδυμάτων καὶ κοσμημάτων, ἐπεσκέφθη πάντα τὰ ἀξιοπερίεργα, κυρίως τὰς ἐκκλησίας τῶν Πατρῶν, δι' ἃς, φαίνεται, ἔχει μεγάλην εὐλάβειαν καὶ θαυμασμόν. Ἐδώρησεν ἀπὸ χιλίας δραχμὰς εἴς τινας καὶ ἀπὸ πεντακοσίας εἰς ἄλλας. Ὁ δήμαρχος καὶ οἱ προὔχοντές μας τὴν ἐπεσκέφθησαν καὶ τὴν ηὐχαρίστησαν διὰ τὴν γενναιοδωρίαν της. Ὁμιλεῖ ὡς Ἑλληνὶς τὴν ἑλληνικήν, γνωρίζει τοὺς ἀρχαίους ποιητὰς καὶ ἀποστηθίζει αὐτοὺς μετὰ καταπληκτικῆς εὐκολίας καὶ ἐμφάσεως. Σήμερον λίαν πρωΐ ἀνεχώρησε δι' Ἰταλίαν. Οὐδέποτε πρότερον ἡ πόλις τῶν Πατρῶν ἐφιλοξένησεν εὐγενεστέραν καὶ ὡραιοτέραν νέαν αὐτῆς.»

Ἐπεθύμουν, κὺρ Κῶτσο, νὰ ἔβλεπον αὐτὴν τὴν κόμησσαν Ταγκρέ-

δου καὶ νὰ κρίνω, ἐὰν εἶνε ὡραιοτέρα τῆς Εὐπραξίας. Κατ' ἐμὲ οὐδεμία γυνὴ ὡραιοτέρα εἰς τὸν κόσμον. Ἡ Σταφιδότρυπα δύναται νὰ ἔχῃ τὴν τιμὴν ὅτι ἐγέννησε κάλλος ἀνώτερον ἐκείνου τῶν Νυμφῶν καὶ Νηρηΐδων τῆς μυθολογίας.

ΚΩΤΣΟΣ. Ἄφες τὴν τσιούπρα, δὲν θέλω ν' ἀκούσω μπιλὲ οὔτε τὸ ὄνομά της. Αὐτὴ παιδὶ πιὰ 'δικό μου δὲν εἶνε . . . φουρτούνα μου! βέβαια τῶσκασε γιὰ τὴν Ἀθήνα μὲ τὸ φραγκοδάσκαλο . . . Τώρα κὺρ Νείκη, ποῦ πᾶς μὲ τὴν τιμή της ;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ. Μὴν τὴ φοβεῖσαι, κὺρ Κῶτσο, ἀπὸ σὲ ἐξαρτᾶται νὰ ἐξασφαλίσῃς τὴν τιμήν της καὶ σφραγίσῃς διὰ παντὸς τοῦ κόσμου τὰ στόματα.

ΚΩΤΣΟΣ. Πῶς ;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ. Ν' ἀνοίξῃς τὸ πουγγί σου.

ΚΩΤΣΟΣ. Μὰ 'γὼ δὲν ἔχω πουγγί, σοῦ τῶπα χίλιες φορές· ἔχω μόνον κτήματα . . . ἀδαῦτος εἶν' ὁ καϋμός μου ποῦ δὲ μπορῶ νὰ τὰ καλλιεργέψω χωρὶς μετρητά.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ. Τὰ κτήματα κάμνουν τὸ πουγγί.

ΚΩΤΣΟΣ. Γιὰ λέγε βρέ παιδί, πάγω νὰ χάσω ἀπόψε τὸ λογικό μου. Παρηγόρησέ με ψίχα . . . Οὔφ, οὔφ, τί στενοχώρια ἔχω ἀπόψε, δὲ θὰ κοιμηθῶ, δὲ θὰ κλείσω 'μμάτι, θὰ ζουρλαθῶ ὅσο συλλογᾶμε τὴν τσιούπρα :

ΠΟΛΥΕΙΚΗΣ. Ἡ Εὐπραξία οὐδόλως ἀγαπᾷ τὸν Πανᾶγον· δὲν ἀγαπᾷ κανένα ἄνδρα. Καρδιὰ γυναικὸς αὐτὴ δὲν ἔχει· τὸν ὑπολήπτεται ὅμως καὶ τὸν ἐμπιστεύεται περισσότερον ἀπ' ἐμέ. Ὁ δὲ Πανᾶγος ἔχει ψυχραιμίαν καὶ πολλὴν κρίσιν, εἶνε δὲ νέος ἐντιμότατος καὶ ἐγκρατής, ὅπως ὠφεληθῇ τῆς σφαλερᾶς θέσεως τῆς θυγατρός σου. Παρεχώρησεν εἰς αὐτὴν τὰς δαπάνας τοῦ ταξειδίου, εὔελπις ὅτι διὰ τῶν εὐεργεσιῶν καὶ τῆς μεγαλοδωρίας του θὰ ὑποδουλώσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην της, ὅπως τὸν νυμφευθῇ. Ἔσο βέβαιος ὅτι δι' ἕνα μῆνα τοὐλάχιστον, ὅπου καὶ ἂν μετέβησαν, εἰς Ἀθήνας, Σμύρνην ἢ Κωνσταντινούπολιν, ἡ ἄγαμος Εὐπραξία εἶνε ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ ἐναρετωτέρου τῶν ἀνδρῶν. Τὸν μισῶ, ἀλλ'αὕτη εἶναι ἡ ἀλήθεια! Μετὰ ἕνα μῆνα, ἐὰν δὲν εὕρῃ ἔντιμον πόρον ζωῆς, ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ της, πιθανὸν νὰ γείνῃ σύζυγός του, ἂν καὶ μέγαν ἔχει φόβον καὶ ἀποστροφὴν εἰς τὸν γάμον.

ΚΩΤΣΟΣ. (Κατ' ἰδίαν). Ποῦ νἄξερες, κακόμοιρε, πῶς μ'ἄδειασαν τὸ κασσόνι καὶ μοῦ σοὔφρωσαν κοντὰ ἕνα μιλλιοῦνι. Ἡ κλέφτησσα 'παντρεύεται πάντα τὸν κλέφτη ἅμα γείνουν στὸ κλέψιμο καλοὶ συντρόφοι. (Πρὸς τὸν Πολυνείκην). Καὶ τώρα τοῦ λόγου σου τί δασκαλεύεις νὰ κάμωμε ;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ. Νὰ μὲ ἀρραβωνίσῃς μὲ τὴν Εὐπραξία, νὰ ὑποσχεθῇς μίαν καλὴν προῖκα εἰς τὸν πατέρα μου, νὰ λάβῃς μαζί σου 20,000 δραχμὰς καὶ αὔριον πρωΐ-πρωΐ νὰ μεταβῶμεν εἰς Ἀθήνας.

ΚΩΤΣΟΣ. Μὰ ποῦ νὰ βρῶ τὰ μετρητά ;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ. Σοῦ τὰ δανείζει ἐπάνω εἰς ἓν κτῆμά σου ὁ πατήρ μου.

ΚΩΤΣΟΣ. Μὰ θὰ θέλῃ πέντε τσ' ἑκατὸ τὸ μῆνα.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ. Ἅμα ἀκούσῃ ἀπὸ τὸ στόμα σου ὅτι μοῦ δίδεις τὴν Εὐπραξίαν, θὰ τὰ δώσῃ πρὸς ἓν μόνον τοῖς ἑκατὸ τὸ μῆνα.

ΚΩΤΣΟΣ. (Σύννους). Καὶ 'σὰν τί ὑποστατικὸ ζητᾷς. Νείκη μου ;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ. Ἀξίας τοὐλάχιστον ἑκατὸν χιλιάδων δραχμῶν. Νὰ τὸ θέσῃς ὑποθήκην εἰς τὸν γέρο μου.

ΚΩΤΣΟΣ. Σοῦ δίνω ἕνα κτῆμα π' ἀξίζει ὀγδόντα χιλιάδες δραχμὲς μὲ τὴν ὑπόσχεσιν ὁ πατέρας σου νὰ μὲ δανείσῃ εἴκοσι χιλιάδες δραχμὲς 'ς τὸ κτῆμα 'πάνω, ὅπως λές. Σὺ ποτὲ νὰ μὴ μ' ἀφήσῃς ὅσο νὰ βροῦμε τοὺς κακούργους· ἂν πανδρευθῇς τὴν τσιούπρα, θὰ πάρῃς ἕνα ἄλλο κτῆμα ν' ἀξίζ' ἑκατὸ χιλιάδες δραχμές. Σ' ἀρέσ' ἔτσι, Πολυνείκη μου ;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ. Δέχομαι . . . Ἀλλά, κὺρ Κῶτσο, τὰ πράγματα θὰ γείνουν γραπτά, ὅπως ἀποφύγωμεν τὰς ἔριδας.

ΚΩΤΣΟΣ. Ὅ,τι θὲς ὁ κακούρης θὰ τὸ κάμω, φθάνει νὰ προφθάσωμε τὴν τσιούπρα . . . Πάγω νὰ 'τοιμασθῶ γιὰ νὰ πᾶμε 'ς τὸν πατέρα σου καὶ τὸ συμβολαιογράφο γιὰ ταῖς ὑπογραφάδες. (Φεύγει ὁ Κῶτσος).

πολυνείκης μόνος.

Κατώρθωσα τὸ ὄνειρόν μου. Ἐπιστρέφω εἰς Ἀθήνας ἀρχοντόπουλο καὶ γαμβρός. Ὅταν ἐσπούδαζον ἐκεῖ, ἔπλυνα τὰ πιάτα καὶ ἐκαθάριζον τὰ μαχαιροπήρουνα τοῦ ἀτίμου δικηγόρου Καπνικοπούλου. Αἱ φθισικαὶ καὶ φλύαροι θυγατέρες του ἀγενῶς μὲ ἐξύβριζον καὶ περιεφρόνουν, ἡ δὲ ὑποκρίτρια μήτηρ των, τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς νηστείας ἡ ἠθοποιός, ἐν μεσονύκτιον ἔθραυσε τὸν πῆχύν της ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου· διατὶ νομίζετε ; διότι μὲ εὗρε σπουδάζοντα καὶ καίοντα τὸ πετρέλαιόν της. Τὸ ὄνειρόν μου εἶνε νὰ γείνω δικαστής. Μὲ τὸ δίπλωμά μου καὶ τὸ βαλάντιον τοῦ Κώτσου εἰς τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τῶν συγχρόνων εὐκόλως θὰ τὸ κατορθώσω. Θὰ ταπεινώσω τὴν ὀφρὺν ὅλων τῶν οἰκοκυραίων τοῦ Μωρηᾶ, ὅλων τῶν ὀνομάτων. Παρήκμασαν καὶ ταῦτα, πρέπει νὰ λείψωσιν ἐκ τοῦ μέσου. Περιτυλίσσω ἀπόψε δι' ἑνὸς συμβολαίου τὸν τοκογλύφον τοῦτον ἐντὸς δικτύου, ὅπως μὴ δύναταί ποτε νὰ ἀπαλλαχθῇ. Οὗτος ὁ γάμος θὰ μὲ φέρῃ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σταδίου μου. Εἰς μάτην παρεκάλουν τὸν πατέρα νὰ ἐπιστρέψω εἰς Ἀθήνας. Προσποιεῖται ὅτι δὲν ἔχει οὐδὲ εἴκοσι χιλιάδων δραχμῶν περιουσίαν. Εἰς Ἀθήνας ! εἰς Ἀθήνας ! Ἅπαξ ἐκεῖ, ἀφ' ἡμῶν ἐξαρτᾶται ν' ἀφιχθῶμεν ὅπου ἐπιθυμοῦμεν. Ἀρκεῖ νὰ γνωρίσωμεν τὰ ῥεύματα τῶν ἀνέμων τῆς ἀτμοσφαίρας. Ταῦτα σήμερον εἶνε ὁρατά, πασίγνωστα καὶ εὐδιάβατα. Ἐπιτηδειότης, μυστικότης, κολακεία, θαυμασμός, ἀφοσίωσις, ὑποταγὴ πρὸς ὅλους ! . Προδοσία, κατασκοπεία, πρὸ πάντων ὅμως νὰ εἶνέ τις γλυκύθυμος καὶ προφέρῃ ἐπαίνους, λόγους καλοὺς περὶ ὅλων τῶν ἐχθρῶν του, περὶ ὅσων ὑποπτεύεται ὅτι τὸν ἀποστρέφονται ἢ δὲν συμπαθοῦσι πρὸς αὐτόν. Κυρίως νὰ τοὺς θυμιάζῃς πρὸς τοὺς ὠτακουστάς, τοὺς μεταδίδοντας τοὺς λόγους σου. Οὗτος εἶνε ὁ μόνος τρόπος νὰ τοὺς ἀφοπλίσῃς, εὐστείρως δὲ ταξειδεύσῃς ἐντὸς τῆς πολυζάλου πρωτευούσης τῆς Ἑλλάδος.

Κῶτσος καὶ Πολυνείκης

ΚΩΤΣΟΣ. (Καθ' ἑαυτόν.) Καλὰ 'κρατήθηκα καὶ δὲν τοῦ 'μολόγησα τὴν κλεψιά. Μὲ τὸ παιδὶ τοῦτο θὰ μάθω καλὰ τὴν 'Αθήνα. Μόνο 'σὰν τοὺς τσακώσωμε καὶ δὲ μοῦ δώκουν τὰ κλεμμένα, τότε θ' ἀνοίξω τὸ στόμα μου νὰ τοῦ 'ξομολογηθῶ τὴν ἀλήθεια. Θὰ τοὺς πολεμήση 'σὰν λεοντάρι. Τὸν λένε πρώτης τάξις σπουδασμένο δικηγόρο. Ἂς γράψη ὅ,τι θέλη καὶ τὸ ὑπογράφω. Ἐκεῖ 'ποῦ ἔχασα τόσα μετρητά, ἂς χάσω καὶ ἕνα κτῆμα ὀγδόντα χιλιάδων δραχμάδων γιὰ νὰ κάμω τὴ δουλειά μου. Ἔπειτα δὲν εἶν' ὀγδόντα χιλιάδες, εἶνε μόνον εἰκοσιπέντε, γιατὶ τόσα 'δάνεισα καὶ γιὰ τόσα μοῦμεινε. Θὰ πάρω ἀπόψε ταῖς εἴκοσι δανεικές· καθαυτὸ δὲ θὰ κινδυνέψω παρὰ μόνον πέντε χιλιάδες. (Πρὸς τὸν Πολυνείκην)— Εἶμ' ἕτοιμος ἂς πηγαίνωμεν. Δὲ γνωρίζεις πόσο λαχταρῶ νὰ σὲ κάμω μιὰ ὥρα μπροστὰ παιδί μου . . .

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ. Τὸ γνωρίζω, εἰλικρινέστατε φίλε. 'Αγαπῶ περιπαθῶς τὴν ὡραίαν Εὐπραξίαν, ἀλλὰ σέβομαι ὑμᾶς περισσότερον. Ἂς ὑπάγωμεν. Πρέπει νὰ προφθάσωμεν τὸν σιδηρόδρομον τῆς πρωΐας. Τὸ ἑσπέρας θὰ ἤμεθα εἰς 'Αθήνας.

ΠΡΑΞΙΣ Β'.

ΣΚΗΝΗ Α'.

Εὐπραξία Κώτσου ὡς δούκισσα *Εὐγενία Νοταρᾶ.*

('Η σκηνὴ ἐν Λονδίνῳ μετὰ πέντε ἔτη. Αἴθουσα συνεσκευασμένη δι' ὅλου τοῦ πλούτου καὶ τῆς ἀγγλικῆς καλλιτεχνικῆς ἐπιπλοποιΐας. Κάθηται ἐπὶ ἀναπαυτικῆς ἕδρας ἀναγινώσκουσα, φέρει δ' ἐπὶ κεφαλῆς μικρὰν ἀδαμαντίνην δουκικὴν κορόνα. Μετά τινα λεπτὰ θέτει τὸ βιβλίον ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ μένει σκεπτική. Εἶνε ἐνδεδυμένη μετὰ πολυτελείας, διότι ἐδέχθη πρὸ μικροῦ ἐπισκέψεις. 'Εγείρεται μετ' ὀλίγον λέγουσα).

'Η Τζέϊν Ἔϋρη (Jane Eyre)· τοῦτο εἶνε τὸ περιπαθέστερον μυθιστόρημα, ὅπου ποτὲ ἀνέγνωσα. 'Αληθὲς ἐντρύφημα· εἶνε τῆς Καρλόττας Βροντῆς . . . Καρλόττα Βροντή· δὲν πιστεύω τοῦτο νὰ εἶνε τὸ ἀληθινὸν ὄνομα τῆς συγγραφέως. 'Η μυθιστορία εἶνε ἄθροισμα συμβάντων οἰκιακοῦ βίου μᾶλλον κρυπτομένης ἡρωΐδος συγγραφέως ἢ περιγραφὴ περιπετειῶν προσώπων ξένων. Μόνον μία γυνὴ δύναται νὰ περιγράψη διὰ τοιαύτης λεπτομερείας τὸν ἕνα καὶ μοναχὸν ἔρωτά της. 'Αλλ' ὁ ἰδικός μου βίος ὁποίου εἴδους μυθιστορία εἶνε, ὁπόσαι περιπέτειαι, ὁπόσοι προσποιημένοι ἔρωτες, ὁπόσοι ἀρραβῶνες, ὁποῖα ἀπίστευτα ἐπεισόδια! Καὶ ταῦτα ἐντὸς μόνον πέντε ἐτῶν. Εἶνε ἀκριβῶς σήμερον πέντη ἔτη, ἀφ' ὅτου ἐγκατέλειψα τὴν τερπνὴν Σταφιδότρυπα. Μὲ παρέστησαν εἰς Πάτρας κόμησσαν 'Ελεονώραν Ταγκρέδου, εἰς 'Ιταλίαν καὶ Γερμανίαν πριγκήπισσαν Πουλχερίαν Βελισσάριο, εἰς 'Ρωσίαν κόμησσαν Κωνσταντίνα Καποδίστρια καὶ εἰς Γαλλίαν καὶ 'Αγγλίαν νῦν εἶμαι ἡ βυζαντινὴ δούκισσα Εὐγενία Νοταρᾶ. Δόξα καὶ τιμὴ πρὸς τοὺς ῥέπορτερ, οἵτινες παντοῦ εἶνε οἱ αὐτοί. 'Αλλ' ὁποία φιλοτιμία, ὁποία τόλμη, ὁποία μεγα-

λοδωρία ἡ ἰδική μου, ὅπως διατηρήσω τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς θέσεώς μου καὶ διασώσω τὴν ἀρετήν μου. Δύνανται νὰ μὲ ὀνομάσουν ἀγύρτριαν καὶ φιλάρεσκον, οὐδέποτε ὅμως καὶ μὴ ἐνάρετον. Ἐὰν δὲν ἤμην γνησία Ἑλληνίς, πρὸ πολλοῦ θὰ ἤμην καὶ ἐγὼ ὡς αἱ Εὐρωπαῖαι. Ἀνεχώρησα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα μὲ ἓν ἑκατομμύριον φράγκων. Εἰς πέντε ἔτη ἐδαπάνησα ἑπτὰ καὶ ἔχω ἤδη τρία. Καὶ ὅμως οὐδεμία γυνὴ ἐναρετωτέρα μου. Οὐδεὶς ἀνὴρ ἠγγισέ ποτε τὰ χείλη του ἐπὶ τῶν παρειῶν μου. Οὐδεμία γυνὴ ἔγνω ἐμοῦ κάλλιον τὸ γνῶθι σαυτόν. Καὶ τοῦτο, ἀφ' ἧς ἀπὸ βλαχοπούλας ἐμορφώθην εἰς γυναῖκα τοῦ μεγάλου κόσμου ἀπὸ τὸν ἀθάνατον διδάσκαλόν μου Πανᾶγον Ἐντελείδην. Οὗτος μοὶ ἐνέπνευσε τὰ εὐγενέστερα αἰσθήματα. Τί ἄρα νὰ ἔγεινεν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος; ἀνεχώρησεν ἕνεκεν ἐμοῦ. Ὁποῖος λαμπρὸς χαρακτήρ, παράδειγμα ἀρετῆς καὶ τιμιότητος. Οὐδεὶς Ῥῶσος, Γάλλος, Ἄγγλος, Γερμανός, Ἱσπανὸς ἐξ ὅσων ἐγνώρισα, ὑπῆρξεν ἐντελέστερος ντζέντλεμαν τούτου. Ἡ Ἑλλὰς ὀφείλει νὰ εἶνε ὑπερήφανος ὅτι γεννᾷ τοιαῦτα τέκνα. Ἀθηναῖοι· φρονεῖτε ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν Ἕλληνες ἀνώτεροι τῶν ἀνωτέρων ξένων; Τί ἄρα νὰ ἔγεινεν οὗτος ὁ εἰλικρινής μου φίλος; Ἐσχάτως ἐν τῇ μετεωρίᾳ καὶ τῷ ῥεμβασμῷ μου ἡ μορφὴ τοῦ Πανάγου παρουσιάζεται συχνότατα ζωντανὴ ἐνώπιόν μου. Ἡμέραν τινά, πρὶν ἀναχωρήσῃ, μοὶ ἔδωκεν ἐγγράφως μίαν συμβουλήν. Ἅμα ἐπάτησα τὴν Ἰταλίαν, τὴν ἔθηκα ἐντὸς τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀδαμαντίνου τούτου σταυροῦ τοῦ κρεμαμένου ἀενάως εἰς τὸν λαιμόν μου. Ὁ σταυρὸς οὗτος ὑπῆρξεν, εἶνε καὶ θὰ εἶνε τὸ φυλακτόν μου. (Ἀνοίγει τὸν σταυρόν, ὅστις ἐν τῷ κυτίῳ περιέχει ἐπιστόλιον, ἐξάγει καὶ ἀναγινώσκει τοῦτο λέγουσα πρὶν ἀρχίσῃ τὴν ἀνάγνωσιν).

«Περισπούδαστος καὶ τιμαλφεστάτη μαθήτριά μου Εὐπραξία· ὅσα »καὶ ἂν ἐδιδάχθης, ὅσα καὶ ἂν γεύησαι τοῦ κόσμου ἀγαθά, πάντα θὰ »μεταβληθῶσιν εἰς δηλητήρια, καὶ εἰς πικρότατα τοῦ βίου ποτήρια, »ἐὰν ἅπαξ ἀπολέσῃς τὴν ἀρετήν σου. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης τὸ »κάλλος σου γενήσεται ὁ μεγαλείτερος ἐχθρός σου, αἱ δὲ γλωσσάσπιδες »γυναῖκες, ὧν ὁ μέγας ἀριθμὸς παντοῦ εἶνε ὁ αὐτός, θὰ πυργώσωσι, θὰ »πολλαπλασιάσωσι καὶ παραμορφώσωσι τὸ ἁμάρτημά σου. Ἀπὸ τῆς »στιγμῆς ἐκείνης ἐχάθης ἀπὸ τὸν κόσμον· θὰ γείνῃς ὁ καταπεσὼν ἄγγε»λος ἀπὸ τοὺς οὐρανούς. Ὅπου ἄρα καὶ ἂν ὑπάγῃς, οἱαιδήποτε καὶ ἂν »εἶνε αἱ στενοχωρίαι σου, προφύλαττε τὸ πολυτιμότερον τῆς περιουσίας »σου, τὴν ἀρετήν σου. Διὰ νὰ κατορθώσῃς τοῦτο, θρησκευτικῶς ἀκο»λούθει τὰς δύο ταύτας συνταγάς μου· α') ποτὲ μὴν ἐμπιστευθῇς τὸ »ἐλάχιστον τῶν μυστικῶν σου εἰς ὑπηρέτην ἢ ὑπηρέτριαν, β') ποτὲ μὴ »δέχεσαι μόνη οἱονδήποτε ἄνδρα οὔτε τὸν ἀδελφόν σου οὔτε μετὰ τοῦ »αὐτοῦ ἀνδρὸς δεικνύεσαι εἰς τὸν κόσμον, φαινομένη ὅτι τὸν προτιμᾷς».

(Θέτει τὸ χαρτίον πάλιν εἰς τὴν θήκην του καὶ εἰς τὸν κόλπον της, λέγουσα).

Ὁπόσας περιπετείας, πόσα σκάνδαλα καὶ ὁπόσας δὲν ὠφελήθην μεγαλοδωρίας χωρὶς ἡ ἀρετή μου νὰ ἐνοχοποιηθῇ ἕνεκα τοῦ χαρτίου τούτου! Ἀπέδειξα πρὸς ὅλους ὅτι ἡ ἐνάρετος Ἑλληνὶς εἶνε ἀνωτέρα γυνὴ ὅλων τῶν γυναικῶν τοῦ κόσμου. Ἡ περικαλλεστάτη, εὐπαίδευτος καὶ εὐφυὴς

Ἑλληνὶς εἰς τὸν πολιτισμένον Εὐρωπαῖον εἶνε τὸ ἴνδαλμα τῆς ἀρχαιότητος, τὸ δαίδαλμα τοῦ κάλλους τῶν ἀθανάτων θεῶν καὶ νυμφῶν μας, εἶνε τὸ τάλαντον τῶν Μουσῶν καὶ χαρίτων μας . . . Σήμερον ἐγκαταλείπω τὸ εἰκοστὸν δεύτερον ἔτος τῆς καλλικρήνου ἥβης μου. Ἡ δρόσος αὐτῆς ἤνοιξεν ἤδη τοῦ ῥόδου τὸν κάλυκα εἰς φύλλα ἐπὶ τῶν παρειῶν μου. Χρειάζεται μεγάλη προσοχὴ καὶ περιποίησις, ὅπως προώρως μὴ μαρανθῶσι τὰ φύλλα τῶν ῥόδων. Ἔχω εἰς τοὺς πόδας μου τρεῖς, τὸν δοῦκα Φώσκολον, τὸν βλᾶκα καὶ ἠλίθιον μαρκήσιον Ῥοδόλφον Βράδβολη καὶ τὸν Ἀμερικανὸν ἑκατομμυριοῦχον Φούλτωνα-Περναμποῦκον. Ὁ δοὺξ εἶνε Ἀπόλλων εἰς τὸ κάλλος καὶ πρέσβυς τῆς δημοκρατίας Χονδέρας. Μὲ θεωρεῖ τὴν θεὰν τοῦ κάλλους καὶ τῆς σοφίας. Ἐν Ἀγγλίᾳ δύσκολον νὰ γνωρίσῃ τις τὸν ἄνδρα. Ὑπὸ τὴν χλιδὴν τοῦ πολιτισμοῦ κεκρυμμένα τὰ αἰσθήματά του δύσκολον νὰ γνωρίσῃς τὸν ἀληθῆ ντζέντλεμαν, πρὶν πρῶτον τὸν μεταβάλῃς εἰς κτῆνος. Ὁ ληναΐζων Βάκχος δύναται νὰ κάμῃ τοῦτο· ἀλλ' ἐγὼ ποτέ. Οὐδέποτε λαμβάνω μέρος εἰς τὰ τοιαῦτα ἀνθεστήρια, ἐν οἷς τοσοῦτον τέρπονται αἱ Ἀγγλίδες. Τὰ χείλη μου οὐδέποτε ὕγρανεν ὁ οἶνος, διότι τὸ δροσερὸν ὕδωρ εὐφραίνει, οὐδέποτε ὅμως ἐξάπτει τὰς φρένας. Μία φιλάρεσκος νεροπότις διασῴζει τὴν ἀρετήν της καὶ ὁσημέραι γίνεται ἐρωτοτόκος, ἐν ᾧ ἡ ναρκαία βακχὶς ἀδύνατον ν' ἀποφύγῃ τὴν παγίδα. Ἅγιον καὶ εὐλογημένον τὸ ὄνομά σου, Πανᾶγο. Μοὶ ἔδωκας ν' ἀναγνώσω εἰς τὴν τρυφερωτέραν ἡλικίαν μου ὅσα γίνονται εἰς τὸν κόσμον, ὄχι ὅπως με διαφθείρῃς, ἀλλ' ὅπως με διδάξῃς τίνι τρόπῳ νὰ προφυλάσσωμαι, τίνι τρόπῳ ἡ ἀθῳότης ν' ἀποφεύγῃ τὴν παγίδα, τίνι τρόπῳ ὡς κίχλη νὰ ὀσφραίνωμαι τὴν πυρίτιδα τοῦ κυνηγοῦ καὶ φεύγω μακράν του . . .

ΣΚΗΝΗ Β'.

Εὐπραξία καὶ ὁ θεράπων **Τζάρλς**.

ΤΖΑΡΛΣ. Δούκισσα χαριεστάτη! χθὲς καὶ σήμερον ἦλθεν εἷς κύριος διὰ τῆς ἁμάξης του ζητῶν νὰ σᾶς ἐπισκεφθῇ. Ὁ θυρωρὸς ἐζήτησε τὸ ἐπισκεπτήριόν του, ἀλλ' ὁ κύριος προὐφασίσθη ὅτι δὲν ἔχει τοιοῦτον. Εἶνε ἤδη ἐντὸς τῆς ἁμάξης του καὶ περιμένει. Μοὶ εἶπεν ὅτι σᾶς γνωρίζει καὶ ὅτι ὀνομάζεται Πανᾶγος.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Πανᾶγος ... Πανᾶγος ... (τεθορυβημένη) ... δὲν γνωρίζω οὐδένα Πανᾶγον. Θὰ ἔκαμε λᾶθος ἢ εἶνε μεσίτης τις τοῦ Ἱπποδρομίου ἢ τοῦ χρηματιστηρίου, ζητῶν διὰ τῆς προφάσεως αὐτῆς νὰ εἰσδύσῃ ἐνταῦθα . . . Εἰπέ του ὅτι δὲν δέχομαι ἄνευ συστατικῆς . . . Διατὶ δὲν δίδει τὸ ἐπισκεπτήριόν του καὶ τὴν διεύθυνσίν του ;

ΤΖΑΡΛΣ. Φαίνεται μᾶλλον ξένος ἢ Ἄγγλος, δούκισσα χαριεστάτη ! εἶνε δὲ τόσον εὐγενὴς εἰς τοὺς τρόπους καὶ τὴν συμπεριφοράν . . . εἶνε τόσον ντζέντλεμαν . . .

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Καὶ εἶνε μεγαλείτεροι ντζέντλεμαν εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

τοὺς τυχοδιώκτας ; τὸ τζέντλεμαν εἶναι ἐπάγγελμα πρὸς αὐτούς. Κἄτι μοῦ εἶπες. 'Αφ' οὗ γνωρίζεις ὅτι δὲν δέχομαι ἄνευ συστάσεως, διὰ τί ἔρχεσαι νὰ διαταράξῃς τὴν ἡσυχίαν μου ;

ΤΖΑΡΛΣ. Συγγνώμην, δούκισσα χαριεστάτη . . .

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Καλά, καλά, εἰπὲ τῆς Κλεοπάτρας νὰ ἔλθῃ ἐδῶ.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Εὐπραξία μόνη.

Ὁ Πανᾶγος εἰς Λονδῖνον ! Ὁποία συναστρία . . . 'Αλλὰ πῶς μὲ ἀνεγνώρισε ; ποῦ με εἶδε ; τώρα, τί νὰ κάμω ; . . . Νὰ τὸν δεχθῶ ; νὰ ἐξομολογηθῶ τὸν ἀγυρτώδη καὶ ἐπίσκιον βίον μου πρὸς τὸν σοφὸν Νέστορά μου, πρὸς τὸν θεματικόν μου Κομφούκιον ; Εἶνε ἄρα καὶ σήμερον τοιοῦτος ; ἢ δάσκαλε ποῦ 'δίδασκες καὶ νόμον δὲν ἐκράτεις ; Οἱ ἄνθρωποι μεταβάλλονται ἐκ τῶν περιστάσεων. Οἱ σταθερώτεροι χαρακτῆρες μεταβάλλονται ἐκ τοῦ πλούτου ἢ τῆς πενίας . . . Πιθανὸν νὰ εἶνε πτωχὸς καὶ ἔχει ἀνάγκας . . . Ἴσως ὁ μέγας ἠθικολόγος τῆς Στραφιδότρυπας, ἔχει οὗτος σήμερον ἀνάγκην ἠθικοποιήσεως . . . Πιθανὸν αἱ ὡραῖαι 'Αγγλίδες νὰ ἀνέτρεψαν τὸν στερεὸν ἐγκέφαλόν του . . . Πιθανὸν νὰ εἶνε ἔγγαμος καὶ ἔχῃ τέκνα . . . Τί νὰ κάμω ; τί πρέπει νὰ κάμω ; . . . Βέβαια παρεζαλίσθη νὰ εὕρῃ τὴν βλάχα τῆς Σταφιδότρυπας δούκισσαν ἐν μέσῳ τοῦ Λονδίνου . . . Τοὐλάχιστον νὰ ἤμην ἀληθὴς δούκισσα . . . δύναμαι πάραυτα νὰ γίνω τοιαύτη, ἐὰν ἀποφασίσω νὰ νυμφευθῶ τὸν δοῦκα Φώσκολον . . . ἀλλ' ἀποστρέφομαι τὸν γάμον ! . . . ποτέ ! ποτέ !

ΣΚΗΝΗ Δ'.

Εὐπραξία καὶ **Κλεοπάτρα**

('Η δεσποινὶς Κλεοπάτρα εἶνε γυνὴ ὑψηλή, εὐτραφής, σοβαρὰ καὶ βλοσυρῶπις : εἶνε κομψῶς ἐνδεδυμένη, οὖσα κυρία τῆς συντροφίας τῆς δουκίσσης, ἔχουσα ἐντολὴν οὐδέποτε νὰ τὴν ἀφίνῃ μόνην, ὁσάκις ἤρχοντο ἐπισκέπται.)

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. Τί ἐπιθυμεῖ ἡ χάρι της ;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Δέσποινα Κλεοπάτρα, λάβετε τὸν κόπον εἰδημόνως νὰ ἐρευνήσητε, τίς εἶνε οὗτος ὁ κ. Πανᾶγος, ὅστις δὶς ἐλθὼν πρὸς ἐπίσκεψίν μου διστάζει νὰ δώσῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς κατοικίας του. 'Εὰν ἔτι δὲν ἀνεχώρησε, σᾶς παρακαλῶ νὰ τῷ εἰπῆτε νὰ γράψῃ ὅ,τι ἐπιθυμεῖ προφορικῶς νά μοι διακοινώσῃ.

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. 'Ανεχώρησε, δούκισσα, ἀλλὰ δυσηρεστημένος. Κατέβην ἡ ἰδία καὶ τὸν ἠρώτησα, τί ἐπιθυμεῖ. Μοῦ εἶπε μετὰ πολλῆς εὐγενείας ὅτι ἐλανθάσθη ὑπολαβὼν Ὑμᾶς διὰ μίαν συγγενῆ του. Εἶνε ἐντελὴς ντζέντλεμαν καὶ φαίνεται νέος ἀνὴρ εὐπορῶν. Οἱ ἵπποι τῆς ἁμάξης του εἶνε μοναδικοῦ κάλλους. Οἱ ὑπηρέται του φέρουσι κογκάρδας καὶ κυανόχρουν στολήν.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Δέσποινα Κλεοπάτρα, διατάξατε, παρακαλῶ, τὸ ὄχημα

ὅπως ἐξέλθωμεν. Ἡ μουσικὴ παιανίζει σήμερον εἰς τὸν Ζωολογικὸν κῆπον. Ὑπεσχέθην πρὸς τὴν λαίδην Ἔστερ Σπένσερ Ὄλσγουορ νὰ τὴν συναπαντήσω ἐκεῖ εἰς τὸ τμῆμα τῶν θηρίων. Θὰ μᾶς περιμένῃ μὲ τὰς θυγατέρας της καὶ τὸν δοῦκα Φώσκολον.

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. Ὅπως ἐπιθυμεῖ ἡ χάρι της (ἀπέρχεται).

Εὐπραξία μόνη

Ἐὰν εἶνε ὁ Πανᾶγος, μακρὰν τοῦ νὰ μετεβλήθη εἰς τὸ χεῖρον, ἐτελειοποιήθη ἔτι περισσότερον εἰς Ἀγγλίαν. Ὁ τρόπος του, ὅπως μὴ ἐνοχοποιηθῶ, λέγων ὅτι μὲ ὑπέλαβε διὰ συγγενῆ του, ἀρκεῖ νὰ μὲ καταπείσῃ ὅτι εἶνε περισσότερον ντζέντλεμαν παρά ποτε. Διὰ νὰ διατηρῇ ἐν Λονδίνῳ ἅμαξαν μὲ τοὺς ὡραιοτέρους ἵππους καὶ ὑπηρέτας μὲ ἰδίαν στολήν, ἀπόδειξις ὅτι εἶνε πλουσιώτερος ἢ ὅ,τι ἦτο· θὰ ἴδω τὸν καθηγητήν, ἀλλὰ δύναμαι νὰ διηγηθῶ πρὸς αὐτὸν τὰ συμβάντα μου ; ὀφείλω νὰ τὰ κρύψω ; . . Χρειάζεται μεγάλη σκέψις, πρὶν κάμω τὸ διάβημα τοῦτο . . . Πρέπει νὰ λάβω ὅλας τὰς ἀφορώσας αὐτὸν πληροφορίας, πρὶν τὸν ἴδω . . . καὶ ὅμως ἐν τῷ Λαβυρίνθῳ, ἐν τῷ μαιάνδρῳ, ἐν ᾧ περιεπλέχθην, ἔχω ἀνάγκην καὶ ἀνδρὸς συμβούλου ἐκτὸς τῆς δεσποίνης Κλεοπάτρας· μόνος δὲ τοιοῦτος εἶνε ὁ ἀρχαῖος καθηγητής μου. (Θέτουσα τὸ καπελλῖνόν της καὶ τὸ ἐπώμιόν της, ἀφαιροῦσα τὸ διάδημα μὲ τὴν κορόνα καὶ τὴν μακρὰν ἐσθῆτα τῆς ὑποδοχῆς, θεωρεῖται ἐν τῷ κατόπτρῳ κομψευομένη καὶ τακτοποιοῦσα τὰς ἄκρας τῆς κόμης αὐτῆς).

ΣΚΗΝΗ Ε'.

Εὐπραξία, Κλεοπάτρα καὶ **Φούλτων Περναμποῦκος.**

(Ἡ Κλεοπάτρα εἰσέρχεται πρώτη κατεσπευσμένως).

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. Δούκισσα ! Ἔρχεται ὁ ἀρραβωνιστικός σας κ. Φούλτων Περναμποῦκος. Τοῦ εἶπον ὅτι παρασκευαζόμεθα νὰ ἐξέλθωμεν, ἀλλὰ δὲν ἔδωκε προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους μου . . . φαίνεται πολὺ θυμωμένος.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Καλῶς νὰ ὁρίσῃ· (γελῶσα). Ἀσπίς μου Κλεοπάτρα ! ἐκτελέσατε ὡς πάντοτε πιστῶς τὸ καθῆκον ὑμῶν.

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. Ἀμεριμνεῖτε δούκισσα !

(Εἰσέρχεται ὁ Φούλτων Περναμποῦκος ἀνὴρ σωματώδης, ὑψηλὸς μὲ ψαρὸν πώγωνα πλουσίως ἐνδεδυμένος, μὲ παρδαλὸν πανταλώνιον καὶ μπλοῦ φόρεμα, μὲ χρυσᾶ μεγάλα κομβία μπριλλαντένια, μεγάλα κομβία τοῦ ὑποκαμίσου, δακτυλίδια μεγάλα χονδρά, ἅλυσιν χονδρὴν τοῦ λαιμοῦ διὰ τὸν ὀμματύαλόν του. Χονδρὰν ἅλυσιν διὰ τὸ ὡρολόγιον μὲ θύσανον χρυσῶν καλλιτεχνιδίων, λευκὸν λαιμοδέτην, κίτρινον ζιλέ, κρατῶν τὸ ἓν χειρόκτιον εἰς χεῖρα. Προσεγγίζει τὴν Εὐπραξίαν καὶ λαμβάνων τὴν χεῖρά της ἀσπάζεται αὐτήν. Ὁμιλεῖ διὰ τῆς ρινὸς ὡς οἱ βόρειοι ἀμερικανοὶ συχνὰ προφέρων τὴν στερεότυπον ἀμερικανικὴν φράσιν, ἣν συνηθίζουν ἄϊ-γκὲς (ὑποθέτω ἢ μαντεύω).

ΠΕΡΝΑΜΠΟΥΚΟΣ. Ἀρραβωνιστική μου δούκισσα, καλὴ ἡμέρα !

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ἑκατομμυριοῦχέ μου, καλή σας ἡμέρα . . . πῶς εἶσθε . . . πολὺ λυποῦμαι ὅτι ἔρχεσθε καθ'ἣν στιγμὴν ὑπάγομεν εἰς μίαν πρόσκλησιν.

ΠΕΡΝΑΜΠΟΥΚΟΣ. Ἄϊ-γκές, εἴς τινα διασκέδασιν.

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. Μάλιστα· ὑπηρεσία καὶ συγχρόνως διασκέδασις, κύριε Περναμποῦκο.

ΠΕΡΝΑΜΠΟΥΚΟΣ. Ἄϊ-γκὲς μεγαλειτέρων συμφερόντων τῆς ἰδικῆς μου συναναστροφῆς. Ἐγὼ ἦλθον, ἀξιέραστός μοι ἀρραβωνιστική, νὰ σᾶς γνωστοποιήσω ὅτι ἀπεφάσισα οἱ γάμοι ἡμῶν νὰ γίνωσιν αὔριον πρὸ μεσημβρίας. Ἄϊ-γκές, ὀφείλομεν μετὰ δύο ἡμέρας νὰ ἀναχωρήσωμεν διὰ τὴν Βοιχίαν. Ἄϊ-γκές, δὲ χρειάζεται καμμία προετοιμασία! Ἕνας γάμος εἶνε μιᾶς ὥρας δουλειά· ἕνας παπᾶς καὶ δύο κουμπάροι . . . ἄϊ-γκές, ἡ σεμνογαμία δὲ χρειάζεται τρομπέτες οὔτε πομπὰς καὶ προσκλήσεις.

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. Ὑμεῖς, κύριε Περναμποῦκε, ἴσως δὲν ἔχετε ἀνάγκην τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἡ χάρι της ἡ δούκισσα δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ οὔτε τὴν μνήμην τῶν ἐνδόξων προπατόρων της, οὔτε τοὺς πολυαρίθμους φίλους της τῆς ἀνωτάτης ἀριστοκρατίας δι' ἑνὸς κρυφίου γάμου . . . (χαμηλοφώνως) γνωρίζετε πόσον δύσκολος εἶνε εἰς τὸν γάμον . . . δὲν εἶνε οὗτος ὁ τρόπος ὅπου θὰ τὴν σύρηται εἰς τὸν Ὑμέναιον.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ (γλυκοκυττάζουσα τὸν Περναμποῦκον). Φίλτατε καὶ ἀξιέραστε καὶ πολυπόθητε ἑκατομμυριοῦχέ μου, αὔριον βεβαίως δὲν δύναμαι νὰ σᾶς νυμφευθῶ, ἀλλὰ μετὰ πέντε ἡμέρας ἀναντιρρήτως καὶ διὰ γάμου μετὰ προσκλήσεων ὄχι κρυφίου, ἀφοῦ μοὶ προκαταβάλετε πρῶτον ὡς ὑπεσχέθητε τὴν προῖκά μου. Ἐπιθυμοῦσα νὰ εἶμαι ὡς πάντοτε ἔντιμος καὶ εἰλικρινής, σᾶς ὁμολογῶ ὅτι πρὶν θέσητε εἰς τὸ ὄνομά μου τὰς ἑκατὸ χιλιάδας λίρας προγαμιαίαν προῖκα ὡς συνεφωνήσατε μετὰ τῆς δεσποινῆς Κλεοπάτρας, ἐγὼ δὲν δεσμεύομαι. Ὑποχρεοῦμαι ὅμως ἅμα μοὶ ἐγχειρίσετε τὸ προικοσύμφωνον νὰ σᾶς νυμφευθῶ ἐντὸς πέντε ἡμερῶν προκαλοῦσα εἰς τὸν γάμον τὰς οἰκογενείας τῆς γνωριμίας μου καὶ τινα μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, ὅπως ὁ Ὑμέναιος μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν προσκεκλημένων διὰ τοῦ τύπου γείνῃ πασίγνωστος.

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. Ἡ χαριεστάτη δούκισσα ἔχει πολὺ δίκαιον· δὲν σᾶς ζητεῖ,κ. Περναμποῦκε, ἢ ὅ,τι ὑμεῖς προετείνατε καὶ ὑπεσχέθητε. Κατεσπευσμένος ἀνεπίσημος γάμος θὰ παρεξηγηθῇ κατὰ τῆς χάριτός της, ἥτις καλῶς γινώσκετε οὖσα γόνος τῆς ἀρχαιοτέρας δουκικῆς οἰκογενείας τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας δὲν δύναται διὰ τὴν ὑπόληψίν σας νὰ κάμῃ τοῦτο. Τί ἐπιθυμεῖτε νὰ λέγωσι mariage de main gauche; Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ τέκνα σας στεροῦνται νομιμότητος καὶ μεγάλης μητρικῆς κληρονομίας, ἐκείνης τῶν γονέων τῆς χαριεστάτης δουκίσσης . . . Ἔπειτα τί σημαίνει αὔριον ἢ μετὰ πέντε ἡμέρας. Ἐγὼ ποτὲ δὲν θὰ ἐπιτρέψω εἰς τὴν ἀγαπητήν μου ἀνεψιὰν νὰ νυμφευθῇ οὔτε ἕνα ἡγεμόνα, ἐὰν δὲν παραδοθῇ πρότερον προκαταβολικῶς ἡ προῖξ ἣν ὑπεσχέθητε. Ἡ τύχη φρονεῖτε ὅτι μὲ τὸ ὑποστατικὸν τῶν 500.000 φράγ. τὸ ὁποῖον ἐν τῇ μεγαλοδωρίᾳ σας τῇ ἐδωρήσατε ὄχι ὡς προῖκα ἀλλ' ὡς δῶρον, ὑμεῖς ὅστις θεωρεῖσθε ἐν Ἀμερικῇ ὅτι ἔχετε τοὐλάχιστον 200.000,000 φράγ. περιουσίαν, θὰ λάβητε ὡς σύζυγον τὸν μοναδικὸν τοῦτον ἀδάμαντα τῶν δύο ἡμισφαιρίων, τὴν χαριεστάτην αὐτὴν δούκισσαν, τὸ ὀλυμπιακὸν τοῦτο

κάλλος συγχρόνως πηγὴν ἀρετῶν καὶ προτερημάτων ὅσων σπανίως τὰ δύο ἡμισφαίρια εἶδον ἄλλοτε.

ΠΕΡΝΑΜΠΟΥΚΟΣ. Ἄϊ-γκές, ἔχετε μία ζαχαρένια γλῶσσα... πολὺ καλά!... ἄϊ-γκές, συμμορφοῦμαι εἰς ὅσα ζητεῖτε ἀλλὰ μετὰ πέντε ἡμέρας ὁ γάμος θὰ γείνῃ ἀναποφεύκτως... ἀναβολὴν ἄλλην δὲν δέχομαι

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. (Γλυκοὺς ποιοῦσα ὀφθαλμούς). Ἀναβολήν, εἴπετε φιλτατέ. μοι ἀρραβωνιστικέ! Ὑμεῖς τῆς πρωτοκαθεδρίας τῆς καρδίας μου, κυρίαρχε! Ἢ μήπως φρονῆτε ὅτι τοξαλκὴς ἔρως δὲν ἔτρωσε καὶ τὴν ἰδικήν μου καρδίαν... Θεώρησον, θεία μου Κλεοπάτρα, πόσον ἄδικος εἶνε ὁ κύριος Περναμποῦκος νὰ ἀποδίδῃ εἰς ἐμὲ τὴν μέχρι τοῦδε ἀναβολὴν τοῦ γάμου, ἐνῷ κάλλιστα γνωρίζει ὅτι ὁ πρὸς αὐτὸν ἔρως μου εἶνε τὸ μόνον μαρτύριον τοῦ βίου μου· ὅτι ὁ κύριος Περναμποῦκος δὲν εἶνε εἰλικρινὴς μὲ ἡμᾶς, ἄλλως γνωρίζων ὅτι ἡ φρόνησίς μου ἀπαιτεῖ τὴν προγαμιαίαν προῖκα ἐμπρός, ὤφειλε πρὸ μηνῶν νὰ τὴν ἐγχειρίσῃ καὶ πρὸ μηνῶν νὰ ἤμουν ἡ σύζυγός του καὶ ἐν Ἀμερικῇ ἡ διευθύντρια τῶν κτημάτων του.

ΠΕΡΝΑΜΠΟΥΚΟΣ. Ἄϊ-γκές, ἔχετε δίκαιον! ὑπάγω εἰς τοὺς δικηγόρους μου νὰ ἑτοιμάσωσι πάντα τὰ σχετικὰ ἔγγραφα! (κατ' ἰδίαν) Ἄϊ-γκὲς! δύο παμπόνηραι καλλοναί, αἵτινες μὲ τὸ ἀπόρθητόν των ἐμάδησαν τόσους πλουσίους καὶ ζητοῦν νὰ καταφέρουν καὶ ἐμὲ νὰ προκαταβάλω τὴν προῖκα, ἔπειτα νὰ μὲ ἀφήσουν εἰς τὰ κρύα τοῦ λουτροῦ. Ἄϊ-γκές, θὰ ὑπάγω νὰ τὰς προσωποκρατήσω ὅπως μὴ ἀναχωρήσουν ἐξ Ἀγγλίας πρὶν δικασθῶμεν δι' ἀθέτησιν τοῦ ἀρραβῶνος, οὕτω δὲ τὴν ἀναγκάσω νὰ μὲ νυμφευθῇ πρὶν πρακαταβάλω τὴν προῖκά της... ἄϊ-γκές, μοῦ ἅρπαξε ἓν ὑποστατικὸν 500,000 φράγκ. καὶ οὔτε ἕνα φιλὶ ἀκόμη μὲ ἀφῆκε νὰ τῆς δώσω... θὰ τρελλαθῶ, ἐὰν δὲν τὴν νυμφευθῶ... Εἶμαι ἤδη τρελλὸς ἀπὸ τὸν σκληρὸν τοῦτον ἔρωτα... ποῦ νὰ εὕρῃς εἰς τὸν κόσμον ὅλον τοιοῦτον κάλλος καὶ τοιαύτην μεγαλοφυΐαν... ἀλλ' αὐτὴ ἡ διαβολοθεία της πάντοτε ἐμπρὸς ὡς βαρδιάνος. (Πρὸς τὴν Εὐπραξίαν). Ἄϊ-γκές, ἐὰν ἐντὸς πέντε ἡμερῶν δὲν εἶμαι σύζυγός σου, δούκισσα, θὰ πετάξω τὰ μυαλά μου στὸν ἀέρα... Ἄϊ-γκές!

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Φίλτατε ἀρραβωνιστικέ! δὲν ἐπιθυμῶ τὰ ἑκατομμύριά σου, ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενόν σου μετὰ τοῦ ἔρωτός σου. Σᾶς ἐπαναλαμβάνω· εἶμαι Ὑμῶν ἀνυπομονωτέρα, ἀλλὰ τὰ πάντα μέχρι κεραίας πρέπει νὰ γείνωσιν ἐν τάξει διὰ τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονίαν ἀμφοτέρων.

ΠΑΡΝΑΜΠΟΥΚΟΣ. Ἄϊ-γκές, ἔχετε δίκαιον!... γκοὺτ-μπάϊ!... γκοὺτ-μπάϊ. (Ἀναχωρεῖ).

ΣΚΗΝΗ Ϛ'.

Εὐπραξία καὶ Κλεοπάτρα

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Κλεοπάτρα μου! Αὔριον τὸ ἑσπέρας πρέπει νὰ ἤμεθα μακρὰν τῆς Ἀγγλίας. Φαντάσου ἐγὼ νὰ νυμφευθῶ τὸ κτῆνος τοῦτο! τὸν σαχλάνθρωπον τοῦτον, ἐγὼ νὰ ὑπανδρευθῶ καὶ γείνω κτῆνος! ποτὲ

καὶ ἂν μοὶ ἔδιδεν ὅλα τὰ ἑκατομμύριά του. Αὔριον διὰ Παρισίους ὅπου ἀναχωρεῖ καὶ ὁ δοὺξ Φώσκολος. Ἐὰν δὲν εἶχον τὸ δάνειον τοῦτο τοῦ Χουνδέρας εἰς τὴν κεφαλήν μου, θ' ἀνεχώρουν ἀπόψε διὰ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας . . . ἐκεῖ εἶνε οἱ γαμβροὶ μὲ τὰ ἑκατομμύρια ταλλήρων... ἐκεῖ θὰ μαδήσωμεν ἕνα δύο τούτων καθὼς τοὺς πρέπει. Ἔχω καὶ τὸν κατάλογόν των καὶ συστατικὰς καλὰς πρὸς αὐτούς . . . ὑπάγωμεν τώρα.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. (Εἰσέρχεται ὑψηλοφώνως λέγων). Ἡ λορδότης του ὁ μαρκήσιος Βράδβολη.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Οὔφ! τώρα εὗρε τὴν ὥρα νὰ ἔλθῃ καὶ ὁ βλὰξ οὗτος!...

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

οἱ ἄνωθι καὶ ὁ λόρδος βράδβουλη.

(Ὁ λόρδος οὗτος εἶναι βλὰξ νεανίας εἴκοσι τριῶν ἐτῶν, ἀμύσταξ, ἀγένειος, ὡς κόρη κομψῶς ἐνδεδυμένος, λίαν εὔθυμος ἐκ τοῦ οἴνου καὶ μικρὸν κλονούμενος. Τὸ ἔχει εἰς τὸ κέφι· οἱ ὀφθαλμοί του φαίνονται βαρεῖς καὶ ἔχει τὸ ποῦρο εἰς τὸ στόμα. Προσεγγίζει τὴν δούκισσαν καὶ λαμβάνων τὴν χεῖρά της λέγει).

ΜΑΡΚ. ΒΡΑΔΒΟΥΛΗ. Πουλάκι μου Εὐπραξία ... Παπίτζα μου ἀρραβωνιστική! ἡ μαμᾶ μοῦ εἶπε ὅτι μεθαύριον εἰς τὰς 11 ἀφεύκτως θὰ πανδρευθῶμεν. Ἡ μαμᾶ λέγει ὅτι πρέπει νὰ μαζωχθῶ πιὰ ἀπὸ τὰ καφὲσαντάν, τὸ Ἀργκάϊλ-βούμ, τὴν Ἀλάμπρα καὶ τὸ Παβίλιον. Μοῦ λέγει πῶς αὐτὲς ταῖς νυκτιὲς αἱ περιστέρες κατετρύπησαν τὸ πουγγὶ τῶν ἐνδόξων προπατόρων μου. Ἡ μαμᾶ λέγει ὅτι πρέπει ἐξ ἅπαντος νὰ νοικοκυρευθῶ, μετασχηματίζων τὸν ἀρραβῶνα εἰς Ὑμέναιον. Ἡ μαμᾶ, λέγει, τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου θὰ μᾶς προικίσῃ μὲ πέντε χιλιάδες λίρες ἐτήσιον εἰσόδημα, τοῦτο θὰ κάμῃ ἀκριβῶς τὸ ὅλον εἰσόδημά μου, τριάκοντα χιλιάδες λίρες. Λοιπόν, πουλάκι μου Εὐπραξία, δὲν πρέπει νὰ δυσαρεστήσωμεν τὴ μαμᾶ. Ἑτοιμάζει τὰ προσκλητήρια ἀπόψε νὰ τὰ στείλῃ διὰ μεθαύριον. Εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς πλατείας τοῦ Χανόβερ. Εἰς τὰς 11 ½ λέγει ἡ μαμᾶ, πρέπει νὰ γείνῃ ὁ γάμος... δέσποινα Κλεοπάτρα, σεβαστή μου θεία, ἔχε τὴν καλωσύνην νὰ διατάξετε μίαν βοτίλιαν καμπανίτου τῆς μάρκας Ζουὲ-Περὲ ἢ Περὲ-Ζουέ, εἶμαι τόσον διψασμένος.

(Ἡ Εὐπραξία ἀποσύρει τὴν χεῖρά της καὶ φαίνεται ἀηδιασμένη· ὁ δὲ νέος μαρκήσιος ἐξαπλοῦται καπνίζων τὸ ποῦρο ἐπὶ μιᾶς ἀναπαυτικῆς ἕδρας).

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. Συγγνώμην, μιλόρδε, ἀλλ' ἑτοιμαζόμεθα νὰ ἐξέλθωμεν διὰ κατεπείγουσαν ὑπόθεσιν. Δὲν δυνάμεθα νὰ περιμένωμεν νὰ πίετε τὸν καμπανίτην σας . . . Τὸ ὄχημα τῆς δουκίσσης εὑρίσκεται εἰς τὴν θύραν. Ὅσον διὰ τὸν κατεσπευσμένον γάμον, ἐγὼ ποτὲ δὲν θὰ τὸ ἐπιτρέψω εἰς τὴν ἀνεψιάν μου, ἐὰν δὲν συμφωνήσωμεν πρῶτον νὰ τῆς παραδοθῇ πρὸ τοῦ γάμου ἡ προγαμιαία προίξ. Ἡ μιλέδη μαμά σας γνωρίζει τοῦτο· πῶς λοιπὸν θὰ πέμψῃ τὰ προκλητήρια τοῦ γάμου ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς μας; Ὑμεῖς, μιλόρδε, ἔχετε κλίσεις μεγάλων καὶ ποικίλων διασκεδάσεων· μία σύζυγος λοιπὸν δυσκόλως θὰ σᾶς χορηγήσῃ πλήρῃ τὴν

ἐμπιστοσύνην της. Ἄλλως τε ὁ σύζυγος ἅμα βαρεθῇ τὴν σύζυγον παίζει πάντοτε τὸ πρόσωπον τοῦ μονάρχου, ὅπως κατὰ τὸν Μάρκον Αὐρήλιον μὴ δίδῃ λόγον τῶν πράξεών του εἰμὴ μόνον πρὸς τὸν Θεόν. «Περὶ γὰρ μοναρχίας ὁ Θεὸς μόνος κρίνειν δύναται». Μὲ καταλαμβάνετε τί θέλω νὰ εἴπω, μιλόρδε;

ΜΑΡΚ. ΒΡΑΔΒΟΥΛΗ. (Κατ' ἰδίαν). Αὐτὴ ἡ διαβολοθεία πότε μὲ τὰ λατινικά της, πότε μὲ τὰ ἑλληνικά της, οὐδέποτε μὲ ἀφήνει μόνον μὲ τὴν ἀρραβωνιστικήν μου. Ἐκένωσα μία μποτίλια μαδέρα πρὶν ἔλθω ἵνα ἔχω θάρρος νὰ φιλήσω τὴν ἀρραβωνιστικήν μου... καλὰ ἔκαμε ἡ μαμὰ νὰ ἑνωθῇ μὲ τὸν Περναμποῦκον νὰ τὰς προσωποκρατήσωμεν καὶ δικάσωμεν ἀθέτησιν τοῦ ἀρραβῶνος. Θὰ προτιμήσῃ νὰ ἐκλέξῃ τότε ἐμὲ τὸν μαρκήσιον ἀντὶ τοῦ χονδροειδεστάτου ἀμερικανοῦ ζαχαροκαφεδοκηπουροῦ, ἂς ἔχῃ καὶ ὀκτὼ ἑκατομμύρια λίρας στερλίνας. (Πρὸς τὴν Εὐπραξίαν). Παπάκι μου! νὰ ἔλθετε ἀπόψε εἰς τῆς μαμᾶς νὰ τελειώσωμεν· πεθαίνω ἀπὸ ἔρωτα. Ὑπεσχέθην τῆς μαμᾶς νὰ 'παντρευτῶ καὶ βάλω γνῶσι. Ἡ μαμᾶ εἶναι ἀνυπόμονος νὰ κάμῃς, ψυχίτζα μου, τὴν εὐδαιμονίαν μου.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ὑπάγωμεν Κλεοπάτρα· ἐλθὲ μαρκήσιε... μετὰ δύο ὥρας θὰ ἔλθωμεν εἰς τῆς Μαμᾶς· (ἡ Εὐπραξία λέγουσα μετὰ θυμοειδοῦς ὕφους κατ' ἰδίαν). Ψυχὴ τῆς μητρός μου! Ἰδοὺ εἷς βλάξ, ἓν κτηνωδέστατον παιδάριον, περιμένον νὰ γείνω σύζυγός του.

ΣΚΗΝΗ Η'.

(Σπουδαστήριον μετὰ μεγάλης λαμπρᾶς βιβλιοθήκης, εὐρύχωρον καὶ συνεσκευασμένον πολυτελῶς. Ὁ **Παναγος** περιπατεῖ καπνίζων ποῦρο καὶ φαινόμενος σκεπτικός.)

Τὴν πρώτην, τὴν δευτέραν, τὴν τρίτην φοράν, ὅπου ἐκ τοῦ ἐγγὺς τὴν εἶδον εἰς τὸ Χάϊτ-Πὰρκ ἐπιβαίνουσαν ἐφ' ἁμάξης, ἀμφέβαλον ὅτι εἶνε ἡ ἰδία. Ὅταν δὲ χθὲς πέμψας τὸ ὄνομά μου, ἔλαβον εἰς ἀπάντησιν ὅτι δὲν τὸ γνωρίζει, κατεπείσθην ὅτι ἠπατήθην, μολονότι ἡ ὁμοιότης ἦτο ὡς τῶν διδύμων. Παράδοξος συναπάντησις· μετὰ δύο ὥρας εὑρίσκω αὐτὴν ἐν τῷ Ζωολογικῷ κήπῳ περιστοιχιζομένην ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων προσώπων τῆς ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας... Θεέ μου, θὰ χάσω τὴν κεφαλήν μου... Πέμπεις τὴν νέαν αὐτὴν δούκισσαν ὡς γρῖφον, ὡς αἴνιγμα ἐνώπιόν μου. Τὸ αἰώνιον φάσμα μου, τὸ ὁποῖον οὔτε ὁ δαμασίβροτος χρόνος ἠδυνήθη ν' ἀποδιώξῃ, ἐνσαρκοῦται σήμερον εἰς ταύτην τὴν νέαν δούκισσαν. Ἐβάδισα ὄπισθέν των ὅσον ἐγγὺς ἠδυνάμην, χωρὶς νὰ με βλέπωσιν, ὅπως ἀκροασθῶ τὴν φωνήν της. Ἦτο ἡ αὐτὴ ἀργυρόηχος τῆς Εὐπραξίας, ἥτις ἄλλοτε ἐπότιζε τὰ ἔγκατα τῶν σπλάγχων μου μετ' ἀφράστου εὐφροσύνης... Δούκισσα Εὐγενία Νοταρᾶ τοῦ Βυζαντίου! Ἐφρόνουν ὅτι δὲν ὑπάρχει σήμερον οὔτε ἴχνος τῆς δουκικῆς αὐτῆς οἰκογενείας τοῦ Νοταρᾶ, διότι ὁ πορθητὴς τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μωάμεθ εἶχε κατασφάξει ὅλους. Εἶνε ἄγαμος καὶ μεγάλη κληρονόμος... Λέγουσιν ὅτι οἱ γονεῖς της ἔζων εἰς τὴν Οὐγγαρίαν καὶ ἄλλοι εἰς τὴν

Τρανσυλβανίαν . . . Ἀφ'οὗ δὲν εἶνε ἡ Εὐπραξία πρὸς τί περισσότερον νὰ συντρίβω τὴν κεφαλήν μου; Ἢ τάχα πρέπει νὰ ἐξακολουθῶ ἐρώμενος τὴν νέαν δούκισσαν ὡς ἄλλην Εὐπραξίαν, μέχρις ὅτου μὲ κλείσωσιν ἐν τῷ Φρενοκομείῳ τῆς Βηθλεέμ;

Ὑπηρέτης εἰσερχόμενος.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Μία κυρία ἐντὸς ἀγοραίου ὀχήματος περιμένει εἰς τὴν θύραν. Ἐπιθυμεῖ νὰ ζητήσῃ τινὰς πληροφορίας. Λέγει, ὅτι δὲν θὰ σᾶς ἀπασχολήσῃ οὔτε πέντε λεπτά.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Δὲν σοὶ ἔδωκε τὸ ὄνομά της;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Δὲν τὸ ἐζήτησα

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ὁδήγησέ την ἐνταῦθα.

ΣΚΗΝΗ Θ'.

Εὐπραξία καὶ Πανᾶγος.

(Ἡ δούκισσα Εὐγενία Νοταρᾶ τοῦ Βυζαντίου πληροφορηθεῖσα ὅτι ὁ ἀρχαῖος διδάσκαλός της Πανᾶγος, πρὸς τὸν ὁποῖον μένον ὀφείλει ὅλον τὸ σημερινόν μεγαλεῖόν της, εὑρίσκεται εἰς Λονδῖνον, ἔρχεται πρώτη εἰς ἐπίσκεψίν του. Ἐκτείνει πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀφελείας, σφίγγουσα ἐκείνην τοῦ Πανάγου, ὅστις μένει ἐμβρόντητος).

ΠΑΝΑΓΟΣ. Εἶσαι ἄϋλον φάσμα; εἶσαι ἔνσαρκος θεότης; ἡ φωνή σου, εἶνε τῆς ἰδίας Εὐπραξίας;... Ὁμίλει· εἶσαι σὺ ἡ ἰδία ἡ βλαχοπούλα τῆς Σταφιδότρυπας; . . . Σὲ ὁρκίζω εἰς τὴν ψυχὴν τῆς μητρός σου· εἰπέ μοι τὴν ἀλήθειαν.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ (γελῶσα). Χά, χά, χά. Ἀγαπητέ μοι καθηγητά, εἶμαι ἡ ἰδία καὶ ὅπως με προητοίμασας, ὅπως με ἔπλασας ἀπὸ βλαχοπούλαν κόμησσαν, μαρκησίαν, πριγκίπισσαν, δούκισσαν.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Εἶσαι γρῖφος, εἶσαι αἴνιγμα· ποῦ ἐπληροφορήθης τὴν κατοικίαν μου;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Τὴν ἐπληροφορήθην ἀπὸ τὸ γραφεῖον τῶν κυρίων Τζάμπς, τὸ δίδον πληροφορίας μυστικάς, δι' ὅντινα ἔχομεν ἀνάγκην νὰ πληροφορηθῶμεν τὰ καθέκαστα περὶ αὐτοῦ . . .

ΠΑΝΑΓΟΣ. Καὶ διατὶ δὲν μὲ ἐδέχθητε, κυρία δούκισσα, χθές, ὅταν σᾶς ἔπεμψα τὸ ὄνομά μου;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Κυρία δούκισσα! . . . Παρατηρῶ ὅτι διστάζεις ἔτι νὰ πιστεύσῃς ὅτι εἶμαι ἡ Εὐπραξία. Δὲν σὲ ἐδέχθην, διότι διετήρησα θρησκευτικῶς, κύριε καθηγητά, τὰς γραπτὰς νουθεσίας σου. Τὰς φυλάττω ἐντὸς τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀδαμαντοκολλήτου τούτου σταυροῦ. (Ἐξάγει τὸ χαρτίον ἐκ τοῦ κρεμαμένου εἰς τὸν λαιμόν της σταυροῦ). Τὰς ἐλησμόνησας. Ἀναγνώσατέ τας. Δι' ἐμὲ ὑπῆρξαν τὸ Εὐαγγέλιόν μου, ἡ θρησκεία μου, ἡ ἁγία σκηνὴ τῆς ἀρετῆς μου . . . Ἐρχομένη πρὸς ἐπίσκεψίν σου μόνη, ἔρχομαι μετ' ἀπείρου ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸν σοφὸν καθηγητήν μου, διότι σὲ ἔχω τρισμεγίστην ἀνάγκην.

ΠΑΝΑΓΟΣ (ῥίπτων βλέμμα εἰς τὸ χαρτίον καὶ ἐπιστρέφων τοῦτο). Ἀλλ' ἔρχεσαι ὡς αἴνιγμα, ὡς γρῖφος, ἐκτὸς ἂν τῷ ὄντι εἶσαι χήρα τοῦ δουκὸς Νοταρᾶ τοῦ Βυζαντίου, διότι ὁ πατήρ σου Κῶτσος τῆς Σταφιδότρυπας βεβαίως δὲν εἶνε δούξ . . . Ἔπειτα ποῦ εὗρες τόσα πλούτη ; ... Αἱ αἰτήσιοι δαπάναι σου ἀδύνατον νὰ εἶνε ὀλιγώτεραι τῶν εἴκοσι χιλιάδων λιρῶν.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Καθηγητά μου, ὑπὸ τίνας συνθήκας δύναμαι εἰλικρινῶς νὰ ἐξομολογηθῶ πρὸς σὲ τὰ ἀπόκρυφά μου; Σήμερον παρά ποτε ἔχω ἀνάγκην τῶν σοφῶν νουθεσιῶν σου. Ὁ διαχωρίζων Ἀτλαντικὸς τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν εἰς τὴν ἀπέραντον φαντασίαν μου, μοὶ ἐφαίνετο ἀνάως γαλήνιος καὶ μικρᾶς ἀποστάσεως. Ἐρρίφθην μετὰ τόλμης ἐντὸς αὐτοῦ, ὅπως κολυμβῶσα τὸν διαπεράσω. Ἤδη πείθομαι ὅτι εἶνε ἀπέραντος. Ἀπηύδησα, ἐξηντλήθην, αἱ τρικυμίαι του μὲ κατεπτόησαν. Ἔχω ἀνάγκην ταχείας βοηθείας καὶ εἰλικρινῶν νουθεσιῶν, ὅπως μὴ πνιγῶ. Ἰδοὺ ὁ λόγος, δι' ὃν παραβαίνουσα τὰς γραπτὰς νουθεσίας κλείομαι μεθ' ἑνὸς ἀνδρὸς ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ταύτῃ. Σᾶς ἐρωτῶ, καθηγητά μου, ὑπὸ τίνας συνθήκας πρέπει νὰ γείνῃ ἡ ἐξομολόγησις;

ΠΑΝΑΓΟΣ (σύννους). Ἀγνοῶ, τί ἐπιθυμεῖς, Εὐπραξία . . . Πρότεινε τὰς συνθήκας. Ἐὰν δὲν τὰς παραδεχθῶ, σοὶ δίδω τὸν ἱερώτερον λόγον τῆς τιμῆς μου, οὐδέποτε θὰ τὰς ἐκστομίσω.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Τὸ γνωρίζω. Οὐδεμίαν ἔχω ἀνάγκην τοῦ λόγου τῆς τιμῆς σου. Ἀλλὰ πρὸ τῶν συνθηκῶν τρεῖς ἐρωτήσεις. Μ' ἐνθυμήθης ποτὲ κατὰ τὸ πενταετὲς τοῦτο διάστημα τοῦ χωρισμοῦ ἡμῶν ;

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἂν σ'ἐνθυμήθην!... εἶσαι τὸ ἄσβεστον ὅραμά μου. Οὐδεμία γυνὴ δύναται νὰ πληρώσῃ ἐν τῇ φαντασίᾳ μου τὸ κενόν, ὅπερ ἐγκατέλειψας εἰς τὴν καρδίαν μου.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ (χαροποιῶς λέγουσα). Καλά, πολὺ καλά . . . ἀξιόλογα. Ἡ δευτέρα ἐρώτησις εἶνε. — Μὲ ἀγαπᾷς ὡς ἄλλοτε;

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἦλθες νὰ καταξεσχίσῃς τὴν μικρὰν ἐπούλωσιν, ἣν ὁ χρόνος ἔφερεν ἐπὶ τῶν σπλάγχνων μου ;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Τελευταία ἐρώτησίς μου: Φέρεις ἐλπίδα τινά, ὅτι δύναμαί ποτε νὰ σὲ ὑπανδρευθῶ.

ΠΑΝΑΓΟΣ (διαστυγνάζων τὸ πρόσωπον). Ἐλπίδα γάμου δυστυχῶς οὐδεμίαν. Ἀρκούντως γνωρίζω τὰς περὶ γάμου ἀντιπαθείας σου.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Τώρα δύναμαι νὰ σοι προτείνω ἀσφαλῶς τὰς συνθήκας μου. Αὗται εἶναι αἱ ἀκόλουθοι· θὰ σοι διηγηθῶ ὅσον οἷόν τε λακωνικῶς δύο ἢ τρία τῶν πρωτίστων συμβάντων μου. Τὴν ἱστορίαν των ὀφείλεις νὰ παραδεχθῇς, ὡς ἀρίστην, ὀρθὴν καὶ τελείαν. Ἂν τὴν παραδεχθῇς, θὰ γείνῃς ὁδηγὸς τοῦ μέλλοντός μου. Σχολίασον ὅσον αὐστηρῶς ἐπιθυμεῖς τὸ παρελθόν μου. Τοῦτο εἶνε δικαίωμά σου. Ἀλλ' ἅπαξ παραδεχόμενος τοῦτο ὡς ἄριστον, ὀρθὸν καὶ τέλειον, θὰ γείνῃς διὰ τὸ μέλλον ὁ Μέντωρ μου! ὁ ὁδηγὸς τοῦ μέλλοντός μου! Σὲ ἔχω νῦν τρισμεγίστην ἀνάγκην· μάθε δὲ ὅτι εἶμαι ἁγνή, ἄσπιλος καὶ ἐνάρετος· οὐδεὶς ἀνὴρ μέχρι τοῦδε βασιλεὺς ἢ νάρκισσος ἠδυνήθη νὰ φιλήσῃ τὸ πρόσωπόν μου. Βλέπεις, κα-

θηγητά μου, εἶμαι ἐντελῶς ὅπως με ἐδημιούργησας. Ἀποφάσισον λοιπόν· δέχεσαι ἢ ὄχι τὰς συνθήκας ;

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἰδιογνῶμον, τί λέγεις ; Νὰ παραδεχθῶ τυφλῶς ἁπάσας τὰς πράξεις σου ὡς ἐντελεῖς ; Ἀλλ' ἂν ὁλόκληρος ὁ βίος ὑπῆρξε μία ἐνδελεχὴς ἰδιοπραξία, ἀντιβαίνουσα εἰς τὰ παραδεδεγμένα παρὰ τῆς κοινῆς γνώμης ;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ἀκριβῶς τοῦτο εἶνε... Ἀλλ' ἀφοῦ οἱ πρώτιστοι παράγοντες τῆς ἰδιοπραξίας μου εἶνε ἡ τιμή, ἡ σεμνότης, ἡ ἠθική, τὸ φιλεύσπλαγχνον, ἡ φιλανθρωπία, ἡ μεγαλοδωρία καὶ ἡ ἄμωμος ἀρετή, εἰς τί ἔχεις νὰ πτοηθῆς, καθηγητά μου ; Ὁ ἀληθῶς ἐρῶν παραβλέπει καὶ συγχωρεῖ, ἔτι καὶ τὰ ἄτοπα. Ἔρως μὲ ὀφθαλμοὺς δὲν εἶνε ἔρως. Ὁ ἔρως εἶνε τυφλός, τυφλότατος.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Τῷ ὄντι. Καὶ ὅταν μᾶς σφιγκτοκρατῇ, ἃς λέγωμεν, ἔχε ὑγείαν, φρόνησις. Παραδέχομαι. Εἶμαι ἀνυπόμονος ν' ἀκροασθῶ τὴν ἱστορίαν σου.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ἀξιόλογα. (Ἀποκαλύπτεται· θέτει τὸ ἐπανωφόριόν της καὶ τὸν πῖλόν της ἐπὶ τοῦ καθίσματος· τακτοποιεῖ τὴν κόμην ἐνώπιον κατόπτρου διὰ μικροῦ κτενιδίου (τσατσάρας) καὶ ἀφ' οὗ περιπατήσῃ τινὰ λεπτὰ μικρὸν φιλαρέσκως καὶ ὡς σκεπτομένη ῥίπτεται ἐπὶ ἀναπαυτικῆς ἕδρας λέγουσα)· Φίλτατε καθηγητά, φέρε ὅσον δύνασαι ἐγγὺς τὴν ἕδραν σου καὶ προσήλωσον τὰ ὦτά σου, ὅσον δύνασαι, ὅπως ἀκροασθῆς μίαν πρωτότυπον ἱστορίαν πρωτοτύπου γυναικός.

ΠΑΝΑΓΟΣ (κατ' ἰδίαν). Θεέ μου, ὁποία γυνή! Κύριος γινώσκει ὁποῖον ἔσται τὸ τέλος αὐτῆς καὶ ἐμοῦ. Ὁ πρὸς αὐτὴν ἔρως ἐπανῆλθε σφοδρότερος παρά ποτε. Πανωλέθριος οὗτος ὁ μαγνητισμός, δι' οὗ με σύρει. (Κάθηται)·

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ἅμα ἀνεχώρησες ἀπὸ τὴν Σταφιδότρυπα, ἀπεφάσισα νὰ ἀναχωρήσω καὶ ἐγώ. Δὲν ἠδυνάμην πλέον νὰ ζήσω ἄνευ τῆς συναναστροφῆς σου.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ὑπωπτεύθη ποτέ, ὁ πατήρ σου ὅτι ἐγώ σε ἠρώμην ;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Τὸ ἐγνώριζε καὶ μὲ ἐνουθέτει, μὲ παρεκάλει μάλιστα νὰ σὲ ὑπανδρευθῶ. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον μὲ ἐνεπιστεύετο μόνην μετὰ σοῦ... Τὰ πολυειδῆ γαλλικὰ καὶ ἰταλικὰ συγγράματα, τὰ ὁποῖα μοὶ ἔδιδες πρὸς ἀνάγνωσιν, οὐ μόνον ἐστερέωσαν τὴν ἀπόφασίν μου ν' ἀναχωρήσω, ἀλλὰ μοὶ ἐνέπνευσαν τὴν πεποίθησιν ὅτι ἠδυνάμην νὰ παίζω εἰς τὸν κόσμον πρόσωπον πολὺ ἀνώτερον τῆς χωρικῆς. Πρὸς τοῦτο σύ, καθηγητά μου, πταίεις. Μοὶ ἔλεγες ὅτι ἤμην εἰς τὸ κάλλος καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν ἀνωτέρα μιᾶς Βασιλίσσης· μοὶ ἔλεγες ὅτι ἐὰν ἤμην εἰς Παρισίους, Βιέννην, Λονδῖνον ἢ εἰς οἱανδήποτε ἄλλην μεγάλην πρωτεύουσαν τῆς Εὐρώπης, ἠδυνάμην νὰ ἐπισκιάσω τὰς ὡραιοτέρας τῆς ἀριστοκρατίας κυρίας διὰ τοῦ κάλλους τοῦ προσώπου μου, τοῦ ἡδέος στόματός μου καὶ τῆς εὐγλωττίας μου, γείνω δὲ ὡς δούκισσα περιζήτητος εἰς οἱονδήποτε κύκλον ἤθελον εἰσέλθει.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ὤ, πόσον ἔσφαλον! Ἠγνόουν ὅτι ἐδίδασκον ταῦτα πρὸς τὴν

θερμοτέραν καὶ τολμηροτέραν τοῦ κόσμου φαντασίαν . . . Κύριος οἶδεν, ὁποίων δεινῶν αἴτιος ὑπῆρξα.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Μὴ βιάζεσαι, καθηγητά μου· ἔτι δὲν ἤκουσας δεινόν τι. Πιθανὸν αἱ περιπέτειαί μου νὰ εἶνε μαθήματα καὶ διὰ σέ. Μίαν ἡμέραν μακρόθεν βλέπω ἐκ τοῦ παραθύρου τοῦ κοιτῶνός μου τὸν πατέρα μου μετὰ τοῦ βουλευτοῦ Θανασάρα ἐρχομένους εἰς τὸν οἰκόν μας. Ὁ πατήρ μου διηυθύνετο κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν κοιτῶνά μου. Ἐκρύβην ἔντρομος πάραυτα ὄπισθεν παραπετάσματος . . . Τί νομίζεις, φίλτατε καθηγητά; Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ τύχη μου ἤλλαξεν.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Πῶς; Σοὶ ἔδωκε χρήματα νὰ ταξειδεύσῃς;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Μὴ βιάζεσαι, καθηγητά. Ὁ πατήρ μου ἤνοιξε καταπακτὴν ἐντὸς τοῦ κοιτῶνός μου, ἣν ἠγνόουν, κατέβη εἰς ὑπόγειον θάλαμον ὑπὸ τὸν κοιτῶνά μου, παραλαβὼν δὲ ἐκ τούτου 2000 δραχμὰς ἀνῆλθε καὶ ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ Θανασάρα, ὅπως ὑπάγωσιν ἐνώπιον τοῦ Συμβολαιογράφου καὶ τὰς δανείσῃ εἰς αὐτόν.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Κ'ἐκεῖνος ἐνίοτε δὲν εἶχεν ἑκατὸν δραχμὰς μετρητὰς . . . Ποσάκις μοὶ ἐζήτει δανεικὰς 100 καὶ 200 δραχμὰς προφασιζόμενος ἀνέχειαν! ...

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Δὲν εἶχεν ἑκατὸν δραχμάς, ἀλλ'εἶχε σχεδὸν ἓν ἑκατομμύριον εἰς χαρτονομίσματα, εἰς εἰκοσάφραγκα καὶ λίρας, εἰς ὡρολόγια, εἰς πολυαρίθμους ἀδάμαντας καὶ διαφόρων εἰδῶν τιμαλφεῖς λίθους. Ἅμα ἀνεχώρησαν, κατέβην καὶ ἐγὼ καὶ εὗρον ὄχι μόνον ὅλον αὐτὸν τὸν πλοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἰδικά μου κοσμήματα, τὰ ὁποῖα ἔλεγεν ὅτι ἐπώλησε διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν φόρων.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἰδιότροπος ἄνθρωπος . . . Καὶ τί ἔγειναν πάντα ταῦτα τὰ πλούτη;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Τί ἔγειναν; Τὰ ἐπῆρε τοῦτο τὸ κορίτσι (δεικνύουσα ἑαυτήν), τὰ ἐτοποθέτησεν ἐντὸς δισακκίου, τὰ ἐφορτώθη εἰς τὸν ὦμον καὶ τὸ ἔσκασε τραγῳδοῦν διὰ τὰς Πάτρας.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Μὰ τοῦτο εἶνε φοβερὰ κλοπή (Ἀνατινασσόμενος ὄρθιος, ἔκπληκτος). Εἶνε τολμηρὰ ληστεία θυγατρὸς κατὰ τοῦ πατρός, δυναμένη νὰ φέρῃ τὸν πατέρα εἰς παραφροσύνην. Πιθανὸν τὰ πλεῖστα νὰ ἦσαν ἐνέχυρα, καὶ τότε ὁ πατὴρ θὰ δικασθῇ καὶ θὰ καταδικασθῇ εἰς πολυετῆ δεσμά. . . Δι' ὁποίας ψυχραιμίας βλέπεις τὸ ἔγκλημα, Εὐπραξία!

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Σιγή, κύριε καθηγητά, παρακαλῶ. Δὲν παρεδέχθης τὴν ἱστορίαν μου, ὡς ἀρίστην, ὀρθὴν καὶ τελείαν; Καὶ ἀκόμη ποῦ εἴμεθα; . . .

ΠΑΝΑΓΟΣ (καθ' ἑαυτόν). Ἡ νέα αὕτη δὲ πρέπει νὰ ἔχῃ ὑγιεῖς τὰς φρένας. Ἡ ψυχραιμία της μὲ καταπλήττει. Ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ἡ ἀναλγησία, μεθ' ἧς διηγεῖται τὸ φοβερὸν τοῦτο κατὰ τοῦ πατρός της κακούργημα.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Κάθησε, καθηγητά μου, κάθησε. Ἴσως μ' ἐκλαμβάνεις διὰ παράφρονα. Εἶμαι ὅπως με ἐδημιούργησας. Τὰ ξυλοφορτώματα τοῦ πατρός μου δὲν ἦσαν τόσον μεγάλη διδασκαλία εἰς ἐμέ, ὅσον οἱ λόγοι σου, τὰ μαθήματά σου καὶ τὰ βιβλία σου. Ταῦτα μόνα μὲ ἔκα-

μον γυναῖκα τοῦ κόσμου, πρὶν πειραματικῶς γνωρίσω τὸν κόσμον.

ΠΑΝΑΓΟΣ (κάθηται λέγων καθ' ἑαυτόν). Ποῖος δαιμόνιος νοῦς! πόσον τὸ κάλλος της ἀστράπτει, ὅταν ἐξάπτηται!... Εἶνε γυνὴ διὰ νὰ θέτῃ νόμους καὶ ὄχι νὰ ὑπακούῃ εἰς τοὺς νόμους ἄλλων. Δικηγόρος, δικαστὴς καὶ νομοθέτης συγχρόνως.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Καθηγητά μου, ἅπαξ ἐν τῷ σιδηροδρόμῳ ἐκάθησα ἐπὶ τοῦ δισακκίου καὶ ἀπηυδησμένη ὡς ἤμην πεπλοφόρος ἀπεκοιμήθην. Ἀφοῦ ἐφθάσαμεν περὶ λύχνων ἁφὰς εἰς Πάτρας, καταβᾶσα ἀφῆκα τὸ πλῆθος ὄπισθέν μου καὶ εἰσέδυεν εἰς τὴν πόλιν. Διέτρεξα τὰ ἐμπορικά, ἠγόρασα πρῶτον ἓν καλὸν μεγάλον δερμάτινον κιβώτιον, δύο δερματίνους σάκκους καὶ τινα ἕτοιμα γυναικεῖα ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα καὶ ἐφόρεσα, δοκιμάσασα αὐτά. Ἠγόρασα πλεῖστα ἄλλα ἀναγκαῖα, ἔθηκα τὸ δισάκκιόν μου ἐντὸς τοῦ κιβωτίου, κατεπλήρωσα τοὺς σάκκους διὰ τῶν ἐξαγορασθέντων, εἶτα διὰ δύο ἀχθοφόρων μειράκων ὡδηγήθην εἰς τὸ πρῶτον ξενοδοχεῖον τῶν Πατρῶν. Ἐνοικίασα τὰ καλλίτερα δωμάτια, ἐδείπνησα ὡς κόμησσα Ἐλεονόρα Ταγκρέδου καὶ ἐκοιμήθην ὡς γυνὴ ἀνεξάρτητος.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ὡς κόμησσα Ἐλεονόρα Ταγκρέδου; Τί λέγεις, Εὐπραξία;... Ἔπειτα...

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Τὰ ἐπίλοιπα τῶν Πατρῶν, καθηγητά μου, τὰ πληροφορεῖσαι ἐκ τῆς παραγράφου ταύτης τῆς ἐφημερίδος τῶν Πατρῶν «Ἐπιπολαιότης» (ἐγχειρίζει εἰς τὸν Πανᾶγον τὴν ἐφημερίδα).

ΠΑΝΑΓΟΣ. Καταπληκτικόν, καταπληκτικώτατον τὸ διάβημα... Εἶνε τὰ πρῶτα τολμηρὰ βήματα πρὸς τὸν ἀγυρτικὸν βίον.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. (Ὀρθοῦται ὁρμητικῶς ἐκφωνοῦσα μικρὸν θυμοειδῶς). Λανθάνεσθε, καθηγητά, τὰ πρῶτα βήματά μου εἰς τὸν μεγάλον κόσμον θέλεις νὰ εἰπῇς (περιπατεῖ ἀεριζομένη διὰ τοῦ ῥιπιδίου της). Ὁ μέγας κόσμος, καθηγητά, συγκροτεῖται ἀπὸ τρία-τέταρτα ἀγύρτας, φενακίζοντας καὶ ἐξαπατῶντας ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας, τῶν νόμων καὶ τῆς ἐλευθερίας τοὺς δυστυχεῖς λαούς. Τὸ ἕτερον τέταρτον τοῦ μεγάλου κόσμου εἶνε ἄγγελοι βλᾶκες, προετοιμαζόμενοι νυχθημερὸν δι' ἀντιφατικῶν καὶ ἀκανονίστων ἀγαθοεργιῶν διὰ τὸν ἄλλον κόσμον... Διὰ τί ταράττεσαι οὕτω, καθηγητά μου; πότε μὲ ἐδίδαξας νὰ συμβαδίζω μετὰ τῶν βλακωδῶν τούτων ἀγγέλων; Καθηγητά, μὴ διακόπτεις. Παρεδέχθης ἅπαξ ἀρίστην, ὀρθὴν καὶ τελείαν τὴν ἱστορίαν μου.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἐὰν ὑπάρχωσι καὶ ἄλλαι πολλαὶ γυναῖκες, ὡς σύ, Εὐπραξία, θὰ πιστεύσω ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐδημιουργήθη ἀπὸ τὴν πλευρὰν τῆς γυναικός, καὶ οὐχὶ ἡ γυνὴ ἀπ' ἐκείνην τοῦ ἀνδρός.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ὡμίλησας ὀρθῶς, καθηγητά μου· οὕτως εἶνε καὶ οὕτως ἔπρεπε νὰ εἶνε... Ἀφιχθεῖσα εἰς τὴν Napoli-la-Gentile κατῴκησα ἐν τῷ ξενοδοχείῳ «Ἀγαθὴ τύχη» τῆς σινιορίνας Κλεοπάτρας Σκούρτη, καταγωγῆς ἠπειρωτικῆς. Ἐπῆγα ἐκεῖ τυχαίως ὡς ἁπλῆ δεσποινὶς Ἐλεονόρα Ταγκρέδου. Μετὰ ἕνα μῆνα συναναστροφῆς ἀνεκάλυψα ὅτι ἡ δεσποινὶς Κλεοπάτρα ἦτο γυνὴ σπουδαιοτάτη, πολύπειρος καὶ ἀνεκτίμητος εἴς τε τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἐντιμότητά της, ἀλλ' ἀτυχὴς καὶ

θῦμα τῶν ὀφειλετῶν της κατεργαρέων εὐγενῶν τοῦ μεγάλου κόσμου σου. Προέκειτο νὰ χρεωκοπήπῃ, ἦτο δὲ ὡς ἐγὼ ἐχθρὰ τοῦ γάμου. Ἔτρεφε κρυφίαν ἡδονὴν νὰ τιμωρῇ τοὺς πλουσίους, τοὺς φρονοῦντας ὅτι διὰ τοῦ χρυσοῦ τῶν οὐδεμία γυνὴ εἶνε τιμία καὶ ἀπόρθητος. Συνέδραμον αὐτὴν νὰ ἐξέλθῃ τῶν δυσχερειῶν της, συνδεθεῖσα μετ' αὐτῆς διὰ συμβολαίου διὰ τὸ ἄλλον. Ἠγόρασα τὸ ξενοδοχεῖον, ὑποσχεθεῖσα νὰ ἐπιστρέψω τοῦτο εἰς αὐτὴν τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἤθελε κερδοφόρως μὲ ὑπηρετήσει. Αἱ συμφωνίαι μας ἦσαν νὰ μὲ συνοδεύῃ παντοῦ ὡς θεία μου Δέσποινα Κλεοπάτρα· ἄνευ ἄλλου τίτλου, ἐγὼ δὲ νὰ φέρω οἱονδήποτε τίτλον ἤθελον ἐκλέξει. Αὕτη οὐδὲ κατὰ στιγμὴν νὰ μὲ ἐγκαταλείψῃ μόνην· νὰ δίδῃ μὲν αὕτη τὰς δεούσας ἀπαντήσεις ἀντ' ἐμοῦ πρὸς τοὺς αὐθάδεις ἄνδρας ἢ τὰς πονηρὰς κυρίας, ἀλλὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ ἀφ' ἑτέρου τὰς δαπάνας καὶ τὰ δῶρά των. Ἐν ἄλλαις λέξεσι νὰ εἶνε ὁ σωματοφύλαξ μου, ὁ συνέταιρός μου καὶ συγχρόνως ὁ πιστὸς τῶν διαταγῶν μου ἐκτελεστής.

ΠΑΝΑΓΟΣ. (Ἐγειρόμενος καὶ περιπατῶν). Συνεταιρισμὸς ἀγυρμοῦ, ὡς ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι Ῥόδιοι. Ἀγυρμὸς τοῦ κορωνίζειν καὶ ἀγυρμὸς τοῦ χελιδονίζειν.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ (θυμοειδῶς). Καὶ διὰ τί δὲν λέγεις, καθηγητά, ἀγυρτικὸς συνεταιρισμός, μικρότερος ἐκείνου τῶν ἡγεμόνων μετὰ τῶν αὐλικῶν των, τῶν ὑπουργῶν, καὶ Εἰσαγγελέων, καὶ Νομαρχῶν καὶ Διευθυντῶν τῶν Ἀστυνομιῶν πρὸς κορωνίζειν καὶ χελιδονίζειν ὁλοκλήρους κοινωνίας καὶ ὁλοκλήρους λαούς; Καὶ τοῦτο πρὸς ἐπίτευξιν τῶν κομματικῶν σκοπῶν των; Κορωνίζειν καὶ χελιδονίζειν ἕνα ἀχρεῖον ἄνδρα ἐπιβουλευόμενον τὴν τιμὴν δύο γυναικῶν εἶνε τάχα ἀνωτέρου βαθμοῦ πλημμέλημα ἢ ἔγκλημα τῶν τοιούτων; Ἢ τάχα οἱ κατασοφισμοὶ καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν μεγιστάνων εἶνε καθαρὰ ἀλήθεια; Ἡ ἀγυρτία ἀληθῶς ψεύδεται πάντοτε. Ἀλλ' ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει ὅτι τὰ μεγαλείτερα ψεύδη εἶπον πάντοτε οἱ μεγάλοι ἄνδρες. Τί ἦτο ἡ σχολὴ τῶν Μεγάρων τοῦ Εὐκλείδου ἢ ἀκένωτος σοφιστικοῦ ψεύδους ῥύαξ; Ὁ μέγας ὑπουργὸς πρίγκιψ Ταλλεϋράν σοὶ λέγει καθαρῶς: «ὁ θεὸς μᾶς ἔδωκε τὴν γλῶσσαν, ὅπως κρύπτωμεν τοὺς στοχασμούς μας». Μοὶ ἀναφέρεις τοὺς ἀγύρτας Ῥοδίους· ἀλλ' ὁ Διογένης ὁ κυνικὸς ἔλεγεν ὅτι εἰς τὰ φρονήματα τῆς ὑπεροψίας δὲν εὑρίσκει μεγάλην διαφορὰν μεταξὺ τῶν ῥακενδεδυμένων Λακεδαιμονίων καὶ τῶν χρυσενδεδυμένων Ῥοδίων. Ἐὰν ἅπαντες οἱ βασιλεῖς ἠκροῶντο κατὰ μέτωπον ἀμφότερα τὰ μέρη κ' ἐτιμώρουν τὸ ψεῦδος, ὡς ὁ Ἀρταξέρξης, διατρυπῶντες τὴν γλῶσσαν τοῦ ψεύστου, οἱ φαῦλοι δὲν θὰ ἐσυκοφάντουν τοὺς ἐναρέτους καὶ οἱ εὔπιστοι βασιλεῖς δὲν θὰ ἦσαν τὸ παίγνιον τῶν φαύλων, οἱ δὲ λαοὶ δὲν θὰ ὑφίσταντο τὰς φοβερὰς συνεπείας τῶν τοιούτων. Πίστευσόν μοι, καθηγητά μου,—οὗτοι οἱ μεγιστᾶνες, οἱ διπλωμάται, οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες, εἶνε παντοῦ εἰς ὅλα τὰ κράτη αἱ μικραὶ ἔχιδναι αἱ θανατόνουσαι. Ὁ κρόταλος ὄφις, ὅσον ἰοβόλος καὶ ἂν εἶνε, εἰδοποιεῖ μακρόθεν διὰ τῆς κέρκου του τὴν ἀναχώρησιν του, τὴν πορείαν του, τὴν ἄφιξίν του, τὴν ἐπί-

θεσίν του, ὅπως προφυλαχθῇ τις. Ὀνομάζεις λοιπὸν ἀγύρτριαν μίαν ἀθῴαν κόρην, διότι παίζει τοὺς δακτύλους της ἕνα ἀχρειότατον πλούσιον ἄνδρα; Ἐγὼ καὶ ἡ Κλεοπάτρα δὲν εἴμεθα ἐκ φύσεως οὔτε ἔχιδναι, οὔτε κρόταλοι, οὔτε αἱ μὲ διπλᾶς κόρας ὀφθαλμῶν γυναῖκες τῆς Σικελίας, ὅπως βασκανίζωμεν τὰ θύματά μας. Εἴμεθα δύο γυναῖκες ἀνυποκρίτως καὶ φανερὰ παίζουσαι τὸ παιγνίδι μας μὲ τοιούτους ἄνδρας, ἀξίους τῆς τύχης των. Τοῦτο δὲ ἦτο νὰ τοὺς κάμωμεν ν' ἀκριβοπληρώσωσι τὴν συναναστροφήν μας, θαυμάζοντες τὴν γλῶσσάν μας, τὴν λογικήν μας, τὴν ἀρετήν μας καὶ τὴν ἐντιμότητά μας, μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ μᾶς μεταβάλωσιν εἰς κτήνη των. Εἴμεθα αἱ ὡραῖαι παρθένοι τοῦ Ὁμήρου, δι' ἃς ὁ ἀρραβωνιστικὸς ἔδιδεν ἑκατὸν βόας προγαμιαίαν δωρεάν, δι' ὃ ὁ πατὴρ τῆς ποιήσεως τὰς ἐπωνόμασε καὶ ἀλφεσιβίους.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Εὐπραξία, γνωρίζεις τί προβλέπω; Ἦλθες ἐνταῦθα, ὅπως με παραλάβῃς συνέταιρόν σας. Ἴσως ἔχετε μεγάλην ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς μου, ὅπως σᾶς ἀποσπάσω ἐκ λαβυρίνθου σκοτεινοῦ, ἐν ᾧ ἀφρόνως θὰ περιεπλέχθητε.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ (γελῶσα ὑψηλοφώνως καὶ χαρμοσύνως.) Ἀκριβῶς τοῦτο εἶνε, καθηγητά, εἶσαι ὁ φίλος τῆς συμπαθείας μου . . . εὑρίσκομαι ἐντὸς φοβεροῦ μαιάνδρου εἶσαι ὁ μόνος δυνάμενος νὰ μὲ ἀποσπάσῃς ἐκ τούτου.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Εὐχαριστῶ. (Εἰρωνικῶς.) Ἀλλ' ἡ συμπάθεια εἶνε, ὡς γνωρίζεις, τεχνητὴ καὶ φυσική. Ποίαν τῶν δύο τρέφεις δι' ἐμέ; Λέγομεν ἡ κόνις τῆς συμπαθείας, ἡ μελάνη τῆς συμπαθείας, ὁ λαμπτὴρ τῆς συμπαθείας καὶ τὰ ὅμοια. Ταῦτα ἦσαν τεχνηταὶ συμπάθειαι, δηλ. μαγεῖαι, δι' ὧν ἐξηπατήθησαν ὁλόκληροι λαοί . . . Συγγνώμην, Εὐπραξία· ἀλλὰ σὲ εὑρίσκω τόσον μυστηριώδη, ὥστε ὀφείλω νὰ σὲ ἐρωτήσω . . . πῶς παρουσιάζεσαι εἰς ἐμέ; ὡς μάγισσα ἢ ὡς μαθήτριά μου Εὐπραξία τῶν χρόνων τῆς σπουδῆς σου.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Μὴ πτοῆσαι, σοφέ μου καθηγητά. Ἡ πρὸς σὲ φιλία καὶ συμπάθειά μου εἶναι φυσική, φυσικωτάτη, εἶνε ἡ τοῦ ἄνθους ἡλιοτροπίου πρὸς τὸν λαμπρὸν ἥλιον, εἶνε ἡ τοῦ ἄνθους σεληνοτροπίου πρὸς τὴν πλησιφαῆ σελήνην. Λοιπόν, καθηγητά, πρῶτος ἀνὴρ ἀπολέσας τὰς φρένας δι' ἐμὲ ἦτο ὁ κόμης Δόρια. Οὗτος ὅταν ἤκουσεν ὅτι εἶμαι Ἑλληνίς, μὲ ἐξέλαβε διὰ τὴν κοχλογέννητον Ἀφροδίτην. Ἀνὴρ πλουσιώτατος, 40 ἐτῶν, μεγαλοπρεπὴς εἰς τοὺς τρόπους, ἀλλ' εὐήθης καὶ αἰσχρός. Ἐπικούρειος, ἔζη διὰ τὸ φαγὶ καὶ τὰς ἡδονάς. Δὲν ἔδιδε σολδίον εἰς τὰς ἐκκλησίας ἢ τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα. Ἐσπατάλα ὅμως χιλιάδας δι' ἐκείνην, ἥτις ἔθετε φλόγας εἰς τὰς σάρκας καὶ τὰς φρένας του. Ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα, λεξικὸν τῶν πλουσίων καὶ γενναιοδώρων τῆς Ἰταλίας, διεχειρίσθη καλῶς τὴν ὕπαρξιν αὐτήν. Ὡμοίαζεν ὁ κόμης πολὺ τὸν κυνικὸν Κράτητα, ὅστις ἔρριπτε τὰ πλούτη του εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπως ἐλαφρωθῇ τῶν παθῶν του. Ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα ἤνοιγε τὴν ποδιάν της καὶ νομίμως τὰ ἐθησαύριζε καὶ μοὶ τὰ ἔφερεν, ἐγὼ δὲ τὸν ηὐχαρίστουν μετὰ τρυφερῶν καὶ εὐελπιστικῶν λόγων. Γελοιαστὴς ἀθυρόστομος, ἐπανηγύριζεν ἐνώπιον τοῦ τυχόντος τὰ δῶρά του, κυρίως δὲ τὰ πλούτη του. Αἱ

ὑπολήψεις ἄρα τῶν γυναικῶν εἰς χεῖράς του ἐκινδύνευον. Μὲ τὸν κόμητα τοῦτον, τὸν ὁποῖον κατ' ἀρχὰς πολὺ ἐσικχαινόμην, συνεταξειδεύσαμεν ἕνα καὶ ἐπέκεινα χρόνον τὴν Ἰταλίαν. Ἔφερον τὸν τίτλον πριγκήπισσα Πουλχερία Βελισσαρίου. Αἱ συνθῆκαι ἡμῶν ἦσαν νὰ κατοικῶμεν πάντοτε εἰς χωριστὰ ξενοδοχεῖα, ἅτινα ἀμφότερα ἐπροθυμοποιεῖτο οὗτος νὰ πληρώνῃ. Ἤμην καὶ δὲν ἤμην μετ' αὐτοῦ μνηστευμένη. Οὗτος μ' ἐκήρυττε μνηστήν του καὶ καθ' ἑκάστην μοὶ ἔδιδε δῶρα πολυτιμότατα. Ἐγὼ ἐθεώρουν τὸν ἀρραβῶνα ἀστεϊσμόν. Ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα θαυμασίως διηύθυνεν ἀμφοτέρους. Οὐδέποτε μὲ ἐγκατέλειψεν μόνην μετ' αὐτοῦ, οὐδ' ἐπέτρεψεν εἰς τὰς χεῖράς του ἢ τὴν γλῶσσάν του τὸ ἐλάχιστον θάρρος. Τὰ πρός με δῶρά του ἀνῆλθον εἰς πεντακοσίας χιλιάδας φράγκων. Ἤρχισα νὰ τὸν λυποῦμαι διὰ τὸν τοσοῦτον πρός με ἔρωτά του. Ἀπροσδόκητον συμβὰν ἔδωκε πέρας εἰς τὸ πάθος του. Εἰς Μιλάνον ἔν τινι χαρτοπαιγνίῳ, ἐνῷ διεσκεδάζομεν, ὁ Πολωνὸς πρίγκιψ Καρβόλοβιτς, καθήμενος ἐγγὺς ἐμοῦ καὶ ἀστειζόμενος, διήγειρε σφοδρὰν πρὸς αὐτὸν ζηλοτυπίαν. Ἦτο νέος, νεώτατος, ὡραῖος. Ὁ κόμης τὸν προσέβαλε καὶ ἐμονομάχησαν τὴν ἐπαύριον. Δυστυχῶς ὁ κόμης Δόρια ἐφονεύθη. Πρὸ τῆς μονομαχίας συνέταξε τὴν διαθήκην του, ἐγκαταλείπων εἰς ἐμὲ 600 ἔτι χιλιάδας φράγκων. Τὸν ἔκλαυσα ὡς ἀληθῆ φίλον μου. Ἐπενθήσαμεν τρεῖς ἑβδομάδας διὰ τοῦτο. Μεταβᾶσα δὲ εἰς Γερμανίαν ἤμην κατὰ ἓν ἑκατομμύριον πλουσιωτέρα ἢ ὅτε ἀνεχώρησα ἀπὸ τὴν Σταφιδότρυπα.

ΠΑΝΑΓΟΣ. (Εἰρωνικῶς.) Ὑποθέτω, ὅτι τοῦ ἔκαμες μίαν μεγαλοπρεπῆ κηδείαν, φιλτάτη Εὐπραξία . . .

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Διόλου, κύριε καθηγητά. Αἱ μεγαλοπρεπεῖς κηδεῖαι, κατὰ τὸν ἅγιον Αὐγουστῖνον, χρησιμεύουσι διὰ τὴν ματαιότητα τῶν ζώντων καὶ οὐχὶ διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῶν νεκρῶν.

ΠΑΝΑΓΟΣ. (Σκεπτικὸς καὶ τεταραγμένος.) Εἰπέ μου, Εὐπραξία, ἀφ' οὗ ἤρχισες νὰ συμπαθῇς τὸν κόμητα Δόρια, ἐὰν ἐπέζη, δὲν ἤθελες τὸν ὑπανδρευθῇ, ἀφ' οὗ ἦτο τόσον πρὸς σὲ μεγαλόδωρος, ἔστω καὶ ἂν δὲν ἔτρεφες ἔρωτα διὰ τοῦτον ;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ποτέ, ποτέ, οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦτο ἡ πρὸς αὐτὸν συμπάθειά μου. Ἡ συμπάθεια εἶνε ἐλευθέρα φιλία ὄχι καὶ ἄλυσις γάμου. Ὁ κόσμος ὅλος διατηρεῖται διὰ τῆς συμπαθείας τῶν ὄντων. Συμπάθεια ὑπάρχει οὐ μόνον μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τῶν ζῴων, καὶ τῶν φυτῶν. Τοῦτο ὅμως δὲν τὰ κάμνει οὔτε νὰ συγχωνεύωνται, οὔτε νὰ συνταυτίζωνται, οὔτε νὰ ὑπανδρεύωνται. Μεταξὺ τῆς ἐλαίας καὶ τῆς ἀμπέλου ὑπάρχει μεγάλη συμπάθεια, καθὼς καὶ τῆς συκῆς καὶ τοῦ μύρτου. Ἡ πρὸς σὲ φιλία καὶ ἐμπιστοσύνη μου ἦτο μεγαλειτέρα τῆς πρὸς τὸν κόμητα συμπαθείας μου. Ἡ παρὰ σοῦ ἐκπαίδευσίς μου εἶνε πλουσιώτερον δῶρον τοῦ ἑκατομμυρίου τοῦ Δόρια. Ἀλλ' ἀφ' οὗ σὲ δὲν ὑπανδρεύομαι, πῶς θὰ ὑπανδρευόμην ἐκεῖνον; Γάμος ἔχει νὰ εἰπῇ νὰ γείνῃς κτῆνος, πρὸς ἕτερον κτῆνος, τὸ ὁποῖον βαθμηδὸν σοῦ ἀφαιρεῖ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς θελήσεως, τῶν ἰδεῶν καὶ τοῦ λογικοῦ σου· καθειλωτίζει, πᾶν

αἴσθημά σου καὶ σὲ μεταβάλλει εἰς ζυγουλκὸν βοῦν . . . μάλιστα, ὅταν ὑπάρχῃ καὶ δεσμὸς τέκνων . . . Ἀποστρέφομαι τὰ βρέφη· ἡ φωνή των εἰς τὰ νεῦρά μου ἔχει τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀλέκτορος εἰς ἐκεῖνα τῆς λεαίνης, ἥτις, ἅμα ἀκούσῃ τὴν φωνήν του, δρομαίως φεύγει μακράν του . . . ὀνόμασόν με ἑτερουσίαν, ἑτερότροπον, ἔκτροπον, ὅπως ἐπιθυμεῖς . . . τοιαύτη ἐγένετο ἡ φύσις μου, ἀφ' οὗ διὰ τῆς παιδείας ἀνύψωσας τὸν νοῦν μου εἰς τὸ ζενὶθ τῆς εὐγενοῦς λεπτότητος καὶ φιλοδοξίας.

ΠΑΝΑΓΟΣ. (Καθ' ἑαυτόν). Περιεργότατον ὄν· ἀγνοεῖ ὅμως ὅτι αἱ περιστάσεις μεταβάλλουσι τὰς ἰδέας, ὅτι δυνατὸν νὰ ἔλθῃ ἡμέρα νὰ ἐπιθυμῇ τὸν γάμον καὶ θεωρῇ τοῦτον ἄγκυραν τοῦ βίου. Εὐπραξία (στρεφόμενος πρὸς αὐτήν), ἐμπρός, ποῖον ἦτο τὸ δεύτερον θῦμά σου ;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. (Μειδιῶσα). Ὁ δεύτερος μνηστήρ μου θέλεις νὰ εἰπῇς, καθηγητά; Ὑπῆρξεν ὁ πρίγκηψ Καρβόλοβιτς, γλυκύτατος, εὔθυμος, λεπτότατος εἰς τοὺς τρόπους καὶ πλουσιώτερος τοῦ Δόρια, διότι, ἐκτὸς τῆς μεγάλης περιουσίας του, ἦτο καὶ μυστικὸς πράκτωρ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσίας. Διετράνωσε μεγάλην λύπην διὰ τὸν θάνατον τοῦ κόμητος Δόρια, ὅπως δὲ ἀποδείξῃ ταύτην, ἐπρότεινε νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ, ζητήσας τὴν δεξιάν μου. Ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα, ὠφεληθεῖσα τὴν πρότασιν, παρώτρυνε τοῦτον νὰ προβῇ εἰς μεγαλοπρεπῆ δῶρα. Μὲ παρέστησεν ὡς ἔχουσαν μέγαν πλοῦτον, ὡς τὴν πλουσιωτέραν νύμφην τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ὑπεραγαπῶσαν τὰ χρήματα, τὸ χαρτοπαίγνιον, τὰ στοιχήματα τῶν ἱπποδρομίων, ἀποστρεφομένην δὲ τὸν γάμον. Συνεταξειδεύομεν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας. Ἤμην καὶ δὲν ἤμην μνηστευμένη καὶ μὲ τοῦτον. Οὗτος μὲ ἐκάλει παντοῦ μνηστήν του. Συντόμως περιεκυκλώθην ὑπὸ πολλῶν εὐγενῶν ῥωσικῶν οἰκογενειῶν. Οὐδεμία πριγκήπισσα ἔζησε πολυτελέστερον ἐμοῦ. Ὅταν ἔχανα εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον ἢ τὰ ἱπποδρόμια, οὗτος ἐπλήρωνε τὰς ζημίας· ὅταν ἐκέρδιζον, μοὶ ἔδιδε τὰ κέρδη. Ἡμέραν τινά, ἐν ᾧ συνδιεσκεδάζομεν ἕν τινι ἐπαύλει παρὰ τὰ μεθόρια τῆς Ῥωσίας μετὰ πολλῶν προσκεκλημένων, ὁ ἑστιάρχός του ἀκαριαίως βυθίζει ἀμφίστομον μάχαιραν ἐπὶ τῆς καρδίας του καὶ τὸν φονεύει, ἀφαιρεῖ δὲ τάχιστα ἀπὸ τὸν θύλακόν του ὅλα τὰ ἔγγραφά του. Συγχρόνως σύρει ἀπὸ τὸν πόδα τὸν νεκρὸν πρὸς τὸν ἐγγὺς ὁρμητικὸν ποταμὸν καὶ τὸν ῥίπτει εἰς τοῦτον. Ἐγὼ καὶ ἡ Κλεοπάτρα ἐμείναμεν ἔντρομοι εἰς τὸ θέαμα· οἱ ἐπίλοιποι ὑπερκαγχάζοντες ἀγρίως ἐφώναζον: Εὖγε, πρίγκηψ. Ὁ ἑστιάρχος ἦτο ὁ πρίγκηψ Μαρλώφ, ἀρχιμηδενιστής. Κατενόησα ὅτι εὑρισκόμην μεταξὺ μηδενιστῶν· ὁ πρίγκηψ Καρβόλοβιτς ἦτο εἷς τῶν πρακτόρων καὶ κατασκόπων τοῦ Αὐτοκράτορος. Περιττὸν νὰ περιγράψω τὴν ταραχὴν καὶ τοὺς φόβους μου. Ἦτο ὁ πρῶτος ἀνεμοστρόβιλός μου. Πρώτην φορὰν τὰ πράγματα μοὶ ἤρχοντο τόσον ἐναντία. Ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα διὰ τῆς ψυχραιμίας της μὲ διέσωσεν. Ἑκοῦσαι ἄκουσαι ἐγείναμεν μηδενίστριαι. Πάντες εἶχον διαβατήρια ἐμπόρων μεταβατικῶν. Μοὶ ἐχορήγησαν ἕν, ὅπως τὸ πληρώσω διὰ τοῦ ὀνόματος τὸ ὁποῖον προετίμων. Ἐξέλεξα ἐκεῖνο τῆς κομήσσης Κωνσταντίνας Καποδίστρια. Ἐντὸς τοῦ διαβατηρίου συμπεριέλαβον καὶ τὸ

ὄνομα τῆς δεσποίνης Κλεοπάτρας . . . Φεῦ, ἅμα εἰσήλθομεν εἰς Ῥωσίαν, ἅπαντες ἐπροσωποκρατήθημεν ὡς συστασιῶται. Ἐγὼ καὶ ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα ἐπέμφθημεν εἰς Πετρούπολιν. Οἱ ἐπίλοιποι εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Ῥωσίας.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Τρομερόν. (Τεταραγμένος). Εἶμαι ἀνυπόμονος ν' ἀκούσω, ποῖος θεὸς τοῦ Ὀλύμπου σ' ἐλύτρωσεν ἀπὸ τὴν Σιβηρίαν.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. (Γελῶσα.) Μὴν ὁμοιάζῃς, καθηγητά μου, τὸν ξεμωραμένον πατέρα τοῦ Αἴαντος, ὅστις ἐνουθέτει ἀκαταπαύστως τὸν υἱόν του, νὰ περιμένῃ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν τοῦ Ὀλύμπου διὰ τὴν ἀσφαλῆ ἔκβασιν τῆς νίκης. «Οἱ ἄνανδροι, ἀπεκρίθη ὁ Αἴας, δύνανται νὰ νικήσουν οὕτω, ὄχι ὅμως καὶ οἱ ἔχοντες πεποίθησιν εἰς ἑαυτούς». Ἐθέσαμεν ἐγὼ καὶ ἡ Κλεοπάτρα, τοὺς ἐγκεφάλους ἡμῶν εἰς διάσκεψιν ἀπεφύγομεν πᾶσαν δωροδοκίαν, ἐντόνως δὲ καὶ ἀσφαλῶς ὑπεστηρίξαμεν τὴν ταὐτότητα καὶ ἀθῳότητά μας. Εἶνε ὁλόκληρος ἱστορία, πῶς ἐξηπατήσαμεν τοὺς Ῥώσους καὶ ἀπηλευθερώθημεν. Δὲν ἔμεινα στιγμὴν ἐν Ῥωσίᾳ· μετέβημεν διὰ θαλάσσης εἰς Κοπενάγην, λαβοῦσα τὸ παρὸν ὄνομα πριγκήπισσα Εὐγενία Νοταρᾶ τοῦ Βυζαντίου. Μετὰ ἕνα μῆνα ἤλθομεν εἰς Παρισίους. Εἶχον πέντε ἑκατομμυρίων φράγκων περιουσίαν. Εἰς Παρισίους εἶχον σειρὰν ἢ μᾶλλον σειρὰς ἐρωτικῶν ἐπεισοδίων, τὰ ὁποῖα παραλείπω. Ἀλλὰ τινὰ μὲ ἐξήσκησαν εἰς τὸ νὰ ἐννοήσω ὁποῖα κτήνη εἶσθε ὑμεῖς οἱ ἄνδρες, ὁποῖον δὲ οὐράνιον πλάσμα εἶνε ἡ ἐνάρετος γυνή. Ἐν τῇ ὀργιοφαντικῇ ταύτῃ πρωτευούσῃ τῶν Παρισίων ἐξέμαθον πόσον τὸ φιαρὸν τοῦ πολιτισμοῦ γειτονεύει μετὰ τοῦ κραιπαλώδους, τῆς σπατάλης καὶ τῆς ἀτιμίας. Ἐν Παρισίοις τὸ ταμεῖόν μου οὐσιωδῶς ἠλαττώθη. Ἐμπειροπράγμονες καὶ μεγαλοπόνηροι ἐξηπάτησαν εἰδημόνως τὴν δέσποιναν Κλεοπάτραν καὶ ἐμέ, σφετερισθέντες μεγάλα ποσά, τὰ ὁποῖα τοῖς παρεδώσαμεν, ὅπως μᾶς ἀγοράσωσι διεθνῆ χρεώγραφα. Μοὶ ἀφήρεσαν πλέον τοῦ ἑκατομμυρίου. Δὲν ἐτόλμησα νὰ προβῶ εἰς δίκας, ὅπως μὴ ἐκτεθῶ ἐνώπιον τῆς κοινῆς γνώμης . . . Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀπωλείας τοῦ ἑκατομμυρίου, καθηγητά, ἐγὼ καὶ ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα ἐγείναμεν δύο τῶν ἀσωτοδιδασκάλων τιμωροί. Ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα συνεβουλεύετο τὰ χαρτία δι' ὅποιον ἐμέλλομεν νὰ φλεβοτομήσωμεν. Ἔχει καὶ πολλὰς ἀστρολογικὰς γνώσεις ἡ φίλη μου, αἵτινες ποτὲ δὲν ἀπέτυχον. Ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν ἐμαδήσαμεν οὐκ ὀλίγους βαρώνους, κόμητας, γεροδοῦκας καὶ ἕνα-δύο ἀσχημοπροσώπους τραπεζίτας. Τοὺς ἐκάμαμεν καὶ ἐπλήρωσαν ἀρκούντως ἀκριβὰ διὰ τὴν συναναστροφήν μου καὶ τὸν ἐφήμερον ἀρραβῶνά μου, διότι ἠρραβωνιζόμην μὲ ὅλους κρύφα τοῦ ἑνὸς ἀπὸ τοῦ ἄλλου· οὐδέποτε ἡ ἀστρολογία ἐβοήθησε θνητούς, ὅσον τὰς δύο ἡμᾶς γυναῖκας. Ἐθησαυρίσαμεν πλέον τοῦ ἑκατομμυρίου ἀπὸ τοὺς ἀχρείους τούτους πλουσίους, χωρὶς νὰ ἀξιωθῶσιν οὐδ' ἑνὸς ἁπλοῦ φιλήματος. (Γελῶσα εὐχάρως). Φαντάσθητι, Πανᾶγό μου, τὴν ἀγανάκτησίν των. Δύο ηὐτοκτόνησαν. Τρεῖς-τέσσαρες ἐχρεωκόπησαν καὶ δύο ἢ τρεῖς ἐκλείσθησαν ὑπὸ τῶν συγγενῶν των ἐν τῷ φρενοκομείῳ . . . Βεβαίως ἡ ἀστρολογία ἀλανθάστως διηύθυνε τῆς δεσποίνης Κλεοπάτρας τὰ σχέδια.

ΠΑΝΑΓΟΣ (κατ' ἰδίαν). Ὁμιλεῖ ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ τῆς ζωῆς πτηνῶν. Δὲν αἰσθάνεται τὸ ὕψος τοῦ ἐγκλήματος, εἶνε καὶ τοῦτο τὸ εἶδος τοῦ ἀρραβῶνός της μονομανία. (Πρὸς τὴν Εὐπραξίαν.) Ὁμιλεῖς περὶ ἀστρολογίας εἰς τὸν παρόντα αἰῶνα τῶν ἠλεκτρικῶν προόδων, Εὐπραξία; Ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα συμβουλεύεται τοὺς ἀστέρας, ὅπως πληροφορηθῇ, τίς ὁ εὐπιστότερος τῶν πλουσίων, ἵνα τὸν κάμητε θυμά σας; Τοῦτο ἀκριβῶς εἶνε τὸ μὴ περαιτέρω τῆς ἀγυρτίας σας...

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ἀφ' οὗ οἱ παντοδύναμοι ἀστέρες ἐδημιουργήθησαν διὰ τὴν γῆν καὶ τὸν ἄνθρωπον, διὰ τί νὰ μὴν τοὺς πιστεύωμεν; διατὶ νὰ μὴν ἔχωσιν ἐπιρροὴν ἐφ' ἡμῶν; Τί μᾶς λέγει ἡ Γένεσις: «Ὁ Θεὸς εἶπε τὴν τρίτην ἡμέραν τῆς δημιουργίας του, γεννηθήτωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ εἰς φαῦσιν τῆς γῆς». Οἱ φωστῆρες οὗτοι τοῦ οὐρανοῦ τάχα μόνον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων φωτίζουσιν, ὄχι δὲ καὶ τὸν νοῦν τῶν συμβουλευομένων αὐτούς;

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἔγεινες, Εὐπραξία, δαψιλεστέρα τῶν σοφιστῶν εἰς τὰ ἐπιχειρήματα. Ἀλλὰ τὰς ἰδέας τοῦ ἑνὸς αἰῶνος διαψεύδει ὁ ἑπόμενος. Ἐὰν ἦτο νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ τοιαύτας ἰδέας, θὰ ἐγίνεσο ἀντικείμενον ἐνδελεχοῦς γέλωτος.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ποτὲ δὲν θὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν Ἑλλάδα. Αἰσθάνομαι ἔτι τὰ ξυλοκοπήματα τοῦ πατρός μου ἐφ' ὅλου τοῦ σώματός μου· εἶναι καρπὸς τῆς ἑλληνικῆς ἀνατροφῆς. Εἴμεθα βάρβαροι, καθηγητά, φαυλορρήμονες καὶ φαυλοκόλακες, αὐτὴ εἶνε ἡ καθαρὰ ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ἕκαστος Ἕλλην ὀφείλει νὰ διακηρύττῃ ἵνα συνέλθωμεν καὶ διορθωθῶμεν. Μὴ διακόπτῃς λοιπόν, καθηγητά, ἦλθον νὰ σὲ συμβουλευθῶ διὰ μέγα δυστύχημα, τὸ ὁποῖον μὲ ἐπαπειλεῖ καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖον μόνος σὺ δύνασαι νὰ μὲ διασώσῃς. (Ὁ καθηγητὴς ὑποτραυλίζει λόγους ἀκατανοήτους καὶ μὴ ἀκουομένους, ἐμφαίνοντας τὴν ἀπορίαν του.) Εἰς ἓν γεῦμα τοῦ κόμητος Φλερὺ τῆς πλατείας Βανδὼμ τῶν Παρισίων ἐγνωρίσθην μὲ τὸν δοῦκα Φώσκολον. Ὁ δοῦξ τοῦ Φώσκολο κατάγεται ἐξ οἰκογενείας Βενετικῆς ἀποικισάσης εἰς τὴν κεντρικὴν Ἀμερικήν. Ὁ ἡμέτερος τῆς Ζακύνθου ποιητὴς Νικόλαος Οὔγος Φώσκολος κατήγετο ἐπίσης ἐκ Βενετίας. Ἀπὸ τοῦ γεύματος ἐκείνου ὁ δοῦξ καθ' ἑκάστην ἐφοίτα εἰς τὸ μέγαρόν μου, ὁμολογήσας πρὸς τὴν δέσποιναν Κλεοπάτραν ὅτι παραφόρως μὲ ἠρᾶτο καὶ ἦτο ἕτοιμος νὰ μὲ νυμφευθῇ, ἐὰν ἐδεχόμην τὴν δεξιάν του. Τὰ δῶρά του ὅμως ἦσαν μικρᾶς ἀξίας· προυφασίζετο ὅτι κατεγίνετο νὰ μὲ κάμῃ νὰ κερδήσω κολοσσιαίαν προγαμιαίαν περιουσίαν, ὅπως τὸν νυμφευθῶ. Ἐμνηστεύθην καὶ δὲν ἐμνηστεύθην μετὰ τοῦτο. Μᾶς παρηκολούθησεν εἰς Λονδῖνον, διότι εἶνε πρέσβυς τῆς δημοκρατίας Χουδέρας εἰς Παρισίους καὶ συγχρόνως εἰς Λονδῖνον. Μεταξὺ τῶν εἰς Παρισίους μνηστήρων μου ὁ Ἀμερικανὸς Φούλτων Περναμποῦκος μοὶ ἔκαμε δῶρα εἰς κτήματα, κοσμήματα καὶ μετρητὰ πλέον τῶν 500,000 φράγκων, μοὶ προτείνει δὲ προγαμιαίαν προῖκα ἓν κτῆμα καφεδενδρυλλίων εἰς τὴν Μεσημβρινὴν Ἀμερικὴν ἐγγὺς τῆς πόλεως Περναμποῦκο, φέρον ἐτήσιον εἰσόδημα 250 χιλιάδας φράγκων, ἢ 100,000 λίρας μετρη-

τάς, ὅποιον τῶν δύο προτιμῶ . . . ἀλλ' ἐπεθύμει νὰ ὑπογράψω συμβόλαιον, δι' οὗ νὰ ὑποχρεοῦμαι ἀμέσως μετὰ τὸν γάμον νὰ ἀναχωρήσωμεν διὰ Περναμπουκο, κατοικήσωμεν δὲ ἐκεῖ τοὐλάχιστον πέντη ἔτη, πρὶν ἐπανέλθωμεν εἰς Εὐρώπην. Δὲν ἀπέρριψα καὶ τούτου τὴν πρότασιν. Τὸν ἐμνηστεύθην καὶ δὲν τὸν ἐμνηστεύθην. Ἀλλὰ καὶ δὲν δύναμαι ἔτι ν'ἀποφασίσω νὰ γείνω κτῆνος οὔτε διὰ 250 χιλιάδας φράγκων ἐτήσιον εἰσόδημα. Τὸ παιδάριον καὶ βλὰξ ὁ μαρκήσιος Ῥοδόλφος Βράδβολη ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐγένετο ἐνῆλιξ καὶ κάτοχος τῆς περιουσίας του, ἦλθεν εἰς Παρισίους καὶ διήρχετό τινας ὥρας μετ' ἐμοῦ ἐκθειάζων τὴν καταγωγήν του, τὰ πλούτη του, καὶ τὰς πολυαρίθμους προσφορὰς γάμου, τὰς ὁποίας ἔχει. Προφασίζεται τὸν πρὸς ἐμὲ πυρφόρον ἔρωτά του, ὅπως τὰς ἀπορρίπτῃ. Ὁ ἄσωτος οὗτος νέος διήρχετο διασκεδάζων μὲ τὰς γυναῖκας τῆς διαφθορᾶς, καὶ ἐκκενώνων δωδεκάδας φιαλῶν καμπανίτου. Ἡ ἀγαθὴ μήτηρ του μετὰ δακρύων μὲ θερμοπαρακαλεῖ νὰ τὸν ὑπανδρευθῶ, ὅπως τὸν ἀποσπάσω ἐκ τοῦ βίου τούτου. Φαντάσθητι, καθηγητά, ἐγὼ ἡ ἄσπιλος καὶ γεραιρὰ νὰ ὑπανδρευθῶ τοιοῦτον κτῆνος. Τὰ δῶρά του ἀληθῶς φαίνονται ὡς προγαμιαῖα δῶρα. Ἀγνοοῦσα τοὺς νόμους τῆς Ἀγγλίας τὰ ἐδέχθην. Ἔγραψα καὶ πρὸς αὐτὸν ἐν Παρισίοις ἐνοχοποιητικάς τινας ἐπιστολὰς ἀναγνωρίζουσα τὸν ἀρραβῶνα. Ἐζήτησα, καθηγητά μου, νὰ ᾖμαι καὶ μὲ αὐτὸν εὐσυνάλλακτος καὶ εὐγενοπρεπής, παίζω δὲ τὸ σύνηθες, ἀσφαλὲς καὶ μέχρι τοῦδε εὔκολον παιγνίδι μου, μνηστευομένη καὶ μὴ μνηστευομένη. Ἀλλ' ἰδοὺ τί ἀκολουθεῖ καὶ διὰ τίνα λόγον ἦλθον νὰ ζητήσω τὴν συνδρομήν σου. Ἐν ᾧ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ὑπανδρευθῶ οὐδένα τῶν τριῶν, οὗτοι συνώμοσαν νὰ μὲ ἀναγκάσουν νὰ ὑπανδρευθῶ τὸν ἕνα, καὶ ἀποζημιώσω τοὺς ἄλλους. Ἐνταῦθα εἶνε ἄλλου εἴδους νόμοι . . .

ΠΑΝΑΓΟΣ. Οἱ Ἄγγλοι εἶνε σοφώτεροι καὶ πρακτικώτεροι τῶν ἄλλων ἐθνῶν εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν γάμον.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ἐπαπειλοῦμαι ἐκ τριῶν ἀγωγῶν ἀθετήσεως ἀρραβώνων breach of promise, ὡς ὀνομάζουν τὰς τοιαύτας δίκας, δηλ. ἐκ τριῶν φοβερῶν δικῶν, τριῶν θεατρισμῶν, τριῶν μεγάλων ἀποζημιώσεων. Καὶ οἱ τρεῖς εἶνε ἀπελπιστικῶς ἐρωτευμένοι μὲ ἐμὲ καὶ οἱ τρεῖς ἀντίζηλοι, ἕκαστος ζητῶν νὰ μὲ ἀναγκάσῃ νὰ τὸν προτιμήσω. Ἐνταῦθα εἶνε τὸ ἀντίστροφον : τρεῖς Πάριδες καὶ μία Ὀλυμπία θεά. Φαντάσθητι ἀπὸ σήμερον τὸ πρωὶ φρουροῦμαι ! τὸ δικαστήριον ζητεῖ ἀπ' ἐμὲ δύο ἐγγυητὰς ὅτι δὲν θ' ἀναχωρήσω ἐξ Ἀγγλίας πρὸ τοῦ τέλους τῶν δικῶν. Ποῦ νὰ τοὺς εὕρω ; Ἔρχομαι πρὸς σέ. Ὁ θεὸς σὲ ἔφερεν ἐνώπιόν μου χθές, καθηγητά. Τώρα πραγματικῶς θ' ἀποδείξῃς ἂν μὲ ἀγαπᾷς.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Καὶ πῶς ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα καὶ ὑμεῖς, Εὐπραξία, δὲν ἀνεγινώσκετε εἰς τὰς ἐφημερίδας καθ' ἑκάστην τὰς τοιαύτας δίκας ; Πῶς δι'ὄνομα Θεοῦ ἐγράψατε τοιαύτας ἐνοχοιητικὰς ἐπιστολάς ; Ἀγνοεῖς ὅτι ἐβάδισας κατ' εὐθεῖαν ἐντὸς δικτύων καὶ παγίδων, ἐξ οὗ ἀδύνατόν τις νὰ σὲ ἀποσπάσῃ ; Ἔχεις νὰ ἐπιστρέψῃς ὅλα τὰ προγαμιαῖα δῶρα μετὰ μεγάλων ἀποζημιώσεων, εἰς τὰς ὁποίας τὸ δικαστήριον θὰ σὲ καταδικάσῃ ;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ (ἔντρομος). Ἡτοιμαζόμεθα ν' ἀναχωρήσωμεν διὰ Παρισίους μακρὰν τῶν νόμων τῆς Ἀγγλίας, ἐκεῖθεν δὲ νὰ ταξειδεύσωμεν εἰς τὴν Ἀμερικήν. Οἱ τρεῖς μνηστῆρές μου ἐξηγήθησαν μεταξύ των· ὁ εἷς ἔδειξε τὰς ἐπιστολάς μου εἰς τὸν ἄλλον, βεβαίως ἀποδεικνυούσας ὅτι τοὺς ἐμπαίζω.

ΠΑΝΑΓΟΣ. (Καθ' ἑαυτόν.) Ἴσως ὁ τρόμος τὴν κάμῃ νὰ κατανοήσῃ τὴν ἀληθῆ θέσιν της (Λαμβάνων σοβαρὸν καὶ σκοτεινὸν ὕφος λέγει) . . . Γνωρίζετε, κυρία δούκισσα, ὅτι θὰ σᾶς θέσωσιν ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου τοῦ μάρτυρος καὶ θὰ σᾶς ἐξετάσωσι διὰ τῆς φανερᾶς ἀνακρίσεως; Θὰ σᾶς ἐξετάσωσι καὶ ἀντεξετάσωσιν ὥρας καὶ ἡμέρας καὶ θὰ σᾶς ἐρωτήσωσι ποῦ ἐγεννήθητε, πῶς ἀνετράφητε, τί πρᾶγμα ἦτο ὁ πατήρ σας, ὁποία ἡ μήτηρ σας, πόθεν ἐλάβετε τοὺς τίτλους σας, πῶς ἀπεκτήσατε τὴν περιουσίαν σας, πόσην ἔχετε περιουσίαν, ποῦ ἐζήσατε μέχρι τοῦδε, ποίας πόλεις κατῳκήτατε, ποίους ἔχετε νὰ φέρητε μάρτυρας πρὸς ὑποστήριξιν τῶν καταθέσεών σας. Θὰ σᾶς ἐρωτήσωσι ποῦ εὑρίσκονται οἱ γονεῖς σας, οἱ ἀδελφοί σας, οἱ συγγενεῖς σας καὶ οἱ πλούσιοι ἐνάγοντες δὲν θὰ φεισθῶσι δαπανῶν νὰ τοὺς μεταφέρωσιν εἰς Ἀγγλίαν, ὅπως μετέφερον ἐκείνους τοῦ Σὶρ Ῥότζερ Τιτζβόρν, καθὼς καὶ ὅσους ἄλλους ἄνδρας ἢ γυναῖκας τῆς Σταφιδότρυπας, οἵτινες σᾶς γνωρίζουν, ὅπως ἀποδείξουν τὴν ἀγυρτίαν σας. Ἀφ' οὗ κοσκινίσῃ ὁ εἷς δικηγόρος ὁλόκληρον τὸν βίον σας καὶ καταπληρώσῃ τὰς σινδόνας τῶν ἐφημερίδων δι' ἑβδομάδας πολλὰς τῶν τοιούτων ἀνακρίσεων, καὶ διασκεδάσῃ ὁλόκληρον τὴν Εὐρώπην, θὰ σᾶς παραλάβουν οἱ δικηγόροι τοῦ ἄλλου μνηστῆρος, ὅπως κάμωσι τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τοῦ βίου σας καὶ ἔπειτα ὁ τρίτος . . . Βεβαιότατον δὲ ὅτι θὰ καταδιωχθῆτε καὶ διὰ ψευδορκίαν καὶ πλαστογραφίαν, κυρία δούκισσα, ὡς κατεδικάσθη ὁ Τιτζβόρν.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. (Πολὺ ἔντρομος καὶ μὲ τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ στῆθος ἐγείρεται καὶ λέγει.) Σιγὴ δι' ὄνομα Θεοῦ, Πανᾶγο, μὴ μὲ εἰρωνεύεσαι καλοῦσά με δούκισσαν εἰς τοιαύτας στιγμάς. Δὲν ἐκοιμήθην τὴν νύκτα, συλλογιζομένη τὴν θέσιν μου, ἀλλ' οὐδέποτε ἐγνώριζον ὅτι ἦτο τόσον δεινή, οὐδέποτε ἔθηκα κατὰ νοῦν τὰς τοιαύτας ἀνακρίσεις . . . Μόνος σὺ δύνασαι νὰ μὲ λυτρώσῃς. Δόσε τὰς ἐγγυήσεις, ὅπως ἐλευθερωθῶ καὶ ἀναχωρήσω . . . Ὅ,τι ζημιωθῇς ἐγὼ σοὶ τὸ πληρώνω . . . Δὲν μὲ ἀγαπᾷς; . . . (Λαμβάνει τὴν χεῖρά του) . . .

ΠΑΝΑΓΟΣ. Σὲ ἀγαπῶ καὶ σὲ λατρεύω, Εὐπραξία, ἀλλ' ἀγαπῶ καὶ τὴν ὑπόληψίν μου. Ἀδιαφορῶ νὰ θυσιάσω ὑπὲρ σοῦ ζωὴν καὶ πλοῦτον, οὐχὶ ὅμως καὶ ὑπόληψιν, Εὐπραξία . . . Εἰπέ μοι, τί εἶπεν ὁ δοὺξ Φώσκολος εἰς τὴν δέσποιναν Κλεοπάτραν;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. (Σύννους καὶ πολὺ πεφοβισμένη.) Εἶπεν ὅτι ὁ λόρδος Ῥοδόλφος καὶ ὁ ἀμερικανὸς Φούλτων Περναμποῦκος τὸν ἠρώτησαν, ἂν εἶνε μνηστευμένος μετ' ἐμοῦ. Οὗτος δὲ ἐπισήμως τὸ ἐβεβαίωσεν, ἐσυμβούλευσε δὲ τὴν δέσποιναν Κλεοπάτραν πάραυτα νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸ Λονδῖνον, μέχρις ὅτου κανονισθῇ τὸ δάνειον τοῦ Χουνδέρα, ὅπως ἀναλάβῃ οὗτος τὴν ὑπεράσπισιν τῶν δύο δικῶν.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Τὸ δάνειον τοῦ Χουνδέρας ; . . . Καὶ τίνα σχέσιν ἔχει τοῦτο μετὰ σοῦ, Εὐπραξία ;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Μεγάλην σχέσιν. Ὁ δοὺξ Φώσκολος κατώρθωσε διὰ τῆς ἐπιμονῆς του νὰ μοὶ παραχωρηθῇ ἓν καλὸν μέρος τούτου. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου μὲ ἔκαμε νὰ κερδήσω προγαμιαίαν μεγάλην περιουσίαν . . . Γνωρίζεις πόσον τὸ δάνειον τοῦτο ἦτο ἐπιζήτητον. Ὑπῆρχον τραπεζῖται, οἵτινες ἐζήτησαν 200,000 λίρας καὶ μετὰ δυσκολιῶν παρεχωρήθησαν πρὸς αὐτοὺς μόνον 10,000.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Διάβολε, ὁποία ἄλλη παγίς. (Ἄκρως σύννους περιπατῶν.) Πόσον μέρος ἔλαβες τοῦ δανείου τούτου.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Δύο ἑκατομμύρια φράγκων . . . ὀγδοήκοντα χιλιάδας λίρας.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Δύο ἑκατομμύρια ! . . . ὀγδοήκοντα χιλιάδας λίρας ! . . . Δυστυχία σου καὶ τὰ ἐπλήρωσας ; . . .

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Βέβαια τὰ ἐπλήρωσα.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Καὶ πόση εἶνε ἡ ὅλη περιουσία σου ;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Μὲ τὸ δάνειον τρία ἑκατομμύρια, διότι μὲ κατέκλεψαν εἰς Παρισίους, ἀλλὰ διὰ τοῦ δανείου τούτου τὸ ὁποῖον ὑπερετιμήθη τώρα, καὶ πάλιν ἔτι θὰ ὑπερτιμηθῇ, ἐλπίζω νὰ τὴν διπλασιάσω.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Γλυκύθυμος καὶ ὀξυνουστάτη μοι Εὐπραξία. Πῶς ἔκαμες τοιαύτην ἀπερισκεψίαν; Ἡ δημοκρατία τοῦ Χουνδέρας εἶνε ἤδη χρεωκοπημένη . . . Τὸ δάνειον τοῦτο τὴν ἐχρεωκόπησε. Θὰ χάσῃς τὰ ἑκατομμύριά σου μέχρις ὀβολοῦ . . . Σπεῦσον νὰ πωλήσῃς τὸ μέρος σου, ἔστω καὶ μὲ ζημίαν. Ἀκροάσθητί μου. Ἀφ' οὗ μὲ ἐξέλεξας ὡς σύμβουλόν σου, ἀκροάσθητι τῆς συμβουλῆς μου.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. (Ἔντρομος καὶ σχεδὸν λιπόθυμος.) Δὲν δύναμαι νὰ τὸ πωλήσω· ὅπως μοὶ παραχωρήσουν τὸ μεγάλον τοῦτο ποσόν, ὑπέγραψα συμβόλαιον νὰ μὴ πωλήσω διὰ δύο μῆνας τὸ μέρος μου. Παρακατέθηκα δὲ τοὺς τίτλους μου ἐν τῷ γραφείῳ τῶν μεσιτῶν κυρίων Ῥόβινσων καὶ Φλέμιν . . . Θεέ μου, θεέ μου . . . δύο ἑκατομμύρια . . . δύο ἑκατομμύρια, νὰ χάσω δύο ἑκατομμύρια . . . νὰ καταδικασθῶ νὰ πληρώσω καὶ τὰς ἀποζημιώσεις τῶν μνηστήρων μου . . . Σὺν τῷ θεατρισμῷ κινδυνεύω νὰ μείνω καὶ μὲ τίποτε. Ὤ, βέβαια, δὲν θὰ ἐπιζήσω νὰ ἴδω πάντα ταῦτα, θ' αὐτοκτονήσω, Πανᾶγο . . . Ἐγὼ νὰ ἀτιμάσω τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα, τὸ ὁποῖον ὅπου καὶ ἂν ἐπῆγα, τόσον ἐλάμπρυνα ; . . . Ποτέ . . . ποτέ . . . Θὰ καταπίω δηλητήριον. Ἰδού το ! . . . φέρω πάντοτε εἰς τὸν κόλπον μου τὸ φιαλίδιον τοῦτο, ὅπως τὸ μεταχειρισθῶ, ἐάν τις αὐθάδης ἤθελε καταφύγει εἰς βιαιοπραγίας.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Δὲν ἔχεις ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμέ ; . . . διατήρησον τὴν ψυχραιμίαν σου. Ἔχω στενὸν φίλον τὸν νομοδιδάσκαλον καὶ βουλευτὴν κύριον Τζεῖμς. Κάτι μοὶ ἔλεγε προχθὲς περὶ τοῦ δανείου τούτου. Ὑπάγω νὰ τὸν ἐρωτήσω καὶ τὸν συμβουλευθῶ, ἐντὸς δὲ τῆς ἡμέρας θὰ σοὶ εἴπω εἰς ποῖον σημεῖον ἀκριβῶς εὑρίσκεσθε.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ὅ,τι ἐπιθυμεῖς . . . Θὰ παραφρονήσω, Πανᾶγο . . . Δύο ἑκατομμύρια . . . Ἀλλ' ὁ θεατρισμός ! . . . κάλλιον δέκα θανάτους.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Μίαν ἐρώτησιν. Γνωρίζει ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα τὰ προηγούμενά σου τῆς Ἑλλάδος; Ποῖοι εἶνε οἱ γονεῖς σου... πόθεν προῆλθεν ὁ πλοῦτός σου;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Μὲ ἐκλαμβάνεις διὰ βλᾶκα ἢ ὡς ἀγνοοῦσαν τὰ ἐν οἴκῳ μὴ ἐν δήμῳ... Δὲν γνωρίζει τίποτε. Γνωρίζει μόνον ὅτι εἶμαι εὐγενὴς Ἑλληνίς, ἀληθὴς τιτλοῦχος καὶ κληρονόμος πλουσίων γονέων. Μεταλλάσσω τίτλους καὶ ἐθνικότητας καὶ μνηστῆρας ἐν γνώσει της καὶ διὰ συνθήκης μετ'αὐτῆς. Οὕτως εἴμεθα σύμφωνοι διὰ συμβολαίου, ὅπως τιμωρῶμεν τοὺς ἀχρείους ἄνδρας... θὰ ζημιωθῇ καὶ αὕτη τριακοσίας χιλιάδας φράγκων, σχεδὸν ὅ,τι μέχρι τοῦδε ἐκέρδησεν.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ποίαν ὥραν θά σε ἐπανίδω σήμερον;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ἐπανέρχομαι εἰς τὰς ἕξ τὸ ἑσπέρας.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Καλῶς... Φέρε μετὰ σοῦ καὶ τὴν δέσποιναν Κλεοπάτραν. Θὰ μᾶς χρησιμεύσῃ... Ἡ γυνὴ αὕτη εἶνε πιστὴ εἰς σὲ καὶ θῦμα ἐπ' ἴσης τοῦ δουκὸς Φώσκολο... Εἰπέ της ὅτι εἶμαι συγγενής σου...

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ἀλλ' ἐγὼ προαισθάνομαι ὅτι εἶμαι κατεστραμμένη, Πανᾶγο... Ὦ Θεέ μου, Θεέ μου· χωρὶς χρήματα... φρικτόν, φρικτότατον... Ὦ! ἡ κεφαλή μου περιστρέφεται. Ἤδη αἰσθάνομαι ὅτι θὰ πάθω ἐξ ὀφιάσεως.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νυμφεύθητι τὸν Φούλτωνα Περναμποῦκον, καὶ ὕπαγε διά τινα ἔτη εἰς Μεσημβρινὴν Ἀμερικὴν νὰ ἐπιστρέψῃς πλουσιωτέρα παρά ποτε. Ὁ κύριος Φούλτων θὰ πληρώσῃ καὶ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ βλακὸς Μαρκησίου, ὅπως ἀναστείλῃ τὴν δίκην. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τίποτε δὲν θ' ἀκουσθῇ εἰς τὸν κόσμον.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ἐγὼ νὰ νυμφευθῶ; ποτέ... ποτέ! (μετ' ἀποστροφῆς καὶ μορφασμῶν). Συγχρόνως τρία τρισμέγιστα κακά, γάμος, κτῆνος, δουλεία... ποτέ!... ποτέ! Σκέφθητι ἄλλο μέσον σωτηρίας, Πανᾶγο, ἄλλο, ἄλλο μέσον. Ἡ αὐτοκτονία δι' ἐμὲ εἶνε δεκάκις προτιμοτέρα τοῦ γάμου. (Λαμβάνει τὸν πῖλόν της καὶ κλαίουσα ἀναχωρεῖ λέγουσα πρὸς τὸν Πανᾶγον.) Ἂν μὲ λυτρώσῃς, Πανᾶγο, ἐκ τῶν συμφορῶν τούτων, σὺ θὰ εἶσαι ὁ μόνος εἰς τὸν κόσμον ἀδελφός μου (φεύγει).

ΣΚΗΝΗ Ι'.

πανᾶγος (μόνος.)

Διαφορετικῆς φύσεως γυνή· πάσχει ἀπὸ τρομογαμίαν. Εἶνε ἄρά γε καὶ ἄλλαι πολλαὶ σήμερον τοιαῦται εἰς τὸν κόσμον; Ἡ τρομογαμία ἦτο ἄλλοτε καὶ αὕτη νόσος. Οἱ ἀρχαῖοι εἶχον τὸ πανακὲς βότανον τοῦ γάμου, ὅπως τὴν θεραπεύωσι... Θέσις δυσχερεστάτη ἡ ἰδική μου... Δὲν δύναμαι νὰ τὴν ἐγκαταλείψω... Τοῦτο τὸ δάνειον τοῦ Χουνδέρας εἶνε ἡ μεγαλειτέρα μουρδαροῦλα τοῦ ἄστεως τοῦ Λονδίνου... Μὴ χάνω τὸν καιρόν· ἄς πηγαίνω. (Θέτει τὸν πῖλόν του νὰ ἐξέλθῃ, ὅτε ὁ ταχυδρόμος κρούει δὶς τὸ ῥόπτρον τῆς θύρας). Ὁ ταχυδρόμος!... Ἀλη-

θῶς σήμερον ἔρχεται ταχυδρομεῖον τῆς Ἑλλάδος. Ἂς ἴδω πρότερον τὰς ἐπιστολάς μου. (Ὁ ὑπηρέτης ἐγχειρίζει τὰς ἐπιστολὰς καὶ ἀναχωρεῖ.) Τίνος γράψιμον εἶνε τοῦτο . . . (Ἀποσφραγίζει τὴν ἐπιστολὴν καὶ θεωρεῖ τὴν ὑπογραφήν.) . . . Μπᾶ ! Πολυνείκης, Πρόεδρος Πρωτοδικείου . . . Ὁ Πολυνείκης πρόεδρος (κάμνει τὸν σταυρόν του.) Μὴ χειρότερα . . . Ὁ καταχθόνιος Πολυνείκης Πρόεδρος Πρωτοδικείου. Οὐαὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν δικαιοσύνην. (Μειδιῶν εἰρωνικῶς.) Ἂς ἴδωμεν τί γράφει ὁ κύριος Πρόεδρος.

«Φίλτατέ μοι καὶ πολυαγαπημένε συμπατριῶτα Παναγο.

»Τὰ γενναῖα ποσά, δι' ὧν συνέδραμες ἐσχάτως τὸν στρατόν μας, τὰ σχολεῖά μας καὶ τὰ κοινωφελῆ ἱδρύματά μας ὕψωσαν τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς χρυσοῦς τῆς δόξης ὀφθαλμούς. Τὸ ἔκαμες ἀθάνατον, Πανᾶγό μου, ἐδόξασας τὴν κοινὴν πατρίδα μας καὶ ὅλους ἡμᾶς. Διεδόθη φήμη ὅτι ἔκαμες ἑκατομμύρια περιουσίαν, ἐν τῷ μεγαλοψύχῳ τούτῳ Ἔθνει τῶν Βρεττανῶν . . . Τί γίνεται ἡ Εὐπραξία ; Ἤκουσάς ποτε τίποτε περὶ αὐτῆς ; Ἐχάθη ἀπὸ τὸν κόσμον ἡ δυστυχὴς νέα . . . Πρέπει νὰ ἀπέθανε. Σὲ παρακαλῶ, γράψε μου, ἐὰν ἤκουσάς τι περὶ αὐτῆς. Γνωρίζεις τὰ τοῦ δυστυχοῦς πατρός της. Πρὸ τριῶν ἐτῶν εὑρίσκεται καθειργμένος ἐν τῷ Μενδρεσὲ μετὰ τῶν δύο υἱῶν του. Ἀπολέσας ὅλην τὴν κτηματικήν του περιουσίαν καὶ καταδιωχθεὶς ἐπὶ σφετερισμῷ πολυτίμων ἐνεχύρων, ἐπὶ κλοπῇ καὶ πλαστογραφίᾳ, καὶ τέλος ἐπὶ ἀναιρέσει μετὰ τῶν δύο υἱῶν του κατεδικάσθησαν ὁ πατὴρ εἰς εἰκοσαετῆ καὶ οἱ ἀδελφοὶ εἰς ἰσόβια δεσμά. Διεξέφυγον οἱ δύο υἱοί του ὡς ἐκ θαύματος τὴν λαιμητόμον. Ὁ δυστυχὴς Κῶτσος δὲν πιστεύω νὰ ζήσῃ πολὺν καιρόν, πάσχει δεινῶς. Μέγα μυστήριον θὰ κάμῃς νὰ γνωστοποιήσῃς ταῦτα εἰς τὴν θυγατέρα του, ἐὰν γνωρίζῃς ποῦ εὑρίσκεται, ὅπως ἔλθῃ τοὐλάχιστον νὰ τὸν παραμυθήσῃ εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ βίου.»

Σὲ γλυκοασπάζεται ὁ συμπατριώτης καὶ φίλος σου

Πολυνείκης

Πρόεδρος Πρωτοδικείου τῆς . . .

Ὁ Κῶτσος ἐν τῇ φυλακῇ διὰ πλαστογραφίαν ! Ἀλλ' οὗτος μόλις ἐγνώριζε νὰ γράφῃ τὸ ὄνομά του . . . Κατεδικάσθη αὐτὸς καὶ οἱ δύο του υἱοὶ εἰς πολυετῆ δεσμὰ δι' ἀναίρεσιν . . . Κατὰ τίνος ἄρα συνώμοσαν καὶ τίνα ἐφόνευσαν ; . . . Δὲν πρέπει νὰ κοινοποιήσω οὐδὲν τούτων πρὸς τὴν Εὐπραξίαν. Τὴν στιγμὴν ταύτην μάλιστα, τὴν παραμονὴν τῆς μεγάλης κατ' αὐτῆς δίκης . . . Εὐπραξία, Εὐπραξία· προβλέπω ὅτι σὺ εἶσαι ἡ κυρία πηγὴ τῆς δυστυχίας τοῦ πατρός σου καὶ τῶν δύο σου ἀδελφῶν . . . Θὰ γράψω εἰς τὸν φίλον μου Θανασάραν, τὸν ὁποῖον ἐσχάτως διέσωσα ἐκ τῆς χρεωκοπίας, νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Μενδρεσέ, νὰ ἰδῇ τὸν πατέρα τῆς Εὐπραξίας καὶ πληροφορηθῇ ἐκ τοῦ στόματός του τὰ συμβάντα του καί μοι τὰ γράψῃ . . . Ὤ, τί κόσμος, τί κόσμος, εἶνε οὗτος ! . . .

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Κύριε, ἦλθεν ὁ βουλευτὴς κύριος Τζεΐμς.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἂς εἰσέλθῃ... Τί τυχηρόν, ἡτοιμαζόμην νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ.

ΣΚΗΝΗ ΙΑ'.

Τζέϊμς καὶ ὁ Παναγος.

ΤΖΕΪΜΣ. Good morning μίστερ Pan. (Καλὴ ἡμέρα σας κ. Παν.)

ΠΑΝΑΓΟΣ. Good morning mi dear μίστερ Τζέϊμς (ἀγαπητέ μοι κ. Τζέϊμς.)

ΤΖΕΪΜΣ. Δὲν ἐπεριμένετε νὰ μὲ ἰδῆτε σήμερον ἐνταῦθα. Ἦλθον νὰ σᾶς παρακαλέσω μικρὰν χάριν.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Εἰς τὰς διαταγάς σας, φίλτατε· ἀρκεῖ νὰ δύναμαι.

ΤΖΕΪΜΣ. Γνωρίζετε τὴν περικαλλεστάτην δούκισσαν Εὐγενίαν Νοταρᾶ τοῦ Βυζαντίου; ... Εἶνε Ἑλληνίς, καὶ ἂν δὲν τὴν γνωρίζητε προσωπικῶς, φρονῶ, δύνασθε ὡς συμπατριώτης της εὐκόλως νὰ τὴν πλησιάσητε.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Μάλιστα, Ἑλληνίς (τεθορυβημένος)... Τί τρέχει;...

ΤΖΕΪΜΣ. Εὑρίσκεται εἰς μέγαν κίνδυνον. Θὰ θεατρισθῇ καὶ ζημιωθῇ ὑλικῶς... Ἔστησαν εἰς αὐτὴν φοβερὰν παγίδα. Ἐπιθυμῶ ν' ἀναλάβω τὴν ὑπεράσπισίν της. Γνωρίζεις, φίλτατε Πᾶν, ὅτι εἶμαι εἷς τῶν πρώτων νομοδιδασκάλων τοῦ ἀγγλικοῦ βήματος. Προσδοκῶ δὲ συντόμως νὰ γείνω δικαστής. Μία τοιαύτη δικαία ὑπεράσπισις δύναται νὰ ὑψώσῃ πολὺ τὸν ἀγορεύοντα ὑπὲρ τοιαύτης καλλονῆς... Κατηγορεῖται ὅτι ἠρραβωνίσθη μὲ τρεῖς καὶ ἐδέχθη ἀνεπιστρεπτεὶ ἀπὸ τοὺς τρεῖς μεγάλα προγαμιαῖα δῶρα... Ζητοῦν νὰ τὴν ἀποδείξουν μίαν ἀπατεῶνα, μίαν ἀγύρτριαν.

ΠΑΝΑΓΟΣ (καθ' ἑαυτόν.) Ὦ θεία πρόνοια, βοηθεῖς τὴν δυστυχῆ Εὐπραξίαν (πρὸς τὸν Τζέϊμς.) Φίλτατε Τζέϊμς, δύναμαι ἀπὸ τοῦδε νὰ σὲ διαβεβαιώσω ὅτι θὰ ᾖσαι ὁ νομοδιδάσκαλος τῆς δουκίσσης. Οὐ μόνον τὴν γνωρίζω προσωπικῶς ἐξ Ἑλλάδος, ἀλλ' ἔχω καὶ ἀρκετὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ πνεύματός της. Πρὸ ἡμισείας ὥρας ἤμην μετ' αὐτῆς. Μὲ συνεβουλεύθη διὰ τὸ δάνειον τοῦ Χουνδέρας, ἐκ τοῦ ὁποίου ἔλαβεν ὀγδοήκοντα χιλιάδας λίρας στερλίνας... Γνωρίζετέ τι περὶ τοῦ δανείου τούτου;

ΤΖΕΪΜΣ. Ἂν γνωρίζω... 180,000 χιλιάδας λίρας ἔχει... θὰ ἐξηπάτησε καὶ αὐτὴν ὁ ψευτοδοὺξ Φώσκολος... Οὗτος ζητεῖται ἀπὸ πρωΐας παρὰ τῆς Ἀστυνομίας, ἀλλ' ἐγένετο ἄφαντος... Ζητεῖται καὶ παρὰ τῆς Ἀστυνομίας τῶν Παρισίων... Δὲν δύναται νὰ ἐπιστρέψῃ οὔτε εἰς Γαλλίαν... Ὤ, τί ὡραία ὑπεράσπισις! Διὰ τοῦ ἀπατεῶνος δουκὸς θ' ἀποδείξω καὶ τοὺς τρεῖς ἀπατεῶνας καὶ αἰσχρούς... Ἀκούω ὅτι ἡ δούκισσα εἶνε πρότυπον ἀρετῆς, μία ἄσπιλος καὶ ἁγνὴ κόρη, τὴν ὁποίαν ἐνάγουσιν, ἐπειδὴ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὴν διαφθείρωσιν... Ὤ, τί ὡραία ὑπεράσπισις, τί ὡραία ὑπεράσπισις.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἀλλ' ὁ δοὺξ Φώσκολος εἶνε πρέσβυς ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Γαλλίᾳ.

ΤΖΕΪΜΣ. Ψευτο-πρέσβυς καὶ ψευτο-δοὺξ... Ὁ τολμηρότερος τυ-

χοδιώκτης τοῦ κόσμου. Παρουσίασε ψευδεῖς τίτλους, ψευδῆ διαπιστευτήρια πρέσβεως, ψευδῆ κυβερνητικὴν ἀποστολὴν μετ' ἀπολύτου ἀδείας νὰ διαπραγματευθῇ δάνειον διὰ τὴν δημοκρατίαν αὐτήν, ἐκδώσῃ τίτλους καὶ παραλάβῃ τὰ χρήματα ... Ἄκουσον τί κατώρθωσεν ὁ πρωτο-κατεργάρης οὗτος. Ὠφεληθεὶς ἐκ τῆς ἐνεστώσης παραφροσύνης τῶν Ἄγγλων διὰ τὰ ξένα χρεώγραφα, τὰ ὁποῖα δίδουσι περισσότερον τόκον ἀπὸ τὰ Ἀγγλικά, κατώρθωσε νὰ ἐξαπατήσῃ τοὺς ἐντιμοτέρους μεσίτας Ῥόβινσων καὶ Φλαῖμιν, ὅπως ἐκδώσουν δάνειον δέκα ἑκατομμυρίων λιρῶν διὰ τὴν μικρὰν αὐτὴν Δημοκρατίαν ... Ἀκοῦς ἐκεῖ τύφλα μας ... Καυχώμεθα ὅτι εἴμεθα πρακτικὸν ἔθνος καὶ εἴμεθα τὸ βλακωδέστερον τῶν ἐθνῶν. Ἔχετε μίαν ἄγνωστον μικρὰν Δημοκρατίαν, τῆς ὁποίας τὰ ἔσοδα δὲν ἀνέρχονται τὰς τριακοσίας χιλιάδας λίρας κατ' ἔτος καὶ δανείζεται πρὸς αὐτὴν δέκα ἑκατομμύρια λίρας πρὸς 8 τοῖς ἑκατόν. Οὐδεὶς ἐξήτασε, πῶς τὸ κρατείδιον τοῦτο θὰ πληρώσῃ τὸν ἐτήσιον τόκον 800 χιλιάδας λίρας, ὅταν τὰ ἔσοδά του δὲν ἦνε εἰ μὴ μόνον τριακόσιαι. Φίλτατέ μοι Ἐντελείδη. Ἰδοὺ τί ἐζήτει νὰ κατορθώσῃ ὁ ἀγύρτης Φώσκολος: νὰ θέσῃ εἰς χεῖρας τὰ ἑκατομμύρια, ἔπειτα νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος δημοκρατίαν, ἥτις διψᾷ χρυσοῦ καὶ προσφέρῃ πρὸς αὐτὴν δάνειον ἀμέσως τοῖς μετρητοῖς 5,000,000 λίρας, αὕτη δὲ ὑπογράψῃ διὰ 10 ἑκατομμύρια, δηλ. πρὸς 50 λίρας τὰς 100 καὶ πρὸς 12 τοῖς ἑκατόν, τὸν ὀνομάσῃ δὲ πρεσβευτήν της εἰς Παρισίους καὶ Λονδῖνον, ὅπως, ὅταν ἀφιχθῇ ἡ πληρωμὴ τοῦ τόκου, δι' ἑτέρου δανείου πληρώσῃ τούτους, δηλαδὴ ὅ,τι ἔκαμνεν ἡ Τουρκία μὲ ἡμᾶς ... Τώρα ἥρπασέ τινα ἑκατομμύρια, τὰ ὁποῖα οἱ τυφλοὶ Ἄγγλοι ὑπέγραψαν εἰς τὸ δάνειον τοῦτο, καὶ ἔγεινεν ἄφαντος, κατηγορῶν τοὺς κυρίους Ῥόβινσων καὶ Φλαῖμιν ὅτι οὗτοι ἐσφετερίσθησαν τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ ἀγορασθέντος δανείου ... Ἡ φίλη σου δούκισσα Εὐγενία Νοταρᾶ τοῦ Βυζαντίου, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ συλληφθέντες ἐν τῇ παγίδι, ἀμφιβάλλω, ἂν ποτε θὰ ἴδωσιν ὀβολὸν ἐκ τῶν χρημάτων των.

Παναγος. Εἶσθε βέβαιος δι' ὅλα ταῦτα, φίλτατέ μοι Τζεϊμς;

Τζεϊμς. Τόσον βέβαιος, ὥστε προετοιμάζω νὰ φέρω τὸ ζήτημα ἐν τῇ Βουλῇ καὶ ζητήσω διὰ νόμου νὰ ἱδρυθῇ κομιτᾶτον τῶν δικαιούχων τῶν ξένων χρεωγράφων, ὥστε νὰ μὴ δύναται ἀνεξετάστως οἱονδήποτε κρατείδιον ἐπιθυμῇ νὰ ἔρχεται εἰς Λονδῖνον νὰ δανείζεται παρ' ἡμῶν ἑκατομμύρια, νὰ μᾶς ληστεύῃ καὶ ἀναιδῶς ἐμπαίζον ἡμᾶς μετὰ ταῦτα νὰ ῥίπτῃ κανόνι.

Παναγος. Πότε θὰ φέρετε τὸ ζήτημα ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ;

Τζεϊμς. Μετὰ τέσσαρας ἡμέρας τὸ πολύ· τὸ ἔχω ἕτοιμον ... Θὰ ζητήσω κυρίως τὴν ἐξέλεγξιν τούτου τοῦ μυστηριώδους δανείου τοῦ Χουνδέρας. Ἀδιαφορῶ, πόσοι θὰ ζημιωθῶσιν ἐκ τῆς ἀγορεύσεώς μου. Θ' ἀποδείξω ὅτι εἶνε ἀνάξιον νὰ πληρώσῃ ὄχι 8 τοῖς 100, ἀλλ' οὔτε ἥμισυ τοῖς 100. Γνωρίζω ὅμως ὅτι θὰ κατακρατήσω τὸ φοβερὸν τοῦτο κακὸν τῶν ἀνεξερευνήτων ἐξωτερικῶν δανείων, θ' ἀπαλλάξω δὲ τὴν Ἀγγλίαν ἀπὸ τὴν τακτικὴν αὐτὴν ληστείαν.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Γνωρίζετε, κ. Τζέϊμς, ὅτι ἡ δούκισσα Εὐγενία Νοταρᾶ δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ τὸ μέρος της τοῦ δανείου τούτου, ἔστω καὶ μετὰ μεγάλης ζημίας, διότι κατέφερον αὐτὴν νὰ ὑπογράψῃ συμβόλαιον μὲ τοὺς ἐκδότας τοῦ δανείου νὰ μὴ πωλήσῃ, κατακρατοῦσι δὲ τοὺς τίτλους της πρὸς ἀσφάλειάν των

ΤΖΕΪΜΣ. Ταῦτα ἔκαμαν καὶ πρὸς ἄλλους μετόχους τοῦ δανείου, ὅπως κερδήσωσι χρόνον καὶ λωποδυτικώτερον κατορθώσουν τὴ δουλειά των.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Δὲν δύνασθε νὰ μᾶς συνδράμητε, ὅπως ἐλευθερώσωμεν τοὐλάχιστον τὰ σκρίμπς καὶ πωλήσωμεν;

ΤΖΕΪΜΣ. Ἂς μὲ παραλάβῃ νομοδιδάσκαλόν της καὶ θὰ προσπαθήσω νὰ κάμω ὅ,τι δύναμαι διὰ κατασχέσεων, ὅπως σώσῃ τοὐλάχιστον ἓν μέρος τῶν χρημάτων της.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Λοιπὸν ἂς μὴ χάνωμεν καιρόν. Ἐγὼ ὑπάγω ἀμέσως νὰ εὕρω τὴν δούκισσαν.

ΤΖΕΪΜΣ. Ὄλ-βάϊτ . . . Σὲ περιμένω εἰς τὰς 10 τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ Κλούμπ . . . γκούτ-μπάϊ, γκούτ-μπάϊ, φίλε μου. (Ἀναχωρεῖ).

ΣΚΗΝΗ ΙΒ'.

Πανᾶγος (μόνος.)

Δὲν γνωρίζω ἂν ὁ φίλος μου Τζέϊμς θὰ δυνηθῇ νὰ λυτρώσῃ μέρος τῶν 80 χιλιάδων λιρῶν τῆς Εὐπραξίας. Τοῦτο ὅμως γνωρίζω ὅτι ἡ ἀγόρευσις τοῦ κ. Τζέϊμς ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ θὰ στείλῃ εἰς τὸν διάβολον τὸ δάνειον τοῦ Χουνδέρας. Ἐὰν λοιπὸν πωλήσω εἰς τ' ἀνοικτὰ τινὰς ἑκατοστύας χιλιάδας λίρας τοῦ δανείου τούτου, οὐδεμίαν θὰ ὑποστῶ ζημίαν, ἀλλὰ βέβαιον κέρδος. Πιθανὸν νὰ κερδήσω πλέον τοῦ ἡμίσεος τῆς ζημίας τῆς Εὐπραξίας. Τοῦτο τῆς τὸ δωρίζω. Ἀλλὰ θ' ἀπαιτήσω νὰ τὸ δεχθῇ ὄχι ὡς ἁπλοῦν δῶρον, ἀλλ' ὡς προγαμιαίαν δωρεάν, ὅπως κἀγὼ λάβω τὸ δικαίωμα καὶ τὸν τίτλον τοῦ μνηστῆρος. Ἀπὸ ἁπλοῦς φίλος νὰ γείνῃ τις μνηστὴρ εἶνε μέγας προβιβασμός, ἂν καὶ οἱ μνηστῆρες παρ'αὐτῇ εἶνε ὡς οἱ ὑπάλληλοι τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, οἵτινες μὲ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ὑπουργείου ἀποπέμπονται, οἱοσδήποτε καὶ ἂν ᾖ ὁ ζῆλός των, ἡ ἱκανότης των καὶ ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀφοσίωσίς των.

ΠΡΑΞΙΣ Γ'.

ΣΚΗΝΗ Α'.

Πανᾶγος καὶ ἄλλοι πολλοί.

(Πλατεῖα Συντάγματος, ἔξωθι τοῦ καφενείου Ζαχαράτου. Διάφοροι πολῖται, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἐπὶ τραπεζῶν. Ὁ Πανᾶγος Ἐντελείδης, καθήμενος μόνος ἐπὶ τραπέζης, καπνίζει ποῦρον. Ἐγγὺς αὐτοῦ ἡ τράπεζα, ἐνώπιον τῆς ὁποίας κάθηται ἀπόστρατος ταγματάρχης μετὰ δύο νέων ὁμιλούντων ὑψηλοφώνως πολιτικά).

ΠΑΝΑΓΟΣ. Μετὰ δέκα ἔτη ἰδοὺ ἐγὼ καὶ πάλιν εἰς Ἀθήνας. Ὁποία

μεταβολή, ὁποία αὔξησις τῆς πόλεως, ὁποῖος νέος κόσμος; Καταστέγασμα καὶ κατασκήνωσις τοῦ πανταχόθεν συρρέοντος ἐνταῦθα Ἑλληνισμοῦ. Ὁποία λαμπρὰ Λόρδων καὶ Δουκῶν μαρμάρινα μέγαρα. Οἱ κατοικοῦντες ἐντὸς τοιούτων πρέπει νὰ ἔχωσι τοὐλάχιστον 30 χιλιάδων λιρῶν εἰσόδημα. Τοιαύτη εἶνε ἐν Λονδίνῳ τῶν κοινωνικῶν τάξεων ἡ συνήθης ἀναλογία. Λοιπὸν ὑπάρχουσιν Ἕλληνες ἀποκτήσαντες ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τοιοῦτον πλοῦτον; Τίνες εἶνε οὗτοι; Ἐγὼ ἔπρεπε νὰ τοὺς γνωρίζω. Ἄλλως τε εἶνε ἀγύρται ζητοῦντες νὰ φανῶσι πλουσιώτεροι ἢ ὅ,τι εἶνε, ὅπως κερδήσωσι μεγάλας πιστώσεις, ἐμπνεύσωσι σέβας καὶ ἐμπιστοσύνην καὶ ληστεύσουν τὸν τόπον ἐντεχνέστερον. Τότε πρέπει νὰ εἶνέ τις συγκαταβατικὸς διὰ τὸν βίον τῆς δυστυχοῦς Εὐπραξίας. Ἀλλὰ καὶ πόσα οἰνοπωλεῖα, καφενεῖα καὶ χαρτοπαικτεῖα! Χαρτοπαίζουσιν ἔτι καὶ ἐντὸς τῶν μαγειρείων... Τὸ τοιοῦτον δὲν βλέπει τις εἰς ἄλλην πρωτεύουσαν τῆς Εὐρώπης. Πόσα θεάματα, πόσα κουρεῖα, πόσα φαρμακεῖα, πόσα καπνοπωλεῖα. Τὸ θέαμα ἐμφαίνει λαὸν φιλήσυχον, χαῦνον, ἀπειροπόλεμον, φλήναφον. Οἱ σύγχρονοι οὗτοι δὲν παρουσιάζουσι σήμερον τὸ σοβαρὸν καὶ ἀρειμάνιον τῶν Ἀθηνῶν τῶν ἄλλοτε 30 χιλιάδων κατοίκων. Τότε ὅλοι ἐγνωρίζοντο μεταξύ των. Τότε αἱ Ἀθῆναι ἦσαν μία μεγάλη οἰκογένεια, παραπλησία ἐκείνης τῶν ἀνθρωποδαιμόνων, τῶν δημιουργησάντων ἐκ τοῦ αἱμοφύρτου καὶ αἱμοδίψου ταρτάρου τὸ ἔνδοξον τοῦτο μικρὸν βασίλειον. Τῶν ἀνθρωποδαιμόνων, οἵτινες ἐταπείνωσαν καὶ διεμέλισαν τὸν φοβερὸν Γολιάθ, τότε φόβητρον ὁλοκλήρου τῆς Εὐρώπης. Σήμερον δὲν βλέπω εἰς Ἀθήνας ἢ ἀσπλάγχνους δανειστὰς καὶ ἀνάνδρους σπουδαρχίδας, λησμονήσαντας ἐνταῦθα, ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁλόκληρον τὸν μέγαν τοῦ ἐξωτερικοῦ Ἑλληνισμόν. Φεῦ! τρώγουν, πίνουν, ἀεὶ ἑορτάζουν, διασκεδάζουν, ἀλληλοφθονοῦνται, ἀλληλοσυκοφαντοῦνται, καὶ σχηματίζουν τὴν μελανηφόρον καὶ χαῦνον ἱστορίαν τῶν συγχρόνων. Ἐνταῦθα ἡ πενία ὄψιν ὠχρὰν δὲν ἔχει εἰς τὰς ὁδούς, ὡς εἰς ἐκείνας τοῦ Λονδίνου. Οἱ πάντες φαίνονται εὔθυμοι καὶ εὐχαριστημένοι... Λοιπὸν ἔφυγεν ἀπὸ τὴν χώραν ταύτην καὶ αὕτη ἡ τῶν θεῶν γλῶσσα;! Γυναῖκες, ἄνδρες, κοράσια, παῖδες αἰσχύνονται νὰ σὲ ὁμιλήσουν, ὦ θεία τῶν Πλουτάρχων καὶ Πινδάρων γλῶσσα. Προτιμῶσι τὰ γαλλικά, γερμανικά... Τί ἔγεινε τῆς μικρᾶς μου ἡλικίας ἡ καλλιέπεια τῶν Σούτσων, τῶν Ῥίζων, τῶν Ῥαγκαβῆ; Ὁποῖοι ἐλεεινοὶ Κέντρωνές τινες τῶν θαυμαζομένων ποιήσεων τούτων τῶν συγχρόνων; Χαρακτηρίζει καὶ τοῦτο τὸ εἶδος τῆς παρούσης καλλαισθησίας. Ἡ εὐφυΐα ἡ ἑλληνικὴ ἐγέννησεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας λαμπρὰς ἰδέας. Ἀλλ' ἀπηθανατίσθησαν μόνον ἐκεῖναι, αἵτινες ἐνεδύθησαν τὰ ἐπιβόλαια τῆς θείας ἑλληνικῆς γλώσσης. Καὶ δὲν ὑπάρχει γλῶσσα λαμπροτέρων καὶ ἀφθονωτέρων πορφυρῶν τῆς ἡμετέρας, ἵνα ἐνδύσῃ τις τὰς λαμπρὰς ἰδέας ἑνὸς ἀληθοῦς ποιητοῦ. Ὁ Ἡσίοδος, ὁ Ὅμηρος, ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Εὐριπίδης, ὁ Ξενοφῶν, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Πλάτων, ὁ Δημοσθένης, ὁ Λουκιανὸς ἀπηθανατίσθησαν κυρίως, διότι ἐκάλυψαν τὰς λαμπρὰς ἰδέας καὶ γνώσεις των διὰ τῆς θείας ταύτης γλώσσης. Ἀλλ' εἰς Ἀθήνας

ὑπάρχει μία τερπνή, τερπνοτάτη παραμυθία. Ἡ γυνὴ εἶνε μᾶλλον ἀνεπτυγμένη τοῦ ἀνδρός, μᾶλλον θαλερὸν καὶ συγχρόνως πρακτικὸν πνεῦμα μᾶλλον χριστιανικῆς καρδίας. Ἐπὶ τοῦ ὅλου ἀληθεστέρα καὶ ἐντιμοτέρα πλάσις. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχε τοιοῦτόν τι, μὲ τοιαύτας Κυβερνήσεις εἰσαγούσας ἐπιουσίους διδύμους τὴν Πενίαν καὶ τὴν Διαφθοράν, ἡ πόλις αὕτη ἔπρεπε πρὸ καιροῦ νὰ γείνῃ ἓν φοβερὸν κασαύριον. Ἡ γυνὴ ὑπῆρξε πάντοτε ἐν Ἀνατολῇ ἡ ἀσπιδοῦχος τῆς τιμῆς τοῦ ἀνδρός. Ἐν Ἀθήναις ἡ γυνὴ σήμερον ἔχουσα ἐπὶ κεφαλῆς τὴν σεπτὴν βασίλισσαν εἶνε ἡ ἐπιστάτις καὶ παρήγορος τῶν ἀσθενῶν τῶν νοσοκομείων, ἡ ἱδρύτρια καὶ διευθύντρια τῶν τόσων φιλανθρωπικῶν ἑταιριῶν, τῶν τόσων τῆς ἐλεημοσύνης καταστημάτων, τῶν τόσων τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ καλῆς ἀνατροφῆς σχολείων. Ὅταν τοῦτο ὑπάρχῃ, μὴ ἀπελπίζου, Ἑλλάς. Αἱ νέαι γενεαὶ θὰ σ' ἀναστήσουν, διότι ἡ καλὴ μήτηρ παράγει τὴν καλὴν κοινωνίαν. Ἡ καλὴ μήτηρ μόνη ἐμφυτεύει εἰς τὰς καρδίας τῶν παίδων τὰς λαμπρὰς ἰδέας, τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα, τὰς σταθερὰς ἀρχάς, τὴν φιλοτιμίαν, τὴν φιλοδοξίαν, τὸν πατριωτισμόν, τὸν ἡρωϊσμόν! Ἐνταῦθα ἡ φιλόδοξος Εὐπραξία δύναται νὰ παίξῃ μέγα εὐεργετικὸν πρόσωπον. Δι' αὐτὴν καὶ μόνην ἀνέλαβον τὸ ταξείδιον τοῦτο. Ἐὰν κατορθώσω νὰ λυτρώσω αὐτὴν ἐκ τοῦ θεατρισμοῦ καὶ διασώσω τὴν περιουσίαν της, θὰ θέσω ὡς πρῶτον ὅρον τοῦ συμβολαίου ἡμῶν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ἀγυρτικὸν βίον της ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἀσπασθῇ τὸν ἔνδοξον καὶ εὐεργετικὸν τῶν κυριῶν τούτων τῶν Ἀθηνῶν. Διὰ τῆς πολυμαθείας της καὶ φυσικῆς μεγαλοφυΐας της, ὡς ἡ ἄλλη δεσποινὶς Σαὶν-Μωρίς, ἥτις ἐκαθάρισε τὴν γαλλικήν, δύναται καὶ αὕτη νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς Ἀθήνας τὴν καλλιέπειαν καὶ καλλιλογίαν τῆς Σαπφοῦς, τῆς Θεανοῦς, τῆς Κορίννης, τῆς Κλειταγόρας, τῆς Ἀσπασίας. (Θεωρεῖ τὸ ὡρολόγιόν του καὶ κρατεῖ τοῦτο ἀνοικτὸν διά τινα λεπτά.) Ὁ Ἀθανασάρας εἶπεν ὅτι ἀκριβῶς θὰ ἔλθῃ εἰς τὰς 7, ἑπτάμισυ καὶ ἀκόμη δὲν ἐφάνη.

ΒΡΟΥΤΟΣ. Ὁ ὑπουργὸς μ' ἐπεφόρτισε νὰ εὕρω τι δι' αὐτὸν καὶ τὸ εὗρον. Εἶνε, βλέπεις, ἡ ἐλπὶς τῆς Ἑλλάδος, ἔχομεν ἄλλον ὡς αὐτόν;

ΜΠΕΡΤΟΣ. Κάτι μᾶς λές, ἡ ἐλπὶς τῆς Ἑλλάδος!...

ΦΩΤΗΣ. Ταγματάρχα Μπέρτο, νομίζω, εἶσαι μακρὰν τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἀπογοητευμένος. Βλέπεις τὰ πάντα ἀπαισιοδόξως, ἀλλὰ πίστευσόν μοι ὅτι ποτὲ ἡ Ἑλλὰς δὲν ἦτο εἰς εὐδαιμονεστέραν περίοδον ὅσον σήμερον.

ΠΑΝΑΓΟΣ (καθ' ἑαυτόν.) Οἱ δύο οὗτοι νέοι φαίνονται καλῆς τάξεως. Εἶνε κομψότατα ἐνδεδυμένοι. Ὁ ταγματάρχης Μπέρτος πόσον ἐγήρασε· δὲν μὲ ἀνεγνώρισεν. Οὗτος ἦτο εἷς τῶν καλλιτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ μηχανικοῦ. (Ἐξάγει τὸ ὡρολόγιόν του καὶ πάλιν καὶ θεωρεῖ τὴν ὥραν εἰς τοῦτο).

ΦΩΤΗΣ. Νά, ἔρχεται καὶ ὁ λοχαγὸς Κολοκυθέας μετὰ τῆς ὡραίας συζύγου του. Θὰ πιάσουν καλὴ φιλονεικία.

ΛΟΧΑΓΟΣ ΚΟΛΟΚΥΘΕΑΣ. Καλὴ ἑσπέρα σας, ἄρχοντες. Ταγματάρχα Μπέρτο, πῶς εἶνε τὰ κέφια;

ΜΠΕΡΤΟΣ. Πῶς θὰ εἶνε; ὅπως εἰς ὅλους τοὺς σκεπτικοὺς ἄνδρας

τῆς χώρας αὐτῆς . . . Καλῶς τὴ λοχαγίνα. Κάθησαι ἐδῶ κοντά μου νὰ μὲ δροσίζῃς μὲ τὰ δροσερά σου νειάτα. Ὀλίγον ἀκόμη καὶ ἡ δροσιὰ θὰ ξεχειλίσῃ ἀπὸ τὰ τριανταφυλλένια σου μάγουλα . . . Μὴ ζηλεύεις σύ (πρὸς τὸν σύζυγον.)

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Δὲν τὸν ἀφίνεις νὰ προσποιῆται ὅτι ζηλεύει, ταγματάρχα μου. Νομίζει ὅτι δὲν τὸ καταλαμβάνω. Παρατήρησε τὴν ὑψηλὴν ἐκείνην Γαλλίδα τὴν καθημένην μετὰ τοῦ συζύγου της εἰς τὸ ἐγγὺς τραπέζι καὶ τὴν μικρὰν ξανθοῦλαν τὴν καθημένην μετ' αὐτῶν . . . Παρατήρησέ τας καλά, ταγματάρχα μου, καὶ εἰπέ μοι διὰ ποίαν αἰτίαν ἔρχονται καὶ κάθηνται καθ' ἑσπέραν εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἄντικρυ ἡμῶν . . . ὅλο τὸν σύζυγόν μου βλέπουν. (Ὁ ταγματάρχης Μπέρτος στρέφει καὶ βλέπει πρὸς τὸ ὑποδειχθὲν τραπέζιον.)

ΛΟΧΑΓΟΣ. Δὲν ἀφίνεις τὴ Χαρίκλεια εἰς τὰς πλάνας τῆς φαντασίας της, ταγματάρχα μου . . . Μουρμουρίζει, διότι βλέπω καὶ μὲ βλέπουν. Καὶ τίς δύναται νὰ μὴ βλέπῃ τὸ ὡραιότερον ἐκεῖνο πλάσμα, τὴν Φοίβην, τὴν θυγατέρα τοῦ τμηματάρχου κ. Τσακίστρα ; Τὴν ἐνθυμοῦμαι δώδεκα χρόνων κοράσιον. Ἦτο ὡς κηρίνη κούκλα . . . Ἐταξείδευσε 5, 6 ἔτη εἰς Σουηδίαν, Νορβηγίαν, Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν, μορφωθεῖσα ἐπάκρως. Σήμερον εἶνε ἡ ὡραιοτέρα Ἑλληνίς, ἐξ ὅσων ἔχομεν εἰς Ἀθήνας.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Τὴν γνωρίζεις λοιπόν, κύριε ; Διὰ τί ποτὲ δέν μοι τὸ εἶπες ; ... Τί ἡλικίαν ἔχει, λέγεις ;

ΛΟΧΑΓΟΣ. Δέν σοι τὸ εἶπον, ἀγαπητή μου, διότι ποτὲ δέν με ἠρώτησας. Εἶνε 17 ἐτῶν.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Καὶ αὐτὴ δὲν φαίνεται οὔτε δεκα-τεσσάρων.

ΛΟΧΑΓΟΣ. Ὄχι μόνον εἶνε δεκα-ἑπτὰ ἐτῶν, ἀλλὰ καὶ χήρα μὲ δύο παιδιὰ τοῦ βαρώνου Σλούρεμβεργ . . . Εἶνε βαρωνὶς μ' ἓν καλὸν εἰσόδημα . . . Ἀξίζει τις νὰ σὲ χωρίσῃ, φιλτάτη μου, καὶ νὰ τὴν νυμφευθῇ.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Ἔχεις τὴν συγκατάθεσίν μου καὶ τὴν ἄδειάν μου πληρέστατα, φίλε μου. Ἐβαρύνθημεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον· διότι ἡ φτώχεια λύει καὶ δὲν σφίγγει τὰ ἀνδρόγυνα.

ΦΟΙΒΗ. Μαντὰμ Πολινιάκ, ὁμιλοῦν δι' ἡμᾶς. Οὗτος ὁ σαχλάνθρωπος δὲν ἐγείρει τοὺς ὀφθαλμούς του ἀπ' ἐπάνω μου.

ΠΟΛΙΝΙΑΚ. Προσποιήσου ὅτι δὲν βλέπεις, οὔτε ὅτι ἀκροάζεσαι τί λέγουν . . . Ἤκουσες τί εἶπεν ἀστειευομένη ἡ λοχαγίνα; Ἡ φτώχεια λύει καὶ δὲν σφίγγει τ' ἀνδρόγυνα . . . Ὁ ἀστεϊσμὸς θὰ γείνῃ ἀλήθεια. Ὁ ἄθλιος λοχαγὸς δὲν γνωρίζει ὅτι ἡ Χαρίκλεια ἀξίζει δέκα χιλιάδας φράγκα.

ΦΟΙΒΗ (χαμηλοφώνως.) Ὁ ἑκατομμυριοῦχος κύριος Καϊμεδοφάγος εἶνε τόσον ἐρωτευμένος πρὸς αὐτήν, ὥστε μοὶ εἶπεν ὅτι τῆς δίδει καὶ εἴκοσι χιλιάδας . . . Δὲν παρατηρεῖς πόσην ἀνάγκην ἔχει ἐνδυμάτων ; Φορεῖ ἔτι τσίτια . . . Εἶνε, λέγουν, ἐνάρετος καὶ αὐστηρᾶς ἠθικῆς.

ΠΟΛΙΝΙΑΚ. Ὅλαι αἱ γυναῖκες πρέπει νὰ προσποιῶνται τὰς ἐναρέτους καὶ τὰς τῆς αὐστηρᾶς ἠθικῆς.

ΦΟΙΒΗ. Ὁ κ. Καϊμεδοφάγος ἔδωκεν ἐπιστόλιον πρὸς τὴν μητέρα μου νὰ τῆς τὸ ἐγχειρίσῃ.

ΠΟΛΙΝΙΑΚ. Ἰδοὺ ἔρχεται ἡ μήτηρ σου καὶ ὁ πατήρ σου μὲ τὸν μνηστῆρά σου τὸν πρόεδρον τῶν Πρωτοδικῶν Πολυνείκην... Ἔρχονται εἰς καλὴν ὥραν. Ἂς ἐγερθῶμεν καὶ καθήσωμεν πλησίον τοῦ ταγματάρχου ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ὁ ἥλιος μᾶς ἐνοχλεῖ.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ. Γειά σου, Φώτη... Γειά σου Βροῦτε.

ΒΡΟΥΤΟΣ. Γειά σου, Νείκη... Τί χαμπάρια ἀπὸ χθὲς τὴν νύκτα; σ' ἀφῆκα ὀλίγο κουρασμένον.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ. Καλά, πολὺ καλά, σήμερα.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ὁ Πολυνείκης! ὁποία μεταβολὴ εἰς τὴν φυσιογνωμίαν καὶ τὴν παράστασιν τοῦ ἀνθρώπου τούτου... Θεέ μου, νὰ τὸν συγκρίνῃ τις πρὸς τοὺς δικαστὰς τῆς Ἀγγλίας!... Τίνες ἄρα εἶνε οἱ δύο οὗτοι νέοι, οἵτινες συνδιαλέγονται μετ' αὐτοῦ ἐν τοιαύτῃ οἰκειότητι; Τὸν καλοῦν Νείκη, ἀντὶ κύριε πρόεδρε... Εὐτυχῶς ἔχει τὰ νῶτα ἐστραμμένα καὶ δὲν μὲ βλέπει. Τὸν ἐνόμιζον ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὸ Πρωτοδικεῖόν του... Ἐπεθύμουν νὰ ἤρχετο ὁ Ἀθανασάρας· ἐὰν δὲν ἔλθῃ εἰς ὀλίγα λεπτά, θ'ἀπομακρυνθῶ ἐντεῦθεν. (Θεωρεῖ ἐκ νέου τὸ ὡρολόγιόν του καὶ ἀνάπτει ἕτερον ποῦρον.)

ΤΣΑΚΙΣΤΡΑΣ. Ταγματάρχα, ἐπίτρεψόν μοι νὰ σοῦ συστήσω τὴν νεωτέραν θυγατέρα μου Φοίβην, χήραν τοῦ βαρώνου Σλούρεμβεργ, ἥτις ἐπέστρεψεν ἐκ Παρισίων.

ΜΠΕΡΤΟΣ (ἀποκαλυπτόμενος). Μεγάλη τιμή, κυρία μου. Πῶς ἐπανευρίσκετε τὰς Ἀθήνας;

ΦΟΙΒΗ. Ἐξωραΐσθησαν πολύ, ἀφ' ἧς τὰς ἐγκατέλειψα.

ΜΠΕΡΤΟΣ. Ἀλήθεια, κυρὰ Τσακίστρα, νὰ σᾶς συστήσω καὶ γὼ τὴν ὡραίαν λοχαγίνα καὶ τὸν λοχαγὸν Κολοκυθέαν.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ. Τί νομίζεις, κ. Τσακίστρα· ὁ ταγματάρχης Μπέρτος δὲν θέλει νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι ὁ ὑπουργός μας εἶνε ἡ ἐλπὶς τοῦ ἔθνους, ὁ νοῦς τοῦ Περικλέους, ἐξ οὗ ἡ νεωτέρα Ἑλλὰς προσδοκᾷ τὸ πολιτικὸν μεγαλεῖόν της.

ΜΠΕΡΤΟΣ. Τὸ πολιτικὸν μεγαλεῖόν της;! Τὴν σημερινὴν ψευτειάν της θέλεις νὰ εἰπῇς... Πράγματι εἴμεθα γνήσιοι ἀπόγονοι τῶν προπατόρων μας... Τί νομίζεις ὅτι ἦσαν οἱ προπάτορές μας, οὓς κάθε λεπτὸν ἔχεις εἰς τὸ στόμα, κύριε Πολυνείκη, καὶ ὑπερηφανεύεσαι;... Νά, ἦσαν κατεργαρέοι, ληρολόγοι, μυθολόγοι, τερατολόγοι, ὄντα ἀνήθικα, μεταβάλλοντες εἰς θεοὺς ὅλους τοὺς αἰσχροὺς θνητοὺς πρὸς δικαιολόγησιν τῶν αἰσχροτήτων των, καὶ μιμούμενοι τὸν θεὸν τῆς κλοπῆς Ἑρμῆν· τὸν Δία προστάτην τῶν ἑταιριδίων καὶ διακορευτὴν θηλέων καὶ ἀῤῥένων, τὴν Ἀφροδίτην προστάτριαν τῆς παρθενοφθορίας ἐν ταῖς ἀκταῖς τῶν Κυθήρων, τῆς Πάφου καὶ Λευκάδος. Τὸ κυριώτερον μέσον τῆς προόδου τῶν προπατόρων μας ἦτο ἡ ῥητορικὴ καὶ ἡ σοφιστική. Τὸ αὐτὸ καὶ σήμερον. Πηγαίνομεν πρίμα κατὰ διαβόλου, διότι διοικούμεθα ἀπὸ δικηγόρους, ῥήτορας καὶ σοφιστάς. Καθήσατε εἰς οἱονδήποτε τραπέζι τῆς πλατείας

αὐτῆς ἢ ἐκείνης τῆς Ὁμονοίας ἢ ἐκείνης τοῦ Κολωνακιοῦ ἢ ἐκείνης τοῦ Ψυρρῆ καὶ θὰ εὕρητε δέκα Πρωταγόρας τῶν Ἀβδήρων, εἴκοσι Προδίκους τῆς Κέας καὶ ἀπειρίαν Γοργιῶν. Ἄλλοι πάντῃ ἀγράμματοι καὶ οὐδόλως γνωρίζοντες τὴν ὄψιν τοῦ ἄλλου κόσμου καὶ ὅμως ὁρκίζονται, διότι ἡ Εὐρώπη δὲν κάμνει, ὅπως ἡ τεθολωμένη κρίσις των καὶ τὰ αἰσχρὰ πάθη των τοὺς ἐμπνέουσι. Φαντασθῆτε λοιπόν, κύριοι, τί ὑπουργοὶ καὶ κυβερνῆται εἶνε οὗτοι οἱ σύγχρονοί μας οἱ ἀπὸ τοιαύτην τσόχαν κατασκευαζόμενοι. Μὲ τοὺς τοιούτους διδασκάλους θὰ ἀναθρέψῃς ἕνα λαὸν διὰ τὴν πρόοδον τοῦ αἰῶνος ; . . . λαόν, ὅστις μ' ὅλην τὴν φυσικὴν εὐφυΐαν του, εἶνε ὅπως ὁ Δημοσθένης τὸν περιγράφει εἰς τὸν Γ' Ὀλυνθιακόν του, θῦμα τῶν ψευτορρήτορων, οἵτινες τῷ ὑπισχοῦνται νὰ τὸν εὐχαριστήσουν εἰς ὅ,τι ἐπιθυμεῖ καὶ πάντοτε οἰκτρῶς τὸν προδίδουσιν, ὅπως ὁ Δημοσθένης τὸν περιγράφει εἰς τὸν περὶ Στεφάνου λόγον ὅτι οὔτε ὁ λαὸς οὔτε οἱ ἰδιῶται προβλέπουσι διὰ τὸ μέλλον. Ἕκαστος φρονεῖ ὅτι θὰ μείνῃ ἀπείρακτος ἀπὸ τὴν δυστυχίαν· ἕκαστος θεωρεῖ ἀπαθῶς τὸν ὄλεθρον τοῦ ἄλλου πρὸς ὄφελός του, ἐν ᾧ ὁ Φίλιππος ὡς περιοδικὸς πυρετὸς ἢ λοιμὸς ἐπιδημίας θὰ πατάξῃ τοὺς μᾶλλον ἀσφαλεῖς . . . Οἱ λόγοι οὗτοι, κύριοι, τοῦ Δημοσθένους δὲν ἐφαρμόζονται σήμερον ἐντελῶς εἰς ἡμᾶς; Καὶ ἀπὸ πότε φρονεῖτε, κύριοι, ὅτι ἤρχισεν ἡ παροῦσα κατάστασις ; Νά, ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 361 π. Χ. Ἀναγνώσατε τὴν Ἱστορίαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τί σᾶς λέγει διὰ τοὺς προκομμένους προγόνους μας. Διαφθορά, διχόνοια, παρείσακτα πάθη, ἀλλαγὴ φατριῶν, ἀλλαγὴ συμφερόντων, ἀλλαγὴ ἀρχῶν, ἀβεβαιότης τῆς ἰδιοκτησίας, αἰσχρὸς ἀγών, ὅπως ἀποφύγωσι τὴν πενίαν . . . Ματάκια μου, καὶ τί εἶνε σήμερον, δὲν εἶνε τὰ ἴδια ; . . . Θέλεις νὰ ἰδῇς τοὺς προγόνους μας, κύριε Πρόεδρε Πολυνείκη; τοὺς βλέπεις εἰς τὰ μοῦτρα τὰ ἰδικά μας πιστὰ κάτοπτρα τῶν περιφήμων προγόνων μας.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Ἔχεις δίκαιον, ταγματάρχα μου, καλὰ τὰ κοπανίζεις. Τὰ ἴδια λέγω καὶ 'γώ ἡ καϋμένη καθημερινῶς τοῦ Τσακίστρα. Ἂν δὲν φέρῃ ψωμὶ εἰς τὸ σπῆτι, τί θὰ σοῦ κάμουν τὰ κορίτσια ; Θά το φέρουν αὐτὰ τὰ ἴδια κατὰ χρέος, ὅπως μὴ ἴδουν τοὺς γονεῖς των λιμοκτονοῦντας. Τί θὲς νὰ σοῦ κάμῃ ἡ λοχαγίνα ἐδῶ, νὰ βλέπῃ ταῖς πατσαβούραις τοῦ ἐξωτερικοῦ 'ς τὰ μεταξωτὰ καὶ τὰ βελοῦδα, νὰ βλέπῃ τοὺς πλουσίους ἄνδρας των κάθε ἑβδομάδα νὰ πετοῦν μιὰ ἑταιρία καὶ λῃστεύουν μὲ τὰς μετοχάς της τὸν λαὸν καὶ οἱ κυβερνῶντες χάριν τοῦ κόμματος νὰ τοὺς βοηθοῦν καὶ συμμερίζωνται μετ' αὐτῶν τὰ κέρδη, καὶ θὲς ἂν πέσῃ κανεὶς εἰς τὰ 'νύχια τῆς κυρίας Χαρίκλειας νὰ μὴν τὸν 'γδάρῃ ζωντανόν;

ΛΟΧΑΓΟΣ (ἀστειευόμενος.) Ἡ Χαρίκλειά μου εἶνε τόσον βλάξ, ποῦ οὐδὲ τοῦτο εἶνε ἱκανὴ νὰ κάμῃ. Τρία ἔτι νυμφευμένοι, ἔχομεν δύο παιδιὰ καὶ οὐδόλως φροντίζει διὰ τὸ μέλλον. Νὰ ἠδύνατο νὰ γδάρῃ τοὐλάχιστον ἕνα Χρυσοκάνθαρον !

ΜΠΕΡΤΟΣ. Τόσον ἔντιμος θέλεις νὰ εἰπῇς, λοχαγέ. Πρέπει νὰ εὐχαριστῇς τὸν Θεόν, ὅπου ἔχεις τοιαύτην ἐνάρετον σύζυγον.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ (ἀφελῶς.) Ἄφες τον τὸν ζηλιάρη, ξεύρει ἐκεῖνος τί ἐννοεῖ καὶ τί θέλει· ἐνοχοποιεῖ αὐτὸν δωρεὰν ἡ γλῶσσά του πλειστάκις.

ΤΣΑΚΙΣΤΡΑ. Λοχαγέ μου, ἔρχεσθε νὰ πάρωμε τὸ τσάϊ ἀπόψε εἰς τὸν οἶκόν μου, ν' ἀκούσητε καὶ τὴν Φοίβην, ἡ ὁποία εἶνε πρώτης τάξεως πιανίστρα ; κάμνομεν κ' ἕνα μικρὸν τζόγο... Θὰ κάμῃς καλὸ καὶ 'ς τὴ λοχαγίνα· μοῦ τὴν ἔχεις κλεισμένην εἰς τὸ σπῆτι αἰωνίως, ἐν ᾧ ὑμεῖς διασκεδάζετε βέβαια πότε εἰς τοῦ ἑνὸς καὶ πότε εἰς τοῦ ἄλλου τὸν οἶκον.

ΛΟΧΑΓΟΣ. Μετὰ χαρᾶς ἐρχόμεθα, κυρία Τσακίστρα... Χαρίκλεια, ἔρχεσαι βέβαια.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Ὅπου ὑπάγεις, φίλτατε, εἶμαι πρόθυμος νὰ σὲ συντροφεύσω.

ΦΩΤΗΣ. (Ἐγειρόμενος καὶ προσεγγίζων τὸν Π. Ἐντελείδην ἀποτεινόμενος γαλλιστί.) Pardon, monsieur ; prêtez-moi votre feu.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Volontièrement, monsieur.

ΦΩΤΗΣ. Mercie, monsieur. (Βροῦτος ἐγειρόμενος ν' ἀναχωρήσῃ ὠθεῖ τὸν Φώτην, ὅστις πίπτει ἐπὶ τοῦ Πανάγου, ἐν ᾧ ἀνάπτει τὸ σιγάρον του, σχεδὸν τὸν ἀνατρέπει κατὰ γῆς, ἐπαναλαμβάνων pardon, pardon, ἐπιτηδείως δὲ τοῦ κλέπτει τὸ ὡρολόγιόν του. Εἷς τῶν διαβατῶν κατακρατεῖ τὸ κάθισμα τοῦ Πανάγου· ἄλλως θ' ἀνετρέπετο. Ἀναχωροῦν ἀμφότεροι μετὰ μεγίστης ἀπαθείας).

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἄς πηγαίνω· ἀδύνατον περισσότερον νὰ περιμένω τὸν Ἀθανασάραν. (Ζητεῖ τὸ ὡρολόγιόν του ὅπως ἴδῃ τὴν ὥραν). Τί διάβολο, ἐπέταξε ἀπὸ τὴν τσέπην μου (τεταραγμένος.) Εἶνε τὸ ὡρολόγιον τῆς Εὐπραξίας. Τί ἔγεινε· δὲν μοῦ τὸ ἔκλεψαν. Θὰ ἔπεσε· ἰδοὺ ἐκόπη καὶ ἡ ἅλυσις. Μήπως ἐσφενδονίσθη ὑπό τινα τράπεζαν, ὅταν ἔπεσεν ἐπάνω μου... Λωποδύται, οἱ δύο νέοι· ἀδύνατον. Οἱ τόσον οἰκεῖοι μετὰ τοῦ ταγματάρχου, οἱ ὡς ἀδελφοὶ μ' ἕνα πρόεδρον τῶν Πρωτοδικῶν, φίλοι Ὑπουργῶν ; ἀδύνατον, ἀδύνατον. Τίς ἕτερος ἦλθεν ἐγγὺς ἐμοῦ... Ὤ, ὁ διαβάτης, ὅστις κατεκράτησε τὸ κάθισμά μου, ἵνα μὴ πέσω... Δὲν πρέπει νὰ κάμω ταραχὴν διὰ τὴν κλοπήν, θ' μ' ἀναγνωρίσῃ ὁ Πολυνείκης. Ὀφείλω μετὰ τέσσαρας τὸ πολὺ ἡμέρας νὰ ἐπιστρέψω εἰς Ἀγγλίαν ὅπου εἶνε ἡ δίκη τῆς Εὐπραξίας. Ἐλπίζω αὔριον νὰ συλλέξω ὅλας τὰς πληροφορίας ὧν ἔχω ἀνάγκην ... Καλῶς ἔπραξα καὶ δὲν εἶπον εἰς αὐτὴν τὴν φυλάκισιν τοῦ πατρός της καὶ τῶν δύο ἀδελφῶν της. Πιστεύει μόνον ὅτι ὁ πατήρ της εἶνε πάμπτωχος καὶ ἀσθενεῖ βαρέως. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη κατακρατεῖται παρὰ τοῦ δικαστηρίου καὶ δὲν δύναται ν' ἀναχωρήσῃ, πρὸς ἡσυχίαν αὐτῆς ἀνεδέχθην ἐγὼ τὸ ταξείδιον τοῦτο. Τὸ πολύτιμον ὡρολόγι εἶνε δῶρον τοῦ κόμητος Δόρια, χορδίζεται ἀνὰ 16 ἡμέρας. Μὲ τὸ ἐδάνεισε χορδίσασα τοῦτο, μὲ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ ἐπιστρέψω ἐντὸς 15 ἡμερῶν, ἔτι τούτου λειτουργοῦντος... Τί ἔγεινεν ὁ Ἀθανασάρας; ... Ἄς ὑπάγω νὰ τὸν εὕρω (Ἐγείρεται καὶ ἀναχωρεῖ. Ἐγείρεται ἐπίσης καὶ ὁ ταγματάρχης Μπέρτος συγχρόνως καλονυκτίζων. Ὁ Πανᾶγος βαδίζει βραδέως καὶ σύννους.) Ἰδοὺ ὁ ταγματάρχης Μπέρτος. Ἤμεθά ποτε συμμαθηταὶ καὶ φίλοι. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὡμίλησε περὶ τῶν ἀρχαίων καὶ σημερινῶν Ἑλ-

λήνων σκληρῶς μέν, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς ἐμβριθείας καὶ πατριωτισμοῦ. Φαίνεται ἀνὴρ χαρακτῆρος. Δύναμαι νὰ τὸν ἐμπιστευθῶ. Ἄς δώσω εἰς αὐτὸν γνωριμίαν (πρὸς τὸν ταγματάρχην Μπέρτον.) Ταγματάρχα Μπέρτο! (δὶς) (Ὁ ταγματάρχης φέρει πῖλον ὑψηλὸν πρὸς τὰ ὄπισθεν, ἐξ οὗ φαίνεται ἡ ἄκρα τοῦ μανδηλίου του, τὸ ὁποῖον φέρει ἐντός· προσεγγίζει αὐτὸν καὶ ἵσταται ἐνώπιόν του.) Δέν με γνωρίζεις; Δέν μ' ἐνθυμεῖσαι διόλου;

Μπερτος. Μπᾶ, ὁ Πανᾶγος; ... Ὁ Πανᾶγος Ἐντελείδης; ... Δὲν ἤλλαξες διόλου (ῥίπτεται μετ' ἀγάπης καὶ ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Πανάγου καὶ τὸν ἀσπάζεται πολλάκις.) ... Πότε ἦλθες;

Παναγος. Ἦλθον σήμερον. Ἀναχωρῶ μετὰ τέσσαρας ἡμέρας. Δατηρῶ τὸ ἄγνωστον διὰ λόγους, τοὺς ὁποίους θά σοι ἐμπιστευθῶ ... Ἐπιθυμῶ, φίλε μου, νὰ σὲ κάμω τινὰς ἐρωτήσεις.

Μπερτος. Ὅ, τι θέλεις, Πανᾶγό μου ... Καλὰ κάμνεις νὰ κρατῇς τὸ ἄγνωστον. Ἂν μάθουν μίαν φορὰν ὅτι ὁ ἑκατομμυριοῦχος Πανᾶγος εἶνε εἰς Ἀθήνας, δὲν θὰ ἔχῃς ἡσυχίαν. Ἀπὸ τοὺς ὑπουργοὺς μέχρι τοῦ τελευταίου κασιδιάρη θὰ ἔρχωνται πρὸς ἐπίσκεψίν σου μὲ φορτία κολακειῶν καὶ φοῦχτα ἀνοικτήν, ὅπως θέσῃς ἐντὸς αὐτῆς τὸν φόρον σου βαρύτερον ἀναλόγως τῶν ὑποκειμένων των. Ἐδῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅσον τὸ ὑποκείμενον εἶνε μεγαλείτερον, τόσον ἡ φοῦχτά του εἶνε πλέον μουρδάρικη.

Παναγος. Εἶσαι, Μπέρτο μου, πάντοτε ὁ αὐτός, αὐστηρός, ἔντιμος καὶ ἀστεῖος. Ἐνθυμεῖσαι πῶς σὲ ἐπωνομάζομεν εἰς τὴν σχολήν; ... σατυριστήν ... Σήμερον εἶσαι κριτικὸς σατυριστής.

Μπερτος. Διότι εἶμαι τοιοῦτος, τοὺς ἐμούντζωσα ὅλους, ἐπῆρα τὴν ἀποστράτευσίν μου, ἔχω καὶ ἀπὸ τὴν μακαρίτισσα τὴν σύζυγόν μου ὅ,τι μοῦ χρειάζεται νὰ ζήσω ... δὲν ἔχω ἀνάγκην κανένα. Τὸ φορῶ λοιπὸν στραβά.

Παναγος. Εἰπέ μου, φίλτατε Μπέρτο, γνωρίζεις τὸν βουλευτὴν Θασάραν;

Μπερτος. Καὶ τίς δὲν τὸν γνωρίζει; ... Τὸν πρωτομπαμπέση βουλευτήν ... Τὸν ἥρωα τῆς Σταφιδότρυπας;

Παναγος. Τὸν ἥρωα τῆς Σταφιδότρυπας! Τί εἶδος ἄνθρωπος εἶνε;

Μπερτος. Ἄνθρωπος χωρὶς νόμον καὶ χωρὶς πίστιν ... Δὲν εἶναι κομματάρχης, τοῦ ὁποίου δὲν ἔγλυψε τοὺς πόδας. Μεταβαίνει ὡς σβοῦρα ἀπὸ τὸ ἓν κόμμα εἰς τὸ ἄλλο, ἅμα δὲν τοῦ δώσουν ἕνα δυὸ δραχμῶν ῥουσφέτι. Φωνάζει, ὑβρίζει, ἀπειλεῖ, διαβάλλει, ἐφευρίσκει συκοφαντίας ... Ἰδοὺ τὰ κεφάλαιά του. Ποτὲ δὲν μουφλουζεύει. Ἠκούσθη σὲ πολλαῖς μουρταροδουλειαῖς, ἀλλὰ πάντοτε ἐβγῆκε λάδι. Εἶνε στενὸς φίλος καὶ σύντροφος μὲ ἐκεῖνον τὸν ἐξωλέστατον πρόεδρον τῶν Πρωτοδικῶν, τὸν Πολυνείκη. Κατήντησαν διὰ τῶν φανερωτέρων ἀδικοπραγιῶν νὰ κατακλέπτουν τὸν κόσμον καὶ κανεὶς νὰ μὴ τολμᾷ νὰ τοὺς εἰπῇ λόγον ... Ἐδῶ ὅπου τὰ λέγομεν, ἠκολούθησαν καὶ φόνοι καὶ ἀπόκρυφα, τὰ ὁποῖα ἡ κοινὴ γνώμη γνωρίζει καὶ διαθρυλεῖ καὶ διὰ τὰ ὁποῖα ἄλλοι ἀθῷοι σήπονται εἰς τὰς φυλακάς, αὐτοὺς δὲ οὐδεὶς τολμᾷ νὰ τοὺς ἐγγίσῃ. Αἱ

κυβερνήσεις κλείουσι τοὺς ὀφθαλμούς των, διότι ἡ συμμορία αὕτη διαθέτει ὑπὲρ τὰς χιλίας ψήφους ἐντὸς τοῦ κράτους. Τοιαύτη, κύριε Ἐντελείδη, εἶνε ἡ κατάστασις τῶν συγχρόνων μας.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἀλλά, φίλτατε Μπέρτο, ὁ Πολυνείκης πρὸ μικροῦ ἐκάθητο ἐγγύς σου, φαινόμενος πολὺ μετὰ σοῦ συνδεδεμένος.

ΜΠΕΡΤΟΣ. Συνδεδεμένος! . . . Διόλου . . . Ἐν Ἑλλάδι ἔρχεται καὶ κάθηται ἀντικρύ σου ὁ γνωστότερος φαῦλος καὶ σοῦ ἀρχίζει μετ'οἰκειότητος μίαν κουβένταν πολιτικὴν ἢ οἰκιακὴν καὶ ἂν δύνασαι, εἰπέ του, φύγε . . . Εἶνε καὶ πρόεδρος Πρωτοδικείου. Ἔχει τινὰς ἡμέρας, ὅπου ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, φαίνεται μὲ ἄδειαν. Κάθε ἑσπέρας τακτικὰ ἔρχονται μὲ τὸν περίφημον αὐτὸν Ἀθανασάραν καὶ τὴν κυρὰ-Τσακίστρα καὶ κάθηνται ἐγγὺς ἐμοῦ. Ἀπορῶ, πῶς ὁ Ἀθανασάρας δὲν ἦλθεν ἀπόψε. Ὁ Πολυνείκης εἶνε ὁ ἀνεγνωρισμένος ἐραστὴς τῆς κυρα-Τσακίστρας καὶ τώρα λέγουν ὅτι θὰ νυμφευθῇ καὶ τὴν νεαρὰν θυγατέρα της Φοίβην τὴν χήραν ἑνὸς βαρώνου.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Εἶνε μὲ τὸν Ἀθανασάραν καθ' ἑσπέρας. Καὶ ὁ Ἀθανασάρας πρὸ δύο ὡρῶν μοὶ εἶπεν, ὅτι ὄχι μόνον δὲν εἶδε τὸν Πολυνείκην, ἀλλ' ὅτι ὁ Πολυνείκης δὲν εἶνε εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΜΠΕΡΤΟΣ. Ὁ Ἀθανασάρας εἶπε τὸ τοιοῦτο ψεῦδος; Ὁ Πολυνείκης κατέλυσεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀθανασάρα, ὁδὸς Ἱπποκράτους πρὸς τὰ τέλη τῆς Νεαπόλεως . . .

ΠΑΝΑΓΟΣ. (Καθ' ἑαυτὸν μετ' ἀπορίας.) Πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς τοιοῦτον ἄνθρωπον τὸν σκοπὸν τοῦ ταξειδίου μου. Ἔπεσον εἰς τὴν παγίδα ἀμφοτέρων. (Πρὸς τὸν ταγματάρχην.) Τίνες ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ νέοι οἱ καλούμενοι ὁ εἷς Φώτης καὶ ὁ ἕτερος Βροῦτος; φαίνονται πολὺ οἰκεῖοι μὲ τὸν πρόεδρον Πολυνείκην.

ΜΠΕΡΤΟΣ. Ἆ, ὁ Φώτης Καβαδάτος καὶ ὁ Βροῦτος Κασκαμπᾶς . . . Δύο μὲ τὸ ὄνομα χαμερπέστατα κουμάσια. Ὁ εἷς ἐπαγγέλεται τὸν δημοσιογράφον καὶ δικηγόρον, ὁ ἕτερος τὸν χημικὸν καὶ τοξικολόγον. Ἀπεδιώχθη ἐκ δύο φαρμακείων, διότι κατὰ λᾶθος αἱ συνταγαί του ἔπεμψαν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον δύο τρεῖς ἀσθενεῖς. Τοῦ Πολυνείκους καὶ τοῦ βουλευτοῦ Ἀθανασάρα συνέταιροι ἀμφότεροι εἰς τὸ λαθρεμπόριον τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν οἰκοπέδων, τῶν κτημάτων καὶ τῶν περιουσιῶν τῶν πολιτῶν. Ἡ συμμορία αὕτη συγκροτουμένη ἀπὸ 10 ἢ 12, ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων φαύλων τῶν Ἀθηνῶν, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα φανερὰ τυμπανίζονται εἰς ὅλον τὸ κράτος, κατέκλεψε Μουσεῖα, ἐλῃστευσε γαίας, ἀνήρπασε περιουσίας, ἐτυμβωρύχησεν ἀρχαῖα καὶ νέα πολυάνδρια, ἐπώλησε πολύτιμα ἀγάλματα καὶ ἴδρυσε μέγαρα... Ἀναιδῶς καὶ προπετῶς ἀνεμίχθη εἰς τὰ τῶν ἑταιριῶν, εἰς τὰ τοῦ δήμου, εἰς τὰ τῆς πολιτείας, εἰς τὰ τοῦ τύπου, ἐνοχοποιήσασα δωρεὰν τὸν κόσμον ὅλον. Μάλιστα, Πανᾶγό μου, ἐνοχοποιεῖ ὁσημέραι τὸν δικαστικὸν κλάδον, τὸν δικηγορικόν, τὸν ἀρχαιολογικὸν καὶ οὐδεὶς τολμᾷ νὰ τοὺς κατασυντρίψῃ τοὐλάχιστον ἐνώπιον τῆς κοινῆς γνώμης. Ἕνεκα τῶν κατεργαρέων καὶ ἀτίμων τούτων, δυσφημοῦνται τὰ δικαστήριά μας καὶ ο

δικασταί μας, οἵτινες σὲ διαβεβαιῶ ὅτι ἀναλόγως τοῦ μηδαμινοῦ μισθοῦ, τὸν ὁποῖον λαμβάνουσι καὶ ἀναλόγως τῶν διεφθαρμένων Κυβερνήσεων καὶ τῶν βουλευτῶν, οἵτινες φανερὰ τοὺς πιέζουσι καὶ τοὺς ἀπειλοῦσιν, ἀναλόγως τῆς ψευδορκίας, ἥτις βασιλεύει ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, εἶνε πολὺ ἀνώτεροι, ἀκεραιότεροι, εὐσυνειδητότεροι καὶ μὲ ὀλιγωτέρας προλήψεις τῶν δικαστῶν σου τῆς Ἀγγλίας, ὁ κατώτερος τῶν ὁποίων ἔχει τοὐλάχιστον 5000 λίρας στερλίνας ἐτησίως. Εὑρίσκεις, Πανᾶγό μου, εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο βασίλειον τῆς παραλυσίας ἀδάμαντας δικαστὰς καὶ εἰσαγγελεῖς, οἰκογενειάρχας πολλῶν μελῶν καὶ μεγάλων ἀναγκῶν καὶ ὅμως ἄνδρας τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς συνειδήσεως, ἄνδρας βαθυτάτης παιδείας καὶ κρίσεως, ἀνταξίους οὐ μόνον τῶν Αἰακῶν καὶ Μινώων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιφανεστέρων καὶ πλουσιωτέρων δικαστῶν τῆς σημερινῆς Εὐρώπης. Τρεῖς, πέντε, δέκα φαῦλοι εἰς τὴν παροῦσαν ἀδρανῆ καὶ ληρολόγων κοινωνίαν τῶν συγχρόνων δύνανται νὰ κηλιδώσουν ὁλόκληρον τὸν δικαστικὸν κόσμον, ὁλόκληρον τὴν νομοθεσίαν;

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ταγματάρχα Μπέρτο. Εἶσαι ἀνὴρ μεγάλης κρίσεως, ἔντιμος καὶ ἀκεραίου χαρακτῆρος. Ὁμιλεῖς ὀρθότατα καὶ γνωρίζεις καλῶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸν τόπον. Ἡμεῖς μακρόθεν βεβαίως δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν ταῦτα. Θά σοι ἐμπιστευθῶ μίαν ὑπόθεσιν, δι' ἣν ἦλθον εἰς Ἀθήνας καὶ ἐπιθυμῶ τὴν συμβουλὴν καὶ τὴν συνδρομήν σου. Ὑπάγωμεν εἰς τὸ «Ξενοδοχεῖον τῶν Ξένων» εἰς τὸ δωμάτιόν μου νὰ τὴν ἀκροασθῇς ἐν ἡσυχίᾳ. Εἶμαι ἕτοιμος νὰ θυσιάσω οἱονδήποτε ποσόν, ὅπως ἀποκαλύψω τὴν ἀλήθειαν.

ΜΠΕΡΤΟΣ. Εἶμαι εἰς τὰς διαταγάς σου, Πανᾶγό μου. Σὺ ἐδείχθης καλὸς πατριώτης καὶ ἔκαμες πολλὰ καλὰ εἰς τοὺς πτωχούς. Ἕκαστος ἔχει καθῆκον νὰ σὲ συνδράμῃ ὅσον δύναται.

ΣΚΗΝΗ Β'.

Ἑλένη Τσακίστρα καὶ λοιποί.

(Αἴθουσα τῆς κυρᾶς- Τσακίστρας μεγαλοπρεπῶς συνεσκευασμένη καὶ καταφώτιστος. Τράπεζαι ἐφ' ὧν χαρτοπαίζουν, ὁ Τσακίστρας, ὁ λοχαγὸς Κολοκυθέας, ὁ γάλλος Πολινιὰκ καὶ ἄλλοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Ἡ Φοίβη παίζει ἐπὶ τοῦ πιάνου καὶ τραγῳδεῖ. Ὁ πρόεδρος Πολυνείκης κάθηται ἐγγὺς θαυμάζων αὐτὴν καὶ ὁμιλῶν ἐρωτικῶς καὶ σιγαλέως πρὸς αὐτήν. Ἡ κυρὰ-Τσακίστρα ὁμιλεῖ μετὰ τῆς λοχαγίνας Χαρικλείας. Ὁ κ. Καϊμεδοφάγος πλούσιος ὁμογενὴς μὲ μεγάλην γενεάδα κάθηται ἐγγὺς τῆς γαλλίδος Πολινιάκ, συνδιαλεγόμενος μετ' αὐτῆς.)

ΕΛΕΝΗ ΤΣΑΚΙΣΤΡΑ (μετὰ πολλῆς προφυλάξεως ἐγχειρίζουσα τὴν ἐρωτικὴν ἐπιστολὴν τοῦ Καϊμεδοφάγου καὶ λέγουσα). Θὰ παρατήρησης Χαρικλάκι μου, μὲ ποίαν λεπτότητα σοὶ γράφει ὁ κ. Καϊμεδοφάγος. Ζητεῖ ἁπλῶς νὰ κάμῃ τὴν γνωριμίαν σου. Νέος ὡραῖος, μεγαλοπρεπής, γενναῖος, προωρισμένος ν' ἀναβῇ τὰ ὑψηλότερα ἀξιώματα τῆς πολιτείας καὶ διὰ τοῦ χρυσοῦ ὀνόματός του κοσμήσῃ τὸ ἀδαμάντινον στέμμα τῆς Ἑλλά-

δος. Ὁ κ. Καϊμεδοφάγος σὲ εἶδε, Χαρικλάκι, εἰς ἕνα-δυὸ χορούς. Λέγει ὅτι ποτὲ δὲν εἶδεν εἰς τὴν ζωήν του πρόσωπον γλυκύτερον, στέρνα ἑρμογλυφικώτερα, ἀνάστημα ῥαδινώτερον καὶ ὀφθαλμοὺς ἡδυπαθεστέρους τῶν ἰδικῶν σου. Ἡ κόμη σου, λέγει, Χαρικλάκι μου, εἶνε λαμπροτέρα τῆς Βερενίκης, τὸ στόμα σου ἓν κομμάτι ἀδιαλύτου ζαχάρεως. Γνωρίζεις τί μ' ἔλεγε, Χαρικλάκι ; ὅτι ἀφ' στιγμῆς σὲ εἶδεν, ὁ νοῦς του δὲν δύναται ν' ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὸ ἀμβρόσιον πρόσωπόν σου. Ὁμιλεῖ τώρα μὲ τὴν madame Πολινιάκ, ἀλλ' ὁ νοῦς του εἶνε πρὸς σὲ καὶ μόνην.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Σᾶς παρακαλῶ νὰ λάβητε ὀπίσω τὸ ἐπιστόλιον τοῦτο, κυρία Τσακίστρα· εἰσάπαξ γνωρίζουσα τὸ περιεχόμενόν του, δὲν δύναμαι οὐδὲ νὰ τὸ ἀνοίξω. (Ἐπιστρέφει τὸ ἐπιστόλιον.) Λησμονεῖτε, κυρία Τσακίστρα, ὅτι εἶμαι ὕπανδρος καὶ ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ συζύγου μου εἶνε ἡ τιμαλφεστέρα περιουσία δι' ἐμὲ καὶ τὰ τέκνα μου ;

ΤΣΑΚΙΣΤΡΑ. (Μετὰ γλυκύτητος καὶ ἀπαθείας). Μήπως ἐγὼ δὲν ἦμαι ὕπανδρος, Χαρικλάκι, καὶ δὲν θεωρῶ τὴν τιμὴν τοῦ συζύγου μου τὴν πολυτιμοτέραν περιουσίαν δι' ἐμὲ καὶ τὰ τέκνα μου ; Μήπως εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, Χαρικλάκι μου, δὲν εὑρίσκωνται ὅλαι αἱ ἔγγαμοι γυναῖκες τοῦ κόσμου; Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐμποδίζει, ἡ ὡραία σύζυγος ἀκριβῶς, χάριν αὐτῆς τῆς τιμῆς, τῆς ὑπολήψεως καὶ τῆς εὐημερίας τοῦ συζύγου καὶ τῶν τέκνων της νὰ ποιῇ τινας θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε ἐπὶ ματαίῳ γίνονται καὶ περὶ ὧν ὁ λάλος κόσμος οὔτε ἁπλῆν ὀσμὴν τούτων λαμβάνει. Ἂν ὁ ἀνὴρ τῆς ἐκλογῆς της εἶνε τέλειος τζέντλεμαν, καθὼς εἶνε ὁ κ. Καϊμεδοφάγος, ἡ ἐχεμύθειά του εἶνε ἡ ἀσπὶς αὐτῆς ... Πόσαι ἀθῷαι, Χαρικλάκι μου, ἐγένοντο ἄνευ θυσιῶν ἀντικείμενα σκανδαλωδῶν συκοφαντιῶν, διότι εἶχον τὴν δυστυχίαν νὰ κομψεύωνται ἁπλῶς μέ τινα ματαιόφρονα παιδάρια, οὕτω δὲ δωρεὰν ἀπώλεσαν τὸ ὄνομά των ; Ὑπάρχουσι, Χαρικλάκι μου, ἄνδρες, οἵτινες δὲν θέλουν ν' ἀκουσθῶσιν οὔτε μὲ μίαν βασίλισσαν, οὔτε μὲ αὐτοκράτειραν. Τοσοῦτον κήδονται τῆς ὑπολήψεώς των, καταγινόμενοι εἰς ὑψηλὰ ἔργα καὶ ὑψηλὰς θέσεις. Πτοοῦνται ὅτι θὰ καταπέσωσιν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τὴν ἐκτίμησιν καὶ ὅτι θ' ἀπολέσωσι τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ σεβασμὸν τῆς κοινῆς γνώμης, ἐὰν ἀκουσθῶσιν ὅτι διάκεινται ὑπὸ τὸ γόητρον μιᾶς γυναικός. Τοιοῦτος εἶνε ὁ κ. Καϊμεδοφάγος. Τρέμων διὰ τὴν ὑπόληψίν του ἀπείρως μεριμνᾷ ὑπὲρ τῆς ἰδικῆς σου. Καὶ ἐγὼ εἶχον τὴν τοιαύτην εὐτυχίαν νὰ συναπαντηθῶ εἰς τὸν βίον μου μὲ ἕνα ἢ δύο τοιούτους πολυτίμους χαρακτῆρας. Σοὶ τὸ ἐμπιστεύομαι . . . ποτὲ ὁ κ. Τσακίστρας δὲν τὸ ἐπληροφορήθη· οὕτω δὲ οὐ μόνον ἐξοικονομήσαμεν πολλὰς ἀνάγκας τοῦ σπητιοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐκαλοπεράσαμεν. Ὁ κ. Καϊμεδοφάγος εἶνε ἑκατομμυριοῦχος· δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ μέλλον σου· νὰ προβιβάσῃ ἐντὸς μιᾶς νυκτὸς τὸν σύζυγόν σου, νὰ καταπείσῃ τὸν ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν νὰ κατασκευάσῃ ἐπίτηδες νόμον, καὶ νόμους ὅπως ἀπὸ λοχαγὸν ἐντὸς δύο ἐτῶν τὸν πετάξῃ ταγματάρχην, ἀντισυνταγματάρχην, συνταγματάρχην ... Φαντάσου, συνταγματάρχαινα τὸ Χαρικλάκι καὶ μέσα εἰς τὰ μεταξωτά, ταῖς δαντέλλαις,

τὰ βελοῦδα, τὸ χρυσάφι καὶ τὸ μπριλάντι! . . . Τί μοι χρησιμεύει τὸ μέγα κάλλος, ὅταν δὲν ἔχῃ περιστάσεις διὰ νὰ ἐπιδειχθῇ, γνωρισθῇ καὶ θαυμασθῇ; ... Θὰ ἔχῃς τοὺς πρέσβεις, τοὺς γραμματεῖς των, τοὺς πρίγκιπας καὶ δοῦκας ὑπὸ τοὺς πόδας σου . . . Ἠξεύρεις τί ἔχει νὰ εἰπῇ τοῦτο, ὡραῖό μου Χαρικλάκι, ὅτι εὐφυὴς καὶ μεγαλοφυής, ὡς ἀπὸ τὴν φύσιν ἐδημιουργήθης, δύνασαι νὰ δράσῃς εἰς τὴν καλὴν τύχην τοῦ δυστυχοῦς ἔθνους μας. Πόσα τοιαῦτα ἔχομεν παραδείγματα! Μία ἔξοχος γυνὴ εἶνε ἴση μὲ δέκα μεγάλους διπλωμάτας . . . Λάβε τὸ ἐπιστόλιον, πουλάκι μου, ἀνάγνωσέ το καὶ καῦσέ το, ἂν δὲν σ' ἀρέσῃ. Διὰ τὸ χατῆρί μου· λάβε το καὶ μὴ τοῦ κάμνῃς τὴν προσβολὴν νὰ τὸ ἐπιστρέψῃς. Διὰ τὸ καλὸν τῶν τέκνων σου καὶ τοῦ συζύγου, ὅστις ἀπόψε χάνει φρικτὰ εἰς τὰ χαρτιά. Ὅταν πρὸ μικροῦ ἤμην εἰς τὸ τραπέζι του, ἔχανε τρεῖς ὁλοκλήρους μισθούς. (Ἐγχειρίζει τὸ ἐπιστόλιον).

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Τὸ λαμβάνω, κυρία Τσακίστρα, καὶ ἂν περιέχῃ ἁπλᾶς ἀνοησίας, θὰ διασκεδάσω μὲ αὐτάς, ἔπειτα θὰ τὸ καύσω· ἐὰν ὅμως περιέχῃ προτάσεις ἀτίμους, θὰ τὸ δείξω εἰς τὸν λοχαγὸν καὶ ἂς κάμῃ καλὰ μαζί του.

ΤΣΑΚΙΣΤΡΑ. Ὀρθότατα, Χαρικλάκι μου· τώρα ὡμίλησες ὡς σοφὴ γυνή . . . Παναγίτσα! μου τί παραδόξους ἰδέας ἔχει τὸ Χαρικλάκι δι'ἕνα κολοσσιαῖον ἱππότην! . . . Οὗτος θὰ σὲ προσβάλῃ; Εἶναι ὁ λεπτότερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου . . . Ἄφες με τώρα νὰ σὲ γνωρίσω μὲ τοῦτον . . . Κύριε ἱππότα Καϊμεδοφάγε, νὰ Σᾶς γνωρίσω μετὰ τῆς κυρίας λοχαγίνας Χαρικλείας, μιᾶς τῶν ἐξοχωτέρων δεσποινῶν τῆς πρωτευούσης. Κυρία Χαρίκλεια, ὁ κ. Καϊμεδοφάγος . . . Σᾶς ἐγκαταλείπω μόνους διά τινα λεπτὰ καὶ ἐπιστρέφω.

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. (Μὲ τὴν μίαν χεῖρα θωπεύων τὸν μικρὸν πώγωνά του, ὀρέγων τὴν ἑτέραν πρὸς τὴν Χαρίκλειαν.) Κυρία Χαρίκλεια, αἰσθάνομαι ὅτι εἶμαι ὑπερήφανος καὶ γοητευμένος, γνωριζόμενος μεθ' ὑμῶν. Ἡ φήμη τοῦ κάλλους καὶ τῆς ἀρετῆς σας διασαλπίζει ὡς παράδειγμα τὸ ὄνομά σας εἰς ὅλους τοὺς κύκλους τῆς πρωτευούσης.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Εὐχαριστῶ διὰ τὴν φιλοφροσύνην, κ. Καϊμεδοφάγε. Ἀλλ' ἐγὼ εἶμαι πάντῃ ἄγνωστος εἰς τοὺς διαφόρους κύκλους τῆς πρωτευούσης. Σπανιώτατα ἐπισκέπτομαι τοὺς κύκλους τούτους· ἔχω βαρύτατα οἰκιακὰ καθήκοντα καθ' ἑκάστην νὰ ἐκπληρῶ. Τὸ περίσσευμα τοῦ χρόνου τὸ διέρχομαι εἰς τὴν ἀνάγνωσιν. Δι'αὐτῆς βλέπει τις μακρόθεν τοὺς διαφόρους κύκλους οὐ μόνον τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πρωτευουσῶν, ποιεῖ δὲ τὴν σύγκρισιν ἄνευ τῆς γεύσεως τῶν πικριῶν ἢ τῶν περιπετειῶν των.

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. (Καθ' ἑαυτόν.) Ὁποία θεία γυνή· ἀξίζει τις νὰ θυσιάσῃ 100 χιλιάδας δραχμῶν, ὅπως ἔχῃ μίαν τοιαύτην ἐρωτίδα· (πρὸς τὴν Χαρίκλειαν.) Θὰ μοὶ ἐπιτρέψητε λοιπὸν νὰ σᾶς πέμπω, ὀψέποτε ἐπιθυμεῖτε, διαφόρους εἰκονοφόρους ἐφημερίδας καὶ τινα ὠφελιμώτατα σπάνια συγγράμματα. Εἶμαι συνδρομητὴς εἰς πολλὰ τούτων.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Σᾶς εὐχαριστῶ, κ. Καϊμεδοφάγε. Θὰ λάβω πρόνοιαν, ἵνα πάντα σᾶς ἐπιστρέφωνται ἐγκαίρως καθαρὰ καὶ ἀβλαβῆ.

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. Δὲν θὰ μοὶ ἐπιτρέπητε νὰ σᾶς ἐπισκέπτωμαι ἐνίοτε καὶ συζητῶμεν ἐπὶ τῶν συγγραμμάτων τούτων; Παρατηρῶ ὅτι ἔχετε τὴν αὐτὴν κλίσιν πρὸς τὴν φιλολογίαν, ἣν ἔχω καὶ ἐγώ, ἐπειδὴ δὲ χαίρετε φήμην μεγαλοφυεστάτης δεσποίνης, ἡ φιλοδοξία μου καὶ τὸ καταθύμιόν μου ἔσονται, ὁσάκις ἐπιτρέπετε τὴν εἴσοδον ἐντὸς τοῦ τερπνοῦ κήπου τῆς ἀπεράντου ἡμῶν πνευματικῆς περιουσίας, νὰ φοιτῶ κἀγὼ ἐν τούτῳ, ὅπως τερπόμενος βελτιοῦμαι.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. (Καθ' ἑαυτήν.) Τί σαχλὸς ἐπιτήδειος χρυσοκάνθαρος... ὁποία φρασεολογικὴ λεπτότης, ὁποία ἀβροτάτη ὑποκριτία (πρὸς τὸν Καϊμεδοφάγον.) Εὐγενέστατε κύριε· ἡ γνωριμία ὑμῶν καὶ αἱ ἐπισκέψεις ὑμῶν θὰ παράσχωσιν εὐχαρίστησιν εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ δὲν εἶμαι μόνη... Περὶ τούτου σᾶς παρακαλῶ νὰ συνεννοηθῆτε μετὰ τοῦ κυρίου λοχαγοῦ, ἄνευ τῆς ἀδείας οὔτινος οὐδὲ τοῦ ἰδίου βασιλέως δύναμαι νὰ δεχθῶ τὰς ἐπισκέψεις.

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. (Κεχηνώς.) Βέβαια, βέβαια... Ἄ!...

ΤΣΑΚΙΣΤΡΑ. Ἀγαπητὴ Χαρίκλεια, ὑπάγετε νὰ σηκώσητε τὸν σύζυγόν σας ἀπὸ τὰ χαρτιά. Ἔχασεν ὅ,τι εἶχεν ἐπάνω του καὶ χρεωστεῖ ἔτι χιλίας δραχμάς. Ἡ τύχη εἶνε ἀπόψε δυσμενεστάτη κατ'αὐτοῦ. Παρακίνησέ τον νὰ ἀφήσῃ τὸ τραπέζι... Κύριε Καϊμεδοφάγε, δώσετε τὸν βραχίονά σας εἰς τὴν κ. Χαρίκλειαν καὶ ὁδηγήσατε αὐτὴν πρὸς τὸν κ. σύζυγόν της.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. (Καθ' ἑαυτήν.) Χιλίας δραχμὰς πάλιν! χιλίας δραχμάς!... Πάλιν δὲν θὰ ἔχωσι τὰ δυστυχῆ παιδιὰ διὰ δύο ἑβδομάδας ἄρτον. (Λαμβάνει τὸν βραχίονα τοῦ Καϊμεδοφάγου παρακολουθουμένη ὑπὸ τῆς κ. Τσακίστρας καὶ προσεγγίζει τὸν σύζυγόν της λέγουσα.) Πῶς ὑπάγει, φίλτατε, ἡ τύχη σου;

ΛΟΧΑΓΟΣ. (Θεωρῶν τὴν σύζυγόν του εἰς τὸν βραχίονα τοῦ Καϊμεδοφάγου ἀποκρίνεται.) Κάκιστα, Χαρίκλειά μου, κάκιστα. Ἔχασα ὅ,τι εἶχον ἐπάνω μου καὶ χρεωστῶ χιλίας-διακοσίας δραχμὰς εἰς διαφόρους ἐνταῦθα... Κυρίαι καὶ κύριοι, τίς μὲ δανείζει 1500 δραχμὰς καὶ αὔριον πρὸ μεσημβρίας ἐν λόγῳ τιμῆς τὰς ἐπιστρέφω; Κάλλιον νὰ χρεωστῇ τις πρὸς ἕνα παρὰ εἰς πολλούς.

ΤΣΑΚΙΣΤΡΑ. Ὁ κ. Καϊμεδοφάγος· εἶμαι βεβαία...

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. Κυρία Τσακίστρα, ἔχετε, παρατηρῶ, τὸ μέγα προτέρημα νὰ προλαμβάνητε τοὺς στοχασμοὺς τῶν ἄλλων... Κύριε λοχαγέ, τὸ βαλάντιόν μου εἰς τὴν διάθεσίν σας... Ἰδοὺ δύο χιλιάδας δραχμάς, τὰς ὁποίας μοὶ ἐπιστρέφετε ὅταν ἐπιθυμῆτε.

ΛΟΧΑΓΟΣ. Αὔριον ἀφεύκτως πρὸ τῆς μεσημβρίας, κ. Καϊμεδοφάγε, Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ... Χαρίκλεια, νὰ μ' ἐνθυμίσῃς τὸ πρωΐ, πρὶν ἐξέλθω, τὸ δάνειον τοῦτο.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Πολὺ καλὰ (σείουσα τὴν κεφαλὴν καὶ καθ' ἑαυτήν.) Ποῦ θὰ εὕρῃ δύο χιλιάδας δραχμάς; Ἐὰν πωλήσῃ ὅλα τὰ ἔπιπλα τοῦ οἴκου

δὲν θὰ πιάσουν χιλίας δραχμάς. Ποτὲ ἄλλοτε δὲν ἐνθυμοῦμαι τὸν σύζυγόν μου μὲ τοιαύτην τόλμην νὰ ζητήσῃ δανεικά. Ἀγνοῶ διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ ἄνθρωπος οὗτος μοὶ προξενεῖ μ' ὅλα τὰ πλούτη του καὶ μ' ὅλην τὴν εὐγένειάν του μᾶλλον φρίκην ἢ ἀντιπάθειαν.

ΤΣΑΚΙΣΤΡΑ. Κυρίαι καὶ κύριοι . . . Ἐγερθῆτε, ἀφήσατε ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ χαρτία· τὸ δεῖπνον εἶνε ἕτοιμον. Ὑπάγωμεν. Κύριε Πολυνείκη, δώσατε τὸν βραχίονά σας πρὸς τὴν βαρώνην θυγατέρα μου. Τσακίστρα, λάβε τὴν madame Πολινιάκ. Monsieur Πολινιάκ, σᾶς παρακαλῶ, δώσατέ μου τὸν βραχίονά σας καὶ ὁδηγήσατέ με εἰς τὸ δεῖπνον.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Ταγματάρχης **Μπέρτος** καὶ **Παναγιώτης' Εντελείδης**.

Δωμάτιον «Ξενοδοχείου τῶν Ξένων».

ΜΠΕΡΤΟΣ. Ἡ ἱστορία, ἣν μοι διηγήθης, καὶ αἱ ἐπιστολαί, τὰς ὁποίας μοὶ ἔδειξας τοῦ Ἀθανασάρα καὶ Πολυνείκη, Πανᾶγό μου, οὐδεμίαν ἐγὶ καταλείπουσιν ἀμφιβολίαν ὅτι οἱ δύο οὗτοι ἐν καλῇ συνεννοήσει σοῦ ἔγραψαν. Σὲ ἐδολιεύθησαν καὶ σ' ἐφλεβοτόμησαν . . . Ἐγὼ ἀδιστάκτως πιστεύω ὅτι καὶ ὁ γέρω-Κῶτσος καὶ οἱ δύο υἱοί του, οἱ σηπόμενοι ἐν τῷ Μενδρεσέ, εἶνε ἀθῷοι καὶ θύματα αὐτῆς τῆς φοβερᾶς συμμορίας, ἣν σοι περιέγραψα. Διὰ τῆς ἐπικρατούσης ψευδορκίας σήμερον σὺ καὶ ἐγὼ εἰμποροῦμεν νὰ κατηγορηθῶμεν ὡς φονεῖς καὶ καταδικασθῶμεν ὡς τοιοῦτοι. Ἂς ἀναλύσωμεν μετ' ἐμβριθείας τὴν ὑπόθεσιν. Ὁ Πολυνείκης δὲν εἶχε πεντάραν, ὡς γνωρίζεις, ἐν ᾧ σήμερον ὑπολογίζεται μὲ κτήματα ἄνω τῶν πεντακοσίων χιλιάδων δραχμῶν. Ὁ Ἀθανασάρας ἦτο χρεωκόπος, ἐν ᾧ σήμερον ἠγόρασε τρία τῶν κτημάτων τοῦ δυστυχοῦς Κώτσου καὶ ἤδη κτίζει εἰς Ἀθήνας μέγαρον. Ὁ Κῶτσος φιλάργυρος καὶ τοκογλύφος, ὡς ἦτο, οὐδενὸς ὅμως ἐχρεώστει, οὐδὲ ἦτο ἄνθρωπος τῆς δολοφονίας. Οἱ δύο συγκατηγορηθέντες υἱοί του γεωργοί, ἀλλ' ἔντιμοι καὶ ἐργατικοί. Πάντες τοῦ χωρίου χαρακτηρίζουν οὕτω τὸν Κῶτσον καὶ τὰ τέκνα του. Ἐπληροφορήθην ταῦτα ἀπὸ μίαν ὑπηρέτριαν τοῦ χωρίου σας, τὴν ὁποίαν εἶχον ὅταν ἔζη ἡ μακαρίτισσα σύζυγός μου εἰς τὸν οἰκόν μου. Ἡ φήμη διατρέχει ὅτι ὁ Πολυνείκης ἔθηκε τὰ κτήματα τοῦ γέρω-Κώτσου εἰς τὸ ὄνομα τοῦ παρέδρου τοῦ πατρός του δι' ἀπατηλοῦ ἐγγράφου, τὸ ὁποῖον ὁ δυστυχὴς Κῶτσος ἐν τῇ ἀμαθείᾳ του ὑπέγραψε πρὶν ἔλθωσιν εἰς Ἀθήνας. Ἡ ὑπηρέτρια διηγεῖτο ὅτι ἅμα ὁ Πολυνείκης ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Σταφιδότρυπα, ὁ πατήρ του ἐνυμφεύθη πάραυτα μίαν γυναῖκα μὲ τὴν ὁποίαν συνέζη ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ ἐξ ἧς εἶχε δύο τρία τέκνα, καταγράψας εἰς τὸ ὄνομά της εἰκονικῶς σχεδὸν τὰ κτήματα ταῦτα καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ὑπάρχοντά του. Ἀνακαλύψας ὁ Κῶτσος τὸν δόλον τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ, ἐπέστρεψεν εἰς Σταφιδότρυπα προσπαθῶν δι' οἱουδήποτε συμβιβαστικοῦ τρόπου νὰ ἐπανακτήσῃ τὰ κτήματά του. Μίαν νύκτα ἐνῷ ἐπέστρεφεν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ παρέδρου μετὰ

τῶν δύο υἱῶν του, συνοδευόμενος δὲ παρὰ τοῦ Ἀθανασάρα, τριῶν ἄλλων καὶ τοῦ ἰδίου παρέδρου, συζητοῦντες περὶ συμβιβασμοῦ, ὁ πάρεδρος πίπτει νεκρὸς μαχαιρωθεὶς ἐν τῷ χώρῳ τῆς καρδίας. Ὁ Ἀθανασάρας καὶ οἱ τρεῖς φίλοι του ἐμαρτύρησαν εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον ὅτι ὁ Κῶτσος καὶ οἱ δύο υἱοί του τὸν ἐδολοφόνησαν. Ὁ πάρεδρος ξεψυχῶν εἶπεν ὅτι ὁ μικρότερος υἱὸς τὸν ἐμαχαίρωσεν, ὁ δὲ πατὴρ καὶ ὁ μεγαλείτερος υἱὸς τὸν ἐσφικτοκράτουν. Ἡ ὑπηρέτρια μᾶς ἔλεγεν: ὅλον τὸ χωρίον φωνάζει σήμερον ὅτι ὁ Ἀθανασάρας ὁμοῦ μὲ τὸν κακοήθη Πολυνείκην ἔθεσαν τοὺς τρεῖς ἐκείνους ἄνδρας νὰ δολοφονήσουν τὸν πατέρα του, ὅπως ἀναγκάσουν τὴν μητρυιὰ καὶ τὰ τέκνα της νὰ παραιτηθῇ τῶν ὅσων κτημάτων εἰκονικῶς ἐκράτει.

Παναγος. Μπέρτο μου, αὐτὴ εἶνε ἡ ἀλήθεια . . . Πίστευσόν με, αὐτὴ εἶνε ἡ ἀλήθεια . . . Οἱ ἄνθρωποι εἶνε ἀθῷοι . . . ἀλλὰ πῶς σήμερον θὰ τ' ἀποδείξωμεν; Εὕρωμεν τὴν ὑπηρέτριαν καὶ τοὺς ψευδομάρτυρας. Διὰ τῶν χρημάτων θὰ τοὺς ἀγοράσωμεν . . . Ἀδιάφορον τί θὰ πληρώσω. Δέν μὲ μέλλει, ἐὰν δαπανήσω 10 καὶ 20 χιλιάδας λίρας εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν· ἀρκεῖ ν' ἀνακαλύψω τοὺς ἐνόχους. Ἐγὼ ἀναχωρῶ εἰς Λονδῖνον. Μετὰ δύο μῆνας ἐπιστρέφω, ὅπως κατοικήσω εἰς Ἀθήνας . . . Τί λέγεις, Μπέρτο ; Σ' ἀφίνω πλήρη ἐλευθερίαν νὰ ἐνεργήσῃς εἰς τὸ σχέδιόν μου· δύνασαι νὰ μὲ συνδράμῃς;

Μπερτος. Τί λέγω ; Μὲ τὸ ἥμισυ τοῦ ποσοῦ τῶν χρημάτων, ὅπου προτείνεις, μέχρις ὅτου ἐπιστρέψῃς εἰς Ἀθήνας, ἐλπίζω ν' ἀνακαλύψωμεν τὴν ἀλήθειαν.

Παναγος. Ἂν ἦτο δυνατόν, Μπέρτο μου, νὰ εἰσέλθωμεν ἀπόψε εἰς τὸν Μενδρεσὲ νὰ ἴδω τὸν Κῶτσον . . .

Μπερτος. Εἶνε ἀργά, ἀλλ' ἐλπίζω νὰ τὸ κατορθώσωμεν. Ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ μὲ γνωρίζουν. Ἀλλ' ἂν εἶνε κανεὶς ἐκ τῶν πολὺ φίλων μου, τότε εὐκόλως θὰ τὸν ἴδῃς.

Παναγος. Ἐπιθυμῶ μόνον δέκα λεπτῶν ὁμιλίαν μετὰ τοῦ Κώτσου. Τὰ ἐπίλοιπα θὰ ἐγκαταλείψω εἰς σέ, Μπέρτο μου. Ἐπιθυμῶ νὰ μὲ συνδράμῃς. Ἐπαναλέγω, μὴ φεισθῇς χρημάτων. Θὰ καλοπληρώσω ὅλους, δέκα-ἕστω καὶ εἴκοσι χιλιάδας λίρας, ἀλλὰ νὰ φθάσωμεν εἰς ἓν βέβαιον ἀποτέλεσμα, νὰ λυτρώσωμεν τοὺς ἀθῴους, νὰ τιμωρήσωμεν τοὺς ἐνόχους.

Μπερτος. Μὴ σὲ μέλλει, Παναγό μου· θὰ σοὶ ἀποδείξω ὅτι οἱ ἔντιμοι ἀπόστρατοι εἶνε καλλίτεροι ἀπὸ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ φαύλους . . . Ἀλήθεια διὰ τὸ ὡρολόγιόν σου. Πρὶν ὑπάγωμεν εἰς τὸν Μενδρεσέ, ἰδοὺ τί θὰ κάμωμεν. Νὰ θέσωμεν ἕνα κήρυκα νὰ διατρέξῃ ἀπόψε τὰς πλατείας καὶ τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν καὶ κηρύξῃ ὅτι, ὅστις τὸ εὕρε νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὸ «Ξενοδοχεῖον τῶν Ξένων» καὶ τοῦ δίδεις, ὡς λέγεις, ἀμοιβὴν τρεῖς χιλιάδας δραχμῶν· νὰ κηρύξῃ ὅτι ἡ ἀμοιβὴ εἶνε μεγαλειτέρα τῆς ἀξίας τοῦ ὡρολογίου, ἀλλ' ὅτι τὴν πληρώνεις, διότι τοῦτο εἶνε πολύτιμος ἐνθύμησις. Ἔσο βέβαιος, Παναγό μου, ὅτι πρωὶ-πρωὶ θὰ σοὶ τὸ πέμψῃ ὁ λωποδύτης Φώτης διά τινος συνεταίρου του.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Κάμε ὅπως γνωρίζεις, Μπέρτο, ἀλλὰ νὰ μὴ βραδύνωμεν διὰ τὸν Μενδρεσέ. Ἂν κατορθώσῃς νὰ εἰσέλθωμεν ἀπόψε, θὰ σοὶ εἶμαι διὰ βίου εὐγνώμων.

ΜΠΕΡΤΟΣ. Μὴ σὲ μέλλει. Ἄφες τὰ πράγματα νὰ ὁμιλήσουν... Εἶμαι καὶ ἐγὼ Ἐγγλέζος εἰς τὰ τοιαῦτα· ὁμιλῶ διὰ τῶν πραγμάτων... Ἄγωμεν διὰ τὸν κήρυκα καὶ τὸν Μενδρεσέ.

ΣΚΗΝΗ Δ'.

Εὐπραξία καὶ δέσποινα **Κλεοπάτρα**.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Αὔριον, Κλεοπάτρα μου, εἶνε ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ Πανάγου. Οὔτε κἂν ἐτηλεγράφησε τὴν εἰς Ἀθήνας ἄφιξίν του. Ἀναντιῤῥήτως συνέβη δυστύχημά τι πρὸς αὐτόν.

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. Βεβαίως, δούκισσα, κάτι θὰ συνέβη. Ἀνὴρ τοιούτου ἐκτάκτου χαρακτῆρος, ὡς μοι τὸν περιεγράψατε, πῶς δύναται νὰ λησμονήσῃ τὴν ἐντολήν, μεθ' ἧς ἀνεχώρησεν;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Πιθανὸν ὁ δυστυχὴς πατήρ μου ν' ἀπέθανε... νὰ ἔφθασε τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας του... ἢ νὰ πνέῃ τὰ λοίσθια καὶ περιμένῃ νὰ ἴδῃ τὸ τέλος, ὅπως τηλεγραφήσῃ. Ἐν τούτοις, Κλεοπάτρα μου, ἐγὼ εὑρίσκομαι ἐν ἀγωνίᾳ. Ἄνευ τούτου δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ ὑποστῶ τὰ μαρτύρια τῆς δίκης ταύτης... Ἄλλως τε ἡ φοβερὰ ζημία τῶν δύο ἑκατομμυρίων φράγκων εἰς τὸ δάνειον τοῦ Χουνδέρας εἶνε τοιαύτη, ὥστε ἀπώλεσα καὶ τὸ πνεῦμά μου καὶ τὸ θάρρος μου. Δὲν εἶμαι πλέον ἡ αὐτὴ γυνή. Σήμερον, ὡς εἶνε τὰ πράγματα, ἀγνοῶ πόση μοὶ μένει περιουσία. Διὰ νὰ δώσω τὰς ὀγδοήκοντα χιλιάδας λίρας μετρητὰ ἠναγκάσθην νὰ δανεισθῶ ὡς γνωρίζεις καὶ ἐπὶ τοῦ κτήματος, τὸ ὁποῖόν μοι ἐδώρησεν ὁ κ. Φούλτων Περναμποῦκος... Ἐπῆρα καὶ σέ, ἀγαπητή μου Κλεοπάτρα, εἰς τὸν λαιμόν μου· ζημιοῦσαι 300 χιλιάδας φράγκα, ὅσα μὲ τόσας τέχνας καὶ κινδύνους τῆς ὑπολήψεως ἡμῶν συνελέξαμεν ἀπὸ τόσους μνηστῆρας... Κατηραμένοι οἱ νόμοι τῆς χώρας ταύτης.

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. Εὐλογημένοι θέλετε νὰ εἰπῆτε, γλυκυτάτη μοι δούκισσα. Τὸ σφάλμα εἶνε ὁλόκληρον ἰδικόν μας. Ἡμεῖς ὠφείλομεν ἀναγινώσκουσαι καθ' ἑκάστην εἰς τὸν τύπον τὰ τῶν διαζυγίων καὶ τῶν διαῤῥήξεων τῶν ἀῤῥαβώνων ἐγκαίρως νὰ ἀφήσωμεν τὸ ἔδαφος τοῦτο, πρὶν μᾶς ζητήσωσι τὴν ἀπαιτουμένην ἐγγύησιν. Καὶ καλά, ὅπου εὑρέθη ὁ καλὸς οὗτος συγγενής σου Πανᾶγος καὶ μᾶς ἐπρομήθευσε τὰς ἐγγυήσεις· ἄλλως ἠθέλομεν προσωποκρατηθῆ. Οἱ εὐλογημένοι οὗτοι νόμοι προστατεύουσι καὶ ἐγγυῶνται τὴν περιουσίαν καὶ τὴν τιμὴν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός. Εἰπέ μοι, δούκισσα, διήλθομεν τόσα κράτη, ἐνεπαίξαμεν τόσους ἄνδρας, ἄλλοι μᾶς ἐνέπαιξαν καὶ σκληρῶς μᾶς ἔκλεψαν μεγάλα ποσά· διὰ τί ταῦτα; διότι οἱ χαλαροί, οἱ ἀκατάληπτοι, οἱ σοφιστικοί, οἱ ἀπαιτοῦντες πολυχρόνιον διάστημα ἐφαρμογῆς νόμοι τῶν κρατῶν τούτων τὸ ἐπέτρεπον. Ἐν Ἀγγλίᾳ ὅμως οἱ νόμοι εἶνε ἀνδρικοί, θετικοί,

καὶ ἀνδρικῶς καὶ θετικῶς τάχιστα ἐφαρμοζόμενοι. Ἕκαστος ἀπὸ τῆς μειρακιώδους ἡλικίας του ἐννοεῖ κάλλιστα αὐτοὺς καὶ ἀποφεύγει τοὺς σκοπέλους των. Ἡ Ἀγγλία ἔγεινε μέγα Ἔθνος, διότι δικάζει διὰ τῆς φανερᾶς ἀνακρίσεως κυρίως τὴν οὐσίαν. Τὰ ἔθνη τὰ δικάζοντα διὰ τῶν τύπων οὐ μόνον διαφθείρονται, ἀλλὰ φατριάζουν καὶ ἀπόλλυνται. Τὰ βαρβαρώτερα ἔθνη πολλάκις ἔχουσι τοὺς δικαιοτέρους νόμους, διότι βασίζονται ἐπὶ τῆς καθαρᾶς οὐσίας. Παρατηρήσατε, κυρία δούκισσα· ὁ Λυκοῦργος κατὰ τὸν Πλάτωνα παρεδέχθη τοὺς αὐστηροτέρους νόμους τοῦ Μίνωος, ὁ δὲ κύριος Μοντὰν προσθέτει ὅτι μόνον οἱ νόμοι τῆς Κρήτης καὶ τῆς Λακεδαίμονος, ὡς οὗτοι τῶν Ἄγγλων, φροντίζουσι διὰ τὴν ἀνατροφὴν τῶν παίδων. Φρονεῖτε, κυρία δούκισσα, ὅτι μὲ τὴν κρυπτὴν ἀνάκρισιν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ ἑλληνικὴ νομοθεσία, δύνασθέ ποτε νὰ ἀνακαλύψητε τὸ δίκαιον, τὸ ἄδικον, τὴν ἀλήθειαν; Θέτετε εἰς τὴν διάθεσιν ἑνὸς διεφθαρμένου πολλάκις καὶ φατριαστοῦ Εἰσαγγελέως καὶ ἑνὸς καταχθονίου Ἀνακριτοῦ πᾶσαν τὴν ἐνέργειαν, ἐγκαταλείπετε δὲ τὴν κοινὴν γνώμην ἐν τῷ σκότει. Ἐγκαταλείπετε τὸ ἀνώτατον τοῦτο δικαστήριον, τὸ καλούμενον κοινὴ γνώμη, τὸ μόνον δυνάμενον νὰ συνδράμῃ πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας, εἰς ἐντελῆ ἄγνοιαν, εἰς ἐντελῆ ἀπραξίαν. Οὕτω καὶ ἡμεῖς, κ. δούκισσα. Ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι οἱ ἀῤῥαβῶνες καὶ τὰ προγαμιαῖα δῶρα ἦσαν τακτικὸν ἐπάγγελμα ἡμῶν, οὐ μόνον θὰ καταδικασθῶμεν εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἀπαιτουμένων, ἀλλὰ καὶ θὰ φυλακισθῶμεν, πρὸ πάντων δὲ ἐγώ, ἥτις ἐνήργουν ὡς σύμβουλός σας. Εἶνε ἀδύνατον ἡ φανερὰ ἀνάκρισις νὰ μὴ φέρῃ εἰς φῶς ὁλόκληρον τὸ παρελθόν μας . . . Χθὲς τὸ ἑσπέρας δύο ὥρας κατεγινόμην νὰ πείσω τὸν κ. Φούλτωνα Περναμποῦκον, νὰ ἀποσυρθῇ τῆς δίκης δίδουσα ἐλπίδας γάμου εἰς αὐτόν. Εἶνε ἀμείλικτος· ζητεῖ νὰ προηγηθῇ ὁ γάμος ἢ μᾶλλον συγχρόνως τῷ γάμῳ νὰ θέσῃ εἰς τὸ ὄνομά σας ὡς προγαμιαίαν δωρεὰν 100 χιλιάδας λίρας, πληρώσῃ δὲ τοῦ μαρκησίου Ῥοδόλφου τὴν ἀποζημίωσιν τῶν 20 χιλιάδων λιρῶν, τὴν ὁποίαν ζητεῖ. Θέλει ἐπ' ἴσης γραπτὴν ὑπόσχεσιν νὰ μείνητε ἐν Ἀμερικῇ ὀκτὼ ἔτη, πρὶν ἐπανίδητε τὴν Εὐρώπην.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Αὕτη ἦτο ἡ τελευταία του ὁμιλία χθὲς τὸ ἑσπέρας;... Πότε εἶνε ἡ δίκη;

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. Μετὰ πέντε ἡμέρας.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ἐὰν ὁ Πανᾶγος δὲν φανῇ ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν, θὰ δεχθῶ. Καλλίτερον νὰ τὸν νυμφευθῶ, καλλίτερον νὰ ὑποστῶ τὸν τοιοῦτον τετραποδισμόν, ἀγαπητή μου Κλεοπάτρα, παρὰ νὰ θεατρισθῶμεν. Ἀλλ' ὁρκίζομαι εἰς τὴν ψυχὴν τῆς μητρός μου, ὅτι ποτὲ δὲν θὰ γείνω κτῆνος σύζυγος καὶ ἂς μὲ κάμῃ χίλια κομμάτια. Ἐὰν μὲ θέλῃ διὰ στολισμόν, διὰ κόσμημά του, ἐδῶ εἶμαι· ἂς μὲ θέσῃ ἐντὸς περιθωρίου καὶ μὲ περιφέρῃ εἰς ὅλην τὴν Ἀμερικὴν νὰ μὲ καμαρώσουν . . . Σύ, ἀγαπητή μου Κλεοπάτρα, βεβαίως πάντοτε θὰ ἦσαι εἰς τὸ πλευρόν μου.

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. Καὶ ὑπάρχει ἀμφιβολία, πουλάκι μου; (Τὴν ἐναγκαλίζεται γελῶσα καὶ τὴν ἀσπάζεται.) Εἴσθε περίεργος ὕπαρξις, ὡραία μου δούκισσα. Ὁποία ἰσχυρὰ φύσις! ἐκ τίνος φιλοσόφου τὰς φλέβας

ἐπληρώθησαν αἱ ἰδικαί σας, ὅπως ἦσθε τόσον ἐχθρὰ τοῦγάμου;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Ἐπίκουρος διέκρινον δύο εἰδῶν ἡδυπαθείας· μίαν τοῦ σώματος καὶ τῶν αἰσθήσεων, πλήρη περιπετειῶν καὶ ταραχῶν, καὶ μίαν τῆς ψυχῆς, συνισταμένην ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ἡμῶν γαλήνης. Εἶμαι τῆς τελευταίας ταύτης ἡδυπαθείας τέκνον. Ἡδυπαθείας, πλήρους συνειδήσεως καὶ ἀρετῆς, νικητρίας τῶν παθῶν ἡμῶν. Ἐν ταύτῃ καὶ μόνῃ περιέχεται ἡ καθαρὰ ὀλβιότης, ἐφ' ἧς πρέπει νὰ βασίζηται ἡ ἀρετὴ καὶ ἀνεξαρτησία τῆς πλουσίας ὡς καὶ τῆς πτωχῆς γυναικός. Αἰσθάνομαι τοιαύτην μικροψυχίαν, οἵαν οὐδέποτε ἄλλοτε ἐν τῷ βίῳ μου... 80 χιλιάδων λιρῶν φοβερὰν κλοπὴν τοῦ ἀχρείου Φωσκόλου συγχρόνως... Ἐὰν δὲν ἦσο ἐγγὺς ἐμοῦ, βεβαίως ἤθελον παραφρονήσει ἢ αὐτοκτονήσει.

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. Γενναιότης, δούκισσα... Ἐγὼ ἔτι δὲν ἀπελπίζομαι... Ἡ ἐλπὶς εἶνε, ὡς τὴν ὀνομάζει ὁ Ἀριστοτέλης, τὸ ὄνειρον τῶν ἐξύπνων. Ὁ δὲ Βερούλαμ προσθέτει ὅτι ἡ ἐλπὶς ἐπιμηκύνει τὰς ἡμέρας μας, ἐνισχύει τὴν καρδίαν μας, τρέφει τὸ λογικόν μας καὶ δίδει λάμψιν εἰς τὸ πρόσωπον ἡμῶν, ὅπως φοβίζῃ τοὺς ἐχθρούς μας. Ἐλπὶς λοιπόν, ἐλπὶς δούκισσα, ὅπως ἀντιμετωπίσωμεν μετὰ γενναιότητος τοὺς ἐπικειμένους κινδύνους.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ἐλθὲ νὰ σὲ φιλήσω, καλή μου Κλεοπάτρα... (Τὴν ἀσπάζεται.) Ἄνευ σοῦ ἡ μικροψυχία μου ἤθελεν εὕρει τὸ τέρμα της.

ΣΚΗΝΗ Ε'.

Παναγος Ἐντελείδης (ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ του.)

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ὀλίγον ἔλειψε νὰ μὴ προφθάσω τὴν δίκην! Θαῦμα πῶς τόσον ταχέως διεπεραίωσα τὴν ὑπόθεσιν ἐν Ἀθήναις· τοῦτο τὸ ὀφείλω πρὸς τὸν ταγματάρχην Μπέρτον. Ὁποία ἀγρία καὶ βάρβαρος κατάστασις αὕτη τῆς πατρίδος μου;! Ὁποῖα πάθη, ὁποία ἀμάθεια, ὁποία ἔνστικτος κακεντρέχεια εἰς τοὺς συγχρόνους ἡμῶν! Οὐδέποτε αἱ Ἀθῆναι, οὐδὲ ἐπὶ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ ἦσαν τόσον ἐξηχρειωμέναι, ὅσον σήμερον. Τίνες οἱ αἴτιοι τῆς διαφθορᾶς ταύτης; Εὑρισκόμεθα εἰς χείρονα φθονομοχθηρίαν ἢ ἐπὶ Ἀριστείδου. Δὲν πρόκειται πλέον περὶ ἐξορίας καὶ ὀστράκων, ἀλλὰ περὶ δολοφονιῶν, αὐτοκτονιῶν καὶ περὶ μιᾶς μεγάλης ποικιλίας τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων καὶ τῶν ὀρέων καὶ τῶν ἀγρῶν ἐννομοπραγοῦς ληστείας. Αἱμοχαρὴς καὶ ἀναίσχυντος φιλοδοξία! Ὁ ἀποφανατισθεὶς κομματισμὸς ἀπεδίωξε πᾶν εὐγενὲς αἴσθημα ἐκ τῆς καρδίας τοῦ πολιτευομένου. Ἕκαστος, ὡς ἄλλος Καλλιγούλας, ἐπιθυμεῖ ἅπαντες οἱ ἀντίπαλοί του νὰ εἶχον μίαν κεφαλήν, ὅπως διὰ μιᾶς τὴν ἀποκόψῃ. Ἕκαστος, ὡς ἄλλος Νέρων, ὅστις φονεύσας τὴν μητέρα του, τὴν σύζυγόν του καὶ πυρπολήσας τὴν Ῥώμην ὅπως ἐκριζώσῃ παντελῶς τὴν ἀρετήν, ζητεῖ καὶ οὗτος ἐπανάστασιν καὶ σφαγάς. διὰ νὰ διορθώσῃ τὴν πολιτείαν. Κηρύττει, διασαλπίζει, φωνάζει δημοσίᾳ διὰ τὴν γενι-

κὴν σφαγήν, ἀλλ' εἶνε χαῦνος καὶ ἄνανδρος, ὅπως οὗτος ἀναδειχθῇ εἷς Ἁρμόδιος, εἷς Βροῦτος. Αἱμοχαρὴς καὶ ἀναίσχυντος φιλοδοξία! Σήμερον οἱ μᾶλλον διακεκριμένοι πολῖται ζηλεύουν τὴν δόξαν τοῦ βδελυροῦ Ἡροστράτου ἢ ἐκείνην τοῦ χαμερπεστέρου Καπρίνου Φουνδούλη, ὅστις δὲν ἐπρόφθασε νὰ κρημνίσῃ τοὺς φιλτάτους του Πάπαν Ἰωάννην καὶ τὸν Αὐτοκράτορα Σιγισμοῦνδον ἀπὸ τὸν πύργον τῆς Κρεμώνης, δι' ἑνὸς δὲ πρωτοφανοῦς κακουργήματος ἀπαθανατίσῃ τὸ ὄνομά του. Τίνες διέφθειραν τόσον ταχέως τὴν χώραν αὐτήν; Τοῦτο εἶνε τὸ μεγαλείτερον κατόρθωμα τοῦ αἰῶνος. Ἄλλοτε ἐχρειάζοντο αἰῶνες καὶ δυναστεῖαι, ὅπως διαφθαρῇ μία χώρα. Σήμερον τοῦτο κατωρθώθη ἐν Ἑλλάδι ἐντὸς ὀλιγίστων ἐτῶν. Τίς πταίει; Ποῖος ὁ διαφθορεύς; Ἀλλ' ὁποῖος λαμπρὸς ἀνδρικὸς χαρακτὴρ ὁ τοῦ ταγματάρχου Μπέρτου! Πρέπει νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἄλλοι πλεῖστοι πολύτιμοι ὅμοιοι ἄνδρες ἐν Ἑλλάδι, μὴ τολμῶντες νὰ προβῶσιν ἐν τοιαύτῃ μιξαιθρίᾳ κοινωνίᾳ, ἐν ᾗ δὲν ὑπάρχει διαφορὰ τοῦ ἐντίμου ἀπὸ τοῦ ἀτίμου, τῆς παιδείας ἀπὸ τὴν ἀμάθειαν. Ὡραῖα μέγαρα τὰ τῶν πλουσίων, ἀλλὰ ποῖοι οὗτοι; πῶς καὶ ποῦ ἔκαμον τὰ πλούτη των; Γνωρίζω τοὺς περισσοτέρους τούτων. Γνωρίζω τὸ παρελθόν των. Εἶνε ὅμοιον τῆς Λαΐδος, τῆς Ῥοδόπης, τῆς Ἄκκας Λαυρεντίας, τῆς Φωστίνης, αἵτινες μετὰ ταῦτα ἵδρυσαν ναοὺς μεγαλοπρεπεῖς, στοὰς καὶ βωμούς, ὅπως ἐξαγνισθῶσιν... Ὁποία ἡ ἱστορία τοῦ δυστυχοῦς Κώτσου; Ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσω τὰς πρώτας ἐντυπώσεις, ἃς διήγειρεν ἡ παρουσία μου εἰς Μενδρεσὲ (γελᾷ ὑψηλοφώνως.) Ἐνόμιζεν ὅτι ἐγὼ καὶ ἡ Εὐπραξία ὁμοῦ ἐσφετερίσθημεν τὸν πλοῦτόν του. Τὰ παθήματά του, τὰ μαρτύριά του, ἐξαγνίζουσι τὸν δυστυχῆ Κῶτσον ἐκ τῶν τόσων δεινῶν, τὰ ὁποῖα διὰ τῆς τοκογλυφίας προὐξένησεν εἰς τὰς πτωχὰς οἰκογενείας. Εὐτυχῶς ὁ Κῶτσος δὲν εἶνε εἰς ἄμεσον κίνδυνον, μολονότι δεινῶς πάσχει. Τὸν παρηγόρησα, τοῦ ἔδωκα μεγάλας ἐλπίδας καὶ ἀρκετὰ χρήματα, ὅπως μὴ στερῆται τίποτε. Καιρὸς νὰ ὑπάγω νὰ ἴδω πρῶτον τὸν βουλευτὴν Τζεΐμς καὶ ἔπειτα τὴν Εὐπραξίαν. Τίνι τρόπῳ θὰ διηγηθῶ πρὸς αὐτὴν τὰ βάσανα τοῦ πατρός της! Πρέπει ν' ἀποφύγω τοῦτο πρὸ τῆς δίκης. Ἐν τούτοις ὑπάρχει μία εὐχάριστος εἴδησις, ὅτι ἡ ἀγόρευσις τοῦ κ. Τζεΐμς ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων ἔφερε τοιαύτην ὑποτίμησιν εἰς τὸ δάνειον τοῦ Χουνδέρας, ὥστε ἐξεκαθάρισα πλέον τῶν 80 χιλιάδων λιρῶν κέρδος ἀφ' ὅσα ἐπώλησα... Ἂς ἴδωμεν ἐὰν διὰ τούτων θὰ κατορθώσω νὰ μὲ δεχθῇ μνηστῆρά της.

ΣΚΗΝΗ ϛ'.

Εὐπραξία, Δέσποινα **Κλεοπάτρα** καὶ **Πανᾶγος Ἐντελείδης**.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ἦλθες, ἦλθες τέλος πάντων, φίλτατε Πανᾶγο, (προσεγγίζει καὶ λαμβάνει ἀμφοτέρας τὰς χεῖράς του.) Μεθαύριον θὰ ἦτο ἡ κατηραμένη αὕτη δίκη... Τοὐλάχιστον δὲν μ' ἔστελλες ἓν καὶ μόνον τηλεγράφημα ὅτι ἀφίχθης σῶος καὶ ἀβλαβὴς εἰς τὰς Ἀθήνας;

ΠΑΝΑΓΟΣ. Πῶς, κυρία δούκισσα ; Σᾶς ἔπεμψα τέσσαρα τηλεγραφήματα ὄχι ἕν, καὶ τὰ τέσσαρα συμβολικά, ὡς ἐμείναμεν σύμφωνοι. Σᾶς ἀνήγγειλα τὴν ἄφιξίν μου, τὴν ὑγείαν τοῦ πατρός σας, πῶς εὑρίσκονται τὰ πράγματα, καὶ πότε θετικῶς ἐπέστρεφον εἰς Λονδῖνον.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Δὲν ἐλάβομεν οὔτε ἕν, καὶ ὡς ἐκ τούτου τόσον ἐπτοήθην καὶ ἐστενοχωρήθην, ὥστε σήμερον τὸ πρωΐ ἀπεφάσισα ἀντὶ νὰ ὑποστῶ τὰ μαρτύρια τῆς δίκης αὐτῆς νὰ ὑπανδρευθῶ τὸν Ἀμερικανὸν κ. Φούλτωνα Περναμποῦκον, ὅστις θέτει 100 χιλιάδας λίρας εἰς τὸ ὄνομά μου ὡς προγαμιαίαν προῖκα, πληρώνει τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ μαρκησίου Ῥοδόλφου, καθὼς καὶ τὰς 300 χιλιάδας φράγκα τῆς ζημίας τῆς δεσποίνης Κλεοπάτρας . . .

ΠΑΝΑΓΟΣ (λίαν τεταραγμένος) Ἀπεφασίσατε νὰ νυμφευθῆτε ; Τὸ διεκοινώσατε πρὸν τὸν εὐτυχῆ Ἀμερικανόν ;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Πρὸ μικροῦ μᾶς ἐγκατέλειψε πλήρης χαρᾶς. Ὑπάγει εἰς τοὺς δικηγόρους του νὰ συντάξωσι τὰ προικοσύμφωνα καὶ ζητήσῃ ἀναβολὴν ἢ μᾶλλον δηλώσῃ ὅτι παραιτεῖται τῆς δίκης.

ΠΑΝΑΓΟΣ (καθ' ἑαυτόν.) Κεραυνὸς ἐπὶ κεραυνοῦ. Λούομαι ἐκ φλογῶν καὶ πυρὸς καὶ ὅμως εἶμαι πάγος. Ἀπωλέσθησαν διὰ παντὸς αἱ ἐλπίδες μου. Ἂν ζητήσω νὰ τὴν ἐμποδίσω, τότε εἶνε ὅπου θὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἀπόφασίν της· τοιοῦτος εἶνε ὁ χαρακτήρ της.

(Εἰσέρχεται ὑπηρέτης ὁδηγῶν τηλεγραφητὴν κομίζοντα τὰ τέσσαρα τηλεγραφήματα ἐπὶ ἀργυροῦ δίσκου καὶ λέγοντα.)

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Δούκισσα, ὁ τηλεγραφητὴς ἐπιθυμεῖ νὰ σᾶς ὁμιλήσῃ.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Τί ἐπιθυμεῖτε, κ. τηλεγραφητά ; (ἀναγινώσκει τὰ τηλεγραφήματα.)

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΤΗΣ. Ἐλάβομεν σήμερον τὰ τέσσαρα ταῦτα τηλεγραφήματα, τὰ ὁποῖα βλέπετε ὅτι εἶνε δεκατεσσάρων, δέκα, καὶ πέντε ἡμερῶν. Ὁ κ. διευθυντὴς μ' ἐπεφόρτισε νὰ σᾶς διακοινώσω, ὅτι, ἅμα τὰ ἐλάβομεν, ἐτηλεγράφησεν εἰς Ἀθήνας, ὅπως πληροφορηθῇ περὶ τῆς βραδύτητος αὐτῶν· ἡ δὲ ἀπάντησις ἦτο ὅτι εἶχον παραπέσει ἕνεκα τοῦ συμβολικοῦ των.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Εὐχαριστῶ τὸν κ. Διευθυντήν· ἀλλ' ἡ βραδύτης αὕτη ἴσως γείνῃ αἰτία πολλῶν δεινῶν εἰς ἐμέ. (Ὁ τηλεγραφητὴς ἀναχωρεῖ μετὰ τοῦ ὑπηρέτου.) Ἐὰν εἶχον, κ. καθηγητά, ἓν μόνον τῶν τηλεγραφημάτων αὐτῶν, ποτὲ δὲν ἤθελον δώσει τὴν συγκατάθεσίν μου εἰς τὸν γάμον (περιπίπτει εἰς νευρικὴν κατάστασιν.) Τί λέγεις, Πανᾶγο ... ; Λοιπὸν ὁ πατήρ μου εἶνε ἐκτὸς κινδύνου ; . . . Τί λέγεις Πανᾶγο, διὰ τὸν γάμον μου ;

ΠΑΝΑΓΟΣ. Κατ' ἐμέ, κυρία δούκισσα, δὲν ἠδύνασθε νὰ λάβητε ἀγιωτέραν ἀπόφασιν παρὰ νὰ νυμφευθῆτε τὸν Κροῖσον τοῦτον τῆς Ἀμερικῆς. Ἐδώκατε τὸν λόγον σας ; ὀφείλετε νὰ τὸν διατηρήσητε. Ὁ μόνος, ὅστις θὰ λυπηθῇ πολὺ διὰ τὴν ματαίωσιν τῆς δίκης, εἶνε ὁ νομοδιδάσκαλος Τζεῖμς, τὸν ὁποῖον εἶδον πρὸ ὀλίγων λεπτῶν.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Διὰ τί θὰ λυπηθῇ ; Ἐγὼ θὰ τὸν πληρώσω πάντοτε γενναίως.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Δὲν εἶνε διὰ τὴν πληρωμήν . . . Φαίνεται, συνεβουλεύθη τὸν ἀρχιδικαστήν, ὅστις θὰ δικάσῃ μετὰ τῶν ἐνόρκων. Ὁ κ. Τζεΐμς λέγει ὅτι ἡ δίκη δὲν θὰ διαρκέσῃ οὐδὲ 10 λεπτά, θὰ τελειώσῃ δὲ μὲ τὸν θρίαμβόν σας. Θὰ ἀρθῶσιν αἱ ἐγγυήσεις καὶ αὐθημερὸν θὰ δυνηθῆτε ν' ἀναχωρήσητε ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν. Ὁ κ Τζεΐμς μοὶ εἶπε προσέτι ὅτι ἐνήργησεν εἰς χεῖρας τῶν κυρίων Ῥόβινσων καὶ Φλέμιν, διαχειριστὰς τοῦ δανείου τοῦ Χουνδέρας, κατασχέσεις, δι'ὧν ἐξασφαλίζετε τοὐλάχιστον ἑβδομήκοντα χιλιάδας λίρας ἀπὸ τὰς ὀγδοήκοντα, τὰς ὁποίας ἐδώκατε, καθὼς καὶ ὁλόκληρον τῆς δεσποίνης Κλεοπάτρας τὸ μερίδιον. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, δούκισσα, μὲ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας λίρας, τὰς ὁποίας ὁ Ἀμερικανὸς σᾶς δίδει προγαμιαίαν δωρεάν, γίνεσθε μία τῶν πλουσιωτέρων γυναικῶν . . . Ἐλησμόνησα νὰ προσθέσω ὅτι ὁ κ. Τζεΐμς μοὶ εἶπεν ὅτι οὐδεμίαν ἔχετε νὰ ἐπιστρέψητε τῶν προγαμιαίων δωρεῶν, δι' ἃς σᾶς ἐγκαλοῦσιν.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Καλέ, τί μοι λέγεις Πανᾶγο; ! Σῴζω ἑβδομήκοντα χιλιάδας λίρας τῆς περιουσίας μου, οὐδεμίαν πληρώνω ἀποζημίωσιν καὶ ἐτρελλάθην νὰ ὑπανδρευθῶ οἱονδήποτε ἄνδρα; (Ῥίπτεται εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Κλεοπάτρας ἀσπαζομένη αὐτήν). Ἀκούεις, Κλεοπάτρα; Τρέξε νὰ διαλύσῃς τὰ συμβόλαια . . . Εἰπέ του πῶς μετενόησα . . . Δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ ἐνταφιασθῶ εἰς Περναμποῦκον . . . Ἂς μᾶς δικάσουν καὶ ὅ,τι ἀποφασίσουν οἱ ἔνορκοι . . . Τρέξε, περιπόθητός μοι Κλεοπάτρα, ὅπως μὴ ἐξοδευθῇ ὁ ἄνθρωπος καὶ εἰς χαρτόσημα . . . Μὰ ποῦ ἠκούσθη τὰ τηλεγραφήματα τῆς Ἑλλάδος νὰ θέλουν 14 ἡμέρας νὰ φθάσουν, δηλαδὴ τρεῖς φορὰς βραδύτερον ἀφ' ὅ,τι αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ ταχυδρομείου . . . Δὲν θὰ ἔκαμε μεγάλην πρόοδον ἡ Πατρίς, Πανᾶγό μου, ἂν εἷς τηλεγραφητὴς σκοπίμως ἢ ἀσκόπως κατακρατῇ τὰ τηλεγραφήματα τῶν ἰδιωτῶν.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Κυρία δούκισσα, πρὶν λάβητε τὴν περὶ διαλύσεως γάμου ἀπόφασίν σας, προσκαλέσατε τὸν νομοδιδάσκαλόν σας κ. Τζεΐμς, ὅπως ἀκροασθῆτε καὶ ἐκ τοῦ στόματός του τὰ ὅσα σᾶς εἶπον.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Τὰ ἤκουσα ἀπὸ τὰ χείλη σου, Πανᾶγό μου, καὶ τοῦτό μοι ἀρκεῖ . . . Καλλίτερον πιστεύω σὲ παρὰ δεκαπέντε Τζεΐμς . . . Τρέχα, Κλεοπάτρα μου πρὸς τὸν Περναμποῦκον . . . Ὤ, πόσον εἶμαι εὐδαίμων διαφυγοῦσα τὸν γάμον . . . Σύ, Πανᾶγό μου, ἔρχεσαι πάντοτε τὴν ἐσχάτην στιγμήν, ὡς τὸ ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς διορισθὲν δαιμόνιον νὰ μὲ φρουρῇς.

ΠΑΝΑΓΟΣ (καθ' ἑαυτόν.) Παρῆλθεν ἡ κρίσις· ἂς ἴδωμεν τώρα τίς θὰ ἐξοβελίσῃ ἐκ τῆς φαντασίας της ὅτι ὁ γάμος εἶνε κτηνωδία. (Πρὸς τὴν δούκισσαν.) Ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐπισκεφθῆτε τὸν κ. Τζεΐμς, ὅπως σᾶς ὁδηγήσῃ τίνι τρόπῳ θὰ γνωστοποιήσητε εἰς τὸν κ. Περναμποῦκον ὅτι δὲν ἐννοεῖτε νὰ τὸν νυμφευθῆτε.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ἔχεις δίκαιον, Πανᾶγο. Ὑπάγω νὰ ἑτοιμασθῶ ὅπως καὶ οἱ τρεῖς μεταβῶμεν εἰς τοῦ νομοδιδασκάλου κ. Τζεΐμς. (Ἀναχωρεῖ.)

ΠΡΑΞΙΣ Δ'.

ΣΚΗΝΗ Α'.

Αἴθουσα τοῦ δικαστηρίου Queen's Bench Division (τμῆμα τοῦ ἐδωλίου τῆς βασιλίσσης). Εἰς τὰ δεξιὰ φαίνεται τὸ θεωρεῖον, ἐφ' οὗ κάθηνται εἰς δύο σειρὰς ἀνὰ ἓξ οἱ δώδεκα ἔνορκοι, συγκροτοῦντες τὸ εἰδικὸν ὁρκωτικὸν δικαστήριον (Special jury.)—Ἐπὶ ἐπιπέδου τοὐλάχισνον ἑνὸς μέτρου ἄνωθι τῆς κονίστρας εἶνε ὁ ἄμβων τοῦ δικαστοῦ, τοῦ μετὰ τὸν ὅρκον δικάζοντος. — Ἀριστερᾷ τοῦ δικαστοῦ εἶνε μικρὸν θεωρεῖον, ἐφ' οὗ ἀνέρχεται ὁ ἐναγόμενος, ὁ ἐνάγων καὶ οἱ μάρτυρες, ὁσάκις ἐξετάζωνται, ἀνακρίνωνται ἢ καὶ ἀντεξετάζωνται.— Κάτωθι τοῦ ἰκριώματος τοῦ δικαστοῦ κάθηται ὁ γραμματεὺς τοῦ δικαστηρίου καὶ ὁ γραμματεὺς τοῦ ἀστυνομικοῦ δημοτικοῦ παρέδρου (Sheriff) καθὼς καὶ διάφοροι ὑπάλληλοι καὶ κλητῆρες. — Ἀπέναντι τοῦ δικαστοῦ εἶνε ἡ πρώτη θράνος (μπάγκα) τῶν νομοδιδασκάλων (Queen's Counsels). Ὄπισθεν αὐτῶν ἑτέρα θράνος, ἐφ' ἧς κάθηνται οἱ νεώτεροι νομοΐστορες (juniors), ὅπως βοηθήσωσι τοὺς νομοδιδασκάλους, καθὼς καὶ οἱ νομοδίφαι (barristers). Οὗτοι δύνανται ἐν ἀπουσίᾳ τῶν νομοδιδασκάλων καὶ ἐν καιρῷ ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσωσι καὶ ἀγορεύσωσι. Πάντες οὗτοι ἀπὸ τοῦ δικαστοῦ φέρουσι φενάκας καὶ μελαίνας τηβέννους. Ἐκ τῆς κατασκευῆς τῆς φενάκης καὶ τῆς τηβέννου διακρίνεται ὁ βαθμός των. Ὄπισθεν τούτων ἔρχονται οἱ δικηγόροι, οἱ συνήγοροι καὶ οἱ δικολάβοι, δηλαδὴ οἱ προετοιμάζοντες τὰς προτάσεις καὶ τὰ ἔγγραφα τῆς δίκης καθὼς καὶ τὰς ἐρωτήσεις τῶν μαρτύρων. Οὗτοι δὲν φέρουσιν οὔτε φενάκην οὔτε τήβεννον οὔτε διακριτικὰ σημεῖα, οὔτε δύνανται ν' ἀγορεύσωσιν. Ὄπισθεν τούτων ἔρχονται ἀμφιθεατρικῶς τὰ καθίσματα τῶν μαρτύρων καὶ τὰ τοῦ κοινοῦ Ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τοῦ δικαστοῦ καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ ὑπάρχουσι καθίσματα διὰ τὰ ἔξοχα καὶ ὑψηλὰ ὑποκείμενα, τὰ ὁποῖα παρευρίσκονται ἐν τῇ δίκῃ. Διὰ τὴν δούκισσαν Νοταρᾶ καὶ τὴν δέσποιναν Κλεοπάτραν εἶχον δύο ἕδρας παρὰ τοὺς νομοδιδασκάλους. Ἡ δούκισσα Νοταρᾶ εἶνε ἐνδεδυμένη ἐσθῆτα ἐκ μέλανος κατηφὲ μέχρι λαιμοῦ κομβωμένην, ἐπερράμένην δὲ διὰ πολυτίμων λευκῶν τριχάπτων· φέρει πολύτιμα ψέλια καὶ ἅλυσιν χρυσῆν περὶ τὸν τράχηλον, ἐξ ἧς κρέμαται μέγας χρυσοῦς σταυρός. Φαίνεται δειλή, ἀεριζομένη ἀκαταπαύστως διὰ τοῦ ριπιδίου της, ὀσφραινομένη φιαλίδιον περιέχον ἀγγλικὸν ἅλας. Ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα φορεῖ ἐπ'ἴσης μέλανα ἀπὸ μουαρὲ-ἀντὶκ πολὺ κοσμίως. Ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ εἶνε προσηλωμένοι ἐπὶ τῆς δουκίσσης. Ὁ κ. Φούλτων Περναμποῦκος καὶ ὁ νεαρὸς μαρκήσιος Ῥοδόλφος Βράδβολη κάθηνται ἐγγὺς τοῦ νομοδιδασκάλου των κ. Μπουρλομπρούξ. Ὁ δὲ Παναγος Ἐντελείδης ὄπισθεν τοῦ κ. Τζέιμς. — Ὁ ἀρχιδικαστὴς Λόρδος G . . . εἶνε εὔρωστος τὸ σῶμα, ῥοδόχρους τὸ πρόσωπον, μὲ κρεμαστὰ παχέα ὑπολαίμια, ἔχει τὸ πρόσωπον ἄτριχον ἐντελῶς κεκαλυμμένον διὰ σοβαρᾶς ἐκφράσεως. Ἡ μεγαλειτέρα σιγὴ καὶ κοσμιότης βασιλεύει ἐν τῷ δικαστηρίῳ. Ὁ νομοδιδάσκαλος Μπουρλομπροὺξ ἐγείρεται καὶ ἄρχεται τῆς ἀγορεύσεως ὡς ἑξῆς :

ΜΠΟΥΡΛΟΜΠΡΟΥΞ. Μυλόρδε καὶ ὑμεῖς ντζέντλεμαν ἔνορκοι. Ἡ παροῦσα δίκη εἶνε μία οὐ μόνον τῶν παραδοξοτέρων, ἐξ ὧν ποτε ἐνεφανίσθησαν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ καὶ μία τῶν σκανδαλωδεστέρων, ὡς θέλω σᾶς ἀποδείξει συντόμως. Ἡ ἐναγομένη εἶνε ἡ χάρις της δούκισσα Εὐγενία Νοταρᾶ τοῦ Βυζαντίου, ἀπόγονος τοῦ μεγάλου δουκὸς καὶ στρατηγοῦ Λουκᾶ Νοταρᾶ. Κατὰ πόσον τοῦτο εἶνε ἀληθές, ἡ ἀνάκρισις θὰ τὸ ἀποδείξῃ. Δὲν ἠδυνήθην εἰς οὐδεμίαν ἱστορίαν

τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ν' ἀποκαλύψω ποῖον τῶν μελῶν τῆς ἐνδόξου αὐτῆς οἰκογενείας τῆς βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας διεξέφυγε τὸν θάνατον μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ εἰς τί μέρος ἀποκατεστάθη· διότι, καθ' ὅσον γνωρίζω, ὁ σκληρὸς πορθητὴς Μωάμεθ ὁ Β' κατέσφαξεν ἅπαντα τὰ μέλη τῆς δουκικῆς οἰκογενείας Νοταρᾶ.

ΔΙΚΑΣΤΗΣ. (Μετὰ πολλοῦ φλέγματος καὶ ἀπαθείας.) Συνάδελφε Μπουρλομπροὺξ, δὲν δικάζομεν τὴν καταγωγὴν τῆς δουκίσσης· πρόκειται περὶ διαῤῥήξεως ἀῤῥαβῶνος.

ΜΠΟΥΡΛΟΜΠΡΟΥΞ. Ἀλλά, Μυλόρδε, ἂν ἀποδείξω ὅτι ἡ κυρία αὕτη δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ τίτλους εὐγενείας, δι' οὓς ὁ πελάτης μου κυρίως ἠθέλησε νὰ συνάψῃ τὸν γάμον τοῦτον . . .

ΔΙΚΑΣΤΗΣ. Συνάδελφε Μπουρλομπροὺξ, οὔτε ἐγώ, οὔτε οἱ ἔνορκοι ἤλθομεν ἐνταῦθα νὰ ἐξετάσωμεν τίτλους, οὔτε τοὺς κλάδους καὶ τὰ φύλλα τοῦ δένδρου τῆς γενναιολογίας τῶν δουκῶν Νοταρᾶ, ἀνερχομένης ἴσως αἰῶνας πρὸ τῆς πορθήσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἔχομεν χιλιάδας οἰκογενειῶν, φερουσῶν πρὸ αἰώνων τὰ σήματα μεγάλων ὀνομάτων τῆς ἀγγλικῆς ἱστορίας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καὶ πρὶν τοῦ Γουλιέλμου τοῦ Κατακτητοῦ, παραληφθέντα ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν. Οὗτοι εἶνε οἱ Ἐσκουαρδίδες μας. Ἔχομεν καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τοὺς τίτλους τῶν Οὐγενότων καὶ ἄλλων διαφυγόντων τὴν σφαγὴν τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου ἐν Γαλλίᾳ. Δύνασθε σήμερον ἐνώπιον ἑνὸς δικαστηρίου νὰ ἀπαιτήσητε αἱ οἰκογένειαι αὗται, παραδεδεγμέναι, ὡς εἶνε, παρὰ τῆς κοινωνίας, νὰ σᾶς παρουσιάσουν τοὺς τίτλους καὶ τὰ ἔγγραφά των; Οὕτω ἀκολουθεῖ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη. Περιορίσθητε, παρακαλῶ, ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως, ἥτις εἶνε ἡ τοῦ ἀῤῥαβῶνος ἢ τῆς διαῤῥήξεως τοῦ ἀῤῥαβῶνος.

ΜΠΟΥΡΛΟΜΠΡΟΥΞ (δυσηρεστημένος.) Πολὺ καλά, Μυλόρδε, ἀφ' οὗ ἡ Λορδότης Ὑμῶν ἐπιθυμεῖ νὰ δώσῃ τοιαύτην διεύθυνσιν εἰς τὴν δίκην.

ΔΙΚΑΣΤΗΣ. Συνάδελφε Μπρουρλομπροὺξ, ἐγὼ δὲν δίδω τὴν διεύθυνσιν, ἀλλ' ὁ νόμος . . .

ΤΖΕΪΜΣ (ὀρθοῦται διακόπτων τὸν Μπουρλομπροὺξ καὶ λέγει.) Ζητῶ συγγνώμην, Μυλόρδε καὶ τζέντλεμαν ἔνορκοι. Ἀλλ' ἡ δίκη αὕτη δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν ἐν Ἀγγλίᾳ. Οὐδὲν ἔχομεν ἡμεῖς δικαίωμα νὰ τὴν δικάσωμεν. Ἴσως ὤφειλον πρὸ τοῦ σοφοῦ συναδέλφου μου κ. Μπουρλομπροὺξ νὰ προτάξω τοὺς λόγους, δι' οὓς δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν ἡ δίκη. Ἀλλὰ δὲν ἔπραξα τοῦτο, ὅπως πληροφορηθῶ ποίαν ὁδὸν ὁ σοφὸς συνάδελφός μου ἔμελλε νὰ λάβῃ εἰς τὴν καθ' ἡμῶν ἐπίθεσίν του. Νῦν, ὅτε καθαρῶς βλέπω ὅτι ἔλαβε τὴν ζὶκ-ζὰκ τὴν περιπλοκωτέραν καὶ μικροτέραν, ἥτις δωρεὰν θὰ κατεβύθιζε τὸ δικαστήριον τοῦτο εἰς πολυήμερον καὶ πολυδάπανον δίκην, ἄνευ οὐδενὸς ἑτέρου σκοποῦ παρὰ νὰ εὐφράνῃ τὸν ἀποδοκιμασθέντα ἐραστὴν κ. Περναμποῦκον διά τινων δροσερῶν ῥανίδων φιλεκδίκου, ποτίσῃ δὲ σκοπίμως μέ τινα πικρὰ ποτήρια τὴν ἐνάρετον καὶ ἄκακον αὐτὴν ὑψηλὴν κυρίαν, ἐξ ὅσων ὁ Ἀμερικανὸς Κροῖσος μέχρις ὥρας τὴν ἐπότισε διὰ τοῦ κακῶς ἐννοουμένου χρυσοῦ του,

ὀφείλω νὰ κηρύξω τὸ δικαστήριον τοῦτο ἀναρμόδιον διὰ τὴν δίκην ταύτην. Ὁ ἀρραβών, ἐάν ποτε ἐγένετο ἀρραβὼν, ἐὰν ὑπῆρξεν ἀρραβών, ὅπερ ἀναντιρρήτως ἀβέβαιον, ὁ ἀρραβὼν—λέγομεν—ἐγένετο μεταξὺ μιᾶς Ἑλληνίδος καὶ ἑνὸς Ἀμερικανοῦ ἐν Γαλλίᾳ, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν εἰς χεῖράς μου ἐπιστολῶν τοῦ κ. Περναμπούκου πρὸς τὴν Δούκισσαν. Ἐγένετο μακρὰν τῆς Ἀγγλίας, εἰς ξένην χώραν, ἐν ᾗ καὶ μόνῃ πρέπει νὰ δικασθῇ. Ἐὰν ὁ Ἀμερικανὸς Κροῖσος διὰ πλουσίων δωρημάτων καὶ χαρισμάτων ἐξαγοράζων τοὺς πάντας, πληρώνων τοὺς σιδηροδρόμους τ' ἀτμόπλοια, τοὺς θεράποντας, τὰ ξενοδοχεῖα, καὶ ὑφιστάμενος πάσας τὰς δαπάνας ἑνὸς ταξειδίου εἴτε χάριν ἀμερικανικῆς σπατάλης καὶ ἐπιδείξεως τόσον χαρακτηριστικῆς πρὸς τοὺς πολυταλάντους ἐξαδέλφους ἡμῶν τοὺς εἰς τὰς ἀπέναντι ὄχθας τοῦ Ἀτλαντικοῦ, εἴτε, ὅπερ βεβαιότερον, διατρέφων ὀπισθοβουλίαν, ὅπως ἐξαπατήσῃ καὶ παγιδεύσῃ καὶ ἀναγκάσῃ δι' ἀπειλῶν θεατρισμοῦ ἐκείνην, ἥτις οὐδὲν αἴσθημα τρέφει ἐν τῇ καρδίᾳ της δι' αὐτόν, νὰ τὸν νυμφευθῇ—ἐὰν—λέγω—οὕτω τὴν ἐδελέασε καὶ ἔφερεν αὐτὴν ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ τὴν δίκην ταύτην, ἐὰν—λέγω—διὰ τοῦ πλούτου του ἐδελέασεν αὐτὴν καὶ τὴν ἔφερεν ἐν ταῖς ἀκταῖς ἡμῶν (ὑψῶν τὴν φωνήν), ὅπως διὰ μιᾶς πολυκρότου δίκης καὶ δι' ἑνὸς ἐνδόξου ὀνόματος τῆς δουκίσσης δοξάσῃ τὸ ἰδικόν του, ἐμπορικῶς δὲ ὠφεληθῇ, δὲν εἶνε τὸ φιλελεύθερον Ἀγγλικὸν Ἔθνος οὔτε ἡ γνωστῶς φιλόξενος γῆ ἡμῶν, ἥτις θὰ γείνῃ χαμερπὲς ὄργανον τοῦ Κροίσου τούτου τῆς Μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς. Ἀλλὰ δὲν εἶνε τοῦτο μόνον, ὑπέρδικος Νέμεσις! Ὁ κ. Φούλτων Περναμποῦκος εἶνε ἔνοχος μιᾶς καταχθονίου συνωμοσίας, ζημιούσης τὴν εὐγενῆ αὐτὴν κυρίαν τὸ φοβερὸν ποσὸν 80 χιλιάδων λιρῶν στερλινῶν, ζημιούσης δώδεκα χιλιάδας λιρῶν τὴν δέσποιναν Κλεοπάτραν, πρώτην κυρίαν τῆς αὐλῆς της. Πᾶς ἕτερος εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἑκατομμυριούχου κ. Περναμπούκου ὤφειλε ν' ἀποφύγῃ τὴν τοιαύτην σκανδαλώδη διαδικασίαν, καὶ ἀπορῶ πῶς ὁ σοφὸς φίλος μου νομοδιδάσκαλος Μπουρλομπρούξ τόσον ἐξηπατήθη παρὰ τοῦ Ἀμερικανοῦ Κροίσου, ὅπως μὴ διίδῃ τὴν ἀλήθειαν. Τί νομίζετε, νζέντλεμαν ἔνορκοι; δὲν λέγω συνωμοσίαν ἀλλὰ συνεταιρισμόν. Συνενοήθη ἐν Γαλλίᾳ μετὰ τοῦ μαρκησίου Ῥοδόλφου Βράδβολη καὶ μὲ τὸν ψευτο-πρέσβυν καὶ ψευτο-δοῦκα Φώσκολον, ὅπως ἀφ' ἑνὸς καὶ οἱ τρεῖς τὴν ἐναγάγωσιν ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ διαῤῥήξεις δῆθεν ἀῤῥαβῶνος, ἀφ' ἑτέρου δι' ὑπολόξου τρόπου τὴν ληστεύσωσι διὰ τοῦ περιβοήτου τούτου δανείου τοῦ Χουνδέρας τὸ μέγα ποσὸν τῶν 80 χιλιάδων λιρῶν, ὅπερ ἀνέφερον, διότι οἱ ἕτεροι δύο πᾶν ἕτερον ἐσκέπτοντο ἢ περὶ γάμου. Ὁ μὲν Φώσκολος ἐδραπέτευσε καὶ ἄγνωστος σήμερον ἡ διαμονή του. Ὁ δὲ νεαρὸς μαρκήσιος Ῥοδόλφος Βράδβολη, ὡς γνωστόν, καὶ εἰς Παρισίους καὶ ἐνταῦθα κυλίεται μὲ τὰς ἑταίρας ἐν κραιπάλῃ καὶ λαγνίᾳ ἐντὸς τῶν κακοηθεστέρων διασκεδαστηρίων καὶ χαμαιτυπείων τῶν δύο πρωτευουσῶν. Τούτων πάντων δολοῤῥαφηθέντων ἐν Παρισίοις παρὰ τῆς τριπράτου αὐτῆς τριανδρίας, ἔρχεται νῦν αὕτη ἐν Λονδίνῳ, ἀφ' οὗ γνωρίζῃ καλῶς ἔτι ἐν Γαλλίᾳ δὲν δύναται νὰ δικάσῃ τοιαύτην

Φωτολιθ. Κ. Γροσσνβμαν Αθῆναι

ΙΩΣΗΦ ΛΙΑΠΗΣ

δίκην, ὅπως ἐξαπατήσῃ τὴν Βρεττανικὴν δικαιοσύνην. Ἅπασαι αἱ ἐπιστολαὶ τῆς δουκίσσης πρὸν τὸν Περναμποῦκον, τὸν Λόρδον Ῥοδόλφον Βράδβολη καὶ τὸν Φώσκολον εἶνε γεγραμμέναι ἐν Παρισίοις, εἰς τὰ ἐν Παρισίοις ξενοδοχεῖα τῶν τριῶν τούτων μνηστήρων. Ἐνοχοποιητικαὶ ἢ οὔ, αἱ ἐπιστολαὶ αὗται τῆς δουκίσσης πρὸς τὸν Ἀμερικανὸν Κροῖσον, ὁποίαν σχέσιν ἔχουσι πρὸς τὰ δικαστήρια τῆς Ἀγγλίας, ἀφ' οὗ οὔτε ἡ δούκισσα οὔτε ὁ κ. Περναμποῦκος εἶνε ὑπήκοοι Ἄγγλοι; Λοιπὸν ἅπαντες οἱ κάτοικοι τῆς γῆς οἱ ἔχοντες οἱουδήποτε βαθμοῦ διαφορὰς εἰς ξένας χώρας πρέπει νὰ ἔρχωνται εἰς ἡμᾶς νὰ τὰς δικάζωμεν; Πρέπει ἅμα διαφερόμενοι τῶν ἄλλων ἄκρων τῆς γῆς συναπαντηθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἡμῶν, ὁ ἰσχυρότερος νὰ ἐκφοβίζῃ διὰ τοῦ νόμου μας τὸν ἕτερον; Τοῦτο ὀνομάζεται ἐκβιασμὸς πρὸς ἀπολαβὴν χρημάτων. Οὐαὶ εἰς τὸ φιλελεύθερον ἔδαφος τῆς Ἀγγλίας, ἂν ἤθελε κάμει τοιαύτην ἀρχήν. Ὑπάρχουσι καὶ τινες ἐπιστολαὶ τῆς δουκίσσης ἐκ Λονδίνου γεγραμμέναι πρὸς τὸν κ. Περναμποῦκον καὶ τὸν μαρκήσιον Ῥοδόλφον Βράδβολη, ἀλλ' αὗται ἀκριβῶς ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ ἀθῴα καὶ ἄκακος νέα ἐννοήσασα τὰ καταχθόνια σχέδιά των ἐζήτει ν' ἀποσπασθῇ ἀπ' αὐτῶν, ὅτι δὲ οὗτοι διὰ δώρων μεγάλης ἀξίας οὐδὲν ἕτερον ἐσκέπτοντο ἢ νὰ διαφθείρωσι τὴν ἀρετήν της καὶ σφετερισθῶσι τὸν πλοῦτόν της. Ἀδιαφορῶ διὰ τὰ πλούτη τοῦ κ. Φούλτωνος. Δὲν εἶνε οἱ ἔχοντες τὰ μεγάλα πλούτη οἱ ἐναρετώτεροι τοῦ κόσμου ἄνθρωποι, δὲν εἶνε καὶ οἱ ἔσχατοι κερδοσκόποι ἐπὶ τῶν προικῶν τῶν γυναικῶν. Καὶ ἀπόδειξις ὅτι ὁ Ἀμερικανὸς κερδοσκόπος, ὅπως κερδήσῃ τὴν ἑκατομμυριοῦχον δούκισσαν, χθὲς ἀκόμη ἀπεφάσισε νὰ προσφέρῃ διὰ συμβολαίου πρὸς αὐτὴν ἑκατὸν χιλιάδας λιρῶν στερλινῶν, νὰ παραιτηθῇ ἐκ τῆς δίκης ταύτης, πληρώσῃ τὰς ζημίας τῆς δεσποίνης Κλεοπάτρας εἰς τὸ δάνειον Χουνδέρας καὶ ἀναδεχθῇ νὰ ἐξοφλήσῃ τοῦ μαρκησίου Ῥοδόλφου Βράδβολη τὰς ἀπαιτήσεις. Ἐπαναλαμβάνων, Μυλόρδε καὶ τζέντλεμαν ἔνορκοι, τὸ ἀναρμόδιον τοῦ δικαστηρίου ἡμῶν διὰ τὴν δίκην ταύτην, ὀφείλω νὰ προσθέσω ὀλίγας λέξεις ὑπὲρ τῆς νεαρᾶς δουκίσσης, ἣν ὁ κ. Περναμποῦκος σήμερον δωρεὰν σύρει ἐνώπιον τῆς Εὐρώπης ὅλης ὡς ἀναξίαν τοῦ λόγου της καὶ σφετεριστὴν προγαμιαίων προικῶν. Ἡ νεαρὰ δούκισσα, πασίγνωστον, ἔχει μεγάλην ἀποστροφὴν εἰς τὸν γάμον. Ἅπαντες οἱ ἄνθρωποι ἄνδρες καὶ γυναῖκες, δὲν ἔχουσι τὰς αὐτὰς κλίσεις, τὰς αὐτὰς ἰδέας καὶ τὴν αὐτὴν ἰδιοσυγκρασίαν περὶ γάμου. Πλεῖστοι δὲν βλέπουσι τὴν ὥραν νὰ θέσωσι τὸν τράχηλον αὐτῶν εἰς τὸν ῥυμὸν τοῦ γάμου. Ἄλλοι μέχρι βαθυτάτου γήρατος ἀναβάλλουσι τὴν ἀπόφασίν των. Ὑπάρχουσι δὲ ἰδιοσυγκρασίαι καὶ πνεύματα ὑψηλῶν ἰδεῶν μὴ ἔχοντα κἂν καιρὸν νὰ σκεφθῶσι περὶ γάμου. Μυλόρδε καὶ τζέντλεμαν ἔνορκοι, φρονῶ περιττὰ τὰ περιπλέον, ἐξαιτοῦμαι τὸ ἀπορριπτέον τῆς δίκης, τὴν ἄρσιν τῶν ἐγγυήσεων καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν δικαστικῶν δαπανῶν.

ΜΠΟΥΡΛΟΜΠΡΟΥΞ. Μυλόρδε καὶ τζέντλεμαν ἔνορκοι (παραιτοῦμαι τῆς δίκης). Ἠγνόουν ὅσα ὁ σοφὸς συνάδελφός μου παρουσίασεν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου.

ΔΙΚΑΣΤΗΣ. (Μετὰ γαλήνης, βραδύτητος καὶ διαπρεπείας.) Τὸ δικαστήριον εἶνε ἀναρμόδιον νὰ δικάσῃ. Ἀμφότεραι αἱ κατασχέσεις αἴρονται. Ἡ δούκισσα Εὐγενία Νοταρᾶ τοῦ Βυζαντίου εἶνε ἐλευθέρα τῶν κινήσεών της. Ἅπασαι αἱ δαπάναι πληρώνονται παρὰ τοῦ ἐνάγοντος. Γραμματεῦ, ἀνάγγειλον τὴν ἑπομένην δίκην.

(Πάντες ἄνευ θορύβου καὶ μετὰ σιγῆς ἐξέρχονται, διότι ὁ τολμῶν νὰ ἐπιδοκιμάσῃ τοὺς λόγους τοῦ δικαστοῦ καταδικάζεται διὰ Contempt of Court περιφρόνησιν τοῦ δικαστηρίου. Ὁ δικαστὴς μένει ἀκίνητος καὶ σοβαρὸς ὡς μούμια. Ὁ κ. Τζέϊμς προσφέρει τὸν βραχίονά του πρὸς τὴν δούκισσαν καὶ τὴν ὁδηγεῖ ἐκτὸς τοῦ δικαστηρίου εἰς τὴν ἅμαξάν της. Ἡ δούκισσα ποιεῖ βαθεῖαν ρεβερέντσαν πρὸς τὸν δικαστήν. Ὁ δικαστὴς σοβαρὸς μόλις καταδέχεται νὰ κινήσῃ τὴν κεφαλὴν ὡς σημεῖον ἀντιχαιρετισμοῦ. Ὁ Πανᾶγος δίδει τὸν βραχίονά του εἰς τὴν δέσποιναν Κλεοπάτραν καὶ λέγει εἰς αὐτὴν χαμηλοφώνως).

ΠΑΝΑΓΟΣ. Εἶνε ἀνάγκη νὰ σᾶς ἴδω διά τινα λεπτὰ πρὶν ἴδω τὴν δούκισσαν.

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. Σᾶς περιμένω εἰς τὰ δωμάτιά μου μετὰ μίαν ὥραν ἀκριβῶς.

ΣΚΗΝΗ Β'.

Πανᾶγος καὶ **Εὐπραξία**.

(Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Πανάγου. Εἰσέρχεται ἡ Εὐπραξία, ἀποκαλύπτεται καὶ ῥίπτει τὸ ἐπανωφόριόν της ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, εἶτα δὲ λέγει).

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ἐφρόνουν, καθηγητά μου, ὅτι ἠθέλετε ἔλθει μετὰ τοῦ κ. Τζέϊμς νὰ προγευματίσητε μεθ' ἡμῶν. Μόλις εἰσήλθομεν ἐν τῇ ἁμάξῃ μας καὶ ἀμφότεροι ἐγείνατε ἄφαντοι πρὶν μᾶς δώσητε τὴν εὐκαιρίαν νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν καὶ προσκαλέσωμεν.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Διότι ἀμφότεροι εἴχομεν νὰ ἐπιστρέψωμεν, ἵνα πραγματοποιήσωμεν αὐθημερὸν τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου καὶ τὴν ἄρσιν τῶν κατασχέσεων, διότι ὁ κ. Φούλτων, καθ' οὗ ἐκερδήσαμεν τὴν κατὰ κράτος νίκην, ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐφέσεως. Δύναται νὰ ἐγείρῃ νομικὸν ζήτημα. Τὸ δὲ Ἀνώτατον Δικαστήριον πιθανὸν νὰ διατάξῃ τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἐγγυήσεων μέχρι τῆς λύσεώς του. Τούτου ἕνεκα ὀφείλεις μετὰ τῆς Κλεοπάτρας ν' ἀναχωρήσῃς αὐθημερὸν διὰ Βρυξέλλας, ἵνα μὴ δυνηθῶσι νὰ ἐπιδώσωσιν εἰς χεῖράς σας τὴν ἔφεσιν. Ἐὰν δὲν δυνηθῶσι νὰ κάμωσι τοῦτο, διότι εὑρίσκεσθε ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας, ἡ δίκη αὕτη εὑρίσκει τὸ τέρμα της ἐν Ἀγγλίᾳ. Εἶδον τὴν δέσποιναν Κλεοπάτραν, ἐξήγησα εἰς αὐτὴν τὰ δέοντα καὶ τῇ εἶπον ποῦ πρέπει νὰ εὑρεθῇ μετὰ δύο ὥρας. Θὰ σᾶς συνοδεύσω μέχρι Βρυξελλῶν καὶ αὐθημερὸν ἐπιστρέφω εἰς Λονδῖνον.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Δὲν ἔχω λόγους νὰ σὲ εὐχαριστήσω, Πανᾶγό μου,

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἔχεις νὰ εὐχαριστήσῃς τὸν κ. Τζέϊμς. Οὗτος σ' ἐλύτρωσε μεγάλων δεινῶν καὶ μεγάλων συνεπειῶν καὶ διεφύλαξε μέγα μέρος τῆς περιουσίας σου. Ἐντὸς ἑνὸς μηνὸς θὰ σοὶ φέρω τὰ χρήματα εἰς Βρυξέλλας. Κατοίκησον εἰς δευτέρας τάξεως ξενοδοχεῖον ἄνευ τίτλων ἢ εἰς τὰ περίχωρα . . . Ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἄλλα σχετικὰ

μὲ τὸν πατέρα καὶ τοὺς ἀδελφούς σου, τὰ ὁποῖα ἐπληροφορήθην ἐν Ἑλλάδι. Ἀλλὰ ταῦτα θὰ σοὶ τὰ διακοινώσω εἰς Βρυξέλλας, ὅταν πρῶτον τακτοποιήσω τὰς ὑποθέσεις σου ἐν Ἀγγλίᾳ.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Παναγο, μ' ἔκαμες νὰ σὲ πιστεύω τυφλοῖς ὄμμασιν. Οὐδέποτε μοὶ εἶπες τὸ ἐλάχιστον ψεῦδος, εἰς σὲ καὶ μόνον ὀφείλω τὴν σωτηρίαν μου καὶ τὴν ἀέναον εὐγνωμοσύνην μου. Κάμνω ὅ,τι ἐπιθυμεῖς.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Τὸ ἀτμόπλοιον τῆς Ὠστὲντ ἀναχωρεῖ μετὰ δύο ὥρας ἀπὸ τὴν γέφυραν τοῦ Λονδίνου. Ἐμείναμεν σύμφωνοι μὲ τὴν δέσποιναν Κλεοπάτραν νὰ μᾶς συναπαντήσῃ εἰς τὴν γέφυραν τοῦ Λονδίνου, διατάξῃ δὲ τὸν ἐστίαρχόν σας νὰ εἴπῃ εἰς ὅντινα σᾶς ζητήσῃ ὅτι ἀνεχωρήσατε διὰ τὴν ἐξοχήν· διὰ τῆς ἁμάξης μου ἐντεῦθεν πηγαίνομεν κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν γέφυραν τοῦ Λονδίνου καὶ ἐπιβιβαζόμεθα μετὰ τῆς Κλεοπάτρας ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς Ὠστέντ . . . ὑπάγωμεν λοιπόν.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Χαρίκλεια καὶ Λεωνίδας Κολοκυθέας.

(Ἐν Ἀθήναις ἐν τῇ κατοικίᾳ τοῦ Λοχαγοῦ Κολοκυθέα.)

ΚΟΛΟΚΥΘΕΑΣ. Καταλαμβάνεις, Χαρίκλεια, ὅτι δὲν ἔχω οὐδὲ μιᾶς ὥρας καιρὸν νὰ χάνω; Εἶμαι ἐλλειμματίας εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ συντάγματος ἕνδεκα χιλιάδων δραχμῶν. Ἐὰν δὲν τὰς θέσω εἰς τὸν τόπον των, Στρατοδικεῖον καὶ φοβερὰ τιμωρία, θὰ χάσω τὸν βαθμόν μου καὶ θ' ἀτιμασθῶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας μὲ τὴν θραῦσιν τοῦ ξίφους μου . . . Θὰ μείνῃς μὲ τὰ παιδιὰ χωρὶς ψωμί, χωρὶς κατοικίαν. Τότε τί θὰ κάμῃς;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Τὴν ὑπηρέτριαν, τὴν πλύστραν, τὴν ῥάπτριαν, τὴν μαγείρισσαν, τὴν τιμίαν γυναῖκα, τὴν τιμίως ἐργαζομένην, ὡς ἑκατὸν χιλιάδες ἄλλαι ὅμοιαι τοῦ λαοῦ γυναῖκες, ὅπως ζήσωσιν ἑαυτὰς καὶ τὰ τέκνα των καὶ τοὺς ἀναξίους συζύγους των . . . Ὁ θεὸς ποτὲ δὲν ἐγκαταλείπει τὸν τίμιον ἄνθρωπον.

ΚΟΛΟΚΥΘΕΑΣ. Ἀλλὰ δὲν συλλογίζεσαι ὅτι αἱ ἀτιμώσεις, τὰς ὁποίας θὰ ὑποστῶ, ἀνανακλῶνται εἰς σὲ καὶ τὰ τέκνα μας; Τίς θὰ σοὶ δώσῃ ἐργασίαν, ὅταν ἀκούσῃ ὅτι εἶσαι σύζυγος καταδικασθέντος ἐγκληματίου, ὅτι δὲ ἠδύνασο νὰ τὸν λυτρώσῃς τῆς ἀτιμώσεως καὶ ὅμως προετίμησας χάριν τοῦ ἐγωϊσμοῦ σου νὰ ἀφήσῃς νὰ ἀτιμασθῇ τὸ ὄνομα τῶν τέκνων σου; Καὶ πότε τοῦτο; Εἰς τὰς παραμονὰς τοῦ προβιβασμοῦ, ὅταν ὁ προστάτης ἡμῶν κ. Καϊμεδοφάγος, τὸν ὁποῖον ὁ ὕψιστος μᾶς ἔστειλε, μοὶ ἑτοιμάζῃ ἔκλαμπρον καὶ ἀσφαλὲς μέλλον.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Τί ἐπιθυμεῖς λοιπόν, Κύριε, νὰ κάμω; . . . ὁ προστάτης!

ΚΟΛΟΚΥΘΕΑΣ. Τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ παρακαλέσῃς ἡ ἰδία τὸν κ. Καϊμεδοφάγον νὰ σοὶ δανείσῃ 12,000 δραχμὰς δι' ἓξ μῆνας μ' ἕνα μέτριον τόκον. Εἰπέ του ἓν ἀβλαβὲς ψεῦδος, ὅτι περιμένεις ἀπὸ τὸν πατέρα σου μέρος τῆς προικός σου πρὸ τῆς ἐκπνεύσεως τοῦ διαστήματος

τούτου, ὅπως τὸν ἐξοφλήσῃς. Γνωρίζεις τί σέβας διατρέφει ὁ ἔντιμος οὗτος ἀνὴρ πρὸς σέ, πόσον ἀγαπᾷ τὰ τέκνα μας. Εἶμαι βέβαιος, ἀμέσως θά σοι τὰ δώσῃ. Καὶ ἂν δὲν σοὶ τὰ δώσῃ πάραυτα, ἡ κυρία Τσακίστρα, ἥτις ἔχει τοσαύτην ἐπιρροὴν ἐπ' αὐτοῦ, σφοδρῶς θὰ τὸν νουθετήσῃ πρὸ τῆς ἑσπέρας νὰ σοὶ πέμψῃ τὰ χρήματα.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Καὶ διὰ τί δὲν ζητεῖς σὺ τὸ δάνειον τοῦτο ἀπ' αὐτόν, ἀφ' οὗ μάλιστα, ὡς μοι εἶπες, πρώτην φορὰν κατεχράσθης τὸ ταμεῖον, ὅπως φανῇς ἀκριβὴς εἰς τὸν λόγον σου, ἐπιστρέφων τὰς 2 χιλιάδας δραχμὰς, τὰς ὁποίας σοὶ ἐδάνεισεν εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον ἐν τῷ οἴκῳ τῆς κ. Τσακίστρας ;... Σήμερον δὲν τοῦ χρεωστεῖς τίποτε, ὥστε δύνασαι κάλλιστα νὰ κάμῃς τοῦτο.

ΚΟΛΟΚΥΘΕΑΣ. Σοὶ εἶπον ψεύματα, Χαρίκλεια. Δὲν τοῦ ἐπλήρωσα τίποτε . . . Τοῦ χρεωστῶ περίπου 4 χιλ. δραχμάς. . . Εἶνε τόσον καλὸς καὶ εὐγενὴς ἄνθρωπος, ὥστε ποτὲ δὲν τὰ ζητεῖ· μάλιστα δὶς μοὶ εἶπε νὰ μὴ ἐνοχλῶμαι, ὅταν δὲ εὐκολυνθῶ νὰ τοῦ τὰς δώσω.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Τοῦ χρεωστεῖς 4 χιλιάδας δραχμὰς καὶ θέλεις ἐγὼ νὰ τοῦ ζητήσω 10 καὶ 12 χιλιάδας δανεικάς ; Γνωρίζεις, κ. λοχαγέ, ὅτι αἱ συχναὶ ἐπισκέψεις τοῦ κυρίου τούτου εἰς τὸν οἰκόν μου θὰ δυσφημίσωσιν ἐμὲ δωρεάν, ὅτι δὲ μακρὰν τοῦ νὰ τοῦ ζητήσω δανεικά, ἀμειλίκτως ἀπεφάσισα νὰ τοῦ κλείσω τὴν θύραν διὰ παντός ;

ΚΟΛΟΚΥΘΕΑΣ. Τότε ἐπίτηδες θὰ καταστρέψῃς ἐμέ. . . Σὺ εἶσαι μία ἀνόητος γυνή, βαδίζουσα οὐ μόνον ἐναντίον τοῦ συμφέροντός μας, ἀλλὰ καὶ ἐκείνου τῶν τέκνων της.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. (Θεωροῦσα μετ' ἀπορίας αὐτόν). Τί ἐπιθυμεῖς λοιπόν, κ. Λεωνίδα, νὰ κάμω ; τί ἐννοεῖς ; Ἐξηγήσου σαφέστερα.

ΚΟΛΟΚΥΘΕΑΣ. Νὰ κάμῃς ; . . . ὅ,τι μία φρόνιμος γυνὴ ἤθελε κάμει εἰς τὴν θέσιν σου. Ἂς ὁμιλήσωμεν ὡς φρόνιμον ἀνδρόγυνον. Νὰ τὸν περιποιηθῇς, ὅπως ἐξοικονομήσωμεν ὅλας τὰς ἀνάγκας μας, ὠφεληθῶμεν ὅ,τι δυνάμεθα ἀπὸ τοῦτον, ἐὰν δὲ ἀνακαλύψωμεν ὅτι εἶνε δόλιος, τότε μόνον νὰ τοῦ κλείσωμεν τὰς θύρας.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Εἶσαι ἕνας περίφημος σύζυγος νὰ μὲ νουθετῇς οὕτω, ἀλλ' οὔτε κἂν συλλογίζεσαι ὅτι εἷς παμπόνηρος καὶ ἐπιτήδειος ἄνθρωπος ὡς αὐτός, ὅστις ἐπλούτησε διὰ παντὸς ἀνοσιουργήματος ἐν Τουρκίᾳ, δὲν θὰ ἐξαπατηθῇ τόσον εὐκόλως. Ἐὰν δὲ ἐξαπατηθῇ, θὰ ζητήσῃ ἐκδίκησιν, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς δυσφημίσεως τῆς ἡμετέρας ὑπολήψεως.

ΚΟΛΟΚΥΘΕΑΣ. Λοιπὸν τί ἐπιθυμεῖς, Χαρίκλεια ; νὰ ἀτιμασθῶ καὶ ὑπάγω εἰς τὴν φυλακήν ; . . . ὦ θεέ μου ! μοὶ φέρεις, Χαρίκλεια, τὴν ἀπελπισίαν.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Ἐπιθυμῶ νὰ κάμῃς ὅ,τι ἐπιθυμῇς. Ἐγὼ ὡς μήτηρ θὰ κάμω ὅ,τι ἡ ὑπόληψίς μου, ἡ ὑπόληψίς σου καὶ τῶν τέκνων μου ἀπαιτεῖ. Εἰς τὰ τοιαῦτα οὔτε συνεταιρισμὸς ὑπάρχει, οὔτε μέσος ὅρος ἐνεργείας.

ΚΟΛΟΚΥΘΕΑΣ. Λοιπὸν δὲν μ' ἀγαπᾷς πλέον, Χαρίκλεια ;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Σ' ἀγαπῶ· καὶ σὲ ὑπεραγαπῶ (κλαίουσα), ἀλλ' ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἀγαπῶ τὴν τιμήν μου, τὴν τιμήν σου, καὶ τὴν τῶν τέκνων

σου. 'Αφ' οὗ δὲν δύναμαι εἰς τίποτε νὰ σε συνδράμω, τί ἐπιθυμεῖς νὰ κάμω; Μοὶ ὁμολογεῖς ὅτι εἶσαι καταχραστὴς καὶ ἐλλειμματίας. Ὅταν σὺ ἑκουσίως καταποντίζησαι, δὲν βλέπω τὸν λόγον, δι' ὃν ὀφείλω νὰ σοὶ ἐπιτρέψω νὰ σύρῃς καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀθῴους εἰς τὸν αὐτὸν βόρβορον.

ΚΟΛΟΚΥΘΕΑΣ. Εἶναι ἓν τίμιον θηρίον, ἓν τίμιον τέρας, μία ἀμείλικτος σύζυγος... Ὑπάγω εἰς τὴν καταδίκην μου. Ὑπόφερε, ἄσπλαγχνε, τὰς συνεπείας. (Λαμβάνει τὸ ξίφος καὶ τὸν πῖλόν του καὶ βροντῶν τὴν θύραν ἀναχωρεῖ. Ἡ Χαρίκλεια ἐξαπλοῦται συγχρόνως ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου μὲ τὸ χειρόμακτρον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ κλαίει).

ΣΚΗΝΗ Δ'.

Χαρίκλεια καὶ κυρία **Τσακίστρα**.

ΤΣΑΚΙΣΤΡΑ. Τί ἔχεις, Χαρικλάκι μου, καὶ κλαίεις;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ (ἡμιεγειρομένη). Τίποτε, κυρία Τσακίστρα... δὲν κλαίω... ὑποφέρω ἐκ μικρᾶς ἡμικρανίας.

ΤΣΑΚΙΣΤΡΑ. Ἐρχομένη ἐνταῦθα συναπήντησα καθ' ὁδὸν τὸν φίλτατον ὑμῶν σύζυγον, ὅστις, ὡς ὁ εἰλικρινέστερος τῶν φίλων μας, μοὶ ἐνεπιστεύθη τὴν θέσιν του καὶ τὴν ἄρνησιν ὑμῶν νὰ τὸν διασῴσητε ἐκ τῆς τελείας καταστροφῆς. Μ' ἐπεφόρτισε μάλιστα, ἐπειδὴ δὲν ἔχεις τὸ θάρρος, Χαρικλάκι μου, νὰ ὑπάγω ἐκ μέρους ὑμῶν εἰς τὸν κ. Καϊμεδοφάγον, ὅστις, ὡς γνωρίζεις, εἶνε μανιωδῶς ἐρωτευμένος μαζί σου, καὶ τοῦ ζητήσω ἓν δάνειον 12 χιλιάδων δραχμῶν δι' ἓξ μῆνας. Εἶμαι βεβαία ὅτι ἀμέσως θὰ σᾶς πέμψῃ τὰ χρήματα... Κάμε λοιπὸν τὴν ἀπόδειξιν.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ (ἐγειρομένη θυμοειδῶς). Ἀρκεῖ, κ. Τσακίστρα. Ἐὰν κάμητε τοιοῦτο διάβημα, οὐ μόνον δὲν θὰ δεχθῶ τὰ χρήματα, ἀλλὰ θὰ τοῦ γράψω ὅτι τοῦτο ἔγεινεν ἄνευ τῆς ἀδείας μου, ἀπαγορεύσω δὲ εἰς αὐτὸν τὴν εἴσοδον ἐν τῷ οἴκῳ μου... Παρατηρῶ ἓν πρᾶγμα, ὅτι ὑμεῖς καὶ ὁ σύζυγός μου ἡνώθητε, ὅπως καταστρέψητε τὴν ἡσυχίαν μου... Δὲν δύναμαι κατ' οὐδένα λόγον τοιουτοτρόπως ν' ἀναμιχθῶ εἰς τὰς οἰκονομολογικὰς ὑποθέσεις τοῦ Συντάγματος τοῦ λοχαγοῦ, ἔστω καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ τὸν σῴσω.

ΤΣΑΚΙΣΤΡΑ. Ἐὰν ὅλαι αἱ γυναῖκες τῶν Ἀθηνῶν, Χαρικλάκι μου, εἶχον τὴν φρόνησίν σου, πρὸ πολλοῦ αἱ οἰκογένειαι θ' ἀπέθνησκον σωρηδὸν ἐκ τῆς πείνης καὶ τῆς ἀσιτίας.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Εἴθε νὰ ἐγίνετο τοῦτο, ἔστω καὶ διὰ μίαν μόνην ἑβδομάδα. Τότε οἱ ἄνδρες θὰ ἤνοιγον τοὺς ὀφθαλμούς των, ἡ φιλοτιμία των θὰ ἐξύπνα, ἡ τιμή των θὰ ἐλάμβανε τὴν θέσιν της, ὁ βραχίων καὶ αἱ κνῆμαί των θὰ ἠσθάνοντο διαφορετικὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματός των καὶ εἰς τὴν ναρκαίαν καὶ λιπόθυμον σήμερον καρδίαν των θὰ εἰσήρχετο ὁ ἡρωϊσμὸς τῆς οἰκογενειακῆς τιμῆς. Τότε, κ. Τσακίστρα, ἀντὶ σωρηδὸν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των ν' ἀποθνήσκωσι τῆς πείνης, θὰ ἠγεί-

ροντο σωρηδὸν κατὰ τῶν διαφθορέων τοῦ λαοῦ, θὰ τοὺς ἔσφαζον καὶ διέσωζον τὴν Ἑλλάδα.

ΤΣΑΚΙΣΤΡΑ. Χά! Χά! (Γελῶσα ὑψηλοφώνως ἄνευ θυμοῦ καὶ χαϊδεύουσα τὴν Χαρίκλειαν). Μὴ γίνεσαι δι' ὄνομα τοῦ θεοῦ, Χαρικλάκι, δημοκράτης καὶ κοινωστής . . . Καλέ, τί λόγια εἶνε αὐτά, ὅπου λέγεις, Χαρικλάκι μου . . . Ποῖοι εἶνε ἐκεῖνοι ὅπου θὰ σηκωθοῦν ; ὅσοι ἔχουσι σπήτια καὶ οἰκογενείας ; Οὗτοι, καθεὶς ἐνασχολεῖται πῶς νὰ μεγαλώσῃ τὸ σπῆτί του, πῶς νὰ καλο-αναθρέψῃ καὶ καλο-εκπαιδεύσῃ τὰ τέκνα του, πῶς νὰ τὰ τοποθετήσῃ εἰς ἕνα κλάδον τῆς Κυβερνήσεως. Ὅσοι δὲν ἔχουν σπήτια, εἶνε βαγαπόντιδες, ποῦ θέλουν ταραχὰς διὰ νὰ κάμουν σπήτια, νὰ ἁρπάξουν σπήτια, νὰ ξεσπητώσουν τοὺς νοικοκυραίους . . . Τί ἔχει, Χαρικλάκι μου, ἡ Ἑλλάς ; Νά· δὲν βλέπεις ; . . . Ὅλοι διασκεδάζουν . . . . Ὅλα τὰ ἔθνη ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν θέσιν ταύτην . . . Σήμερον ἀρχίζει τὸν ἀληθῆ βίον της. Εὑρισκόμεθα σήμερον εἰς τὴν ὀρθὴν ἀναζύμωσιν καὶ διάπλασιν τοῦ μεγάλου πολιτισμοῦ της . . . Ἐγὼ δὲν σὲ ἀκούω. Ἐγὼ εἶμαι γυνὴ τοῦ καθήκοντος. Μάλιστα τοῦ ἁγίου καὶ ὁμοουσίου καθήκοντος. Θὰ σώσω τὸν φίλον μου, τὸν προσφιλέστατόν μοι σύζυγόν σου. Θὰ σώσω σὲ καὶ τὰ τέκνα σου . . . Ἡ φιλία εἶνε διὰ τὸν κάτω τοῦτον κόσμον. Θ' ἀναγκάσω τὸν κ. Καϊμεδοφάγον νὰ σοὶ φέρῃ τὰ χρήματα ὁ ἴδιος, πρὶν τοῦ τὰ ζητήσῃς. Πολὺ ὀλίγον γνωρίζεις τοὺς συγχρόνους . . . Ἀντίο, πουλάκι μου. (Φεύγει δρομαίως).

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Στάσου, κ. Τσακίστρα . . . Χριστέ μου· εἶνε δυνατὸν ὁ ἀπερίσκεπτος σύζυγός μου νὰ συνηταιρίσθῃ μετὰ τῆς κακοήθους αὐτῆς γυναικός, ὅπως μὲ καταστρέψουν . . . Καὶ ὅμως ὁ σύζυγός της ἔχει μίαν τῶν ὑψηλοτέρων θέσεων ἐν τῇ κοινωνίᾳ. (Πίπτει ἐπὶ τοῦ σοφᾶ καὶ πάλιν κλαίει).

ΣΚΗΝΗ Ε'.

Παναγος καὶ **Εὐπραξία** ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τῶν Βρυξελλῶν.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Σοὶ ἐπαναλαμβάνω, Εὐπραξία. Ἐπὶ τοῦ παρόντος πρέπει νὰ μείνῃς ἄγνωστος καὶ ν' ἀποφύγῃς τὴν Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν. Πρέπει νὰ παραιτηθῇς τοῦ τίτλου τῆς δουκίσσης, ὅστις ἀπὸ τοῦδε γίνεται φοβερὰ πληγὴ εἰς σέ. Ἔχεις τρεῖς θανασίμους πλουσίους ἐχθροὺς χαρακτῆρος ὄχι τόσον ἱπποτικοῦ. Οὗτοι οὐδὲ στιγμὴν θὰ σοὶ ἐπιτρέψωσι ν' ἀναπνεύσῃς ἡσύχως. Ὁ θρίαμβός σου ἐν τοῖς δικαστηρίοις τῆς Ἀγγλίας εἶνε πρωτοφανὴς καὶ πρωτάκουστος. Ἅπαξ ἐπὶ τοῦ ἑδωλίου τῆς μάρτυρος αἱ ἀπαντήσεις σου, τὰς ὁποίας ἤθελε γεννήσει ἡ ἰδιοσυγκρασία σου καὶ τὸ ὁρμητικόν σου, θὰ προεκάλουν ἑτέρας ἐρωτήσεις, ἡ δὲ δίκη θὰ ἐλάμβανεν ἄλλην μορφήν, ἄλλας φάσεις, αἵτινες θ' ἀπέληγον εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας καὶ εἰς φοβερὸν θεατρισμόν.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ὀφείλω τὴν σωτηρίαν μου εἰς σέ, φίλτατε καθηγητά. Ὅσον χρόνον εἶσαι ἐγγύς μου, οὐδένα πτοοῦμαι· εἶσαι ὁ Μέντωρ μου.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ναί· ἀλλ' εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἠκολούθησα τὴν

συμβουλὴν τοῦ Μακιαβέλλη. Τὰ διάμεσα μέτρα, λέγει ὁ Μακιαβέλλης, εἶνε μᾶλλον ἐπικίνδυνα ἢ τὰ ἔπακρα. Ἔχων ἄπειρον ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν φίλον μου βουλευτὴν καὶ νομοδιδάσκαλον Τζέϊμς διεκοίνωσα εἰλικρινῶς εἰς αὐτόν, ὅτι δὲν εἶσαι δούκισσα, τὰ τῆς ἰδιοσυγκρασίας σου, τοῦ χαρακτῆρός σου καὶ τὰ τῶν παραδόξων ἰδεῶν σου περὶ γάμου. Τὸ μόνον, ὅπερ ἔκρυψα ἀπ' αὐτοῦ, εἶνε ὅτι ἐσφετερίσθης τὴν περιουσίαν τοῦ πατρός σου καὶ ὅτι εἶσαι πλουσίου κτηματίου θυγάτηρ.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Τῷ εἶπες, καθηγητά, ὅτι δὲν εἶμαι δούκισσα;

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἐνθυμεῖσαι τὰς συμφωνίας μας, Εὐπραξία; Μοὶ εἶπες· «σχολίασον ὅσον αὐστηρῶς ἐπιθυμῇς τὸ παρελθόν μου, ἀλλὰ θὰ γείνῃς εἰς τὸ μέλλον ὁ Μέντωρ μου, ὁ ὁδηγὸς τοῦ μέλλοντος· σοῦ ἔχω νῦν τρισμεγίστην ἀνάγκην». Ἐξεπλήρωσα λοιπόν, Εὐπραξία, τὴν ἀνάγκην, ὡς ἀληθὴς Μέντωρ. Ὁ κ. Τζέϊμς, ἅμα ἐγένετο κάτοχος τῆς ἀληθείας, κατενόησεν ὅτι ὁ μόνος τρόπος τῆς σωτηρίας σου ἦτο, νὰ μὴ ἀναβῇς τὸ ἐδώλιον τῆς ἐναγομένης. Ἠκολουθήσαμεν τὴν καλλιτέραν στρατηγικήν. Νὰ ἐρεθίζωμεν τὸν ἐχθρόν, ἀλλὰ ν' ἀποφύγωμεν νὰ τοῦ δώσωμεν μάχην. Ἔκαμον, Εὐπραξία, ὅ,τι ἀπῄτει ἡ καλὴ πίστις. Ἐνθυμήθητι, τί λέγει ὁ Πλάτων. Ἡ κακὴ πίστις γεννᾷ τὰς δίκας καὶ πολλαπλασιάζει τὰς ἀδικίας.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ (πολὺ σύννους.) Καὶ τίς ἕτερος γνωρίζει τὸ μυστικόν μου, καθηγητά, ἐκτὸς ὑμῶν καὶ τοῦ νομοδιδασκάλου μου;

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα;! Ἄνευ τῆς γνώσεώς μου τοὐλάχιστον δι' αὐτήν; Τώρα δικαιοῦται αὕτη νὰ μὲ καλῇ ἀγύρτριαν.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Πρώτην φορὰν σήμερον διεκοίνωσα πρὸς τὴν δέσποιναν Κλεοπάτραν, ὅτι δὲν εἶσαι δούκισσα, μακρὰν δὲ τοῦ νὰ σὲ θεωρῇ ἀγύρτριαν, μοὶ ἀπήντησε μετὰ πολλῆς φαιδρότητος. «Αἱ φαντασιοπληξίαι τῆς νεότητος, εἶπεν, ἐσχημάτισαν πάντοτε τὴν σπουδαιοτέραν σχολήν, ἐν ᾗ ἡ ὥριμος ἡλικία καὶ τὸ γῆρας ἐσπούδασαν καὶ ἐδιδάχθησαν τὴν μεγάλην πεῖραν. Εἰς δὲ τὴν ὀρθὴν κρίσιν ὑμῶν, κ. Πανάγο, καθὼς καὶ τὴν ἰδικήν μου ἐπιβάλλεται ἡ ἀνάγκη νὰ ποιῶμεν συγκαταβάσεις καὶ συγχωρῶμεν τὰ τοιαῦτα ἀπερίσκεπτα ἁμαρτήματα τῆς νεότητος· ἀρκεῖ ἡ νεότης περιβαλλομένη τὸν μανδύαν τῆς ἀρετῆς νὰ συνέλθῃ εἰς ἑαυτὴν καὶ ἐννοήσῃ ὅτι ἀφίκετο ὁ χρόνος ν' ἀποσπασθῇ τῶν κινδύνων, εἰς οὓς ἑκουσίως ἐρρίφθη». Ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα, Εὐπραξία, εἶνε ἄλλη μήτηρ σου· σ' ἀγαπᾷ ὡς ἀληθὴς μήτηρ. Σὲ βεβαιῶ ὅτι εἶνε ἡ ἰδία σκιὰ τῆς μακαρίτιδος μητρός σας. Ἀπαυδήσασα ἀπὸ τὸν βίον τοῦτον θέλει νὰ ἡσυχάσῃ· θὰ μᾶς ἀκολουθήσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐθεώρησα λοιπὸν ὀρθὸν νὰ γνωρίζῃ τὰ πάντα.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ (μικρὸν ὀργίλως.) Καὶ τίς ἔχει σκοπὸν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, κ. καθηγητά; . . . Ἐὰν ὑμεῖς ἀποφασίσητε τοῦτο, δύνασθε νὰ ὑπάγητε μόνος. Ἐὰν μ' ἐφέρετε εἰς Βρυξέλλας διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἀπατᾶσθε ὅτι θά με ἀναγκάσητε νὰ σᾶς ἀκολουθήσω.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Οὐδεὶς θνητός, ἀγαπητή μου Εὐπραξία, δύναται νὰ κάμῃ

τοῦτο, ἀλλ' ἡ ἀνάγκη ἀναγκάζει, διότι ἡ Ἀνάγκη εἶνε ἡ Μοῖρα, εἶνε τὸ Πεπρωμένον, ἡ Τύχη, ὁ Φυσικὸς νόμος, εἰς ὃν μόνος ὁ Μέγας θεὸς δὲν ὑπόκειται, διότι οὗτος τὸν ἔκαμε καὶ οὗτος δύναται νὰ τὸν διαλύσῃ.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Καὶ τίς σήμερον αὕτη ἡ ἀνάγκη, σοφώτατε καθηγητά;

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ὁ κ. Τζεΐμς ἔθηκεν ὡς ἀναλλοίωτον ὅρον τοῦ συμφωνηκοῦ ἡμῶν, πρὶν σὲ λυτρώσῃ τῆς καταισχύνης, αἱ ἑβδομήκοντα χιλιάδες λιρῶν, καθὼς καὶ αἱ δώδεκα τῆς Κλεοπάτρας, νά σοι πληρωθῶσιν ἕνα μῆνα μετὰ τὴν ἄφιξίν σου εἰς Ἀθήνας. Ὅσον ἄρα ταχύτερον ἀναχωρήσητε, τόσον ταχύτερον θὰ πληρωθῆτε. Ἐκτὸς τούτου τὸ Πεπρωμένον σου διατάττει νὰ σπεύσῃς νὰ ἴδῃς τὸν βαρέως ἀσθενοῦντα πατέρα σου ἐν τῇ φυλακῇ τοῦ Μενδρεσέ. Εὑρίσκεται ἐκεῖ δέσμιος μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν σου. Καὶ οἱ τρεῖς ὁριστικῶς εἶνε οἰκτρὰ θύματα σοῦ, Εὐπραξία... Καὶ οἱ τρεῖς ἕνεκα σοῦ, μικρὸν ἔλειψε ν' ἀποκεφαλισθῶσιν.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Τί λέγεις, Πανᾶγο!... Ὁ πατήρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου εἰς Μενδρεσέ... Ὁποῖον κακούργημα ἔπραξαν; Διὰ τί δὲν μοι εἶπες ταῦτα, ὅταν ἐπέστρεψας ἐξ Ἀθηνῶν;

ΠΑΝΑΓΟΣ. Διότι εὑρίσκεσο ἐντὸς τῆς τρικυμίας τῆς δίκης, ἐν ᾗ ἦτο ἄσκοπον νὰ προσθέσω ἑτέραν τρικυμίαν. Ἔπειτα ποτὲ δὲν με ἠρώτησας περὶ τῆς οἰκογενείας σου. Δὲν ἔδειξας τὴν ἐλαχίστην φιλοστοργίαν, ἅμα σοι εἶπον ὅτι ὁ πατήρ σου δὲν εὑρίσκετο εἰς κίνδυνον. Μοὶ ἐφάνη ὅτι ἀπεστρέφεσο νὰ ἔχῃς γονεῖς καὶ ἀδελφοὺς μὴ δοῦκας.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ (δακρύουσα.) Ὤ, Πανᾶγο, τοὺς ἀγαπῶ καὶ λυποῦμαι δι' αὐτούς... Ὤχ! τὸν δυστυχῆ πατέρα μου!... Ἐὰν δὲν ἐσκεπτόμην δι' αὐτούς, ἦτο, διότι ἐνόμιζον ὅτι ἦσαν πλούσιοι καὶ εὐτυχεῖς... Εἰπέ μοι, τί ἔκαμαν; διὰ τί εὑρίσκονται εἰς τὸν Μενδρεσέ... Εἶνε ἀθῷοι ἢ ἔνοχοι;

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἀθῳότατοι καὶ ἀδίκως καταδικασμένοι... Ἐπειδὴ εἶνε ἀδύνατον, Εὐπραξία, νὰ σοὶ διηγηθῶ τὰ περίπλοκα καὶ φοβερὰ συμβάντα των μετὰ τὸν ἀποχωρισμόν σου, τὰ κατέστρωσα ἐγγράφως ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ ὑπομνήματος. Κάθησαι καὶ ἀνάγνωσέ το μετὰ προσοχῆς. (Ἐγχειρίζει αὐτῇ τὸ ὑπόμνημα, ἥτις τὸ λαμβάνει μὲ τρεμούσας χεῖρας καὶ ἀνυπομονησίαν. Ὁ Πανᾶγος βυθίζεται ἐπὶ ἑνὸς ἀναπαυτικοῦ καθίσματος, λαμβάνων δὲ βιβλίον ἐκ τῆς τραπέζης προσποιεῖται ὅτι ἀναγινώσκει καθ' ὃν χρόνον ἡ Εὐπραξία διατρέχει τὸ ὑπόμνημα, παρακολουθῶν δ' αὐτὴν διὰ τῶν βλεμμάτων λέγει καθ' ἑαυτόν). Ἀναλύεται εἰς συγκινήσεις καὶ δάκρυα. Τὸ θυγατρικὸν φίλτρον ἐξύπνησε τὴν καρδίαν της. Καλὸν σημεῖον. Ἡ φύσις εὑρίσκει τὴν φύσιν, τῆς δὲ φαντασίας ἡ ἰδεώδης εὐδαιμονία κοπάζει. Ἡ κενὴ μακαριότης τῶν ὑψηλῶν τίτλων παρέρχεται, ὅπως ἡ γυνὴ κατανοήσῃ τὸν ἀληθῆ προορισμόν της. Τὸ ὑπόμνημα εἶνε ἀρκούντως τραγικῶς γεγραμμένον καὶ ἰδού, φέρει τὸ ἀποτέλεσμά του.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. (Τελειώνουσα τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ὑπομνήματος σφενδονίζει τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἄλλου ἄκρου τοῦ ἀνακλίντρου, ἀνατινάσσεται ὀρθία, βυθίζει ἀμφοτέρας τὰς χεῖράς της εἰς τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς της καὶ φωνάζει). Ὁποῖον ὑπῆρξα τέρας... Ὤ! ἡ κακοῦργος ἐγώ, ἡ ἀπειθὴς κόρη ἐγώ... Ὤ! φρίκη!

(πίπτει εἰς τὰ γόνατα γοερῶς κλαίουσα καὶ φωνάζουσα). Ἥμαρτον! Ἥμαρτον, Θεέ μου!... Ἦτο ματαιοφροσύνη καὶ ὄχι ἔγκλημα... Ἄλλοι τὸ μετέβαλον εἰς ἔγκλημα... Ὁ ἐπικατάρατος Πολυνείκης! ὁ ἀχρεῖος βουλευτὴς Ἀθανασάρας!... Πνίγομαι... Ἐφιάλτης!... νερό!... νερό!... ὀλίγο νερό! Πανᾶγο... πάτερ μου... δυστυχῆ πατέρα μου... ἀδελφοί μου! (Ὁ Πανᾶγος τῇ δίδει νερόν)... Ἐγώ! ἐγώ!... ἡ κακοῦργος, διὰ μίαν σαθροδοξίαν ἐβύθισα ὅλους ὑμᾶς εἰς τὸν Τάρταρον. Εἶμαι ἡ μόνη αἰτία ὅλων τῶν παθημάτων σας... Εἴκοσι καὶ δέκα ἐτῶν δεσμά!... Καὶ ἤδη τόσα ἔτη εὑρίσκεσθε ἐν ἀγνοίᾳ μου εἰς τὸν Μενδρεσέ. Ἰδοὺ ὁ Ἅδης ἐξελισσόμενος ἐνώπιόν σας ἕνεκεν ἐμοῦ... Πανᾶγο, νὰ φύγωμεν... ν' ἀναχωρήσωμεν ἀπόψε, εἰ δυνατόν, δι' Ἀθήνας... προσκάλεσον τὴν δέσποιναν Κλεοπάτραν... γνωρίζει τὰ περιεχόμενα ἐν τῷ ὑπομνήματι;

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ὄχι ὅλα.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Θὰ τῆς ἐξομολογηθῶ τὰ πάντα. Σὺ καὶ αὐτὴ θὰ ἤσθε δυνάμεις μου, ὅπως ἐπιζήσω. Ἐσφετερίσθην ἓν ἑκατομμύριον δραχμῶν τοῦ πατρός μου. Θὰ τὰς ἐπιστρέψω μετὰ τοῦ τόκου των. Μοὶ μένουσιν ἔτι δύο ἑκατομμύρια. Θὰ τὰ δαπανήσω μέχρις ὀβολοῦ, ὅπως λύσω τὰ δεσμά των καὶ ἀποδείξω τὴν ἀθῳότητά των. Ἔπειτα θὰ κλεισθῶ εἰς Μοναστήριον, ὅπως ἐξηλεώσω τὸ φοβερὸν ἁμάρτημά μου (κλαίει πικρῶς).

ΠΑΝΑΓΟΣ (λαμβάνων τὴν χεῖρά της μετὰ συγκινήσεως). Μὴ κλαίῃς, ἀγαπητή μου Εὐπραξία. Χρειάζεται γενναιότης καὶ μεγάλη φρόνησις, ὅπως ἐπιτύχωμεν ὅσα λέγεις. Ἐὰν ἡ περιουσία σου δὲν ἀρκέσῃ διὰ τὸν σκοπόν σου, ἡ ἰδική μου εἶνε εἰς τὰς διαταγάς σου. Δὲν ἔχω οὐδένα συγγενῆ εἰς τὸν κόσμον. Ὅλα τὰ αἰσθήματά μου, τὰ ἀφιέρωσα πρὸς σὲ μόνην. Ἀπεσύρθην ἐκ τοῦ ἐμπορίου μὲ 5 ἑκατομμύρια φράγκων χρυσῶν. Εἶνε ὅλα ἰδικά σου. Ἀλλ' ὀφείλω, πρὶν φθάσωμεν εἰς Ἀθήνας, νὰ σοι ἐξηγήσω τινὰ πράγματα λίαν ἀναγκαῖα, διότι μεταβαίνομεν νὰ ζήσωμεν μεταξὺ τῶν συγχρόνων εἰς τόπον χαλασμένον, εἰς κοινωνίαν προβληματικήν, ἐντὸς γενεᾶς οὐδὲν κοινὸν ἐχούσης μετὰ τῆς τοῦ 1821, τῆς ἀναγεννησάσης τὴν Ἑλλάδα. Διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἕλληνος διαπράττονται συνεχῶς μυρίαι κερδοσκοπίαι πολιτικαί, κοινωνικαί, οἰκονομολογικαὶ καὶ στρατιωτικαί. Οὐδεμία κοινωνία, οὔτε ὅλαι ὁμοῦ αἱ κοινωνίαι τῶν 5 ἑκατομμυρίων τοῦ Λονδίνου παρουσιάζουν τὸ πολύζαλον καὶ ὁμιχλῶδες τῆς Ἀθηναϊκῆς. Αἴφνης ἐν μιᾷ αὐγῇ ὁ προβατοκάπηλος πηδᾷ ἐπὶ τῆς ἐξουσίας καὶ ἐξελίσσεται ἐνώπιόν σου μέγας δυσκόλων ἔργων ἀνήρ, ὁ δ' ἐπισπαίρων λαὸς διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς πατρίδος του τὸν πιστεύει, τὸν λατρεύει καὶ συντόμως γίνεται οἰκτρᾶς φενάκης θῦμά του. Ἡ Αὐλὴ εἶνε ἀνοικτὴ ἀνεξερευνήτως τοῦ παρελθόντος του πρὸς οἱονδήποτε Ἕλληνα τοῦ Ἐξωτερικοῦ· ἀρκεῖ οὗτος νὰ εἶνε πλούσιος. Ἐν Ἀθήναις ἐμπαίζεται καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος. Καθὼς εἰς τὴν Ρώμην οἱ ἐπικήδειοι λόγοι ὑπῆρξαν βάσις τῆς ψευδοῦς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας καὶ συνέτειναν εἰς τὴν διαφθορὰν τοῦ ῥωμαϊκοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ ἐν Ἑλλάδι σήμερον πανηγυρίζονται αἱ ἀρεταὶ τῶν πολιτικῶν κακούργων

καὶ διὰ πολλῶν στεφάνων ἐκθειάζονται τὰ πολιτικὰ ἔργα των. Τίποτε ὅμως δὲν χαρακτηρίζει τὴν ἐξώλειαν τῆς χώρας καὶ τὴν πρὸς τὰ κάταντα αὐτῆς ὤθησιν, ὅσον τὸ μέγα κοινωνικὸν αὐτῆς ζήτημα. Μία κόρη—ἔστω τοῦ μεγαλειτέρου κάλλους, τῆς αὐστηροτέρας ἀρετῆς καὶ τῶν σπανιωτέρων ταλάντων—δύναται νὰ εὕρῃ σύζυγον ἄνευ προικός. Ἓν μόνον ὄνειρον ὑπάρχει ἐν τῇ νεολαίᾳ τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς κυλιομένης εἰς τὰς νυκτερίας τοῦ χαρτοπαιγνίου μέχρι τῆς τῶν αὐστηροτάτων ἠθῶν, πῶς πάντες νὰ γείνωσιν ἐσθλόγαμοι. Ὁποία δυσδάμαρτα ἐκ τούτου συνοικέσια! Ἐν Ἑλλάδι ἀκολουθεῖ τὸ ἐναντίον τῆς Ἀγγλίας. Ἐν Ἀγγλίᾳ γνωρίζονται καλῶς δύο ψυχαὶ μεταξύ των, συναναστρέφονται, συναγαπῶνται, συνεννοοῦνται διὰ τὸ μέλλον των καὶ ἄνευ ὀβολοῦ περιουσίας νυμφεύονται μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐργασθῶσι καὶ ἱδρύσωσι τὸ μέλλον των. Ἰδοὺ εἰς τί συνίσταται ἡ εὐδαιμονία καὶ ἡ στερεότης τῶν διαφόρων μέσων τάξεων τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας καὶ ὅλων τῶν ἐργατικῶν τάξεών της. Ἐν Ἑλλάδι οἱ γαμβροὶ ἐπιφορτίζουσι μεσίτας καὶ μεσιτρίας, ἵνα ζητῶσιν ἀπὸ τοὺς γονεῖς τὰ χρήματα καὶ προῖκας, πρὶν ἢ ζητήσωσι τὰς θυγατέρας των. Δός μοι προῖκα, λέγουν, ἂς εἶνε καὶ ἄσχημος, ὅπως γείνω τεμπέλης καὶ εὐφρανθῶ εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον καὶ τὰς παραλυσίας, ἢ ὅπως γείνω ἀνώτερος ὑπάλληλος, ψευτονομοκατασκευαστής, κλέψω καὶ καταπατήσω γαίας καὶ δοξάσω τὴν κόρην σου. Φοβερὸν κοινωνικὸν δυστύχημα τοῦτο διὰ μίαν νέαν, Εὐπραξία. Ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ πλούσιος ὁ νυμφευόμενος πτωχὴν ἢ καὶ πλουσίαν προσφέρει προγαμιαίαν προῖκα. Σὺ δὰ γνωρίζεις τοῦτο κάλλιον παντὸς ἄλλου.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Λοιπὸν ἐγὼ θὰ ἔχω ἄλλας ἐνοχλήσεις εἰς Ἀθήνας; Ἐν ᾧ βδελύττομαι τὸν γάμον, ἅμα πληροφορηθῶσιν ὅτι εἶμαι νύμφη δύο ἑκατομμυρίων, δὲν θὰ εὕρω ἡσυχίαν.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Περὶ τούτου ἐγὼ καὶ ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα θέλομεν φροντίσει, ὅπως μὴ ἐνοχληθῇς. Ἀλλ' ἔρχεται τὸ σπουδαιότερον ζήτημα πάντων. Διὰ τίνος ὀνόματος θὰ εἰσέλθῃς ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν Ἀθηνῶν; Ὄχι βέβαια ὡς δούκισσα Νοταρᾶ. Τὸ ἑλληνικὸν Σύνταγμα οὐ μόνον δὲν ἀναγνωρίζει τίτλους, ἀλλὰ καὶ περιφρονεῖ τοὺς μεταχειριζομένους αὐτοὺς Ἕλληνας ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Ἀνεγνωρισμένη εὐγένεια ὀνόματος ἢ αἵματος ἐν Ἑλλάδι εἶνε μόνον ἐκείνη τῶν θυσιασθέντων πρὸς ἵδρυσιν τοῦ βασιλείου τούτου. Ἀλλ' ὑπάρχει εὐγένεια ψυχῆς ἀνεγνωρισμένη, εὐγένεια αἰσθημάτων, εὐγένεια ἀγαθοεργιῶν καὶ φιλανθρωπικῶν ἔργων, εὐγένεια ἀνδραγαθημάτων. Ἔπραξεν ὁ ἔσχατος τῶν πολιτῶν μίαν ἀγαθοεργίαν; ἐγένετο πάραυτα εὐγενής. Πολλοὶ πλούσιοι τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐξιλέωσαν τὸ καταχθόνιον παρελθόν των. Διὰ τίνος λοιπὸν ὀνόματος σκοπεύεις νὰ εἰσέλθῃς ἐν Ἀθήναις; Διὰ τοῦ ὀνόματος «Εὐπραξία Κώτσου»; Ἀλλ' οἱ Κῶτσοι εὑρίσκονται ἐν τῷ Μενδρεσέ, σὺ δέ...

ΕΥΠΡΑΞΙΑ (ἐστενοχωρημένη καὶ δυτανασχετοῦσα.) Πανᾶγο, ἔχεις ἕνα τρόπον μὲ τὴν εἰλικρίνειάν σου καὶ τὸ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας θάρρος σου,

νὰ στρημώνῃς τοὺς ἀνθρώπους ἐντὸς μιᾶς γωνίας καὶ τοὺς ἀναγκάζῃς ἢ ἄνευ ὅρων νὰ παραδοθῶσιν ἢ ν'αὐτοκτονήσωσιν . . . Εὑρὲ σύ, κ. καθηγητά, ὁποῖον ἕτερον ὄνομα πρέπει νὰ λάβω . . . Ἐγὼ γνωρίζω ἓν πρᾶγμα, ὅτι ἀπόψε ἀναχωρῶ ἐξ ἅπαντος εἰς Ἀθήνας, ὅπως προφθάσω μίαν ὥραν ἀρχήτερα γονυκλιτὴς νὰ ζητήσω συγχώρησιν ἀπὸ τὸν πατέρα μου τὸν δυστυχῆ, ὅπως τὸν παραμυθήσω καὶ ἀσπασθῶ τὰς χεῖράς του καὶ ἀσπασθῶ τοὺς ἀδελφούς μου. Ἀδιαφορῶ δέ, ἂν θὰ εἰσέλθω ὡς δούκισσα ἢ ὑπηρέτρια . . . Θὰ εἰσέλθω, Πανᾶγο, ὡς ὑπηρέτρια, ὡς χωρικὴ Εὐπραξία, φέρουσα μίαν ἁπλῆν ἀπὸ μαῦρον τσίτι ἐνδυμασίαν . . . Ποῦ εἶνε ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα; Ἂς ὑπάγωμεν νὰ προετοιμασθῶμεν. Ἀφεύκτως ἀπόψε πρέπει ν' ἀναχωρήσωμεν, Πανᾶγο, διὰ τὴν χώραν, ὅπου αἱ εὐγενεῖς πράξεις ἀποτελοῦσι τὴν ἀληθῆ εὐγένειαν. Ἂς σώσω τὸν πατέρα μου καὶ τοὺς ἀδελφούς μου πρῶτον, καὶ ἔπειτα θὰ ἴδῃς, Πανᾶγο, διὰ πόσων εὐγενῶν πράξεων κρύφα καὶ ἄνευ ῥεκλάμας θὰ κατορθώσω νὰ γείνω τοὐλάχιστον εἰς τὰ ὄμματα τὰ ἰδικά σου, τοῦ νομοδιδασκάλου Τζεΐμς καὶ τῆς Κλεοπάτρας ἀξία τοῦ ὀνόματος Εὐπραξία.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἀμήν, ἀμήν. (Καθ' ἑαυτόν.) Τώρα ἀληθῶς αἱ ἐλπίδες μου λαμβάνουσι σάρκα.

ΣΚΗΝΗ ϛ'.

Χαρίκλεια μόνη, (τράπεζα ἐφ' ἧς εἶνε διάφορα χαρτονομίσματα).

Μαύρη καὶ φαρμακώδης ἡ ἡμέρα αὕτη· ὅπου καὶ ἂν ἐζήτησα καταφύγιον εὗρον ἐνέδρας, ἰξία καὶ παγίδας· (προσεγγίζει τὴν τράπεζαν καὶ λαμβάνει εἰς χεῖρας μερικὰ χαρτονομίσματα). Λοιπὸν αὐτὰ τὰ χαρτονομίσματα εἶνε ἡ προίξ μου ἢ τὰ θεώρητρα, ὡς ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, τοῦ κ. Καϊμεδοφάγου. Οὗτος ὁ βάρβαρος πλοῦτος, οὗτος ὁ ἀνδραποδιστὴρ πλοῦτος εἶνε τὰ μόνα κυβερνῶντα ἐν Ἑλλάδι τὴν κοινωνίαν τῶν συγχρόνων, τὴν τιμὴν τοῦ συζύγου καὶ τῆς συζύγου ; Διὰ τῶν παντοδυνάμων τούτων δύναται ἄρα καὶ ὁ χυδαιότερος τῶν ἀνθρώπων βρενθυόμενος νὰ κατασυντρίβῃ ὑπὸ τὴν κρούπεζάν του τὴν ἀρετὴν ὁλόκληρον μιᾶς οἰκογενείας ; Ὄχι βέβαια, ὄχι βέβαια. (Τὰ σφενδονίζει ὀπίσω ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἀναθεματίζουσα αὐτά). Ὁ σύζυγός μου κρύπτεται τρεῖς ἡμέρας. Εἶνε ἐλλειμματίας, καὶ τοῦ χειρίστου εἴδους ἐλλειμματίας, διότι δὲν ἀπώλεσε τὰ χρήματα εἰς προκαταβολὰς φίλων του, εἰς ὑποχρεώσεις συναδέλφων του, ὡς τόσοι ἄλλοι ἀθῷοι στρατιωτικοί, ἀλλ' εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον. Ἐὰν ἀπόψε δὲν θέσῃ ἐν τῷ ταμείῳ του τὰς ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐκείνας 12000 δραχμῶν, αὔριον γίνεται ὑπόδικος ἢ φυγόδικος. Ἐμὲ δὲ τὴν πτωχήν, τὴν τεθλιμμένην γυναῖκα κελεύει ἡ ἐξωλεστάτη αὕτη καὶ δουλογέννητος τῶν παθῶν της συμμορία τῆς κυρίας Τσακίστρας νὰ πωλήσω τὴν τιμήν μου, ὅπως λυτρώσω τὴν τιμήν του. Τὸν ἀγαπῶ· ναί· ἀλλ'αὕται δὲν εἶνε αἱ ἀρχαὶ καὶ αἱ βάσεις τῆς ἠθικῆς, ἃς μοι ἔθεσαν οἱ ἔντιμοι γονεῖς μου. Δυσαχθὴς βίος . . . Ἰδοὺ οἱ λόγοι τοῦ Μενίππου. «Πλοῦτος δὲ πολλῶν ἐπικάλυμμα κακῶν». (Θεωρεῖ τὸ ὡρολόγιόν της). Ὅπου καὶ

ἂν εἶνε ἡ κυρία Τσακίστρα θὰ ἔλθῃ νὰ λάϐῃ ἀπάντησιν τῶν αἰσχρῶν προτάσεών της... Θεὲ τῶν γονέων μου καὶ τῶν τιμίων ἀνθρώπων, νουθέτησόν με τί νὰ κάμω. (Περιπατεῖ τινὰ λεπτὰ σκεπτομένη· εἶτα ἵσταται γελῶσα ὑψηλοφώνως καὶ λέγουσα). Εὗρον, εὗρον... Ἆ, ἡ βλὰξ ἐγὼ καὶ ἔτι διστάζω...

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

Τσακίστρα καὶ **Χαρίκλεια**.

(Ἡ κ. Τσακίστρα λαμπρῶς ἐνδεδυμένη εἰσέρχεται ὁρμητικῶς καὶ ἐναγκαλίζεται τὴν Χαρίκλειαν).

ΤΣΑΚΙΣΤΡΑ. Χαρικλάκι μου, ἔσπευσα πρὸ τῆς ὥρας μου, διαϐεϐαιωθεῖσα ὅτι ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν διέταξεν, ἐὰν ὁ σύζυγός σου δὲν ἐμφανισθῇ αὔριον εἰς τὰς 9 εἰς τὸ σύνταγμά του, ἵνα δώσῃ τοὺς λογαριασμούς, νὰ θραύσωσι τὸ σιδηροῦν κιϐώτιον καὶ τὸ ἐξελέγξουν.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. (Προσποιουμένη τὴν χαρμόσυνον.) Εἴχατε δὲν εἴχατε, κυρία Τσακίστρα, διὰ τῆς ἀνάγκης μ' ἐκάμετε δωροληπτριαν· ὅπως ἐπιθυμεῖτε ὀνομάσατέ με. Δέχομαι προθύμως τὰς προσφορὰς τοῦ κυρίου Καϊμεδοφάγου... Περιτταὶ αἱ περαιτέρω συζητήσεις. Εἶμαι γυνὴ τῆς ἀποφάσεως. Σᾶς παρακαλῶ, ἐπιστρέψατε καὶ γνωστοποιήσατε εἰς αὐτὸν ὅτι τὸν περιμένω ἀπόψε. Ἀπαιτῶ ἐξ ἀμφοτέρων σας ἄκραν ἐχεμύθειαν.

ΤΣΑΚΙΣΤΡΑ. Χαρικλάκι, εἶσαι μοναδική. Οὐδεμία σὲ ὑπερϐαίνει εἰς τὴν ἀπόφασιν καὶ ἀρετήν. Ἀποδεικνύεσαι γυνὴ τῆς καρδιᾶς καὶ πραγματικὴ σύζυγος. Ὄχι μόνον διασῴζεις τὸν σύζυγόν σου διὰ τῆς μικρᾶς αὐτῆς θυσίας, ἀλλὰ τὸν προϐιϐάζεις καὶ ἀνοίγεις νέον λαμπρὸν στάδιον πρὸς σέ. Τώρα ἀληθῶς τὸ κάλλος σου θὰ γείνῃ γνωστὸν καὶ πεφημισμένον ἐν Ἑλλάδι... Τὸ πᾶν, πουλάκι μου, εἶνε ἡ καλὴ ἀρχή... Πόσον καλῶς ἐνόησας τοὺς συγχρόνους μας... Τώρα, Χαρικλάκι μου, αἱ Ἀθῆναι ἤλλαξαν. Παρῆλθεν ἡ ϐάρϐαρος ἐποχή, ὅπου ὁ ἀδελφὸς καὶ ὁ σύζυγος ἐμαχαίρωναν τὰς γυναῖκας διὰ τὰς τοιαύτας μηδαμινὰς θυσίας. Σήμερον ὁ πολιτισμὸς ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν συγχρόνων ἡμῶν, ὥστε σύζυγοι, ἀδελφοί, γονεῖς, ὡς ἐν Παρισίοις καὶ Λονδίνῳ, κλείουσι τοὺς ὀφθαλμούς των εἰς τὰ τοιαῦτα. Ἐδῶ τώρα, Χαρικλάκι μου, ὄχι αἱ ὕπανδροι γυναῖκες, ἀλλὰ καὶ αἱ κόραι κάμνουν θαύματα. Ὑπάρχουσι μαῖαι ἐν Ἀθήναις, Χαρικλάκι μου, αἵτινες τὰς ἐλαφρόνουν μιὰ χαρά. Καὶ ὑπάρχουσιν ἰατροὶ ἐκλεπτουργοῦντες τὴν δευτέραν καὶ τρίτην καὶ τετάρτην παρθενίαν των... Σπεύδω πρὸς τὸν κ. Καϊμεδοφάγον. Θὰ πετάξῃ ἀπὸ τὴν χαράν του... Ἔλα νὰ σὲ φιλήσω, Χαρικλάκι μου. (Τὴν ἀσπάζεται καὶ φεύγει δρομαίως).

ΣΚΗΝΗ Η'.

Χαρίκλεια μόνη.

(Μετ' ἀγανακτήσεως καὶ ἀποστροφῆς σπογγίζουσα μὲ τὸ μανδῆλι τὸ πρόσωπόν της).

Ἀχρειεστάτη γυνή, ἀναιδεστάτη προαγωγός, ἀθέμιστος διαφθορὰ

τῆς κοινωνίας, παναλάστωρ σύντροφος τῆς ἀνηθικότητος! Ἐγώ, ἐγὼ θὰ δώσω τὸ μάθημα πρὸς ὅλους σας. Ἐγὼ θὰ σᾶς διδάξω ὅτι ὑπάρχουσιν, ὡς ἐγώ, χιλιάδες, τί λέγω, ἑκατοστύες χιλιάδων ἐνάρετοι σύζυγοι καὶ θυγατέρες, ὅτι δὲ σεῖς αἱ ὀλίγαι κακοῦργοι συκοφαντεῖτε τὰς μητέρας, θυγατέρας καὶ ἀδελφὰς τοῦ λαοῦ, ὁλόκληρον τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν, ῥιναυλοῦσαι τὰ αἰσχρά, ὅπως δικαιολογήσητε τὰς κακοηθείας σας καὶ παγιδεύσητε ὅσας ἀθῴας δύνασθε, ἵνα διασύρητε αὐτὰς ἐντὸς τοῦ μικροῦ βδελυροῦ τάγματος τῶν σαρκολατρῶν σας. Πρὶν ἔλθῃ ὁ Καϊμεδοφάγος, πρέπει νὰ δώσω εἰς τὸν στρατιώτην Λέλιον καὶ τὴν κυρὰ Χρήσταινα ὁδηγίας τί πρέπει νὰ κάμωσιν, ὅταν τοὺς δώσω τὸ σύνθημα. (Ἐξέρχεται καὶ ἐπιστρέφει μετά τινα λεπτά).

ΣΚΗΝΗ Θ'.

Χαρίκλεια καὶ Καϊμεδοφάγος.

(Χαρίκλεια καὶ Καϊμεδοφάγος ἐν τῷ ἰδίῳ δωματίῳ τῆς προηγουμένης σκηνῆς. Ὁ Καϊμεδοφάγος ἔχει μικρὰν γενειάδα, χαϊδεύων αὐτὴν μὲ τὰς δύο χεῖράς του, προσεγγίζει τὴν Χαρίκλειαν μετὰ κατανύξεως καὶ λέγει διὰ παχυστομίας καὶ χαύνου τρόπου).

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. Εἴδωλον τῆς καρδίας μου! Ποτὲ τὰς τρεῖς αὐτὰς ἡμέρας ἀνδρὸς καρδία δὲν κατεσπαράχθη ἀλγεινότερον, ὅσον ἡ ἰδική μου. Ἀφ' ἑνὸς ὁ πρὸς ὑμᾶς ἔκδιψος καὶ καρκινοβόρος ἔρως, ἐπαφρόδιτός μου Χαρίκλεια, ἀφ' ἑτέρου ἡ φοβερὰ μέριμνα καὶ ἀνησυχία μου νὰ προφθάσω νὰ λυτρώσω τὸν ἀγαπητὸν καὶ ἐπιστήθιόν μου φίλον σύζυγόν σας ἐκ τῶν φοβερῶν συνεπειῶν τοῦ ἐγκλήματός του, ἀφῆρεσαν ἐκ τῶν βλεφάρων μου καὶ αὐτὸν τὸν ὕπνον τῶν δευτέρων λεπτῶν τῆς ὥρας.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. (Εἰρωνικῶς.) Καὶ διὰ τοῦτο φρονεῖτε, κ. Καϊμεδοφάγε, ὅτι δύνασθε νὰ κοιμηθῆτε λίαν τρυφερῶς καὶ ἀναπαυτικῶς ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ ἐπιστηθίου φίλου σας καὶ συζύγου μου, ὑπὲρ τῆς τιμῆς οὗτινος τόσον σπουδαίως μεριμνᾶτε;

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. (Τεθορυβημένος καὶ κοντοβήχων.) Ἐνόμιζον ὅτι ἡ κ. Τσακίστρα διηρμήνευσε καὶ ἐτακτοποίησε τὰ πάντα, ὅτι ἀπεξεδύθητέ τινων προλήψεων, καταπεισθεῖσα ὅτι ἡ μία περίπτωσις διὰ τῶν νόμων τῆς φύσεως οὐδεμία ἔχει σχέσιν μετὰ τῆς ἄλλης. Ὅτι κατενοήσατε ὅτι ὁ ἔρως μιᾶς συζύγου πρὸς τὸν σύζυγον δὲν εἶνε ὁ διασαλπίζων καὶ στερεώνων τὴν ἀρετὴν αὐτῆς, ἀλλ' εἶνε ὁ ἀνήρ, ὁ διαπύρως λατρεύων αὐτήν, ἀφειδῶς δὲ δαπανῶν ὁλόκληρον τὸν πλοῦτόν του, ὅπως καλύψῃ τὰς μικρὰς θυσίας της, ποιήσῃ δὲ γνωστὰ εἰς τὴν κοινωνίαν τὴν ἀρετήν της, τὰ κάλλη της, τὰ προτερήματά της... Ἐνόμιζον ὅτι ἡ κ. Τσακίστρα...

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Ἀφήσατε ἐπὶ τοῦ παρόντος κατὰ μέρος τὴν κ. Ἑλένην Τσακίστρα, κ. Καϊμεδοφάγε. Ἡ διάνοια αὐτῆς πάντοτε ἔγκειται ἐπὶ τὰ πονηρά. Ἂς ὁμιλήσωμεν ἡμεῖς οἱ δύο ἐρασταί, διότι μ' ἐπιθυμεῖτε δι' ἐρωτίδα σας. Παρατηρῶ—ἔχετε μεγάλην πεῖραν εἰς τὴν ἐγκωμιογραφίαν τῶν ἐρωτίδων σας, ἐπαγγελλόμενοι ὅτι δύνασθε ν' ἀνυψώσητε

τὴν ἀτιμασθεῖσαν σύζυγον εἰς τὸν πρῶτον βαθμὸν τῆς ἀρετῆς. Πῶς τοῦτο ; Κατεμφορουμένη ἀφ' ἑνὸς τῶν προλήψεων τοῦ συζυγικοῦ καθήκοντος, ἀφ ἑτέρου τῆς ἐπιθυμίας νὰ συνδέσω τὴν τύχην μου μεθ' ὑμῶν, ἑνὸς τῶν πλουσιωτέρων καὶ εὐγενεστέρων ἀνδρῶν τοῦ κράτους, σᾶς παρακαλῶ, πρὶν παραδοθῶ πρὸς ὑμᾶς, νά μοι εἴπητε διὰ τίνος τρόπου θὰ κατορθώσητε πάντα ταῦτα, ἐκτός, ἂν με διαζεύξητε τοῦ συζύγου μου καὶ νομίμως μὲ νυμφευθῆτε.

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. Καὶ τοῦτο θὰ γείνῃ, τρυφερά μου Χαρίκλεια, ἀλλὰ μὲ τὸν καιρόν, διότι αἰσθάνομαι ὅτι δὲν δύναμαι πλέον νὰ ζήσω ἄνευ ὑμῶν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὀφείλομεν ν' ἀποφύγωμεν τὰ σκάνδαλα, ἵνα προλειάνωμεν τὴν πρὸς τὸν γάμον ὁδόν. Εἶσθε, παρατηρῶ, οὐ μόνον ἔξοχος καλλονή, ἀλλὰ καὶ γυνὴ ὀρθογνώμων, βαδίζουσα διαγνωστικῶς καὶ ἀσφαλῶς εἰς τὸν βίον. Τοῦτο μὲ κάμνει νὰ σᾶς θαυμάζω καὶ ἀγαπῶ ἔτι περισσότεραν, καθότι εἶμαι καὶ ἐγὼ τῶν αὐτῶν φρονημάτων καὶ τοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος. Ἀκροασθῆτε λοιπόν. Ὁ σύζυγός σας κρύπτεται εἰς τῆς κ. Τσακίστρας τὸν οἶκον. Ἅμα πληρώσωμεν τὸ ἔλλειμμά του, θὰ διαταχθῇ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ὁροθετικὴν γραμμήν. Ἐνήργησα περὶ τῆς μεταθέσεώς του ἐκεῖ. Γνωρίζετε ὅτι ὁ πλοῦτος ἔχει τὸν πόδα του ἐντὸς ὅλων τῶν ὑπουργείων. Θὰ τὸν ἀπομακρύνω ἀπὸ τὰς Ἀθήνας μετὰ πληρεστάτης τιμῆς καὶ ὑπολήψεως. Ἡ κυρία Τσακίστρα θὰ τῷ δώσῃ ἐγγύησιν ὅτι θὰ φροντίσῃ δι' ὑμᾶς καὶ διὰ τὰ τέκνα σας, ὅπως μὴ στερηθῆτε τοῦ παραμικροῦ.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Γνωρίζει ὁ σύζυγός μου ὅτι σεῖς θὰ πληρώσητε τὰ χρήματα ;

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. Γνωρίζει ὅτι ἡ κ. Τσακίστρα φροντίζει νὰ σᾶς καταπείσῃ νὰ δεχθῆτε δάνειον, καλύπτον τὸ ἔλλειμμα.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Γνωρίζει ὅτι ἡ ὑποθήκη τοῦ δανείου ἔσεται τὸ σῶμά μου;

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. (Σύννους καὶ μὴ διστάζων.) Ὄχι. Ἀλλ' ἐὰν εἶνε ἀνὴρ τῶν συγχρόνων, θὰ τὸ καταλαμβάνῃ.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Κύριε Καϊμεδοφάγε, δὲν εἶνε ἀνὴρ τῶν συγχρόνων. Εἶνε πολὺ ἀγαθὸς ὁ Λεωνίδας μου. Ἐὰν ὁ λοχαγὸς Κολοκυθέας ἦτο ἀνὴρ τῶν συγχρόνων, δὲν ἤθελε σήμερον κρύπτεσθαι, διότι ἦτο ἐλλειμματίας . . . Εἶνε ἀνὴρ πολὺ γενναῖος, φιλότιμος καὶ ἀνδρεῖος, μὲ ὅλον τὸ φοβερὸν ἐλάττωμά του τῶν χαρτίων. Ἔχει μεγάλην ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμέ. Ὁ δὲ νοῦς του δὲν πηγαίνει τόσον μακράν, ὅπως ὑποπτευθῇ ὅτι ὁ ἐπιστήθιος φίλος του ἐπιβουλεύεται τὴν τιμήν του. Ἐὰν ἐγνώριζε τί σκεπτόμεθα ἡμεῖς, ἢ ἤθελεν αὐτοκτονήσει ἢ ἤθελε διαπεράσει ἀμφοτέρων ἡμῶν τὰ σώματα μὲ τὸ ξίφος του . . , Τόσον τὸ καλλίτερον λοιπὸν δι' ἡμᾶς, ἀγαπητὲ κ. Καϊμεδοφάγε, ὅτι δὲν ἐννοεῖ τίποτε . . . Εἴπατέ μοι τώρα εἰλικρινῶς, τί θὰ κάμητε μετὰ ταῦτα μὲ ἐμέ, ἀφ' οὗ ἀντικαταστήσητε τὸν σύζυγόν μου.

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. (Χαίρων.) Εἶμαι κτηματίας διαφόρων οἴκων. Ἔχω συνεσκευασμένον καὶ ἕτοιμον τὸν καλλίτερον δι' ὑμᾶς. Θὰ θέσω τὰ τέκνα σας εἰς τὰ καλλίτερα σχολεῖα, θὰ προβιβάσω τὸν σύζυγόν σας, θὰ σᾶς

παραχωρήσω τὰ μέσα τῆς εὐζωΐας, τὰ ὡραιότερα συγγράμματα πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ τὰς λαμπροτέρας μουσικὰς διὰ τὸ κλειδοκύμβαλόν σας καὶ τὸ τραγοῦδι . . . Ποτὲ δὲν θὰ δείξω τὸ πρόσωπόν μου μὲ ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ κόσμου, ὅπως δοθῇ ἡ ἐλαχίστη ὑποψία νὰ ὁμιλήσῃ ἐναντίον μας. Θὰ ἔχω τὸ κλειδίον παρακειμένης οἰκίας εἰς ἄλλην ὁδόν, συγκοινωνούσης μὲ τὸν κοιτῶνά σας, ὅπως εἰσέρχωμαι καὶ ἐξέρχωμαι ἐντὸς τούτου, οὐδενὸς ἀνθρώπου δυναμένου τὸ ἐλάχιστον νὰ ὑποπτευθῇ.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Ἀλλ' ἐγὼ ἔχω τόσας πατρικὰς γνωριμίας, τόσας μητρικὰς φιλίας. Γνωρίζουσαι αὗται ὅτι δὲν ἔχομεν περιουσίαν οὔτε ἄλλα μέσα ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ τοῦ συζύγου μου, δὲν θὰ ὑποπτευθῶσιν ὅτι δὲν εἶνε ὁ νόμιμος σύζυγος ὁ δαπανῶν διὰ τὰ τοιαῦτα ;

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. Ἐλήφθη καὶ περὶ τούτου πρόνοια, τρισερασμία μου Χαρίκλεια. Θὰ διακοινώσωμεν διὰ τοῦ τύπου, πρὶν ἐνοικιάσῃς τὸν οἰκόν μου, ὅτι σοι ἔπεσεν ἓν λαχεῖον ἀπὸ 200,000 φράγκων εἰς Χαμβοῦργον. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου οὐ μόνον τὰ στόματα τῶν λάλων σφραγίζονται, ἀλλὰ δύνασαι ἑβδομαδιαίως νὰ δίδῃς συναναστροφάς, προσκαλοῦσα τὸν φιλολογικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν κόσμον. Θὰ κάμω ὁ τύπος νὰ ἐκθειάζῃ αὐτὰς καὶ συγχρόνως τὰ λαμπρὰ προτερήματά σου, τὴν ἀρετήν σου, τὴν καλλαισθησίαν σου, τὴν παιδείαν σου. Ἀπὸ ἀγνώστου, ὅπου εἶσαι σήμερον ἐν τῇ κοινωνίᾳ, θὰ γείνῃς πολυκλήϊστος. Θὰ ἀποδοθῇ δὲ ἡ ταχεῖα βαθμολογικὴ πρόοδος τοῦ συζύγου σας ἀποκλειστικῶς καὶ πρὸς τὰς ἀρετὰς τούτου. Θὰ τὸν κηρύττωμεν ἐπ' ἴσης διὰ τοῦ τύπου ὅτι εἶνε ἀρειμάνιος καὶ ὁ καλλίτερος στρατιωτικὸς ἐξ ὅσων ἔχει ἡ Ἑλλάς, ὁ φοβερώτερος διώκτης τῆς ληστείας, ὁ ἁγνότερος πατριώτης, ὁ μεγαλείτερον στρατιωτικὸν νοῦν ἔχων δι' ἕνα ἀμυντικὸν ἢ ἐπιθετικὸν πόλεμον.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Ὁμιλεῖτε, κ. Καϊμεδοφάγε, 'σὰν νὰ ἔχητε ὁλόκληρον τὸν τύπον εἰς τοὺς πόδας σας.

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. Τὸν ἔχομεν, τὸν ἔχομεν, τρισπόθητος. Δὲν γνωρίζετε ὅτι ὁ τύπος τῆς Ἑλλάδος καὶ ὅλα τὰ συγγράμματα δὲν διατηροῦνται ἀπὸ τὸν Λαόν, ἀλλ' ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς πλουσίους ; Ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶνε ἀναγνώστης. Κυλίεται εἰς τὰ καπηλεῖα, τὰ καφενεῖα καὶ τὰ μαγειρεῖα, εἰς τὰς πλατείας καὶ ἐξοχὰς πέραν τοῦ μεσονυκτίου, πίνων, χαρτο-παίζων, τραγῳδῶν, φληναφῶν, ῥίπτων τὴν δραχμήν του εἰς τὰ τοιαῦτα, πληροφορούμενος τὰ νέα ἀπὸ τὰ χείλη τῶν ῥητόρων του, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀναγνώστης καὶ κριτὴς ὁ ἴδιος, λυπεῖται δὲ νὰ πληρώσῃ μίαν δεκάραν διὰ μίαν ἐφημερίδα, ὅπως ἀναγνώσῃ καὶ διδαχθῇ. Δὲν παρατηρεῖτε ὅτι ἡ σπουδαιοτέρα ἐφημερὶς ἑνὸς ἔθνους ἐκ 2,500,000 ψυχῶν καὶ ἄλλων τόσων εἰς τὸ ἐξωτερικὸν μόλις κυκλοφορεῖ ἡμερησίως 6 χιλιάδας φύλλων ; Μία ἐφημερὶς ἐνίοτε πνίγεται δι' ἑκατὸν δραχμάς, ἀγνοοῦσα ποῦ νὰ εὕρῃ αὐτάς, ἵνα πληρώσῃ τοὺς ἐργάτας της. Οἱ ἰδιοκτῆταί της ἔρχονται πρὸς ἡμᾶς διὰ μικρὰ δάνεια, τὰ ὁποῖα εὐχαρίστως δίδομεν μὴ καταδεχόμενοι πλέον νὰ τὰ ζητήσωμεν, οὕτω δὲ ἔχομεν τοὺς ῥέποτερ αὐτῶν φοιτητὰς τῶν οἴκων μας. Ἅμα δὲ

ἀνοίξωμεν ὀλίγον περισσότερον τὸ βαλάντιον, τότε ἐνεχυριάζομεν δύο ἢ τρεῖς τῶν στηλῶν τῆς ἐφημερίδος, ὅπως τὰς καταπληρώσωμεν μὲ ὅ,τι ἡμεῖς ἐπιθυμοῦμεν νὰ γράψωμεν. Εὐτυχῶς ἔτι δὲν συνεστήθησαν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ μετοχικαὶ ἐφημερίδες μὲ 500 ἢ 700 χιλιάδας κεφάλαια, ὅπως μὴ ἀγοράζωνται παρὰ τῶν πλουσίων, πιστεύεται δὲ ἡ ἀνεξαρτησία τοῦ τύπου ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους. Σήμερον ὁ τύπος εἶνε ὑπὲρ τῶν συγχρόνων κομμάτων, τὰ δὲ σύγχρονα κόμματα εἶνε ἐφήμερα, ζῶσι καὶ ἀποθνήσκουσι μετὰ τοῦ ἡγέτου των. Ἀλλὰ τὰ κόμματα ταῦτα διευθύνουσι τὸν τύπον, ἡμεῖς δὲ οἱ πλούσιοι ὡς Βελλεροφόνται ἐπὶ Πηγάσων κρατοῦντες τοὺς χαλινοὺς ἱππεύομεν πότε ἐπὶ τοῦ σάγματος τοῦ ἑνὸς κόμματος, πότε ἐπὶ τοῦ ἄλλου, γευόμενοι πρῶτοι τὸ μέλι των, δρέποντες τὰ ῥόδα των καὶ τὰ καρποβάλσαμά των. Αὕτη εἶνε ἡ ἀληθὴς πραγματικότης, τρυφερά μου Χαρίκλεια. Πρέπει νὰ ἔχωμεν πάντοτε τὸ ἀντίτιμον τοῦ χρήματός μας εἰς κάθε τι, συγχρόνως ὅτε τὸ δίδομεν . . . Χά ! Χά ! . . Ἐπειδὴ δὲ εἴμεθα ἄνθρωποι εἰδημόνως ἀνεπτυγμένοι, πληρωθέντες φώτων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἐννοεῖται, αἱ εὐεργεσίαι ἡμῶν πρὸς τὴν κοινωνίαν ῥέουσιν ὡς ῥυάκια εὐδαιμονίας ἐκ τῶν μεγάρων ἡμῶν πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις τῆς κοινωνίας. Ἀλλὰ δι' ὑμᾶς, εἰαρόμαστός μοι Χαρίκλεια, προϋπελόγισα καὶ ἀπεφάσισα κἄτι ἐξοχώτερον καὶ ὑψηλότερον, κἄτι ἔκτακτον, τὸ ὁποῖον πολὺ θὰ συντείνῃ εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ Ἔθνους. Σπανίως ἀπαντᾷ τις εἰς τὸν κόσμον νέαν γυναῖκα μὲ τόσα κάλλη, τόσην παιδείαν καὶ ἔξοχα προτερήματα, κυρίως δὲ τόσην ἁβρὰν καλλαισθησίαν. Ἀπεφάσισα νὰ θέσω ὁλόκληρον τὸ βαλάντιόν μου εἰς τὴν διάθεσίν σας, ὅπως τὸ μεταχειρισθῇ ἡ λαμπρὰ κρίσις καὶ φαντασία σας ὑπὲρ τῆς πασχούσης κοινωνίας ἡμῶν. Βοήθησον νοσοκομεῖα, φιλανθρωπικὰ καταστήματα, πέμψον νέους ἰατροὺς νὰ τελειοποιηθῶσιν εἰς τὴν Γαλλίαν, Γερμανίαν καὶ Ἀγγλίαν, ἐκπαίδευσον πτωχά κοράσια. Ἡ χαρά μου καὶ ἀγαλλίασίς μου ἔσεται νὰ τὰ βλέπω, νὰ τὰ θαυμάζω καὶ κρυφὰ τοῦ κόσμου πληρώνω . . . Θὰ ἵσταμαι ὄπισθεν τοῦ λαμπροῦ ἀστέρος σου...

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. (Θυμοειδῶς.) Μιαρέ, προσδοκᾷς δι' ὅλα ταῦτα ὡς πρῶτον ἀντίτιμον τῶν 12 χιλιάδων δραχμῶν σου ν' ἀναβῶ καὶ ἐγὼ μετὰ σοῦ τὴν νύκτα ταύτην ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ συζύγου μου καὶ συμμερισθῶ τὴν μαρασμώδη καὶ πνιγηρὰν πνοὴν τῆς βδελυρᾶς αὐτῆς γλώσσης καὶ ψυχῆς σου. Τίς ἀκροώμενος τῶν λόγων σου, μιαρέ, δὲν πείθεται ὅτι εἶσαι ὁ τελειότερος παράγων τῆς διαφθορᾶς, ἣν χύδην ἐφέρετε εἰς τὴν χώραν ταύτην ; Τίς ἀκροώμενός σου, ἐγκωμιάζοντος διὰ τῆς πομπωδεστέρας καὶ δολιωτέρας ῥητορικῆς τὴν διαφθορὰν ταύτην, δὲν πείθεται ὅτι εἶσαι ἡ κρυφία ἐπιδημία, ἡ κρυφία πανώλης τοῦ συζυγικοῦ βίου ; Ἔχεις, μιαρέ, στερεότυπον γλῶσσαν δι' ὅλας τὰς γυναῖκας, τὰς ὁποίας παγιδεύεις διὰ τοῦ διαφθορέως πλούτου σου. Δὲν ἐκορέσθης, βρωμερώτατε ἄνθρωπε, διαβουκολήσας τὴν κοινωνίαν αὐτὴν διὰ τῆς ἰησουϊτικῆς πονηρίας σου καὶ τοῦ ἀνυρπάκτου πατριωτισμοῦ σου, ἀναβιβασθεὶς εἰς τὰ ὑψηλὰ τοῦ κράτους ἀξιώματα, ἀλλ' ἔρχεσαι νὰ ἐφαρμόσῃς πρὸς μίαν τάλαιναν σύζυγον καὶ μητέρα τὰς κακοηθείας, ἃς ἐδιδάχθης παρὰ τῶν

Τούρκων, με' ὧν τοσαῦτα ἔτη συνέζησας καὶ συνεταυτίσθης, ὅπως πλουτήσης; Μάθε λοιπὸν ὅτι, ἐὰν ἐπέτυχες ἐν Ἀθήναις εἴς τινα ἐλεεινὰ πλάσματα, ἐὰν ὁ ἐλεεινὸς χρυσός σου κατώρθωσε νὰ τὰ δελεάσῃ καὶ ἀπολαύσῃς τὰς κτηνώδεις ἐπιθυμίας σου, αἱ γυναῖκες τῆς Ἑλλάδος εἶνε πολὺ διαφορετικαὶ ἀφ' ὅ,τι τὰς ἐκλαμβάνεις... Μιαρέ, τρισεξωλέστατε παράγων τῆς διαφθορᾶς καὶ ἀτιμίας! ἐγὼ θά σοι δώσω τὸ μάθημα. Ἐφρόντισα νὰ ἔχω ἀρκετοὺς μάρτυρας τῶν αἰσχρῶν προτάσεών σου... Λέλιο, Χρῆστο, Τάσο, Νῖκο, κυρὰ-Χρήσταινα, ἐδῶ! ἐδῶ! (Ὁ Καϊμεδοφάγος τὰ ἔχασε, τρέμει, παρακαλεῖ διὰ τῶν χειρῶν του).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

οἱ ἀνωτέρω.

(Εἰσέρχονται τέσσαρες γυναῖκες, εἷς στρατιώτης ὁ Λέλιος καὶ τρεῖς ἕτεροι ἄνδρες ὁ Χρῆστος, ὁ Τάσος καὶ ὁ Νῖκος. Ἅμα εἰσέλθουν, ὁ στρατιώτης κλείει ἔσωθεν τὴν θύραν, ὅπως μὴ δύναται νὰ ἐξέλθῃ τις.)

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Ἠκούσατε τὰς προτάσεις τοῦ ἀχρείου τούτου ἀνθρώπου; ἠκούσατε τὰς συκοφαντίας του καθ' ὅλης τῆς κοινωνίας, καθ' ὁλοκλήρου τοῦ τύπου καὶ ὅλων τῶν δημοσιογράφων καὶ συγγραφέων;

ΛΕΛΙΟΣ. Τὰ ἠκούσαμεν, κυρία Χαρίκλεια, καὶ ἡ Μαργαρίτα μόνον μ' ἐκράτησε ἀπὸ τοῦ νὰ ὁρμήσω καὶ τοῦ τσακίσω τὰ κόκκαλα.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ. Ἐγώ, κυρά, ἔφερα ἐπίτηδες τὸ τηγάνι, ὅπου ἐψήσαμεν ἀπόψε τοὺς κεφτέδες νὰ μουντσουρώσω τὸ πρόσωπον τοῦ ἀχρείου τούτου.

ΧΡΗΣΤΑΙΝΑ. Ἐγώ, κυρὰ Χαρίκλεια, ἔφερα τὸ μεγάλο ψαλίδι νὰ τοῦ κόψω...

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Σταθῆτε, μὴ τὸν ἐγγίζετε. Μετρήσατέ του πρῶτον τὰς 12 χιλιάδας δραχμὰς τὰς ἐπὶ τῆς τραπέζης, διὰ τῶν ὁποίων ἐζήτει ν'ἀτιμάσῃ τὸν καλούμενον παρ'αὐτοῦ ἐπιστήθιον φίλον του. Μετρήσατέ τας καὶ θέσατέ τας εἰς τοὺς θυλάκους του. Ἔπειτα πρέπει νὰ ὑπογράψῃ ἀπόδειξιν τῆς παραλαβῆς των ἐπικυρωμένην παρ' ἡμῶν ὅλων, ἵνα μὴ ὁ ψεύστης οὗτος εἴπῃ ὅτι ἐσφετερίσθημεν μέρος αὐτῶν.

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. Τί πράγματα εἶνε αὐτά, κυρία; Ἀφήσατέ με νὰ ἐξέλθω... Θὰ τὸ μετανοήσητε... Ἡ ψευδὴς ἀρετή σας θὰ καταστρέψῃ ὑμᾶς καὶ τὸν σύζυγόν σας, καθὼς καὶ τούτους ἐδῶ ὅλους...

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Ἀχρειότατε! (Μετ' ὀργῆς.) Τολμᾷς νὰ λέγῃς ἡ ψευδὴς ἀρετή μου (φέρει ῥάπισμα διὰ τοῦ ῥιπιδίου της ἐπὶ τοῦ προσώπου του.) Λέλιο, Χρῆστο, Τάσο, Νῖκο, ἠκούσατε τὴν συκοφαντίαν, νά μοι λέγῃ ἡ ψευδὴς ἀρετή μου;

ΧΡΗΣΤΟΣ. (Φέρων σφοδρὸν ῥάπισμα εἰς τὸ πρόσωπον καὶ σύρων μάχαιραν.) Ἄτιμε, συκοφάντα!! θὰ σὲ ξεκοιλιάσω.

ΛΕΛΙΟΣ. Ἄφες με νὰ τὸν ξεκοιλιάσω ἐγώ, Χρῆστο.

ΧΡΗΣΤΑΙΝΑ. Ἐγὼ θὰ τοῦ βγάλω τὰ δυὸ μάτια μὲ τὸ ψαλίδι τοῦτο.

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. (Πίπτων εἰς τὰ γόνατα, κυριευμένος ὑπὸ πανικοῦ.) Μή με σκοτώσετε τὸν καϋμένον. Ὄχ! Ὄχ! Ὄχ... Ἥμαρτον, κυρία, συγ

γνώμην . . . μὴ μὲ φονεύσετε τὸν δυστυχῆ, δὲν ἤθελα νὰ εἴπω ἡ ψευδαρετή . . . Μή . . . μή . . . μὴ δι' ὄνομα θεοῦ . . . δὲν εἶμαι κακός . . .

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Ἀφήσατε τὸν δειλόν, τὸν ἄνανδρον. Δότε του νὰ ὑπογράψῃ τὴν ἀπόδειξιν τῆς παραλαβῆς. Ἀνάγνωσέ την, Λέλιο.

ΛΕΛΙΟΣ. (Ἀναγινώσκει τὴν ἀπόδειξιν.) «Παρέλαβον τὰς δώδεκα χιλιάδας δραχμῶν, δι' ὧν ἐζήτησα νὰ διαφθείρω τὴν σύζυγον τοῦ ἐπιστηθίου φίλου μου καὶ ἐντιμοτάτου λοχαγοῦ Κολοκυθέα καὶ ἀτιμάσω αὐτόν. Ἀποτυχὼν τοῦ σκοποῦ μου καὶ ῥαπισθεὶς ἐλεεινῶς, ὑπογράφομαι ὁ διαφθορεὺς τῆς κοινωνίας».

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. Μὰ πῶς, κυρία, ἐπιθυμεῖτε νὰ ὑπογράψω τοιοῦτον ἔγγραφον . . .

ΛΕΛΙΟΣ. Ἄφες τὴν κυρίαν· ἔχεις νὰ κάμῃς μὲ ἡμᾶς· ἂν δὲν ὑπογράψῃς . . . θὰ σοῦ χύσω τὰ ἄντερα· τὸ καταλαμβάνεις ; (Ἀνασπᾷ τὴν μάχαιραν καὶ προσφέρει τὸν κάλαμον. Ὁ δὲ Καϊμεδοφάγος ὑπογράφει.)

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ (καθ' ἑαυτόν.) Ἐὰν δὲν σᾶς στείλω ὅλους μίαν ἡμέραν εἰς τὴν λαιμητόμον, νὰ μὴ μὲ λέγουν Καϊμεδοφάγον.

(Ὁ Λέλιος δίδει τὴν ἀπόδειξιν εἰς τὴν κυρίαν, ἥτις λέγει εἰς αὐτὸν χαμηλοφώνως).

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ. Τρέξε ἀμέσως εἰς τῆς Τσακίστρας τὸν οἶκον, ὅπου εἶνε ὁ λοχαγὸς κρυμμένος· διηγήθητι εἰς αὐτὸν τὰ συμβάντα τῆς νυκτὸς ταύτης καὶ εἰπέ του ἀμέσως νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν οἶκόν της καὶ ὑπάγῃ νὰ κρυφθῇ εἰς ἄλλο μέρος. (Πρὸς τὸν Καϊμεδοφάγον.) Κύριε Καϊμεδοφάγε, σᾶς ἐγκαταλείπω εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν τῶν μαρτύρων. Ἐγὼ ἐτελείωσα διὰ παντὸς μεθ' ὑμῶν (ἀναχωρεῖ).

(Οἱ ὑπηρέται τὸν μαυρίζουν μὲ τὸ τηγάνι, τοῦ δίδουν ὀλίγαις σβερκιαῖς, τὸν περιγελοῦν, τὸν κωμῳδοῦν, τὸν χλευάζουν καὶ σχηματίζουν κύκλον πέριξ αὐτοῦ, χορεύουν καὶ φωνάζουν αὐτὸν διαφθορέα τῆς κοινωνίας, συκοφάντην τῆς κοινωνίας, ποδοκροτοῦντες καὶ ᾄδοντες τὴν λέξιν μα-σκα-ρᾶ, μα-σκα-ρᾶ, μα-σκα-ρᾶ. Εἶτα ἀνοίγουν τὴν θύραν καὶ τὸν ῥίπτουσιν ἐκτὸς μὲ ἓν καλὸν γιοῦχα, πτύοντές τον καὶ φωνάζοντες.

ΟΛΟΙ ΟΜΟΥ. Σικτήρ, παληάνθρωπε ! . . .

ΣΚΗΝΗ ΙΑ'.

Καϊμεδοφάγος καὶ λοιποί.

(Καϊμεδοφάγος εἰς τὴν ὁδὸν Φιλελλήνων, ἐγγὺς τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας Εἷς ἄγνωστος μὲ τρεῖς ἡμιγύμνους παῖδας πέριξ αὐτοῦ· ὁ Καϊμεδοφάγος σύννους θεωρεῖ τὸ ὡρολόγιόν του, ἐγγὺς τοῦ φανοῦ, ἵνα ἴδῃ τὴν ὥραν.)

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. (Μόνος.) Τί κακὸ τοῦτο τῆς νυκτὸς αὐτῆς ! . . . Ἂς σπεύσω εἰς τῆς Τσακίστρας, ἵνα μή μοι φύγῃ ὁ λοχαγός . . . Ποτὲ δὲν περιέμενον τοιαύτην διαγωγήν . . . Εἶχον ὅμοιον συμβὰν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἀλλὰ τότε ἤμην ἀσήμαντος καὶ ἄγνωστος . . .

Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ. Κύριε Καϊμεδοφάγε, ἔχομεν δύο ἡμέρας νὰ φάγωμεν. Ἡ σύζυγός μου εὑρίσκεται εἰς τὴν κλίνην ἀσθενής. Δὲν ἔχω ἓν λεπτὸν νὰ τῆς πάρω ἰατρικά. Ὁ θεὸς σᾶς ἔφερεν ἐνώπιόν μου . . . Μ' ἐνθυμεῖσθε ; . . . Σᾶς ἐψήφισα πάντοτε εἰς τὰς ἐκλογάς . . . Συγγνώμην,

ποτὲ δὲν ἤθελον σὲ ἐνοχλήσει, ἐὰν δὲν εὑρισκόμην εἰς τοιαύτην ἀπελπιστικὴν κατάστασιν . . .

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. Καϋμένε, δὲν ἔχω εἰμὴ μόνον τὴν δραχμὴν αὐτὴν ἐπάνω μου ἀπόψε. Εἰς τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου, δὲν ἔχω ἄλλα χρήματα ἐπάνω μου καὶ λυποῦμαι ὅτι δὲν δύναμαι νὰ σὲ συνδράμω περισσότερον· πολὺ σὲ λυποῦμαι διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς πολυτίμου συζύγου σου. Πρόσφερε, παρακαλῶ, τὰ σέβη μου πρὸς αὐτήν. Εὔχομαι εἰς ὀλίγας ἡμέρας ν' ἀκούσω τὴν ἀνάρρωσίν της.

Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ. Εὐχαριστῶ, σ' εὐχαριστῶ, κ. Καϊμεδοφάγε. Τοὐλάχιστον θὰ ἀγοράσω δύο ψωμιά. Γνωρίζω τὴν καλὴ ψυχή σου, (ἀναχωρεῖ δρομαίως).

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. Εἶνε ἀτελείωτα τὰ βάρη τῶν συγχρόνων τούτων. Διὰ τὴν ψῆφον ἑκάστου παληανθρώπου πρέπει νὰ ἔχῃ τις ἓν μεταλλεῖον χρυσοῦ... νὰ ἐφαίνετο καμμία ἅμαξα (ἀνάπτει ἓν ποῦρον) . . . Ποῖοι εἶνε πάλιν οἱ τρεῖς οὗτοι ἄνθρωποι οἱ ἐρχόμενοι ἀπ' εὐθείας ἐπάνω μου; . . . μπᾶ! φαίνονται μαῦροι ὡς δαίμονες.

Β' ΑΓΝΩΣΤΟΣ. Κύριε, μοὶ ἐπιτρέπετε ν' ἀνάψω τὸ σιγάρον μου;

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. Βεβαίως καὶ μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως. (Προσφέρει τὸ ποῦρόν του· ἀλλ' ἐν ᾧ ἀνάπτει ὁ ἄγνωστος, οἱ ἕτεροι δύο ὄπισθεν τὸν συλλαμβάνουσιν. Ὁ εἷς φράττει τὸ στόμα του διὰ τῶν δύο παλαμῶν του. Ὁ ἕτερος περιέζωσε τοὺς βραχίονάς του διὰ τῶν ἰδικῶν του. Ὁ ἀνάπτων τὸ σιγάρον ῥίπτει τοῦτο κατὰ γῆς καὶ ἐξετάζει τοὺς θυλάκους αὐτοῦ λέγων).

Β' ΑΓΝΩΣΤΟΣ. Στάσω ἥσυχος, ἂν θέλῃς καλὸ 'στὴ ζωή σου. Ἂν σαλεύσῃς, θὰ σοῦ διχοτομήσω τὸν λάρυγγα... Ψίτ, κράτει καλὰ τὸ στόμα του. Εἶνε γεμᾶτος ἀπὸ χαρτιὰ τῆς μπάγκας καὶ γρουπάκια μάλαμα...

ΤΖΙΤ. Καλὴ τύχη, ἀφ'οὗ ἔχει τόσον παρᾶ ἐπάνω του . . . Πᾶμε, τὸν ἄδγιασα . . .

Β' ΑΓΝΩΣΤΟΣ. Ξίτ, βάλτου τώρα σὺ τὴν κόλλα 'ς τὸ στόμα.

ΞΙΤ. Τοῦ τὴν ἔβαλα . . . Φευγιό.

(Θέτει μίαν ἰξώδη ζύμην εἰς τὸ στόμα του, δίδουν μίαν καλὴν ὤθησιν καὶ βρονταδῶς τὸν ῥίπτουν χαμαί, γινόμενοι ἄφαντοι. Ὁ Καϊμεδοφάγος ἡμιεγείρεται καὶ μετὰ δυσκολίας ἀποσπᾷ τὴν κόλλα ἀπὸ τὰς τρίχας τοῦ στόματός του.)

ΚΑΪΜΕΔΟΦΑΓΟΣ. Αἰσθάνομαι ὡς νὰ μοὶ ἐπέφερον κάταγμα εἰς τὸν βραχίονα. Ὁποία τοῦ διαβόλου νὺξ αὕτη. Εἴκοσι χιλιάδας δραχμὰς μοῦ στοιχίζει. Μοῦ ἐπῆραν ὅ,τι εἶχον ἐπάνω μου . . . Ὤχ, τί φρικτοὶ πόνοι . . . Ψίτ, Τζίτ, Ξίτ τρεῖς μουντζουρωμένοι . . . πήγαινε νὰ τοὺς ἀνακαλύψῃς πλέον. Ἂς ὑπάγω κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν οἰκόν μου νὰ πέμψω ἕνα ἰατρόν. (Ἀπέρχεται χωλαίνων καὶ κλονούμενος).

ΠΡΑΞΙΣ Ε'.

ΣΚΗΝΗ Α'.

Γενικὸς Γραμματεύς, Μπέρτος καὶ λοιποί.

(Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης, θάλαμος τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως πεπληρωμένος βουλευτῶν, δικαστῶν καὶ εἰσαγγελέων, τῶν περισσοτέρων καπνιζόντων, παρόντος καὶ τοῦ ταγματάρχου Μπέρτου).

ΙΟΥΔΑΣ ΓΟΛΙΑΘ. (Βουλευτής.) Κύριε Γενικὲ Γραμματεῦ ! ἔγεινε κανεὶς διορισμὸς εἰς τὴν ἐπαρχίαν μου ἄνευ τῆς γνώσεώς μου ;

ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ. Ὄχι, κ. βουλευτὰ Ἰούδα Γολιάθ.

ΓΟΛΙΑΘ. (Αὐθαδῶς.) Προσέξατε νὰ μὴ γείνῃ, οἱοσδήποτε καὶ ἂν εἶνε ὁ αἰτήσας τοῦτον, διότι θὰ λογαριασθῶμεν μαζύ, κ. Γεν. Γραμματεῦ.

ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ. Μείνατε ἥσυχος, κύριε βουλευτὰ Ἰούδα Γολιάθ.

ΜΠΕΡΤΟΣ. (Ὁμιλεῖ εἰς τὸ οὖς τοῦ Γεν. Γραμματέως.) Λοιπὸν δὲν γίνεται τίποτε, κ. Γεν. Γραμματεῦ, περὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τῆς δίκης τοῦ ἀθῴου Κώτσου καὶ τῶν υἱῶν του ;

ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ. (Χαμηλοφώνως.) Τίποτε. Φρόντισον νὰ τοῖς δοθῇ βασιλικὴ χάρις, ἰδοὺ ἄνθρωπος κατάλληλος δι' αὐτό. (Δεικνύει τὸν βουλευτὴν Γολιάθ, ὅστις ἐξήρχετο τοῦ θαλάμου τοῦ Γεν. Γραμματέως.) Ὁ ταγματάρχης Μπέρτος τὸν παρακολουθεῖ. Μπέρτος καὶ Γολιὰθ βουλευτὴς εἰς μίαν γωνίαν τοῦ ἰδίου θαλάμου).

ΜΠΕΡΤΟΣ. Κύριε βουλευτά, ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ὁμιλήσω περὶ μιᾶς σπουδαιοτάτης ὑποθέσεως· δύνασθε τώρα νὰ μὲ ἀκροασθῆτε καὶ ἀναλάβητε αὐτήν ;

ΓΟΛΙΑΘ. Μάλιστα, λέγε, τί εἶνε.

ΜΠΕΡΤΟΣ. Πρόκειται περὶ κατεπειγούσης βασιλικῆς χάριτος διὰ τρεῖς ἀθῴους ἀνθρώπους, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἤδη εἶνε βαρέως ἀσθενὴς ἐντὸς τῆς φυλακῆς, καὶ ἀμφίβολον ἂν θὰ ζήσῃ δέκα ἡμέρας. Οἱ συγγενεῖς του εἶνε ἕτοιμοι νὰ πληρώσουν ἁδρῶς, ἐὰν δύναται νὰ κατορθωθῇ ἀμέσως.

ΓΟΛΙΑΘ. Βεβαίως δύναται νὰ κατορθωθῇ, ἀλλὰ θὰ σᾶς στοιχίσῃ πολύ, διότι πρέπει νὰ συλλάβω συμπράκτορας καὶ ἄλλους βουλευτὰς καὶ νὰ καλοπληρώσω πάντας τοῦ Ὑπουργείου μέχρι τοῦ τελευταίου θυρωροῦ.

ΜΠΕΡΤΟΣ. Εἰς τοῦτο εἶμαι καλῶς προητοιμασμένος . . . Πόσα ;

ΓΟΛΙΑΘ. Κατὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ποῖοι εἶνε ;

ΜΠΕΡΤΟΣ. Εἶνε ὁ Κῶτσος καὶ τὰ δύο του παιδιὰ τοῦ χωρίου Σταφιδότρυπα.

ΓΟΛΙΑΘ. Ἄ ! τοῦτο πρέπει νὰ γείνῃ κρυφίως τοῦ Ἀθανασάρα καὶ Πολυνείκους. Εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν ἐνδιαφέρεται ὁ Πανᾶγος Ἐντελείδης . . . Θὰ σοὶ στοιχίσῃ 100 χιλιάδας δραχμάς.

ΜΠΕΡΤΟΣ. Πολὺ καλά. Εἶμαι ἕτοιμος νὰ σᾶς δώσω ὡς πρῶτον ἀῤῥαβῶνα 25000 δραχμάς, διότι αἱ ταχεῖαι πληρωμαὶ φέρουσι καὶ ταχέα ἀποτελέσματα . . . Πότε θὰ σὲ ἐπανίδω ;

ΓΟΛΙΑΘ. Ἀπόψε. (Λαμβάνει τὰ χρήματα καὶ χωρίζονται).

ΣΚΗΝΗ Β'.

γολιάθ. (Μόνος ἐν τῇ ὁδῷ.)

Ἡ ἐπιχείρησις αὕτη εἶνε μία τῶν σπουδαιοτέρων, λίαν δὲ κατεπείγουσα ὅπως μὴ ὁ βουλευτὴς Ἀθανασάρας καὶ ὁ Πολυνείκης πληροφορηθῶσι τοῦτο καὶ καταβάλωσι πᾶν μέτρον ἵνα τὴν προλάβωσιν. Ἄλλως τε εἶνε ἐπιχείρησις ἐκ τῆς ὁποίας ἐγὼ ὀφείλω νὰ ὠφε-

ληθῶ τοὐλάχιστον δύο χιλιάδας λίρας Ἀγγλικάς. Ὁ Πανᾶγος Ἐντελείδης πρέπει νὰ καλοπληρώσῃ ἐμὲ καὶ τοὺς βουλευτὰς τοὺς ὁποίους θὰ παραλάβω ὡς βοηθοὺς ἀδρῶς, ἵνα κάμω τὴν ὑπόθεσιν κατεπείγουσαν. Τί νὰ γίνῃ; Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ βουλευτοῦ, αἱ ἐκλογαί, οἱ κομματάρχαι, αἱ ἐπαρχίαι ἀπαιτοῦσι πολλὰ χρήματα. Δὲν εἶνε φρόνησις νὰ ἐξοδεύῃ τις εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην τῶν συγχρόνων τὴν περιουσίαν του, χωρὶς συγχρόνως νὰ εἰσπράττῃ κἄτι περισσότερον τοῦ ὅ,τι δαπανᾷ. Τὸ κρύφιον ἐπάγγελμα τὸ ὁποῖον ἔχω ὀνομάζεται λαθρεμπόριον καὶ καταδιώκεται ἀπὸ τὸν νόμον, ἀλλὰ ἐγὼ ἐν συνειδήσει ὀνομάζω τοῦτο εὐεργετικόν, διότι διὰ τούτου ἐξοικονομοῦνται πλεῖσται πτωχαὶ οἰκογένειαι. Ἂς ἴδωμεν τί θὰ ξεκαθαρίσῃ ἡ χθεσινὴ ἀποβίβασις τῶν πραγματειῶν εἰς τὰς ἀποθήκας μου. Προεπλήρωσα 4,000 δραχμὰς εἰς τοὺς τέσσαρας τελωνοφύλακας, οἵτινες μὲ βοηθοῦν εἰς τοῦτο. Ἀπὸ τετρακόσια κιβώτια ποῦρα θὰ ξεκαθαρίσω τοὐλάχιστον 4000 δραχμὰς κέρδος. Ποῖος δὲν πληρώνει 25 λεπτὰ δι' ἓν καλὸν ποῦρον, ἐνῷ χρειάζεται 3 δραχμὰς διὰ νὰ ἀγοράσῃ ἓν πακέτο ἀγνώστου ποιότητος ποῦρα; Ἐκ 350 σάκκων καφφὲ καὶ 200 μικρῶν βαρελίων ζακχάρεως καὶ ἄλλων διαφόρων ἐμπορευμάτων μὲ τὰ ὁποῖα ἦτο πληρωμένη ἡ μαοῦνά μου, περιμένω νὰ καθαρίσω τοὐλάχιστον ἑτέρας 25 χιλιάδας δραχμάς. Πωλῶ πρὸς τοὺς πελάτας μου τὴν ζάκχαριν πρὸς 80 λεπτὰ τὴν ὀκᾶ καὶ τὸν καφφὲ 4 δραχμὰς τὴν ὀκᾶ· τοῦτο δὲν καλεῖται εὐεργεσία πρὸς τοὺς πτωχούς; Διότι θὰ δύνανται νὰ πληρώσουν 2,20 τὴν ὀκᾶ τὴν ζάκχαριν καὶ 7—8 δραχμὰς τὸν καφφέ. Εἰς βαρύτατα φορολογούμενον κράτος, οὗτινος αἱ σύγχρονοι κυβερνήσεις δὲν κυβερνῶσιν, ἀλλὰ κυβερνῶνται παρ' ἡμῶν, ταῦτα πάντα εἶνε νόμιμα καὶ σύμφωνα μὲ τὴν ἐποχὴν τῶν συγχρόνων μας. Μήπως ἡ κυβέρνησις δὲν μὲ βλέπῃ καὶ ἀπὸ φόβον κάμνει τὸν τυφλόν; Ἂς ὑπάγω τώρα νὰ ἐργασθῶ διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ δυστυχοῦς Κώτσου καὶ τῶν υἱῶν του, οἵτινες πράγματι εἶνε ἀθῷοι.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Ταγματάρχης **Μπέρτος** καὶ **Γολιὰθ** βουλευτής.

ΜΠΕΡΤΟΣ. Λοιπόν, κύριε βουλευτά, τί ἐκάματε.

ΓΟΛΙΑΘ. Ἡ δουλειὰ πάει καλά, ἀλλὰ θὰ στοιχίσῃ κἄτι περισσότερον τοῦ ὅ,τι ἐνόμιζον ὅπως γίνῃ κατεπείγουσα. Ἔχω 4 βουλευτὰς ἐκ τῶν ἐχόντων τὴν μεγαλειτέραν ἐπιῤῥοήν, ἀλλ' οὐδεὶς ἀναδέχεται τὴν ἐργασίαν ὀλιγώτερον τῶν 20 χιλιάδων δραχμῶν, ὥστε βλέπετε, κ. Ταγματάρχα, ἔχω νὰ πληρώσω 100 χιλ. δραχ. πρὸς αὐτούς. Θέλω καὶ ἄλλας 20 χιλ. δραχ. εἰς τὸ ὑπουργεῖον πρὸς διαφόρους μέχρι τοῦ ἐσχάτου θυρωροῦ, ὅπως ἕκαστος εἰπῇ ἕνα καλὸν λόγον δι' ἐκείνους δι'οὓς ζητοῦμεν κατεσπευμένως τὴν βασιλικὴν χάριν. Τώρα πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ ὠφεληθῶ κἄτι τι ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἅμα οἱ τέσσαρες βουλευταὶ ἤκουσαν ὅτι ὁ κ. Πανᾶγος Ἐντελείδης ἐνδιαφέρεται εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν,

αἱ ἀπαιτήσεις των ἐγένοντο μεγαλείτεραι. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη, κύριε Ταγματάρχα, διὰ νὰ μὴ πολυλογοῦμεν, θὰ στοιχίση τὸ ὅλον 5 χιλιάδας λίρας εἰς χρυσόν. Ἐὰν δέχησθε, σοὶ ἐγγυῶμαι ὅτι αὔριον θὰ ὑπάγωμεν ὅλοι ὁμοῦ εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης νὰ ἀπαιτήσωμεν κατεσπευσμένως τὴν βασιλικὴν χάριν. Σοὶ προεῖπον· ἡμεῖς κυβερνῶμεν καὶ ὄχι αἱ Κυβερνήσεις. Αἱ Κυβερνήσεις εἶνε νευρόσπαστα ἡμῶν· ἡμεῖς νεμόμεθα ὅλας τὰς θέσεις καὶ τοὺς πόρους τοῦ κράτους.

ΜΠΕΡΤΟΣ. Δέχομαι, κ. βουλευτὰ Γολιάθ. Μολονότι δὲν ἔχω διαταγὴν νὰ πληρώσω τόσο μεγάλον ποσόν, ἀλλ' ὑμεῖς ὀφείλετε νὰ μοὶ ἐγγυηθῆτε ὅτι ὁ Κῶτσος ὅστις εἶνε εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ βίου τοὐλάχιστον μετὰ δύο ἡμέρας θὰ εἶνε ἐκτὸς τῆς φυλακῆς μετὰ τῶν υἱῶν του. Ἀλλ' ὁποία κατάστασις αὕτη τοῦ κράτους!...

ΓΟΛΙΑΘ. Εἶνε ἡ τῶν συγχρόνων, φίλτατε ταγματάρχα· τοὐλάχιστον ἡ ἀποστολὴ ἡμῶν τῶν 5 βουλευτῶν εἶνε ἱερά, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ Β. χάριτος διδομένης πρὸς ἀθῴους· ἀλλὰ τί κάμνουσιν οἱ ἄλλοι βουλευταὶ οἱ διοικοῦντες τὸ κράτος ὅπως διατηρήσουν τὴν ἐπιῤῥοήν των καὶ ἐξοικονομήσουν τὰς ἀνάγκας των; διορίζουν εἰρηνοδίκας, πταισματοδίκας, ἀστυνόμους καὶ κλητῆρας, οἵτινες παραχωροῦσιν αὐτοῖς ἀπὸ 5 μέχρις 20 δραχμῶν ἐκ τοῦ μισθοῦ των. Διορίζουν Ὑπουργικοὺς Γραμματεῖς, Νομαρχιῶν Γραμματεῖς καὶ κατορθώνουν ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων δικαστῶν μεταθέσεις ἐκ τῆς πρωτευούσης εἰς τὰς ἐπαρχίας, λαμβάνοντες ἓν στρογγύλον ποσὸν ἐκ τῶν μηνιαίων μισθῶν των. Ἐπληροφορήθης ποτέ, φίλε ταγματάρχα, τί γίνεται ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν; Διδάσκαλοι, Γυμνασιάρχαι, καθηγηταί, σχολάρχαι προπληρώνουν τὸν φόρον των, κυρίως δὲ οἱ μοναχοί, ἡγούμενοι καὶ ἀρχιερεῖς εἴς τινας γνωστοὺς πολυχρονίως τμηματάρχας ὅπως μὴ μετατεθῶσι πληρώνουν ἐκ τοῦ εἰσοδήματός των οὐ μόνον χρήματα, ἀλλὰ καὶ βούτυρα καὶ ἔλαια καὶ μέλι καὶ ἄλλα προϊόντα. Τοιαύτη εἶνε ἡ τῶν συγχρόνων ἐποχή μας. Ἀλλὰ μήπως ἦνε μόνον τὰ τοιαῦτα; Ἀναγκάζουσι τὰς κυβερνήσεις νὰ ὑπογράψωσι συμβόλαια μετ' ἐργολάβων δημοσίων ἔργων, ἅπερ φέρουσιν εἰς αὐτοὺς μεγάλα κέρδη καὶ φοβερὰς ζημίας εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον. Τοιοῦτον εἶνε τὸ σημερινὸν πολίτευμα καὶ ἀμφιβάλλεις τώρα ὅτι δὲν θὰ δυνηθῶμεν ν' ἀναγκάσωμεν τὸν Ὑπουργὸν ἀπόψε ἢ αὔριον καλπάζων νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ζητήσῃ τὴν Βασιλ. χάριν καὶ ἀποφυλάκισιν τῶν τριῶν τούτων ἀθῴων; Σὲ ὑπενθυμίζω ὅτι ἡμεῖς κυβερνῶμεν τὴν Ἑλλάδα καὶ οὐχὶ αἱ κυβερνήσεις.

ΜΠΕΡΤΟΣ. Λοιπὸν ἰδοὺ 2 ἔτι χιλιάδας λίρας, ἅμα δὲ δοθῇ ἡ Βασιλ. χάρις, πρὶν ἐξέλθουν οἱ φυλακισμένοι ἀπὸ τὸν Μενδρεσέ, θὰ σᾶς πληρώσω καὶ τὰ ἐπίλοιπα.

ΓΟΛΙΑΘ. Καλῶς· αὔριον τὸ πρωῒ ἡ ὑπόθεσις εἶνε τελειωμένη... Ἀμὲ θὰ τὸν πνίξωμεν τὸν Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης. (Ἀναχωρεῖ.)

ΜΠΕΡΤΟΣ. Τί νὰ κάμω! Πρέπει νὰ πληρώσω καὶ δέκα χιλιάδας λίρας, ἀρκεῖ ὁ Πανᾶγος Ἐντελείδης καὶ ἡ Εὐπραξία, οἵτινες ἀνεχώρησαν ἤδη δι' Ἀθήνας, νὰ μὴ φθάσουν καὶ οἱ δυστυχεῖς ἀθῷοι εἶνε ἔτι εἰς τὴν

φυλακήν. Ὁποία ἀξιοθρήνητος ἐποχὴ αὕτη, ἥτις ἀναντιρρήτως θὰ χειροτερεύσῃ πολὺ ἔτι πρὶν ἢ ἡ λιμοκτονία φέρῃ τὴν ἀπελπισίαν εἰς τὸν λαόν. Ἰδοὺ τῇ ἀληθείᾳ ἐποχὴ καθ' ἣν καὶ οἱ λαθρέμποροι μεταβάλλονται εὐεργέται πρὸς τὸν πεινῶντα λαόν.

ΣΚΗΝΗ Δ'.

Ταγματάρχης **Μπέρτος** καὶ **Πανᾶγος Ἐντελείδης**.

ΜΠΕΡΤΟΣ. Ἡ βαιλικὴ χάρις διὰ τὸν Κῶτσον καὶ τοὺς υἱούς του ἐδόθη. Χθὲς δὲ τὸ πρωὶ μετέφερον αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτὴν τοῦ Πειραιῶς. Μετεχειρίσθην πέντε βουλευτὰς διὰ τὴν χάριτα, τοὺς ὁποίους γενναίως ἐφιλοδώρησα, ἀλλὰ πολὺ ὀλιγώτερον τοῦ ὅ,τι περιμένεις. Ἄλλοτε τὰς λεπτομερείας. Ἀλλὰ τί νὰ σοὶ 'πῶ, Πανᾶγό μου· ἀμφιβάλλω, ἂν ὁ δυστυχὴς γέρων ἔχῃ δέκα ἡμερῶν ἀκόμη ζωήν.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Τί λέγεις ; τόσον βαρέως ἀσθενεῖ ;

ΜΠΕΡΤΟΣ. Χθὲς τοῦ ἦλθε τρίτη φρικτὴ αἱμοπτυσία. Οἱ καλλίτεροι ἰατροὶ τοῦ Πειραιῶς καὶ Ἀθηνῶν ἐχαρακτήρισαν τὴν ἀσθένειάν του γεροντικὴν καλπάζουσαν φθίσιν καὶ διάῤῥηξιν ἑνὸς τῶν πνευμόνων. Τὸν ἔθεσα εἰς τὸ ἐπάνω πάτωμα ὡς πλέον ἀερικόν. Ἔχει δὲ δύο πρώτης τάξεως νοσοκόμους ὅπως τὸν περιποιοῦνται. Τοῦ εἶπον ὅτι περιμένεσθε καὶ ἡ ἀνυπομονησία του νὰ ἰδῇ τὴν θυγατέρα του αὐξάνει τὸν πυρετόν του. Φοβεῖται μήπως δὲν θὰ ζήσῃ νὰ τὴν ἰδῇ.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Σ'εὐχαριστῶ, Μπέρτο μου, χίλια εὐχαριστῶ, ἀδελφέ μου. Ἡ Εὐπραξία καὶ ἡ δέσποινα Κλεοπάτρα δὲν θὰ ἐγερθῶσι πρὸ τῆς ἑνάτης, διότι ἠνωχλήθησαν ἀμφότεραι ἐκ τῆς θαλάσσης. Σὲ παρακαλῶ— περίμενέ με ἐδῶ. Ὑπάγω μόνος ἐπάνω νὰ ἴδω τὸν δυστυχῆ γέροντα καὶ τὸν προετοιμάσω . . . Ἦτο λαμπρὰ ἡ ἰδέα αὕτη νὰ μὴ ὑπάγωμεν εἰς ἓν ξενοδοχεῖον τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ νὰ ἐνοικιάσωμεν τὸν οἶκον τοῦτον τοῦ Πειραιῶς, ὅπως ἐν μεγίστῃ ἡσυχίᾳ γείνῃ αὕτη ἡ κατανυκτικὴ συνάντησις.

ΣΚΗΝΗ Ε'.

Κῶτσος καὶ **Πανᾶγος Ἐντελείδης**.

(Δωμάτιον, ἐν ᾧ ὁ Κῶτσος εἶνε ἐξηπλωμένος ἐπὶ ἀνακλίντρου. Ἐγγὺς αὐτοῦ κάθηται ὁ Πανᾶγος Ἐντελείδης. Ὁ γέρω-Κῶτσος βήχει ἀκαταπαύστως καὶ μόλις φαίνεται ἔχων πνοήν· εἶνε ἀγνώριστος ἐκ τῆς ἀσθενείας).

ΚΩΤΣΟΣ. Ποῦ εἶνε ἡ Εὐπραξία ; . . . Δὲν ἐξύπνησεν ἀκόμη ;

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ἐξύπνησε καὶ σπεύδει νὰ ἐνδυθῇ . . . Ὅπου καὶ ἂν εἶνε θὰ ἔλθωσι μετὰ τῆς δεσποίνης Κλεοπάτρας ... Ἰδοὺ ἔρχονται. (Εἰσέρχεται ἡ Εὐπραξία καταμέλανα ἐνδεδυμένη ἄνευ κοσμήματος, ἄνευ πίλου παρακολουθουμένη ἀπὸ τὴν Κλεοπάτραν καὶ τὸν ταγματάρχην Μπέρτον. Προχωροῦσα ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου, θεωρεῖ τὸν πατέρα της καὶ λέγει καθ' ἑαυτήν).

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Δὲν εἶνε ὁ πατήρ μου, οὔτε ἡ σκιά του, οὔτε τὸ φάσμα

του . . . Θεοὶ Ἐφέστιοι, εἶνε ὁ ζωντανὸς σκελετός του, ἐὰν οἱ σκελετοὶ ἔχωσι ζωήν. (Προχωρεῖ μέχρι τοῦ ἀνακλίντρου καὶ πίπτουσα εἰς τὰ γόνατα λαμβάνει τὴν χεῖρα τοῦ πατρός της νὰ τὴν ἀσπασθῇ λέγουσα). Πάτερ μου! (Πίπτει λιπόθυμος χωρὶς νὰ προφέρῃ ἄλλην λέξιν, ἐν ᾧ ὁ πατήρ, ζητῶν νὰ τὴν ἐναγκαλισθῇ, πνίγεται εἰς τὸν βῆχα καὶ ἀναστρέφεται ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων τοῦ ἀνακλίντρου. Ὁ ταγματάρχης Μπέρτος μετὰ τοῦ Πανάγου προσπαθοῦσι νὰ ἐπαναφέρωσι τὸν Κῶτσον εἰς τὰς αἰσθήσεις του, ἡ δὲ δέσποινα Κλεοπάτρα τὴν Εὐπραξίαν).

ΠΑΝΑΓΟΣ. Θεέ μου, ὁ δυστυχὴς Κῶτσος εἶνε πάγος κρύος. Φοβοῦμαι μήπως συμβῇ κανὲν δυστύχημα. Μπέρτο μου, μία μεγάλη χαρὰ ἢ μία μεγάλη λύπη φέρει τὸν θάνατον. Ἡ λύπη σταματᾷ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος. Ἡ χαρὰ τοὐναντίον φέρει εἰς τὴν καρδίαν τοιαύτην πληθώραν αἵματος, ὥστε πνίγει καὶ σβέννει τὴν φυσικὴν θερμοκρασίαν. Περισσότεροι ἄνθρωποι ἀπέθανον ἀπὸ τὴν χαρὰν παρὰ ἀπὸ τὴν λύπην. Ὁ Χείλων ὁ Λακεδαιμόνιος ἀπέθανεν ἀπὸ χαράν. Ὁ Χρύσιππος, καθὼς καὶ ὁ Ζεῦξις, ἀπὸ τοὺς γέλωτας. Ὁ Σοφοκλῆς καὶ ὁ Διονύσιος ὁ τύραννος ἐπίσης ἀπέθανον ἀπὸ τὴν χαράν των καὶ ὁ Πάπας Λέων ὁ Γ' πάλιν ἀπὸ τὴν χαράν, ὅταν τῷ ἀνήγγειλαν ὅτι οἱ Γάλλοι ἀπεδιώχθησαν ἀπὸ τὸ Μιλᾶνον. Φοβοῦμαι πολὺ τὸν Κῶτσον, διότι περισσότεροι ἄνδρες ἀποθνῄσκουσιν ἐκ τῆς χαρᾶς των . . . Αἱ γυναῖκες ὄχι τόσον . . . Ἰδοὺ ἡ Εὐπραξία ἐπανευρίσκει τὰς αἰσθήσεις της. Ἡ λύπη τῆς Εὐπραξίας εἶνε ἄλγος βαθὺ σύμμικτον χαρᾶς . . . Μὴ τὴν φοβῆσαι, Μπέρτο . . . Τὸν δυστυχῆ Κῶτσον . . .

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ὤ, ἄφες με, Κλεοπάτρα, . . . Αἰσθάνομαι καλλίτερα . . . Ποῦ εἶνε ὁ πατήρ . . . (Προσεγγίζει τὸ ἀνάκλιντρον). Φοβοῦμαι μήπως τὸν ἐθανάτωσα ... Τοῦτο εἶνε τὸ φοβερώτερον τῶν ἁμαρτημάτων μου ... Πάτερ μου, πάτερ μου· (τρίβει τὰς χεῖράς του, τὸν χαϊδεύει εἰς τὸ πρόσωπον, προφέρει διαφόρους τρυφερὰς φράσεις καὶ θέτει εἰς τὴν ῥῖνά του τὸ μὲ ἅλας τῆς Ἀγγλίας φιαλίδιόν της· τέλος τὸν ἐπαναφέρει εἰς τὰς αἰσθήσεις του διά τινα λεπτά. Ὁ Κῶτσος εἶνε πολὺ ἐξησθενημένος καὶ λέγει).

ΚΩΤΣΟΣ. Εὐπραξία μου, ἄφησέ με, ψίχα νὰ σὲ ἰδῶ. (Τὴν θεωρεῖ ἀτενῶς κρατῶν τὴν χεῖρά της) . . . Πῶς μῶφυγες ; ποῦ ἦσουν ; Ὤχ! τί ὑποφέραμε διὰ σένα, τσιοῦπρά μου. Ὅλη ἡ φαμίλιά μας κατεστράφη. Τὰ ἄλλα τρία ἀδέρφιά σου 'πῆραν τὰ ξένα μὲ ἄλλο ὄνομα, ἅμα τὸ δικαστήριον χάψωσε ἐμένα καὶ τὰ δυό σου ἄλλα ἀδέρφια, ἀθῷοι ὡς εἴμαστε. Ἐπιθυμοῦσα νὰ τἄβλεπα τὰ καλόψυχα προτοῦ πεθάνω . . . Ἐγώ, Εὐπραξία μου, σὲ 'λίγες 'μέραις σ' ἀφίνω χρόνια . . .

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. (Θρηνοῦσα γοερῶς.) Μὴ λέγῃς οὕτω, πατέρα μου. Σοῦ ζητῶ συγχώρησιν καὶ ἂν δὲν μοῦ τὴν δώσῃς, θὰ τρελλαθῶ, θὰ τρέχω ἀπὸ χώρας εἰς χώραν ὡς ἀφωρισμένη διὰ νὰ σώσω τὰς ἁμαρτίας μου, καὶ εὕρω τὸν μαῦρον χάρον. Σοὶ ἔφερα ὅλας τὰς δραχμάς σου μετὰ τοῦ τόκου των . . . Νά, τὰς ἔχω ἐδῶ, κάμε τας ὅ,τι θέλῃς· καὶ θὰ ἐξοδεύσω ὅ,τι ἄλλο ἔχω διὰ νὰ κάμνω καλὰ εἰς τὸν κόσμον, θὰ ὑπάγω δὲ εἰς ἓν μοναστῆρι νὰ σώσω τὸ φοβερὸν ἁμάρτημά μου, νὰ σώσω τὴν ψυχήν μου . . . Δὲν θά με συγχωρήσῃς, καλέ μου πατέρα ; Ὁμίλησόν μου, καλέ μου

πατέρα μου . . . πατερούλη μου, . . . 'μίλησέ μου· θὰ τρελαθῶ μὲ τὴν σιωπή σου, δὲν θὰ μὲ συγχωρήσῃς . . . Ἤμην ἓν φαντασμένο καὶ ἀστόχαστο παληοκόριτσο, συγχώρησέ το . . . Διὰ τί εἶσαι τόσον σκυθρωπὸς καὶ συλλογισμένος ; . . . Δὲν μνησικακεῖς, πατέρα μου, ἐναντίον μου ; ... Γνωρίζω τί σοῦ ἔκαμε ὁ Πολυνείκης ὁ πρωτοδίκης καὶ ὁ βουλευτὴς Ἀθανασάρας. Ὁ μέγας Θεὸς θὰ τοὺς τιμωρήσῃ (κλαίει.) Παρατήρησον πῶς ἐγὼ σήμερον τιμωροῦμαι ... Δὲν θά με συγχωρήσῃς, πατέρα μου;... Νά, ἔχω ἐδῶ ὅλα τὰ χρήματά σου.

ΚΩΤΣΟΣ. (Βήχων, ἀσθμαίνων καὶ ὁμιλῶν ἐξηντλημένως.) Εὐπραξία μου, ἔπρεπε νὰ χαψωθῶ καὶ ὑποφέρω ὅλα τὰ φοβερὰ κακά, ὅσα ὑπέφερον ἀπὸ τὴν ἡμέραν ὅπου ἔφυγες, ὅπως καταλάβω ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐγγίξω τὰ χρήματα αὐτά. Ὅσα ἔπαθα ἦσαν δίκαια, διότι ἐζήτησα ἀπὸ τὸ ταμάχι μου σὲ λίγο καιρὸ νὰ πλουτήσω . . . Ἐσκότωσα πρώτη τὴν χριστιανὴ μανοῦλά σου, ποῦ 'περνε πάντα τῶν πτωχῶν τὸ μέρος καὶ ἐθυσίασα μὲ τὴν τοκογλυφίαν μου τόσες οἰκογένειαις, τόσες ψυχαῖς, τόσα μικρὰ ὀρφανὰ καὶ τόσους καλοὺς γέροντας. Τοὺς ἔκαμα ἄσπλαγχνα ν' ἀποθάνωσι 'ς τὴν ψάθα ἀπάνω, τοὺς 'πούλησα ὅ,τι εἶχαν καὶ δὲν εἶχαν, ὡς καὶ τὸ κρεββᾶτί των καὶ τὸ ὑστερνὸ σκαμνί των . . . «Ἀνάθεμά σε, τοκογλύφε, μοῦ 'φώναζαν, ἀνάθεμά σε, φιλάργυρε» καὶ ἐγὼ 'γελοῦσα καὶ τοὺς περιγελοῦσα. Μὰ τὰ τόσα ἀναθέματά των ἔπιασαν καὶ μοῦ 'κόλλησαν 'ς τὸ κορμί μου 'πάνω ποῦ βλέπεις πῶς τῶκαμαν τώρα, ἕνα σωρὸ κόκκαλα. Μ' ἔκαμαν νὰ φωνάζω καὶ 'γὼ 'μέρα καὶ νύκτα «ἀνάθεμά σε, Κυβέρνησι» . . . Πρῶτος ἀναθεματισμένος εἶνε ἀδαύτη καὶ ἔπειτα ἐγώ, διότι αὐτὴ φυλακίζει τοὺς πτωχοὺς γιὰ χρέη, ἀφ' οὗ πρῶτα τοὺς γδάρουν οἱ τοκογλύφοι. Ἡ τοκογλυφία, κόρη μου, ἔσβεσε ὅλον τὸν καϋμένο τὸ λαό, ὅλο τὸ ἔθνος. Γιὰ τί ; διότι ἡ κυβέρνησις τὴν συγχωρεῖ καὶ τὴν ἀφίνει νὰ κάνῃ ὅ,τι θέλει· ἀφίνει καὶ τοὺς ἰδίους δικαστικοὺς κλητῆράς της νὰ κάνουν τὸν τοκογλύφο . . . Δὲν θέλω νὰ ἐγγίξω οὔτε δεκάρα ἀπὸ τὰ γρόσια αὐτά . . . Πᾶ, πᾶ, . . . Ἄκουσε, τσιοῦπρά μου. Μέσα 'ς τὰ κατάστιχά μου ἔχω γραμμένα τὰ ὀνόματα τῶν ὅσων ἔφαγα τὰ κτήματα μὲ τὴν ἀναθεματισμένη τοκογλυφία. Πήγαινε ! . . . Τρέχα λοιπόν, τσιοῦπρα, καὶ γύρισε τὴν ἐπαρχία μας οὔλη καὶ εὕρε ὅσους ζοῦν καὶ μοίρασε 'ς τὸν κάθε ἕνα τὸ 'δικό του γιὰ νὰ πάρουν 'πίσω τὰς κατάρας των καὶ τοὺς κάνῃς νὰ σοῦ 'ποῦνε ἕνα θεὸς συγχωρέσ' τοῦ πατερούλη σου καὶ ἔτσι ἀναπαυθῇ ἡ ψυχούλα μου καὶ λυώσῃ τὸ καταραμένο κορμάκι μου μέσα 'ς τὸ μνημοῦρί του.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. 'Αλλ' ἐμέ, πατέρα μου, δὲν θὰ μὲ συγχωρήσῃς ;

ΚΩΤΣΟΣ. Ποῖος ἦτο, Εὐπραξία, ὁ καλλίτερος φίλος σου εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ; ποιὸς σὲ παρεκίνησε νὰ ἔλθῃς νὰ μοῦ κλείσῃς τὰ 'ματούλια μου πρὶν 'πεθάνω ;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Ὁ Πανᾶγος, πατέρα μου, ὁ ἀγαπητός μου ἀδελφὸς Πανᾶγος, ὁ ἀδελφός μου Πανᾶγος . . . Εἰς αὐτὸν χρεωστῶ καὶ τὴν ὑπόληψίν μου καὶ ὅσην περιουσίαν σήμερον ἔχω, διότι οὗτος μοῦ τὴν διέσωσε.

ΚΩΤΣΟΣ. Τὸ λοιπὸν ἂν θέλῃς ν' ἀποθάνω ἥσυχος καὶ νὰ σὲ συγχω-

ρέσω μὲ τὴν καρδιά μου καὶ σοῦ δώκω τὴν εὐχὴ τοῦ ἀληθοῦς γονειοῦ καὶ πιστέψω ὅτι μετενόησες ἀληθινὰ καὶ ἀπεφάσισες νὰ καθήσῃς πλειὰ ἥσυχη, πρέπει νὰ τὸν ὑπανδρευθῇς 'μπροστά μου, πρὶν ἀποθάνω. Ξέρεις, πάντα ἦτον ἡ προτίμησίς μου γιὰ δαῦτον. Σὲ καλλίτερα χέρια δὲν 'μπορῶ ν' ἀφήσω οὔτε σένα οὔτε τὰ ἀδέρφιά σου, οὔτε τὸν καϋμένο βασιλέα μας, ποῦ τοῦτοι οἱ κατεργαρέοι οἱ σύγχρονοι μὲ ταῖς ψευτιὲς καὶ κατεργαριές των πᾶνε νὰ τὸν φάγουνε μέσα στὸ πρόσωπο τοῦ λαοῦ. Θὰ πάρῃς τὸ ὄνομά του, ποῦ εἶνε πρώτης τάξεως, ποῦ ὅλο τὸ ἔθνος τὸ θαυμάζει. Τὸ 'δικό μας καθὼς ἔγεινε δὲ 'φελᾷ τίποτα.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. ('Εγειρομένη ἐκ τῆς γονυπετοῦς θέσεώς της, τεταραγμένη.) 'Αλλά, πατέρα μου, δὲν γνωρίζεις ὅτι ἐγὼ ἀποστρέφομαι τὴν ὑπανδρείαν ; .. ὅ,τι ἄλλο θελῃς, πατερούλη μου, μὰ τοῦτο . . . Ὦ θεέ μου, κτῆνος . . . Ἄφες με ν' ἀγαπῶ τὸν Πανᾶγο ὡς κασιγνήτη . . . 'Εγὼ τὸν ἔχω καλλίτερον παρὰ σύζυγον

ΚΩΤΣΟΣ. Τότε ἄφες με ν' ἀποθάνω ἥσυχος. (Κρύπτει τὴν κεφαλήν του εἰς τὰ γόνατά του).

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. Εὐπραξία, τί κάμνεις ; ἦλθες νὰ σώσῃς τὸν πατέρα σου ἢ νὰ τὸν φονεύσῃς ; 'Εὰν ἦσο μία ἀπὸ τὰς ἀγρίας 'Αμαζόνας τῆς Δαχομέης, δὲν ἤθελες δεικνύει τοιαύτην ἀποστροφὴν πρὸς τὸν γάμον. Ἡ ἀποστροφή σου αὕτη εἶνε διακωμῴδησις τοῦ προορισμοῦ τῆς γυναικός, πολὺ μεγαλείτερον ἁμάρτημα ἢ ὅ,τι φαντάζεσαι. Θὰ ἔχῃς ὅλον τὸ φῦλόν μας ἐναντίον σου.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. Λοιπὸν θὰ ὑπανδρευθῇς τὸν ταγματάρχην Μπέρτον ; δὲν ἐσυμφωνήσαμεν, ὅταν ἐγὼ ὑπανδρευθῶ νὰ ὑπανδρευθῇς καὶ σύ.

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. Ἂν μὲ θέλῃ, τὸν πέρνω· ἔχω καὶ τετρακοσίας χιλιάδας προῖκα καὶ ἕνα μεγάλο μέγαρον εἰς τὴν Νεάπολιν ἐνοικιασμένον ὡς ξενοδοχεῖον, τὸ ὁποῖον μοὶ δίδει χίλια φράγκα τὸν μῆνα.

ΜΠΕΡΤΟΣ. 'Ακοῦς ἐκεῖ ... προθυμότατος εἰς τὰς διαταγάς σου, κυρά μου, μολονότι καὶ ἐγὼ εἶχον κάμει ὅρκον νὰ μὴ νυμφευθῶ ἐκ δευτέρου.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. (Συλλογίζεται μικρόν, εἶτα προσεγγίζουσα λαμβάνει τὴν χεῖρα τοῦ πατρός της.) Πάτερ μου, ἐὰν κάμω τὴν φοβερὰν αὐτὴν θυσίαν, θὰ με συγχωρήσῃς μὲ τὴν καρδιά σου ;

ΚΩΤΣΟΣ. Ὄχι μόνον θὰ σὲ συγχωρήσω μὲ τὴν καρδιά μου, ἀλλὰ θὰ σοῦ δώσω τὴν εὐχή μου καὶ τὴν εὐλογία μου καὶ θ' ἀποθάνω εὐτυχής, ἀκόμη καὶ ἂν ξεψυχήσω τὴν ἰδίαν στιγμὴν τοῦ γάμου . . . Γνωρίζω ὅτι μιὰ φορὰ οἱ δυό σας 'παντρευμένοι θὰ φροντίσητε καὶ γιὰ τὰ πέντε δυστυχισμένα ἀδέλφιά σου γιατὶ καὶ τὰ χαψωμένα ἅμα βγῆκαν ἀπὸ τὸν Μενδρεσὲ τὴν ἴδια στιγμὴ μὲ ἀπεχαιρέτισαν καὶ πᾶνε νὰ βροῦνε τὰ ἀδέλφια των στὴν 'Ιταλία ποῦ'νε.

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. (Κλαίουσα.) Ἂς γίνῃ τὸ θέλημά σου, πατέρα μου. Ὁ γάμος ἦτο τὸ τρισαέναον φόβητρόν μου . . . Πανᾶγο, νὰ τὸ χέρι μου. 'Από σήμερον γίνομαι σκλάβα . . . Πωλῶ τὴν ἐλευθερίαν μου . . . χάνω τὴν ἀνεξαρτησίαν μου . . . 'Αλλά . . . τοῦτο, φαίνεται, ἦτο τὸ πεπρωμένον μου.

ΠΑΝΑΓΟΣ. (Λαμβάνων τὴν χεῖρά της.) Ἀπὸ σήμερον, Εὐπραξία, γίνεσαι πανόλβιος καὶ πλέον ἐλευθέρα καὶ ἀνεξάρτητος γυνὴ τοῦ κόσμου. Ἀπὸ σήμερον καὶ ἐγὼ παύω τῶν καθηκόντων τοῦ Μέντορος καὶ ἀναλαμβάνω τὰ τοῦ συζύγου, ὧν πρώτιστον εἶνε ἡ πλήρης ἐλευθερία καὶ ἐμπιστοσύνη πρὸς τὴν φρόνιμον καὶ ἐνάρετον σύζυγον. (Εἰρωνικῶς.) Ἐλησμόνησας, πολυπόθητός μου Εὐπραξία, ὅτι καὶ ἐγώ, ὡς καὶ σύ, εἶμαι ὀπαδὸς τοῦ σοφωτά του Γκουϊλὼμ Ποστέλ, συγγραφέως τοῦ συγγράμματος «*Αἱ μᾶλλον ἀξιοθαύμαστοι τῶν γυναικῶν. Αἱ γυναῖκες πρέπει νὰ κυβερνῶσι τὸν κόσμον.*» Ὁ Ποστὲλ λέγει ὅτι, ἀφ' οὗ ὁ Διάβολος ἐνίκησε τὴν πρώτην γυναῖκα, τὸ κράτος του κατεστράφη ἀπὸ τὸ ἐπίλοιπον γυναικεῖον φῦλον. Πῶς λοιπὸν φοβεῖσαι ὅτι θὰ μειωθῇ ἡ ἐλευθερία καὶ ἀνεξαρτησία σου, ὡραία μου Εὐπραξία, νυμφευομένη τὸν θερμότερον θαυμαστὴν τοῦ Γκουϊλὼμ Ποστέλ;

ΚΩΤΣΟΣ. Καπετὰν-Μπέρτο. Στεῖλε γιὰ τὸν δεσπότη καὶ τοὺς παπάδες, νὰ τελειώσωμε, πρὶν νυκτώση. Ἀπόψε αἱ δύο παντριές ἀντάμα. Σὺ καπετάνιε, θὰ εἶσαι κουμπάρος καὶ γαμπρὸς καὶ ἡ ἀρχόντισσα Κλεοπάτρα κουμπάρα καὶ νύφη... Μοῦ φαίνεται, ἀπ' τὴ χαρά μου θὰ ζήσω ἀκόμη ἕνα χρόνο. Καϋμένο Ἔθνος! καϋμένε καλέ μου Βασιλῆ! κοντεύουν νὰ σᾶς φάγουνε τὰ κατηραμένα κόμματα καὶ τοῦτοι οἱ ἅρπαγες Βουλευταί. Ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ καὶ τὸν λυποῦμαι τὸ Βασιλῆ μας.

ΠΑΝΑΓΟΣ. Ὑπάγωμεν, Μπέρτο, ὁμοῦ διὰ τοὺς ἱερεῖς... Κυρία Κλεοπάτρα, ἐπιφορτισθῆτε παρακαλῶ τὰ τῶν δύο ὑμεναίων. Εἶμαι σύμφωνος, γέρο Κῶτσο, μὲ ὅσα λέγεις διὰ τὸν Βασιλέα. Ἀλλοίμονον ἐὰν τὸ Ἔθνος διὰ μίαν στιγμὴν ἀφεθῇ ἄνευ Βασιλείας καὶ εἰς χεῖρας τῶν ἀγρίων καὶ ἐμπαθεστάτων τούτων τυράννων τῶν «Συγχρόνων».

ΕΥΠΡΑΞΙΑ. (Πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρός της καὶ κλαίουσα λέγει.) Μ' ἐκυρίευσε μεγάλη δειλία, πατέρα μου, καὶ αἱμωδίασις ψυχρὰ δι' αὐτὸν τὸν γάμον... Δὲν ὑποφέρω τὴν ἰδέαν τῆς κτηνώδους αὐτῆς σχέσεως... Εἶνε ἐναντίον τῆς ἰδιοσυγκρασίας μου...

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. Δὲν γνωρίζω, Εὐπραξία μου, μίαν κόρην, ἥτις δὲν ἔχει τοὺς αὐτοὺς φόβους πρὸ τοῦ γάμου νὰ καὶ ἐγὼ αἰσθάνομαι τὰ αὐτά· ἀλλὰ καὶ δὲν γνωρίζω μίαν νύμφην, ἥτις μετὰ τὸν γάμον δὲν εὑρίσκει αὐτὸν ἐντελέστατα σύμφωνον μὲ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν της. Ἂς ἐλπίζωμεν λοιπόν. Πίστευσόν με, τρισαγάπητός μου Εὐπραξία, τοιοῦτος εἶνε ὁ προορισμὸς ὅλων τῶν γυναικῶν.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 11η Φεβρουαρίου 1894.

† ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΣ

. . . . . .

Τὸ λουλοῦδι πόχεις βάλει 'στὸ νερό,
ἄκουσέ με, τὸ καλό Σου δὲ γυρεύει.
Πέταξέ το ἀπ' τὸ σπίτι σου, κυρά μου,
εἶναι μάγκας, τὴ ζωή μου νὰ χαρῶ, καὶ σὲ κλέβει...

ΤΙΜΟΣ